

florile hazului şi grădina snoavelor

o mie şi una de nopţi

(6)

Ilustraţia copertei : *Anca Vasilescu*

cartea celor o mie și una de nopți

(6)

(NOPȚILE 332–414)

TRADUCERE DE H. GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1972
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Editura Minerva (B.P.T.)

Le livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le *dr. J. C. Mardrus*, tome troisième et tome quatrième, Paris, Eug. Fasquelle, éditeur (f.a.).

Versiunea aceasta a fost coroborată şi cu traducerea în limba rusă: *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskovo *M. A. Salie*, tom 4, Gosudarstvennoe Izdatelistvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

Şeherezada spuse :

POVESTEA CELOR ŞASE FETIŞCANE FIECARE DE ALT FEL

Se povesteşte că, într-o zi, emirul dreptcredincioşilor, El-Mamun, stînd în jeţul lui din sala palatului, porunci să se adune dinainte-i toţi vizirii şi toţi emirii, şi căpeteniile cele mai de seamă din împărăţia lui, precum şi poeţii, şi cei ce-i erau lui dragi şi pe care şi-i făcuse prieteni. Or, cel mai apropiat dintre toţi cei apropiaţi care veniră atunci acolo era Mohammad El-Bassri. Şi califul El-Mamun se întoarse către el şi-i grăi :

— O, Mohammad, tare mult mi-ar plăcea acum să aud de la tine o poveste cum nu s-a mai auzit vreodată.

El răspunse :

— O, emire al dreptcredincioşilor, lucru-i uşor. Ci vrei de la mine o poveste pe care şi eu s-o fi auzit cu urechile mele, sau mai degrabă o întîmplare pe care, martor fiind, s-o fi văzut cu ochii mei ?

Şi El-Mamun grăi :

— O, Mohammad, fie oricum o fi. N-aş vrea decît să fie cît mai minunată.

Atunci Mohammad El-Bassri povesti pe dată :

— Află, o, emire al dreptcredincioșilor, că am cunoscut în vremile din urmă un om bogat foarte, de baștina lui din Yemen, care și-a lăsat țara, ca să vină să se așeze în Bagdad, orașul nostru, și să trăiască aici o viață plăcută și tihnită. Îl chema Ali El-Yamani. Și, întrucît după o bucată de vreme găsi obiceiurile de la Bagdad întocmai pe gustul lui, își aduse aci toate bunurile, precum și haremul alcătuit din șase tinere roabe, frumoase ca niște lune.

Întîia dintre fetișcane era albă, cea de a doua roșcovană, cea de a treia grasă, cea de a patra subțire, cea de a cincea bălaie și cea de a șasea neagră. Și toate șase, în adevăr, erau desăvîrșirea desăvîrșirilor, aveau mintea împodobită cu știința scrierilor frumoase și străluceau în arta dansului și în cea a instrumentelor de muzică.

Fetișcana cea albă se numea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și doua noapte

Ea urmă:

Fetișcana cea albă se numea Față-de-Lună ; cea roșcovană se numea Văpaie-de-Jar ; cea grasă, Lună-Plină ; subțirica, Hurie-de-Rai ; cea bălaie, Soare-n-Amiaz ; cea neagră, Lumina-Ochiului.

Or, într-o zi, Ali El-Yamani, fericit de tihna ce-o gusta în desfătătorul Bagdad și simțindu-se într-o

stare sufletească încă şi mai plăcută ca de obicei, le pofti pe toate cele şase roabe ale sale deodată să vină la el în sala de taifas, ca să-i ţină tovărăşie şi să petreacă vremea bînd, glumind şi cîntînd cu el. Şi toate şase se înfăţişară dinaintea lui ; şi, cu tot felul de jocuri, de desfătări şi de snoave, chicotiră împreună şi se veseliră.

Cînd voioşia se înstăpîni netulburată printre ei, Ali El-Yamani luă o cupă, o umplu cu vin şi, întorcîndu-se către Faţă-de-Lună, grăi :

— O, tu, roabă albă şi dulce, ia să auzim cîteva cîntări suave cîntate de glasul tău.

Şi Faţă-de-Lună, roaba cea albă, luă o lăută, îi potrivi strunele şi începu să cînte nişte cîntece gingaşe ce făceau să dănţuiască şi pietrele. Pe urmă, însoţindu-se cu lăuta, cîntă aceste stihuri alcătuite pe dată de ea :

Iubitu-mi, fie el departe,
Fie aproape, orişicum,
Şi-a încrustat pe veci în ochii-mi
Icoana chipului, frumoasă,
Şi-a-ntipărit pe totdeauna,
Să nu-l mai pot uita nicicum,
Vrăjitu-i nume-adînc în pieptu-mi
Să-i fiu de-a pururi credincioasă.

Ca să-i pot alinta în suflet
Strălucitoarea amintire,
Mă fac întreagă numai suflet,
Devin doar suflet, să-l alint ;
Şi ca să-l pot mereu cuprinde,
Să-l port de-a pururi în privire,
Devin acum numai privire,
În ochii-mi galeşi să-l cuprind.

Mi-a spus clevetitorul aspru,
Vorbindu-mă de rău mereu :
„Oare cînd o să-ţi smulgi din suflet
Iubirea asta suferinţă ?“
Eu îi răspund : „O, pleacă, du-te,
Vrăjmaş clevetitor al meu !
Nu vezi că te-amăgeşti cerîndu-mi
Ceea ce nu e cu putinţă ?“

Auzind aceste stihuri, stăpînul albei Faţă-de-Lună se simţi tulburat de plăcere şi, după ce îşi muie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei care o bău. O umplu apoi a doua oară şi, ţinînd-o în mînă, se întoarse către roaba cea roşcovană şi îi grăi :

— O, Văpaie-de-Jar, tu, al inimii leac, încearcă şi tu, fără să m-afunzi în amar, să mă faci să ascult glasul tău, aşadar, cîntînd cîteva stihuri ce-ţi plac.

Şi Văpaie-de-Jar luă lăuta şi-i potrivi strunele pe o altă cheie ; apoi începu un cîntec de joc ce făcea inimile să fiarbă, şi pe urmă cîntă mai cu foc :

Pe chipu-acesta jur că te iubesc !
O, chip pe care sfînta frumuseţe
L-învăluie-n lumină — ca să-nveţe
Şi cele mai frumoase dintre feţe
Ce e frumosul nepămîntenesc.

Cu gingăşia ta i-ai subjugat
Pe toţi — căci tu eşti opera divină
Ieşită luminoasă la lumină
Din mîna celui care ne-a creat.

Auzind aceste stihuri, stăpînul Văpăii-de-Jar se simţi tulburat de plăcere şi, după ce îşi înmuie bu-

zele în cupă, i-o întinse fetișcanei care o bău. O umplu apoi a treia oară și, ținînd-o în mînă, se întoarse către roaba cea trupeșă foarte și-i grăi :

— O, Lună-Plină, tu, cea prea trupeșă la înfățișare, dar cu sîngele sprinten și ușor ca o boare, vrei să ne cînți ceva, niște stihuri dulci, tot așa de frumoase cum e carnea ta ?

Și fetișcana cea durdulie luă lăuta, o struni și-ncepu să-nmlădie o cîntare în stare să-nfioare sufletele și stînca cea tare, și, după cîteva plăcute murmure, dădu glas unui cîntec ușure :

O, de-aș putea să-ți fiu pe plac,
Icoană-a dorurilor mele,
Aș înfrunta pămînt și stele
Doar pentru zîmbetul tău drag.

De te-ai apropia duios
De sufletu-mi ars de suspine,
Mi s-ar părea, față de tine,
Toți regii lumii mai prejos.

Sfioasa-mi dragoste de-ai vrea
S-o mîngîi galeș cu-o privire,
Aș ameți de fericire
Și, tremurînd în preajma ta,

De-a lungu-ntregii mele vieți
Ți-aș sta supusă la picioare,
O, tu, cel mai frumos sub soare,
Tezaur scump de frumuseți !

Auzind aceste stihuri, stăpînul grăsanei Lună-Plină, tulburat de plăcere, după ce își înmuie buzele în cupă, o întinse fetișcanei care o bău. Atunci

el o umplu iar şi, ţinînd-o în mînă, se întoarse către roaba cea subţirică şi îi grăi :

— O, subţirică Hurie-de-Rai, acuma-i rîndul tău să ne dai desfătul cu glasul ce-l ai.

Şi fetişcana cea subţirică se înclină peste lăuta-i mică, întocmai ca o mamă peste pruncul ei, şi cîntec începu să zică :

Ah, dorul meu de tine
Nu are-asemănare —
Doar recea-ţi nepăsare
S-ar măsura cu el.
Ce lege-ar putea ţine
O cumpănă-n destine
Ce n-au acelaşi ţel ?
Şi ce judeţ e-n stare
În pricinile rare
De dragoste, amare,
Să judece-un apel,
Să facă mic ce-i mare,
Ce-i mare mic la fel,
Să dea la fiecare,
Egal, iubirea care
Doar aprig, jalnic chin e,
Prisosul de la mine
Să-l treacă-astfel la el,
La mult iubitu-mi care
Nu suferă defel ?

Auzind aceste stihuri, stăpînul zveltei Hurie-de-Rai, tulburat de plăcere, după ce îşi înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei care o bău. După care, iar o umplu şi, ţinînd-o în mînă...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și treia noapte

Ea urmă :

...ținînd-o în mînă, se întoarse către roaba cea bălaie și-i grăi :

— O, Soare-n-Amiaz, o, trup de aur și chihlimbar, vrei și tu, așadar, să încerci o stihuire despre gingașul dor de iubire ?

Și fetișcana cea bălaie își aplecă peste dulcea lăută capu-i de aur, închise pe jumătate ochii-i limpezi ca niște zori și, după ce făcu strunele să răsune ușor, de trecu un fior și prin sufletele și prin trupurile tuturor, și pe chipul și în inima lor, după ce-i fermecă binișor, dete glasului ei răpitor, comoară de scumpe comori, întreg sunetul lui vrăjitor, și cîntă acest cîntec de dor :

Iubitul meu, cînd îi răsar în cale,
Lung mă privește, și-a privirii-i spadă
Străpunge biata-mi inimă cu jale.

Spun inimii rănite : „Ești neroadă !
De ce nu vindeci dorul rănii tale ?
Și de ce nu te aperi cînd lovește ?“

Dar inima nimic nu vrea să vadă,
Nimic nu spune, și mereu pornește
Spre cel ce-o lasă-n drum ca pe-o schiloadă.

Auzind aceste stihuri, stăpînul bălaiei roabe Soare-n-Amiaz, tulburat de plăcere, după ce își înmuie buzele în cupă, o întinse fetișcanei care o

bău. După care iar o umplu și, ținînd-o în mînă, se întoarse către sclava cea neagră și îi grăi :

— O, Lumină-a-Ochiului, tu, cea neagră pe dinafară, dar atîta de albă pe dinlăuntru, tu, al cărei trup e cernit la culoare, dar al cărei obraz ni-i a vieții-neîntare, dă-ne-acum desfătare cu-o frumoasă cîntare luminoasă ca raza de soare.

Atunci, neagra Lumină-a-Ochiului luă lăuta și făcu să răsune douăzeci de feluri de cîntec pe strune. După care, se întoarse la întiia cîntare, și cîntă lin și rar stihurile-acestea compuse la modul impar :

Ochi ai mei, lăsați să curgă
Lacrimi fără de nădejde
Peste jalea mea din suflet,
Peste-al dragostei pojar.
Focu-acesta ce mă arde,
Patima ce mă topește,
Crudul meu iubit l-aprinde,
El m-afundă în amar,
El, cel ce vrăjmașei mele
Își dă sufletul în dar.

Bîrfitorii-și rîd de mine
Și-mi tot spun să dau uitării
Trandafirii fără seamăn
Din obrajii lui în floare.
Dar cînd trandafir și floare
Vin cu aburul visării,
Ce să fac ?... Și vinu-n cupe
Și lin zumzet de ghitare
Trup și suflet îmi îmbie
Către jocul desfătării.
Ci eu nu iubesc, prieteni,
Decît dulcea lui suflare !

Jarul dorului mi-usucă
Şi obrajii şi privirea.
Dar ce-mi pasă ? Trandafirii
Raiului pe faţa-i ard.
Îl iubesc — şi-atît ajunge !
Vina, vina mea-i iubirea
Pentru cel de care pururi
N-aş mai vrea să mă despart.

Auzind aceste stihuri, stăpînul Luminii-Ochilor, tulburat de plăcere, după ce îşi înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei care o bău.

După care, toate şase se ridicară deodată şi sărutară pămîntul dinaintea stăpînului lor şi îl rugară să le spună care dintre ele îl încîntase mai mult şi care stihuri şi care glas îi păruseră mai plăcute. Şi Ali El-Yamani rămase încurcat peste măsură şi începu să privească la fiecare şi să le cîntărească farmecele şi harurile cu priviri şovăitoare ; şi i se părea, în inima lui, că şi înfăţişările şi culorile lor toate erau la fel de minunate. Pînă la urmă se hotărî să vorbească şi zise :

— Slavă lui Allah, împărţitorul de haruri şi de frumuseţi, care mi-a dăruit şase fetişcane minunate ca voi, înzestrate cu toate desăvîrşirile ! Ei bine, iată ! Vă mărturisesc că vă preţuiesc la fel pe toate şi că nu sînt în stare să iau asupră-mi hotărîrea de a spune despre vreuna dintre voi că e mai presus decît celelalte. Apropiaţi-vă, dar, mieluţele mele, şi sărutaţi-mă toate deodată !

La cuvintele acestea ale stăpînului lor, cele şase fetişcane se aruncară în braţele lui şi îl alintară şi-l giugiulіră, şi el la fel pe ele, vreme de un ceas.

După care le porunci să se aşeze roată dinainte-i şi le spuse :

— N-am vrut nicicum să săvîrşesc eu însumi nedreptatea de a hotărî pe care dintre voi o aleg

anume, și să-i dau întîietate asupra tovarășelor ei. Dar ceea ce eu n-am vrut să fac, puteți face voi înșivă. Căci toate, într-adevăr, sînteți la fel de pricepute în citirea *Coranului* și în scrierile frumoase; ați citit însemnările celor vechi, și viețile părinților noștri musulmani; și mai sînteți înzestrate și cu harul de a povesti frumos, și cu o rostire minunată. Vreau, dar, ca fiecare dintre voi să-și înalțe laudele ce socotește că i se cuvin, să-și arate împodobirile și însușirile, și să ponegrească farmecele potrivnicei ei. Așa, lupta să se pornească, de pildă, între două potrivnice de culori sau de înfățișări osebite, între cea albă și cea neagră, între cea slabă și cea grasă, între cea bălaie și cea roșcovană; ci în lupta aceasta nu vă este îngăduit să vă înfruntați altfel decît prin vorbele cele mai alese, prin cugetările cele mai frumoase, prin spusele celor înțelepți și ale celor învățați, prin stihurile poeților și prin tîlcurile din *Coran.*

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și patra noapte

Ea urmă:

...prin stihurile poeților și prin tîlcurile din *Coran.*

Și cele șase fetișcane răspunseră că ascultă și că se supun, și se pregătiră să-nceapă fermecătoarea bătălie.

Cea dintîi care se ridică fu roaba cea albă, Față-de-Lună, care-i făcu semn Luminii-Ochilor să vină și să se așeze înaintea ei. Și pe dată grăi :

— O, neagro, este scris în cărțile învățaților că Albeața a vorbit așa : „Eu sînt o lumină orbitoare, o lună ce se ridică peste zare. Culoarea mea e limpede și strălucitoare. Fruntea mea lucește ca argintul în soare. Și frumusețea mea l-a inspirat pe poetul care a spus :

Cu pielea-i albă, parcă de sidef,
Ce dulce și ce caldă-i e făptura,
Cioplită parcă din mărgăritar !
Și-i dreaptă cum e litera alef ;
Ca litera mim *i se scrie gura ;*
Sprîncenele-i încondeiate par,
Întoarse, două nun *— și-orice privire ;*
Săgeată-n arcul genelor, subțire.

Dar mijlocelul ei ? Dar fața-i toată ?
Obrajii-s flori de mirt și de narcise,
Flori albe sînt, de trandafir frumos.
Iar mijlocu-i ca ramul mlădios,
Gingaș, cu frunza-n vînturi legănată,
Ce leagănă grădina-n văl de vise,
Și fără care ți se pare stearpă
Grădina-ntreagă, ca o biată iarbă."

Dar, o, neagro, încă n-am isprăvit ! Culoarea mea este culoarea zilei. Și-i și culoarea florii de portocal, și-a stelei ca de mărgăritar a zorilor de ziuă.

Află că Allah prea înaltul, în cartea preaslăvită, i-a spus lui Mussa (cu el fie rugăciunea și pacea !) care avea mîna bolnavă de lepră : „Bagă-ți mîna în buzunar ; și cînd ai s-o scoți afară iar, ai s-o vezi albă și curată, adică nevătămată !"

Şi tot aşa mai scrie-n cartea legii noastre : „Cei care au ştiut să-şi păstreze alb chipul, adică neatins de nici o murdărie, vor fi din numărul celor aleşi întru mila lui Allah !"

Culoarea mea, aşadar, e regina culorilor, iar frumuseţea mea-i desăvîrşire, şi desăvîrşirea e frumuseţea mea.

Hainele cele strălucitoare şi podoabele cele frumoase tot pe această culoare se întemeiază şi fac să lucească şi mai tare lumina mea cea luminătoare care vrăjeşte suflete şi inimi.

Au nu ştii tu că neaua care cade din ceruri este pururi albă ?

Au nu ştii tu că şi dreptcredincioşii au ales mai cu seamă pînza de muselină albă ca să-şi facă turbane cu ea ?

Şi cîte alte lucruri minunate n-aş mai avea de spus despre culoarea mea ! Ci nu vreau să lungesc mai mult însuşirile mele, pentru că adevărul e vădit prin sine însuşi, ca o lumină care se arată privirii fiecăruia. Şi-apoi vreau să încep numaidecît s-arăt care îţi sînt metehnele, o, neagro, culoare de cerneală şi de fum, zgură de covălie, faţă de cioară, cea mai alimănită dintre păsări.

Şi, mai întîi, ia să-ţi aduci aminte de stihurile-n care un poet vorbeşte despre alb şi despre negru :

Nu ştii că perla are mare preţ
Doar datorită albiciunii sale ?
Cărbunii însă-i cumperi în gălcţi
Numai pe cîteva parale !

Nu ştii că un obraz alb e-un îndemn
De bună prevestire, şi că poartă
Pecetea raiului ca pe un semn ?

Pe cînd e ca un semn de neagră soartă
Obrazul de catran — cel ca o smoală
Menită să-ntreţină, ca să ardă,
A iadului eternă zăpuşeală !

Şi mai află că-n hronicele celor drepţi este scris că sfîntul Noe dormea într-o zi, iar Sam şi Ham, cei doi feciori ai lui, se aflau lîngă el. Şi iată că porni să bată o pală de vînt care-i vîntură cămaşa dezvelindu-l dintr-odată. Văzînd aşa, Ham începu să rîdă şi, tare veselit de acea privelişte (căci Noe, al doilea părinte al oamenilor, era dăruit cu podoabe alese), nu vroi să acopere goliciunea lui tătîne-său. Atunci Sam se ridică hotărît şi se grăbi să acopere totul, punînd la loc cămaşa. Estimp, bătrînul Noe se trezi şi, văzîndu-l pe Ham cum rîdea, îl blestemă ; ci, văzînd chipul îngîndurat al lui Sam, îl binecuvîntă. Şi pe dată faţa lui Sam se făcu albă, iar cea a lui Ham se înnegură. Şi de-atunci, Sam este izvorul din care s-au născut profeţii, păstorii de neamuri, înţelepţii şi regii ; iar Ham, care a fugit din faţa părintelui său, este trunchiul din care se trag negrii şi sudanezii toţi. Iar tu ştii bine, o, neagro, că toţi învăţaţii şi toţi oamenii îndeobşte sînt lămuriţi în această privinţă, anume că nu se poate vedea nici un om înţelept în părţile locuite de negri şi în ţările negre.

La aceste cuvinte ale roabei celei albe, stăpînul ei spuse :

— Poţi să te opreşti acum. E rîndul celei negre!

Atunci Lumina-Ochilor, care stătuse nemişcată, o privi pe Faţă-de-Lună şi-i spuse :

— Au nu cunoşti tu, o, albă nepricepută, rîndurile din *Coran* în care Allah preaînaltul a jurat pe noaptea cea întunecată şi pe ziua cea luminoasă ? Or, Allah preaînaltul, în acel jură-

mînt, a început prin a pomeni mai întîi noaptea, și numai după aceea ziua. N-ar fi făcut așa de n-ar fi prețuit mai mult noaptea decît ziua.

Și-apoi, culoarea neagră a bărbii și a părului de pe cap nu-i oare semn și podoabă a tinereții, pe cînd culoarea albă este semn de bătrînețe și de sfîrșit pentru toate desfătările vieții? Și dacă, dar, culoarea cea neagră n-ar fi cea mai prețuită dintre culori...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și cincea noapte

Ea urmă:

...cea mai prețuită dintre culori, Allah n-ar fi făcut-o atît de scumpă în mijlocul ochiului și al inimii. Așa încît foarte adevărate-s vorbele acestea ale unui poet:

Dacă mi-e drag atîta
Un trup de abanos —
Mi-e drag că este tînăr,
Și tandru, și frumos,
Cu ochi ce ard ca jarul,
Cu sufletul focos.
Dar albul — ce pedeapsă-i!
Vreodată, drept mîncare,
Dacă sînt nevoită

Cumva, din întîmplare,
Să-nghit albuș de ouă,
Sau dacă sînt în stare,
În lipsă de altceva,
Să mă mulțumesc iar
Cu carnea de culoarea
Albușului — măcar
O fac, se înțelege,
Pe cît pot, cît mai rar.

Dar nimeni n-o să poată
Să mă vadă cîndva
Iubind un alb lințoliu
Sau plete tot așa —
N-o să mă vadă nimeni,
Vai, nu, în viața mea !

Iar un alt poet a spus :

De-nnebunesc de prea multa iubire
Pentru femeia-aceasta cu trup negru lucios,
Prieteni, nu vă fie cu uimire :
Toți doftorii spun că, neîndoios,
E precedată orice nebunie
De negre gînduri, cum de mult se știe.

Un altul a spus de asemenea :

Nu-mi plac femeile acelea albe
Cu pielea parcă dată cu făină,
Pecinginoase, văruite, calpe.
Iubita mea-i la chip ca luna plină,
Și-i ca o noapte neagră la culoare —
Chip și culoare bine se-mpreună :
Căci dacă n-ar fi noaptea vrăjitoare,
N-ar mai fi nici vrăjita, blînda lună.

Şi-apoi, oare cînd se petrec întîlnirile cele mai plăcute dintre prieteni, de nu noaptea ? Şi cîtă recunoştinţă nu datorează cei îndrăgostiţi întunericului nopţii care le înlesneşte desfătările, îi ocroteşte de cei stînjenitori şi îi fereşte de cîrtelile lumii ! Şi, dimpotrivă, cîtă neplăcere simt ei faţă de guraliva lumină care îi stînjeneşte şi îi dă de ruşine ! Numai osebirea aceasta şi-ar şi trebui să-ţi fie de-ajuns, o, albo ! Ci mai ascultă şi ce-a spus poetul :

Nu-mi place flăcăul acela greoi
Şi puhav şi alb de grăsime.
Mi-i drag ocheşelul cu mersul vioi,
Mlădiu, zvelt şi numai iuţime —

Aşa cum la lupta cu lancea aleg
Pe cel mai focos armăsar
Şi las elefanţii, cu mersul lor bleg,
Pe alţii să-i poarte-n samar.

Iar un altul a spus :

Iubitul a venit la mine
Învăluit de-al nopţii strai
Şi-am petrecut atît de bine,
Îmbrăţişaţi şi fără grai,
Pînă ce zorii albi, în fine,
Ne-au dat de gol cu mare hai.

Şi de mai am vreo rugăciune
Să-nalţ către Allah cel sfînt,
E numai ca, prin vreo minune,
Să-mi schimbe-al zilelor veşmînt
În negre nopţi — pînă-oi apune
Să-mi stea cel drag alături blînd.

Aşa că dacă, o, albo, ar fi să-ţi înşir mai departe meritele şi laudele cuvenite culorii negre, aş încălca zicala cea veche: „Cuvîntul scurt şi lămurit e mai de preţ ca un prea lung pălăvrăgit!“ Mai trebuie numai să-ţi spun că meritele tale faţă de meritele mele se-nfăţişează tare pricăjite. Eşti albă, ce-i drept, aşa cum albă este şi lepra cea rău duhnitoare, care-ţi taie răsufletul. Şi de te-asemuieşti cu alba neauă, uiţi oare tu că-n gheenă nu-i doar pojar, ci că, în anumite locuri, zăpada face-un ger atîta de năpraznic încît îi chinuie pe păcătoşi mai rău decît arsura focului? Şi de mă asemuieşti cu cerneala, uiţi oare că şi cartea lui Allah tot cu cerneală neagră este scrisă, şi că tot negru-i şi moscul cel scump pe care şi-l dăruie regii între ei? Şi-apoi te sfătuiesc, pentru binele tău, să-ţi aminteşti şi-aceste stihuri ale unui poet:

N-ai băgat de seamă, oare,
Că nici moscul n-ar fi mosc,
Dacă n-ar avea culoare
Neagră? — Şi, pe cît cunosc,
Ipsosul n-are valoare:
Pentru că-i alb la culoare.

Iar pe negrul ochiului
Ce preţ oare n-ai să pui?
Pe cînd ochiul cu albeaţă
Pacoste-i, de-ţi face greaţă.

La cuvintele acestea ale Luminii-Ochiului, stăpînul ei, Ali El-Yamani grăi:

— Negreşit, o, tu, neagro, şi tu, roaba mea albă, amîndouă aţi vorbit minunat. Acuma-i rîndul altor două roabe!

Atunci cea grăsană și cea subțirică se ridicară, cînd cea albă și cea neagră se întoarseră la locurile lor. Și șezură în picioare una dinaintea celeilalte, iar durdulia Lună-Plină se pregăti să ia cuvîntul.

Ci mai întîi începu să se dezbrace, dîndu-și la iveală mîinile, și gleznele, și umerii, și coapsele, și pînă la urmă rămase aproape de tot goală, în așa fel încît să i se poată prețui mai bine îmbelșugarea pîntecului, cu măreţele-i cute una peste alta, și rotunzimea buricului ei neguros, și dărnicia vîrtoaselor șolduri. Și nu mai păstră pe ea decît cămășuța-i subțire a cărei pînză ușoară, fără a-i ascunde formele rotunde, i le învăluia desfătător. Și-atuncea numai, după cîteva cutremurături, se întoarse spre potrivnica ei, micuța Hurie-de-Rai, și-i spuse...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și șasea noapte

Ea urmă:

...se întoarse spre potrivnica ei, micuța Hurie-de-Rai, și-i spuse:

— Slăvit fie Allah care m-a zămislit împlinit, care m-a dăruit împodobit, care s-a îngrijit să mă facă trupeșă la iubit, grasă la pipăit, și care,

nesmintit, mi-a mai dăruit și puteri de neclintit, pentru ca, la caz nevoit, să-i pot da vrăjmașului un pumn repezit care să-l lase terciuit.

Căci, o, măruntico, află că înțelepții așa au grăit : „Bucuria vieții și a plăcerii stă în trei lucruri : să mănînci carne, să strîngi în brațe carne și carnea s-o alinți cu carne".

Cine-ar putea, fără să se înfioare de plăcere, să privească trupul meu cel voinic ? Însuși Allah, în cartea sfîntă, laudă trupurile pline, cînd poruncește să se dea jertfă oi grase, ori miei grași, ori văcuțe grase.

Trupul meu e o livadă, și fructele lui sînt rodii — sînii mei ; piersici — obrajii ; pepene mare — rotundu-mi.

După care zburătoare au oftat în pustie cei din Bani-Israil cînd au fugit din Egipt ? Au nu după prepelița cea cu carnea mustoasă și grasă ?

Văzutu-s-a vreodată cineva oprindu-se la măcelar și cerîndu-i să-i dea carne costelivă ? Iar măcelarul nu le dă mușteriilor lui celor mai de seamă chiar bucățile cele mai cărnoase ?

De altminteri, ia ascultă, slăbuțo, ce spune poetul despre o femeie grasă ca mine :

Ia uite-o-n mers lin legănînd
Burdufele ei mari și grele —
Și amîndouă-nchid în ele
Ispita unui tainic gînd.

Ia uite-acolo unde-a stat
Cum lasă-o urmă apăsată,
Să-ți fie-apoi ca o dovadă
De trupu-i falnic și bogat.

Ia uite-o-n danț, jucînd din șold,
Cum dintr-o singură mișcare
S-aprindă sufletul e-n stare
Și inimii să-i dea imbold.

În ce te privește, o, tu, pirpiric ce ești, cu ce ai putea să te asemui, de nu doar cu vreo vrabie jumulită ? Și picioarele tale oare-s altfel decît niște gheare de cioară ? Și coapsele-ți nu se asemuie cu vătraiul cel uscat ? Și trupul tău, la urma urmei, nu-i uscat și tăling ca stîlpul de spînzurătoare ? Și-anume despre tine, femeie descărnată, e vorba în aceste stihuri ale poetului :

Ferească-mă Allah s-ajung,
Silit de vreo împrejurare,
Cu ciotul ăsta să mă-mpung
În vreo beteagă-mbrățișare.

Că parcă are cîte-un corn
Înfipt mai peste tot, săraca,
Și oricum dau eu să mă-ntorn,
Mă vatămă mai rău ca ghioaca.

Ali El-Yamani, auzind aceste cuvinte ale grăsanei Luna-Plină, îi spuse :

— Acum poți să te oprești ! E rîndul Huriei-de-Rai !

Atunci micuța și zvelta fetișcană o privi zîmbitoare pe grăsana Luna-Plină și-i zise :

— Slăvit fie Allah care m-a zămislit dăruindu-mi trup mlădios ca trunchiul subțire de plop, gingaș ca tulpina de chiparos și legănător ca un crin.

Cînd mă ridic, sînt ca un fulg ; cînd mă așez, sînt ca o umbră ; cînd zburd, sînt ca o boare.

Răsuflarea mi-e gingașă și-nmiresmată, căci sufletul îmi e ușor și neatins de nici o greutate.

Eu niciodată n-am auzit, o, preagraso, vreun îndrăgostit să-și laude iubita spunînd : „E mare ca un elefant ; e dolofană ca un hipopotam".

Dimpotrivă, totdeauna am auzit pe-ndrăgostiți spunînd, ca să-și zugrăvească iubita : „Are un mijlocel mlădiu și gingaș. Și-atîta calcă de ușor încît de-abia atinge pămîntul cînd trece. Cu puțin se îndestulează, și-un strop de apă-i astîmpără setea. Iar mișcările ei și mîngîierile îi sînt gingașe, și-mbrățișările-i sînt pline de desfătare. E mai sprintenă ca vrabia și mai zglobie ca o pitulice. Și-i mlădioasă ca un fir de bambus. Zîmbetul ei e plin de gingășie, și gingașe-i sînt și mișcările. Cînd o cuprind la piept, nu-mi rupe brațul. Și cînd se-nclină peste mine, se-nclină cu sfioasă duioșie ; dacă se-așează pe genunchii mei, nu cade greu, ci se așează dulce ca fulgul unei păsări..."

Află, dar, dolofano, că pentru mine, cea zveltă și subțire, ard toate inimile. Eu stîrnesc patimile cele mai cumplite și-i fac pe cei prea simțitori să-nnebunească.

Pe mine, în sfîrșit, m-asemuie cu vița cea cățărătoare, care se-nlănțuie atît de moale pe trunchiul palmierului. Eu sînt gazela zveltă cu ochi umezi și galeși. Și numele meu de Hurie nu este purtat pe nedrept.

În ce te privește, grăsano, lasă-mă acum să-ți spun tot adevărul...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...lasă-mă acum să-ţi spun tot adevărul.

O, morman de grăsime şi carne, cînd umbli parcă eşti o raţă ; cînd mănînci, parcă eşti un elefant. În toate eşti nesăţioasă, iar cînd te culci n-ai vrea să te mai scoli.

De altminteri, care ar fi bărbatul atît de mare încît să te poată cuprinde cu grămezile tale de şunci ?

Că şi dacă s-ar afla asemenea bărbat şi te-ar cuprinde, tu l-ai ţine departe cu pîntecul tău cel umflat.

Şi de-aceea nici nu pari că, aşa, grasă cum eşti, ai mai fi bună şi de altceva decît ca marfă la vreo zahana.

Sufletu-ţi şi el tot la fel ca trupu-i. Giugiulelile tale aşa-s de aspre, că-l înnăbuşă pe cel giugiulit. Zbenguielile tale aşa-s de grele că îl omoară. Şi tot rîsul tău aşa-i de înfricoşător, că sparge şi osul urechii. Iubitul tău cînd îţi suspină-n braţe, abia-abia de poţi să mai răsufli ; cînd te strînge la piept, eşti leoarcă şi năclăită de sudoare.

Cînd dormi, sforăi amarnic ; cînd eşti trează, sufli ca bivoliţele : de-abia poţi să te muţi din loc în loc ; şi cînd te odihneşti, îţi eşti povară ţie însăţi. Viaţa îţi trece mestecînd din fălci, ca vacile, şi rîgîind ca şi cămilele.

De te priveşte cineva din faţă, eşti bivoliţă ; de te priveşte dintr-o parte, eşti cămilă : de te priveşte dindărăt, eşti un burduf umflat.

În sfîrșit, despre tine, de bună seamă, a spus poetul :

Ca un burduf e, greu și plin ;
Cu șold cît dealul, că, mișcîndu-l
Oleacă doar, cît de puțin,
Cutremură sub ea pămîntul.

Și dacă numai ar tuși
La Răsăritul lumii-o dată,
Apusu-ntreg s-ar prăbuși
Ca-ntr-un vîrtej, cu lumea-i toată.

La cuvintele acestea ale Huriei-de-Rai, Ali El-Yamani, stăpînul ei, grăi :

— În adevăr, o, Huria, vorbirea ta-i de pomină ! Și tu, Lună-Plină, ai vorbit minunat. Ci acuma se cade să vă-ntoarceți la locurile voastre, ca să lăsați să vorbească bălaia și roșcovana.

Atunci Soare-n-Amiaz și Văpaie-de-Jar se ridicară și veniră să steie față. Și mai întîi grăi fetișcana cea bălaie către potrivnica ei.

— Eu sînt bălaia cea atît de-ndelung zugrăvită în *Coran* ! Pe mine m-a pomenit Allah atunci cînd a rostit : „Galbenul e culoarea care bucură toate privirile !“ Așa-ncît eu sînt cea mai frumoasă dintre culori !

Culoarea mea e o minune, frumusețea mea e un hotar, iar farmecul meu e un vis. Căci culoarea mea dă aurului preț și dă soarelui și celorlalte stele desăvîrșire.

Ea împodobește și mere și piersici, și-i dă șofranului lucire. Eu dau sclipire nestematelor, și grînelor coapte lumină.

Tot eu dărui podoaba toamnelor ! Și nici pămîntul n-ar fi atît de frumos fără covorul lui de frunze pe care razele de soare l-au smălțuit cu strălucirea mea.

Ci tu, ruginio, cînd culoarea ta răsare-n vreun lucru, e de-ajuns ca să-i scadă din preț. Nimica nu-i mai de rînd și mai hîd. Privește bivolii, măgarii, lupii, cîinii : sînt ca și tine.

Spune-mi un singur lucru-n care culoarea ta să fie văzută cu plăcere. Nici florile, nici nestematele n-au fost vreodată ruginii ; numai arama cea murdară are culoarea ta.

Tu nici albă nu ești, nici neagră. Așa-ncît nu te poți făli cu nici un merit al acestor două culori, cu nici o vorbă ce se poate spune întru lauda lor !

La aceste cuvinte ale bălaiei, stăpînul ei grăi :

— Acum să vorbească și Văpaie-de-Jar !

Atunci fetișcana cea roșcovană lăsă un zîmbet să-i străluminează cele două șiruri de mărgăritare ale dinților și, cum avea, afară de culoarea cea focoasă niște forme gingașe, un mijlocel minunat, niște trăsături potrivite, mișcări alese și plete de jar curgînd în grele cosițe pînă pe spatele-i vrăjitor, începu prin a-și arăta mai întîi nurii, într-o clipă de tăcere, după care grăi către potrivnica ei cea bălaie :

— Slăvit fie Allah care m-a zămislit nici peste măsură de grasă, nici uscată ca de boală, nici neagră ca praful de cărbune, ci a îngemănat în mine, cu un meșteșug de minune, culorile cele mai gingașe și formele cele mai ispititoare.

De altmintrelea, toți poeții au nălțat laudă frumuseților mele în toate limbile de pe lume, și toate vîrstele și toate mințile pe mine m-au rîvnit anume.

Ci, ca să nu-mi aduc singură laude, că nici nu e de trebuință, iată numai cîteva stihuri ticluite întru slăvirea mea...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci şi opta noapte

Ea urmă :

...iată numai cîteva stihuri ticluite întru slăvirea mea.

Un poet a spus :

Roşcovanele au în firea lor
Un tainic simţ. De ştii, şi dacă vrei
Să-l vezi, n-ai să mai simţi vreun dor
Să mai priveşti şi alt fel de femei.

Ele cunosc deplin subtila artă
De-a te vrăji cu ceea ce-i plăcut,
Şi-ar fi în stare, dacă-ar vrea, să-l piardă
Chiar şi pe îngerul Harut.

Un altul a spus :

Mi-e dragă-o roşcovană-ncintătoare,
Cu trup ca lancea dreaptă şi subţire,
Şi care m-a vrăjit cu-a ei culoare.

Iar mătăsoasa-i umbră, ce-n neştire
I-mpodobeşte gîtu,-amăgitoare,
De-atîtea ori m-a fermecat cu totul !

Culoarea ei scăldată-n strălucire
Revarsă un parfum pe care potu-l
Asemui cu cel de sfînt aloe.

Iar cînd şi-ntinde noaptea lin năvodul,
Ea se strecoară-atunci la mine-n voie,
Şi-o ţin alături, dulce, lîngă mine,

Pînă ce însăşi noaptea, anevoie,
Îşi schimbă-ncet culoarea şi devine
Ca visurile noastre prea senine.

Ci tu, o, galbeno, eşti veştedă ca frunzele de mulukia cele de soi rău, culese la Bab El-Luk, aţoase şi aspre.

Tu ai culoarea oalei de lut ars, de care se slujesc neguţătorii de căpăţîni de oaie.

Ai luciul humei de olar şi-al orpimentului ce se foloseşte la hamam pentru smulsul perilor ; şi eşti ca iarba cîinelui.

Ai chipul ca arama cea galbenă, asemănător poamelor din pomul Zakum cel din iad, care în loc de fructe e plin cu căpăţîni de dimoni.

Şi despre tine a şi spus poetul :

Mi-a dat destinul o femeie-atît
De galbenă încît, privind-o doar,
Simt că-mi plesneşte capul de amar,
Iar inima şi ochii de urît.

Şi dacă sufletu-mi nu va putea
S-o dea uitării, am să-mi pun de gît
Un ştreang ori, blestemînd şi amărît,
Să-mi dau cu pumnii-n cap pînă-oi crăpa.

Cînd Ali El-Yamani auzi aceste cuvinte, se cutremură de plăcere şi se porni pe-un rîs de se dete cu picioarele-n sus ; după care le spuse celor două fetişcane să se aşeze la locurile lor ; şi, ca să le dovedească tuturora bucuria pe care o avusese ascultîndu-le, le dărui daruri bogate, la

fel la toate, haine frumoase şi nestemate de pe pămînt şi din ape.

— Şi-aceasta-i, o, emire al dreptcredincioşilor, spuse Mohammad El-Bassri către califul El-Mamun, povestea celor şase fetişcane care şi-acuma trăiesc cu bună pace între ele, în casa stăpînului lor Ali El-Yamani, la Bagdad, cetatea noastră.

Califul fu încîntat cum nu se mai poate de povestea aceasta şi întrebă :

— Ci, o, Mohammad, ştii tu baremi unde se află casa stăpînului acestor fetişcane ? Şi te-ai putea tu duce să-l întrebi de nu vrea cumva să le vîndă ? Dacă vrea să le vîndă, cumpără-mi-le şi adu-mi-le.

Mohammad răspunse :

— Ceea ce pot să-ţi spun, o, emire al dreptcredincioşilor, e că nu am nici o îndoială că stăpînul acestor roabe n-o să vrea să se despartă de ele, întrucît le-ndrăgeşte peste poate !

El-Mamun spuse :

— Ia la tine, ca preţ pentru fiecare, zece mii de dinari : ceea ce face în totului tot şaizeci de mii de dinari. Dă-le din partea mea acestui Ali El-Yamani şi să-i spui că le vreau pe cele şase roabe ale lui !

La vorbele acestea ale califului, Mohammad El-Bassri se grăbi să ia dinarii porunciţi şi se duse să-l caute pe stăpînul roabelor, căruia-i spuse dorinţa emirului dreptcredincioşilor. Ali El-Yamani, la început, nu cuteză să nu primească cererea califului şi, luînd cei şaizeci de mii de dinari, le dădu pe cele şase roabe lui Mohammad El-Bassri, care le duse îndată dinaintea lui El-Mamun.

Califul, dacă le văzu, fu cum nu se poate mai încîntat, şi de culoarea, şi de purtările lor alese,

și de mintea lor iscusită, și de feluritele lor haruri. Și dădu fiecăreia dintre ele, în haremul lui, cîte un loc de seamă, și, vreme de mai multe zile, putu să se bucure de desăvîrșirile și de frumusețile lor.

Estimp, stăpînul dintîi al celor șase, Ali El-Yamani, simți singurătatea apăsîndu-l și începu să se căiască de spaima care îl făcuse să se supună dorinței califului. Și, într-o zi, ajungînd la cap de răbdare, îi trimise califului o scrisoare plină de o deznădejde mare, și în care, printre alte lucruri amare, erau și stihurile următoare:

Salutul meu cel plin de jale
Străbată negură și vînt,
Și-ajungă la acelea care
M-au frînt cu despărțirea grea!
Ele sînt ochii mei, ah, ele
Îmi sînt urechile, și sînt
Și hrana mea, și băutura,
Grădina, cerul, viața mea!

De cînd am fost lipsit de ele,
Mă-nec în jale și dureri.
Nimica nu mă mai încîntă,
Nimica nu mă mai alină.
Iar pleoapele-mi, de doruri arse
Și plînse de nemîngîieri,
Nu mai cunosc, sărman de ele,
Nici dulcea somnului hodină!

De ce nu le-oi fi-nchis, nătîngul,
În ochii mei, pe toate șase?
Să le fi-nchis pe toate șase
Sub negurile pleoapei mele,
Ascunse-adînc, pînă la moarte,
Pe veci iubite și frumoase,
Să le fi fost păstrat ca-n umbra
Unor perdele mari și grele.

Durere! Neagra mea durere!
Mai bine mi-ar fi fost, îmi pare,
Să nu mă fi născut pe lume,
Sau să nu le fi cunoscut,
Decît să-mi lase-nfipte-n coaste
Săgeţile ucigătoare
Ale privirii lor cu care
M-au doborît şi m-au pierdut.

După ce califul El-Mamun citi această scrisoare, cum avea un suflet bun, porunci să fie chemate degrabă cele şase fetişcane, le dete la fiecare cîte zece mii de dinari, şi haine minunate, şi alte daruri bogate, şi le trimise pe dată îndărăt la stăpînul lor de-altă dată.

Cînd Ali El-Yamani le zări, sosind mai frumoase decît fuseseră ele vreodată, şi mai bogate, şi mai fericite, fu peste măsură de bucuros, şi trăi mai departe cu ele-mpreună în desfătări şi în plăceri, pînă ce sosi şi a toate Despărţitoarea.

— Ci, spuse Şeherezada mai departe, să nu crezi, o, rege mult fericit, că toate poveştile cîte pînă acuma le-ai auzit sînt mai de preţuit sau că ar fi de asemuit cu *Povestea Oraşului-de-Aramă*, pe care am păstrat-o ca să ţi-o povestesc noaptea următoare, dacă vei binevoi, de bună seamă.

Şi micuţa Doniazada strigă:

— O, ce drăguţă ai fi de ne-ai povesti, aşteptîndu-te iar, primele vorbe măcar!

Atunci Şeherezada zîmbi şi grăi:

Se povesteşte că a fost un rege — numai Allah e rege!...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

POVESTEA ORAŞULUI-DE-ARAMĂ

Într-a trei sute treizeci și noua noapte

Șeherezada urmă :

Se povestește că a domnit la Damasc, în scaunul de domnie al califilor ommiazi, un rege — numai Allah e rege ! — care se chema Abdalmalek ben-Mervan. Îi plăcea să stea adesea la taifas cu înțelepții din împărăția lui, despre stăpînul nostru Soliman ben-Daud (cu el fie rugăciunea și pacea !), despre virtuțile lui, despre puterea lui nemărginită asupra fiarelor din pustie, a efriților ce umplu văzduhurile și a giniilor din ape și de pe subpămînturi.

Într-o zi, pe cînd califul, ascultînd istorisirea ce i se istorisea despre niște vase vechi de aramă pline cu un abur negru și ciudat, de forme diavolești, se minuna peste măsură și părea că s-ar îndoi de adevărul unor asemenea fapte de netăgăduit, dintre oaspeți se ridică Taleb ben-Sehl, călător vestit, care adeveri istorisirea ce-o ascultaseră și adăugă :

— Cu adevărat, o, emire al dreptcredincioșilor, aceste vase de aramă nu sînt decît vasele în care

au fost închise, în vremurile de demult, giniile ce n-au vrut să se supună poruncilor lui Soliman, şi care au fost aruncate, după ce au fost pecetluite cu pecetea cea înfricoşătoare, în adîncurile mării mugînde, la ţărmurile Maghrebului, în Africa de la apus. Şi aburul care se scurge din ele nu este altceva decît sufletul cel înghesuit acolo al efriţilor, şi care nu pregetă să capete iară în văzduhul slobod forma lor cea cumplită dintru începuturi.

La cuvintele acestea, dorinţa de a vedea asemenea minunăţii, precum şi uimirea califului Abdalmalek crescură peste poate, aşa încît îi spuse lui Taleb ben-Sehl :

— O, Taleb, mult aş vrea să văd şi eu unul dintre acele vase de aramă în care sînt închişi efriţii ca un abur. Socoţi că lucru-i cu putinţă ? De s-ar putea, sînt gata să pornesc eu însumi să fac cercetările de trebuinţă. Hai, spune.

Taleb răspunse :

— O, emire al dreptcredincioşilor, poţi avea un vas de acesta chiar aci, fără a te duce tu după el, şi fără să-ţi trudeşti slăvitul trup. Pentru asta nu ai decît a trimite o scrisoare emirului Mussa, locţiitorul tău din ţara Maghrebului. Căci muntele sub care se află marea unde zac vasele acelea este legat cu Maghrebul printr-o limbă de pămînt ce poate fi străbătută cu piciorul gol. Emirul Mussa, primind scrisoarea ta, n-are să zăbovească a împlini poruncile stăpînului nostru califul.

Cuvintele acestea avură puterea de a-l hotărî pe Abdalmalek care, pe dată, îi spuse lui Taleb :

— Şi cine mai bine ca tine, o, Taleb, este în stare să meargă numaidecît în țara Maghrebului să ducă scrisoarea mea emirului Mussa, locțiitorul meu ? Îți dau puteri depline să iei din visteria mea tot ce socoți tu că este de trebuință pentru cheltuielile de călătorie și să iei cîți oameni îți trebuie ca să te însoțească. Ci dă zor, o, Taleb !

Şi pe loc califul scrise cu mîna lui scrisoarea către emirul Mussa, o pecetlui și o înmînă lui Taleb care sărută pămîntul dinainte-i şi, de îndată ce pregătirile se isprăviră, porni de sîrg către Maghreb unde ajunse fără de nici un necaz.

Emirul Mussa îl primi cu bucurie şi cu toate cinstirile datorate unui trimis al emirului dreptcredincioșilor ; și Taleb îi înmînă scrisoarea. Şi, după ce o citi și pricepu despre ce e vorba, o duse la buze, pe urmă la frunte, și grăi :

— Ascult și mă supun !

Şi numaidecît trimise să fie chemat la el șeicul Abdossamad, un bărbat ce străbătuse toate locurile de pe pămînt locuite de oameni, și care acum îşi petrecea zilele bătrîneții însemnînd cu grijă, pentru cei ce vor veni, toate cîte cunoscuse într-o viață întreagă de călătorii. Şi cînd șeicul sosi, emirul Mussa îl salută cu multă cuviință şi îi spuse :

— O, şeicule Abdossamad, iată că emirul dreptcredincioşilor îmi trimite poruncă să caut vasele cele vechi de aramă în care giniile răzvrătite au fost închise de către stăpînul nostru, Soliman ben-Daud. Ele zac pe fundul unei mări ce se află la piciorul unui munte care zice-s-ar că se află la țărmurile cele mai îndepărtate ale Maghrebului. Măcar că de multă vreme cunosc țara toată, n-am auzit niciodată pomenindu-se de această mare și

de vreun drum care să ducă într-acolo; ci tu, o, șeicule Abdossamad, care ai străbătut lumea întreagă, tu de bună seamă că știi de muntele acela și de marea aceea.

Șeicul cugetă vreme de un ceas și răspunse:

— O, emirule Mussa ben-Nossair, despre muntele acela și despre marea aceea am mai auzit eu cîndva; ci nici pînă astăzi n-am putut, cu toată rîvna mea, să ajung la ele: drumul care duce acolo este tare anevoios din pricina lipsei de apă din fîntîni; și e nevoie de mai bine de doi ani și cîteva luni spre a ajunge, și încă și de mai mult spre-a te întoarce, dacă te mai poți cumva întoarce dintr-o țară ai cărei locuitori n-au dat nici un semn de viață, niciodată, și care trăiesc într-un oraș așezat, zice-se, chiar pe vîrful muntelui cu pricina, un oraș în care nimenea n-a putut încă să intre și care se numește Orașul-de-Aramă.

Și, spunînd aceste cuvinte, bătrînul tăcu, mai cugetă o vreme, și adăugă:

— Și nu trebuie să-ți ascund, o, emirule Mussa, nici că drumul acesta este semănat cu primejdii și cu piedici înfricoșătoare, și că el trece printr-o pustie locuită de efriți și de ginii, străjeri ai acelor pămînturi neatinse de picior de om încă din vremurile cele de demult. Află, dar, o, Ben-Nossair, că în acele ținuturi de la marginile cele mai dinspre apus ale pămînturilor africane fiii oamenilor nu au slobozenie să calce; numai doi dintre aceștia au putut să le străbată: unul este Soliman ben-Daud, iar celălalt Alexandru-cel-cu-Două-Coarne. Și din acele vremi apuse, tăcerea s-a înstăpînit peste acele întinderi. Dacă tu ții, așadar, fără păsare față de atîtea piedici tainice și față de atîtea primejdii, să îndeplinești poruncile califu-

lui, şi te ispiteşti să faci o asemenea călătorie într-o ţară fără urmă de drum şi fără nici o altă călăuză decît sluga ta, pune să se încarce cu burdufuri pline cu apă o mie de cămile, şi alte o mie de cămile cu hrană şi cu provizii ; ia cît mai puţini paznici cu tine, căci nici o putere omenească nu ne va putea izbăvi de mînia puterilor cele întunecate a căror stăpînire o s-o încălcăm, şi n-avem de ce să le supărăm cu mulţimea noastră de oaste ameninţătoare şi zadarnică. Şi cînd vei fi gata, să-ţi faci diata, o, emirule Mussa, şi să pornim.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzecea noapte

Ea urmă :

...să-ţi faci diata, o, emirule Mussa, şi să pornim.

La aceste cuvinte, emirul Mussa, ocîrmuitorul Maghrebului, după ce chemă în ajutor numele lui Allah, nu mai vroi să stea o clipă la şovăială ! îi strînse pe toţi maimarii oştilor şi ai împărăţiei lui, lăsă totul cu legămînt în faţa lor şi îl numi ca înlocuitor al lui pe fiul său Harun. După care, puse să se facă pregătirile cuvenite, nu luă cu sine decît cîţiva oameni aleşi pe sprînceană şi, însoţit de şeicul Abdossamad şi de Taleb, trimisul califului, porni pe drumul către pustie, urmat de

o mie de cămile încărcate cu apă, și de alte o mie încărcate cu hrană și cu provizii.

Caravana merse prin singurătăți nesfîrșite zile și luni în șir, fără să întilnească în calea ei nici o ființă vie prin acele nemărginiri netede ca o mare liniștită. Și călătoria ținu așa mai departe prin tăcerea neclintită pînă ce într-o zi zăriră în depărtare ca un fel de nor sclipitor la dunga zării, către care se îndreptară. Și văzură că era o clădire cu ziduri înalte de oțel chinezesc, sprijinită pe patru rînduri de coloane de aur, măsurînd de jur-împrejur cîte patru mii de pași fiecare. Ci bolta acelui palat era de plumb și slujea ca loc de popas pentru miile de ciori care erau singurii locuitori ce se zăreau sub cer. În peretele cel mare se deschidea o ușă groasă de abanos vrîstat cu aur, iar pe o placă uriașă de metal roșu se afla o tablă, pe care se puteau citi, scrise în slove ioniene, aceste cuvinte pe care șeicul Abdossamad le cunoscu și pe care le tălmăci emirului Mussa și însoțitorilor săi :

Intră și-nvață cu luare-aminte
De la stăpînii de mai înainte.

Dorm toți, trecuți deodată-n somnuri grele,
La umbra lungă-a turnurilor mele.

Căci moartea-n umbră i-a purtat curînd.
S-au spulberat ca niște paie-n vînt.

Emirul Mussa fu cum nu se poate mai tulburat auzind aceste cuvinte, pe care le tălmăcea bătrînul Abdossamad, și murmură :

— Nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah !

Pe urmă spuse :

— Să intrăm !

Şi, urmat de tovarăşii lui, trecu pragul uşii celei mari şi intră în palat.

În faţa lor se ivi atunci, înconjurată de zborul mut al păsărilor mari şi negre, în goliciunea lui de piatră, un turn al cărui vîrf se pierdea din privire şi la piciorul căruia se rînduiau roată patru şiruri de morminte ce înconjurau un sarcofag măreţ de cleştar sclipitor, împrejurul căruia se putea citi inscripţia aceasta, săpată în scriere ioniană, cu litere de aur împodobite cu nestemate :

Beţia bucuriei a trecut
Ca un fior de frig abia-nceput.

De cîtă faimă şi ce strălucire
M-am bucurat la vremea-mi de mărire !

Cîte cetăţi nu răsunară greu
De sub copitele calului meu !

Ca un simun schimbai oraşe-n fum !
Ca fulgerul arsei domnii în scrum !

De carul meu tîrît-am regi puhoi !
I-am hotărît pămîntului legi noi !

Şi iată-acum ! Beţia a trecut,
Ca un fior de frig abia-nceput,

Fără să lase urma unui chip
Cît măcar lasă spuma pe nisip !

M-a doborît nenduplecata moarte !
N-au fost puteri s-o-ntoarcă-n altă parte.

Nu m-au putut scăpa de gheara ei
Nici oştile şi nici curtenii mei.

Ascultă, călătorule, acum,
Vorbe pe care gura mea, nicicum,

Pe cînd trăiam, nu le-a mai spus vreodată !
Păstrează-ţi pururi inima curată !

Bucură-te în pace şi cuminte
De tihna vieţii, şi de cît cuprinde

Din frumuseţea pururea nălucă.
Pentru că moartea mîine-o să te ducă.

Mîine, pămîntul are să răspundă
Celor ce te-or striga cu faţa cruntă :

„E mort ! Din sînul meu nu mai dezlegi
Pe cei pe care i-a închis pe veci !“

Auzind aceste cuvinte, pe care le tălmăcea şeicul Abdossamad, emirul Mussa şi tovarăşii lui nu se mai putură opri să nu plîngă. Şi stătură multă vreme în picioare acolo, în faţa sarcofagului şi a mormintelor, repetîndu-şi jalnicele cuvinte. Pe urmă se îndreptară către turnul care era închis cu o uşă cu două canaturi de abanos, pe care se citea inscripţia aceasta, săpată şi ea tot în litere ioniene împodobite cu nestemate :

În numele Celui ce-n veci nu piere
Şi care e în veci neschimbător,
Domn al tăriei şi stăpîn puterii —
Ia bine-aminte, tu, cel călător
Pe-aceste locuri : fugi de îngîmfare,
Căci totu-i nălucire-nşelătoare.

Ia bine-aminte, deci, la pilda mea,
Nu te lăsa-nșelat de ce-i părere,
Căci te vei prăvăli-n genunea rea.

Să-ți povestesc de marea mea putere!

În grajdurile mele, zece mii
De cai aveam, din cea mai bună rasă,
Slujiți de regii prinși în bătălii
Și-aduși ca robi de-oștenii mei acasă.

Zece mii de cadîne-aveam atunci,
În umbrele iatacurilor mele —
Neștiutoare de dureri și munci,
Din neamuri mari de regi, ca niște stele.

Și mai aveam o mie de fecioare,
Minuni de pe tărîmele minunii,
Cu sîni pietroși și chipuri zîmbitoare,
Mai luminoase decît fața lunii.

Soțiile pe care le-am avut
Mi-au dăruit, să-mi fie bucurie,
Coconi regești, cum nu s-au mai văzut,
Urmași viteji ca leii, peste-o mie.

Necîntărite-aveam comori întregi!
Și de la Răsărit pînă-n Apus,
Noroadele, cu crai, cu domni și regi,
Sub brațul oastei mele s-au supus!

Și socoteam cu gîndul meu semeț
Cum că puterea mea nu va pieri
Și că durata marii mele vieți
Din veacuri e, și-n veci va dăinui.

Deodată, însă, auzit-am glasul,
Venind ca un răsunet de departe,
Care-mi vestea că e aproape ceasul
Hotărnicit de cel fără de moarte,

Şi-am strîns, gîndind la soarta mea, ostaşi :
Vitejii-mi călăreţi fără de număr,
Şi sutele-mi de mii de pedestraşi
Cu spade-n mîni şi platoşe pe umăr.

Şi-am strîns toţi regii prinşi în lupte grele,
Şi toate-ale oştirii-mi căpetenii,
Şi toţi maimarii-mpărăţiei mele,
Supuşii toţi, de-a valma, sumedenii.

Şi tot ce-aveam în sipete şi-n lăzi,
În faţa tuturora am adus,
Comori din trude-amare şi din prăzi,
Şi tuturora le-am grăit şi-am spus :

„Grămezi de aur şi argint — comori
Necîntărite — vi le dau pe rînd,
Dacă-mi puteţi spori izbăvitor
Cu-o singură zi viaţa pe pămînt".

Ci ei au stat cu ochii-n jos, tăcînd.
Iar sufletu-mi pieri ca fumu-n vînt.

Şi-ajunse-al morţii negre adăpost
Palatul meu. Iar numele cu care
M-au preaslăvit, pe cînd trăiam, a fost :
Kus ben-Sedadî ben-Aad cel Mare.

Auzind acestea, emirul Mussa şi tovarăşii lui izbucniră în hohote de plîns. După care, intrară în turn şi începură să străbată sălile cele uriaşe,

locuite de pustiu şi de tăcere. Şi aşa ajunseră pînă la urmă într-o încăpere, mai mare decît toate celelalte, rotunjită ca o boltă, şi care, singura din turn, avea o masă uriaşă din lemn de santal, minunat lucrată, şi pe care se zărea inscripţia aceasta scrisă în litere frumoase, asemenea celor de mai înainte :

Cîndva, aici, la masă,
Şedeau, sub mari cununi,
O mie de regi chiori
Şi-o mie cu ochi buni.

Acuma, în mormînt,
Stau, orbi, cu toţi, la rînd.

Uimirea emirului Mussa spori şi mai mult înaintea acestei taine ; şi, neputînd să-i găsească dezlegarea, îşi însemnă şi aceste cuvinte pe pergamentele lui ; apoi ieşi din palat, tulburat peste măsură, şi porni mai departe, cu însoţitorii lui, pe calea către Oraşul-de-Aramă.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patru zeci şi una noapte

La urmă :

...porni mai departe, cu însoţitorii lui, pe calea către Oraşul-de-Aramă.

Merseră ei o zi, merseră două, merseră trei, pînă seara. Atunci văzură ivindu-se înaintea lor, aşezat pe o temelie înaltă şi luminat de razele roşii ale soarelui în asfinţit, un călăreţ stînd nemişcat şi ţinînd în vînt o lance lată de fier ce părea o flacără vie, de culoarea astrului de foc din zare.

Cînd ajunseră aproape de tot de năluca aceea, văzură că şi călăreţul şi calul lui şi temelia pe care şedeau erau de aramă, iar pe fierul lancei, pe latura luminată de cele din urmă raze ale soarelui, erau săpate în litere de jar cuvintele acestea :

„Neînfricaţi călători ce-aţi pătruns pînă la pămînturile oprite, acum nu vă mai puteţi întoarce de unde aţi venit.

Dacă nu cunoaşteţi drumul către Oraş, împingeţi-mă cu mîinile şi rotiţi-mă pe temelia mea, apoi îndreptaţi-vă încotro voi rămîne întors cu faţa".

Atunci emirul Mussa se apropie de călăreţ şi îl împinse cu mîna. Şi deodată, cu iuţeala fulgerului, călăreţul se răsuci şi se opri cu faţa în partea cu totul dimpotrivă celeia pe care o urmaseră călătorii. Iar şeicul Abdossamad recunoscu că într-adevăr se înşelase şi că noua cale era calea cea bună.

Îndată caravana, întorcîndu-se îndărăt, porni pe calea cea nouă şi îşi urmă călătoria, zile şi zile în şir, pînă ce ajunse, într-un fapt de seară, în faţa unui stîlp de piatră neagră, de care era legată în lanţuri o făptură ciudată, din care nu se vedea decît o jumătate de trup, cealaltă jumătate fiind îngropată adînc în pămînt. Trunchiul acela

ce ieșea din pămînt părea un gurgui hîd, răsădit acolo de puterile iadului. Era negru și mare ca un trunchi de palmier bătrîn și uscat, văduvit de frunzele lui. Avea două aripi uriașe și negre, și patru mîini, dintre care două erau ca labele cu gheare ale leilor. Un păr țepos ca părul cel aspru din coada măgarului sălbatic se zburlea crunt pe țeasta lui înfricoșătoare. În găvanele ochilor, ardeau lumini roșii, pe cînd fruntea cu două rînduri de coarne de bou era găurită de un ochi ce se holba țintă, împietrit, aruncînd sclipiri verzi, ca ochii de tigru ori de panteră.

La ivirea călătorilor, trunchiul începu să-și zbată brațele, scoțînd strigăte înfricoșătoare și frămîntîndu-se deznădăjduit, de parcă ar fi vrut să-și rupă lanțurile ce-l țineau legat de stîlpul cel negru. Și caravana, cuprinsă de o spaimă mare, încremeni pe loc, nemaiavînd putere nici să meargă înainte, nici să dea îndărăt.

Atunci emirul Mussa se întoarse către șeicul Abdossamad și îl întrebă :

— Poți tu, cumva, o, preacinstite șeic, să ne spui ce poate fi aceasta ?

Șeicul răspunse :

— Pe Allah ! o, emire, aceasta trece de înțelegerea mea.

Și emirul Mussa zise :

— Atunci du-te mai aproape și întreabă-l. Poate ne-o lumina chiar el.

Și șeicul Abdossamad nu vroi să arate că șovăie : se apropie de arătare și îi strigă :

— În numele Atoatestăpînitorului care ține sub mîna lui împărățiile cele văzute și cele nevăzute, te juruiesc să-mi răspunzi. Spune-mi cine ești, de cînd ești aici, și care-i pricina ce ți-a căşunat o pedeapsă așa de ciudată.

Atunci trunchiul lătră. Şi iată ce vorbe înţeleseră emirul Mussa, şeicul Abdossamad şi tovarăşii lor :

— Sînt un efrit din neamul lui Eblis, tatăl ginnilor. Mă numesc Daeş ben-Alaemaş. M-a înlănţuit aici Puterea cea Nevăzută, pînă la sfîrşitul veacurilor.

Odinioară, în ţara aceasta, ocîrmuită de Regele-Mării, Oraşul de Aramă se afla sub ocrotirea unei zeiţe cioplite din agat roşu, paznic şi locuitor al acelei zeiţe fiind eu. Căci, cu adevărat, îmi alesesem un lăcaş înlăuntrul ei ; şi din toate ţările veneau mulţimi de oameni să-şi afle soarta prin mijlocirea mea şi să asculte prorocirile şi prezicerile mele despre viitor.

Regele-Mării, căruia şi eu îi eram supus, avea sub stăpînirea lui toată oastea duhurilor răzvrătite împotriva puterii lui Soliman ben-Daud ; şi mă numise căpetenie peste oastea aceasta, în caz că ar izbucni vreun război între el şi acel înfricoşător stăpîn al ginnilor. Şi războiul acesta nu întîrzie mult, într-adevăr, pînă ce să izbucnească.

Regele-Mării avea o fată aşa de frumoasă, că faima ei ajunsese pînă la urechile lui Soliman. Şi Soliman, dorind s-o aibă printre soţiile lui, trimise un sol la Regele-Mării ca să i-o ceară de soţie şi totodată să-i poruncească să sfarme statuia de agat şi să mărturisească anume că nu este alt Dumnezeu decît numai unul Allah şi că Soliman este profetul lui. Şi îl ameninţa cu mînia şi cu răzbunarea sa, de nu se va supune numaidecît dorinţelor lui.

Atunci Regele-Mării îşi adună vizirii şi căpeteniile ginnilor şi le spuse :

— Iată că Soliman mă ameninţă cu tot felul de năpaste, ca să mă silească să i-o dau pe fata mea

şi să sfarm statuia ce slujeşte de lăcaş căpeteniei voastre Daeş ben-Alaemaş. Ce gîndiţi voi despre ameninţările lui ? Să mă plec ori să-i stau împotrivă ?

Vizirii răspunseră :

— Şi ce ai avea, o, rege al nostru, să te temi de puterea lui Soliman ? Puterile noastre sînt pe puţin tot atîta de tari ca şi ale lui. Şi vom izbuti noi să i le nimicim.

Apoi se întoarseră către mine şi-mi cerură sfatul. Atunci eu spusei :

— Singurul nostru răspuns către Soliman este să-l ciomăgim bine pe trimisul lui.

Şi fapta se săvîrşi pe dată. Şi-i spuserăm trimisului :

— Întoarce-te acuma să-i povesteşti stăpînului tău ce-ai pătit.

Cînd Soliman a aflat cum a fost pătimit trimisul lui, s-a mîniat peste măsură şi a strîns numaidecît toate puterile pe care le avea la îndemînă — duhuri, oameni, păsări şi animale. A încredinţat lui Assaf ben-Barkhia puterea peste oştile omeneşti, şi lui Domriat, regele efriţilor, puterea peste toată oastea duhurilor, în număr de şaizeci de milioane, şi peste cea a animalelor şi a păsărilor de pradă, venite din toate părţile universului şi din insulele şi din mările pămîntului. Şi cînd totul fu gata, Soliman porni în fruntea acelei amarnice oştiri să năpădească ţara Regelui-Mării, domnul meu. Şi cum ajunse, îşi orîndui oastea în rînduri de bătălie.

Aşeză, mai întîi, la cele două aripi, animalele, rînduite după ranguri, în patru şiruri, şi puse în văzduhuri păsările cele mari de pradă, menite să

slujească de străji, spre a-l vesti despre mişcările noastre şi a se repezi deodată asupra luptătorilor noştri ca să le crape şi să le scoată ochii. Oastea din frunte o alcătui din oameni, iar pe cea din spate din duhuri ; şi puse de-a dreapta lui pe vizirul Assaf ben-Barkhia, iar de-a stînga pe Domriat, regele efriţilor din văzduh. El rămase la mijloc, stînd pe un jeţ de porfiră şi de aur, purtat de patru elefanţi aşezaţi roată. Şi dete semnul de bătălie.

Îndată se auzi o larmă, sporind pe măsură ce se apropiau în galop şi în zbor năvalnic duhurile, oamenii, păsările de pradă şi fiarele de război ; şi scoarţa pămîntului răsuna sub năpraznicul bubuit al paşilor, în vreme ce văzduhurile clocoteau de plesnetele milioanelor de aripi, şi de huiete, şi de strigăte, şi de mugete.

Eu aveam în samă să poruncesc peste oştile aflate în frunte ale duhurilor supuse Regelui-Mării. Detei semn şirurilor mele şi mă repezii în fruntea lor asupra oastei de duhuri vrăjmaşe de sub porunca regelui Domriat.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patru zeci şi doua noapte

Ea urmă :

...asupra oastei de duhuri de sub porunca regelui Domriat.

Şi, la rîndu-mi, căutai să răzbesc către căpetenia vrăjmașilor, cînd deodată văzui că acesta se schimbă într-un munte de flăcări ce se porni să reverse valuri de foc, străduindu-se să mă copleșească și să mă înnăbușe sub sfărmăturile aruncate ce cădeau peste noi în pînze aprinse. Eu, îndemnîndu-i pe-ai mei, mă apărai și atacai cu îndîrjire, multă vreme ; și numai cînd văzui bine că numărul vrăjmașilor avea să mă zdrobească fără putință de scăpare, detei semnul de retragere și scăpai fugind cu bătăi dese de aripă prin văzduh. Ci, la porunca lui Soliman, furăm hăituiți și împresurați din toate părțile deodată de toți vrăjmașii noștri — duhuri, oameni, animale și păsări ; și furăm unii nimiciți, alții zdrobiți sub picioarele patrupedelor, și alții aruncați din slava slăvilor, cu ochii scoși și cu trupurile sfîșiate. Pe mine m-au ajuns după ce m-au fugărit vreme de trei luni. Atunci, prins și strîns de gît, fusei condamnat să fiu legat de acest stîlp negru, pînă la sfîrșitul lumilor, pe cînd toate duhurile de sub porunca mea fură luate prinse, preschimbate în abur și închise în vase de aramă, pecetluite cu pecetea lui Soliman și aruncate în adîncurile mării ce scaldă zidurile Orașului de Aramă.

Ci despre oamenii ce locuiau în această țară nu știu anume ce s-o fi făcut cu ei, înlănțuit cum sînt de cînd s-a nimicit puterea noastră. Ci, dacă o să vă duceți la Orașul-de-Aramă, poate că le veți vedea urmele și veți afla povestea lor. —

Cînd trunchiul sfîrși de povestit, începu să se zbuciume amarnic. Iar emirul Mussa și tovarășii lui, temîndu-se ca nu cumva să izbutească să se elibereze sau să le ceară să ajute la strădaniile lui, nu vroiră să mai stea acolo și grăbiră să-și urmeze

calea către Orașul-de-Aramă, ale cărui turnuri și ziduri le și vedeau ivindu-se în depărtări prin roșul înserării.

Cînd nu mai fură decît la o mică depărtare de Oraș, cum noaptea cădea și lucrurile dimprejur luau o înfățișare potrivnică, hotărîră că-i bine să aștepte pînă dimineața spre a se apropia de porți; și își așezară corturile ca să-și petreacă noaptea acolo, sleiți cum erau de truda călătoriei.

De-abia mijiră zorii zilei luminînd culmile munților dinspre răsărit, că emirul Mussa își și deșteptă tovarășii și porni la drum cu ei pentru a ajunge la una dintre porțile de intrare. Atunci văzură înaintea lor, în strălucirea dimineții, ridicîndu-se mărețe zidurile de aramă, atît de lucii de-ai fi zis că sînt ieșite nou-nouțe din tiparele în care fuseseră turnate — și atît de înalte că păreau a fi începutul munților gigantici care le înconjurau și pe coasta cărora păreau încrustate, cum erau făcute la fel, din cine știe ce metal deosebit.

După ce izbutiră să se smulgă din uimirea împietrită în care îi țintuise acea priveliște, căutară cu ochii o poartă pe unde să intre în Oraș. Ci nu găsiră nici una. Atunci începură să umble de-a lungul zidurilor, nădăjduind că totuși au să găsească o intrare. Ci nu văzură nici o intrare. Și urmară să umble așa ceasuri în șir, fără să vadă nici o poartă și nici o spărtură, nici pe cineva care să se îndrepte înspre Oraș sau care să iasă din el. Și, măcar că era ziua mare, nu auzeau nici un zgomot, nici în afara, nici în lăuntrul cetății, și nu băgau de seamă nici o mișcare, nici pe creasta, nici la piciorul zidurilor. Ci emirul Mussa, fără a-și pierde nădejdea, își îndemna soții să caute mai departe; și umblară așa pînă seara, și nu

văzură decît desfăşurîndu-se înaintea lor linia cea dreaptă a zidurilor de aramă urmînd îndoiturile pămîntului peste văi şi culmi, şi părînd ieşite din chiar sînul pămîntului.

Atunci emirul Mussa le porunci tovarăşilor lui să se oprească pentru odihnă şi pentru masă. Iar el se aşeză să chibzuiască o vreme asupra celor ce erau de făcut.

După ce se hodini, le spuse tovarăşilor lui să stea acolo să vegheze tabăra pînă ce se va întoarce el, şi, urmat de şeicul Abdossamad şi de Taleb ben-Sehl, urcă pe un vîrf înalt de munte spre a cerceta împrejurimile şi a vedea ce-i cu acel Oraş...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci şi treia noapte

Ea urmă :

...şi a vedea ce-i cu acel Oraş ce nu vroia să se lase călcat de picior de om.

La început, nu putură zări nimic în întuneric, căci noaptea îşi şi îndesise umbrele peste cîmpie ; ci deodată spre răsărit se făcu o lumină vie, iar pe culmea muntelui se ivi minunată luna, şi, într-o clipită, lumină cerul şi pămîntul. Şi la picioarele lor se desfăşură o privelişte care le tăie răsuflarea.

Se aflau deasupra unui oraş de vis.

Sub pînza albă ce cădea de sus, departe-departe, pînă unde putea răzbate privirea în zările cufundate în noapte, bolți de palate, terase de case, grădini liniștite se înșirau una după alta în cuprinsul de aramă, și canale luminate de lună curgeau în mii de șopote limpezi pe sub umbra clădirilor, pe cînd jos de tot, un lac ca de argint scălda în adîncu-i rece, oglindindu-le, focurile nopții : ceea ce făcea ca arama zidurilor, nestematele aprinse ale bolților, terasele albe, canalele și lacul tot, ca și umbrele așternute către apus, să strălucească îngemănîndu-se sub adierea nopții și sub vraja lunii.

Ci toată întinderea aceea era învăluită într-o tăcere necurmată, ca a unui mormînt. Nici un fel de viață omenească nu părea să se miște acolo jos. Doar niște figuri înalte de aramă, fiecare pe cîte un soclu măreț ; doar niște călăreți mari, ciopliți în marmoră ; doar niște animale cu aripi încremenite într-un zbor nemișcat, toate la fel ; iar în văzduh, la înălțimea clădirilor, se roteau singurele ființe mișcătoare în acea nemișcare : mii de lilieci-vampir uriași, în vreme ce, sfîșiind tăcerea împietrită, buhe nevăzute își aruncau bocetele și jalnicele chemări peste palatele moarte și peste terasele adormite.

După ce emirul Mussa și cei doi tovarăși ai lui își umplură ochii cu priveliștea aceea ciudată, coborîră de pe munte, minunîndu-se peste măsură că nu zăriseră, în acel Oraș uriaș, nici o urmă de ființă omenească vie. Și ajunseră la piciorul zidurilor de aramă, într-un loc unde văzură patru inscripții săpate în litere ioniene și pe care șeicul Abdossamad le descifră numaidecît și le tălmăci emirului Mussa.

Cea dintîi inscripție spunea :

O, fiu al omului ! deșarte
Sînt visele ce le visezi,
Căci moartea nu este departe.
În nici un mâine să nu crezi.

E un Stăpîn ce risipește
Și neamuri și oștiri, mereu ;
Pe crai și regi îi prăbușește,
Cu brațu-i nendurat și greu,
Din fala mîndrelor palate
În strîmte neguri de mormînt.
Iar sufletele lor, scăldate
În roua dulcelui pămînt,
Sînt preschimbate într-o mînă
De scrum sărac și de țărînă.

La aceste cuvinte, emirul Mussa grăi :

— O, adevăruri mărețe ! O, deșteptare a sufletului pe netezimea pămîntului !

Și însemnă aceste cuvinte pe pergamentele lui. Ci șeicul și începuse să tălmăcească cea de a doua inscripție, care spunea :

O, fiu al omului ! de ce
Ți-acoperi ochii strîns, sub mînă ?
Cum poți să-ți mai clădești credința
Pe-o lume ce n-o să rămînă ?

Au tu nu știi că lumea nu-i,
Pe drumul mare către veci,
Decît un scurt popas de-o clipă,
Un biet lăcaș prin care treci ?

Ci spune, unde-s marii regi
Care-au durat împărății —
Domni pe Irak, pe Ispahan,

Pe mîndrul Corasan, îi știi ?
Cuceritori, s-au dus pe rînd,
De parcă n-ar fi fost nicicînd.

Emirul Mussa scrise și inscripția aceasta, și, tulburat foarte, îl ascultă pe șeicul care tălmăcea a treia inscripție :

O, fiu al omului ! se duc
Grăbite zilele în zbor.
Dar tu privești nepăsător
Al vieții tale jalnic crug.

Ci cugetă la marea zi
A judecății celei sfinte,
Cînd Domnului vei sta-nainte
Și drept în ochi îl vei privi.

Unde sînt regii ce-au domnit
La Ind, la Sind, ori la Chitai,
Ori peste-al Nubiei sfînt plai ?
Al morții vînt i-a risipit.

Și emirul Mussa grăi :

— Unde sînt stăpînii Sinaiului și ai Nubiei ? Prăvăliți în nimicnicie !

Or, cea de a patra inscripție spunea :

O, fiu al omului ! te-afunzi
Cu sufletul în desfătări,
Și nu vezi cum, pe umeri, Moartea
Îți stă, pîndind orice mișcări.

E lumea pînză de paing,
Și-n umbra-i fără nici o treaptă
Stă întunericul de veci
Ce te pîndește și așteaptă.

Unde-s acei bărbați vestiți
Duși de-a nădejdilor aripă

Şi strălucind ca nişte sori
Cu visurile lor de-o clipă ?

Au coborît toţi în mormînt,
Cu aripa din umeri frîntă,
Lăsînd palatele pustii,
Prin care cucuveaua cîntă.

Emirul Mussa nu-şi mai putu stăpîni atunci tulburarea şi porni să plîngă îndelung cu tîmplele în mîini, zicîndu-şi : „O, taină a naşterii şi a morţii ! De ce să te mai naşti, dacă tot trebuie să mori ? De ce să trăieşti, dacă moartea aşterne peste viaţă uitarea ? Ci numai Allah cunoaşte sorţile, iar datoria noastră-i să ne plecăm cu supunere tăcută." După ce cugetă aşa un răstimp, porni iarăşi la drum cu tovarăşii săi, către tabără, şi porunci oamenilor lui să se aştearnă numaidecît pe treabă şi să întocmească din trunchiuri şi din crengi de copaci o scară lungă şi trainică, cu care să se poată urca pînă pe creasta zidurilor, ca să încerce să pătrundă astfel în acel Oraş fără porţi.

Pe dată oamenii alergară să caute lemne şi crengi groase şi uscate, le cioplîră cum putură mai bine cu săbiile şi cu jungherele lor, le înnădiră între ele cu turbanele, cu centurile, cu frînghiile de la cămile, cu chingile şi curelele de la hamuri, şi izbutiră să întocmească o scară destul de înaltă spre a urca pe ea pînă în vîrful zidurilor. Duseră apoi scara pînă la locul cel mai prielnic, o proptăpiră din toate părţile cu pietre mari şi, chemînd în ajutor numele lui Allah, începură să se caţere binişor...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...începură să se cațere binișor, cu emirul Mussa în frunte. Cîțiva rămaseră însă la piciorul zidurilor, ca să vegheze tabăra și împrejurimile.

Emirul Mussa şi tovarăşii lui umblară ce umblară o vreme și, pînă la urmă, ajunseră dinaintea a două turnuri legate între ele printr-o poartă de aramă, cu canaturile închise şi ferecate atît de desăvîrșit că nu s-ar fi putut vîrî nici vîrful unui ac printre ele. Pe poarta aceea era cioplit chipul unui călăreț de aur care ținea brațul întins și palma deschisă ; iar pe podul palmei erau scrise cu litere ionice aceste cuvinte pe care șeicul Abdossamad le citi numaidecît și le tălmăci astfel : „Freacă de douăsprezece ori cuiul ce se află în buricul meu."

Atunci emirul Mussa, măcar că era tare uluit de aceste cuvinte, se apropie de călăreț și băgă de seamă că avea într-adevăr un cui de aur înfipt chiar în mijlocul buricului. Întinse mîna și frecă acel cui de douăsprezece ori. Iar la cea de a douăsprezecea frecare, cele două laturi ale porții se deschiseră larg către o scară de piatră roşie ce cobora răsucită. Numaidecît emirul Mussa și tovarășii lui porniră pe treptele acelei scări, care îi duse în mijlocul unei săli ce da de-a dreptul spre o uliță în care se aflau niște străjeri înarmați cu arcuri și cu spade. Și emirul Mussa spuse :

— Să mergem și să vorbim cu ei, pînă ce nu se iau de noi.

Se apropiară, așadar, de străjerii aceia, dintre care unii ședeau în picioare, cu pavezele la mînă și cu săbiile trase, iar alții ședeau pe cîte ceva sau tolăniți pe jos ; și emirul Mussa, întorcîndu-se către cel ce părea să le fie căpetenie, îi ură bună pace, cu multă cuviință ; ci omul nici nu se clinti și nu-i răspunse la salamalek ; iar ceilalți străjeri rămaseră și ei tot atît de nemișcați și cu ochii țintă, nedîndu-le noilor-veniți mai multă luare aminte decît dacă nu i-ar fi văzut deloc.

Atunci emirul Mussa, văzînd că străjerii nu pricepeau arăbește, îi spuse șeicului Abdossamad :

— O, șeicule, grăiește-le în toate limbile pe care le cunoști.

Și șeicul începu să le vorbească mai întîi în limba grecească ; apoi, văzînd zădărnicia încercării sale, le vorbi în indienește, în evreiește, în persienește, în etiopenește și în graiul de la Sudan ; ci nici unul dintre ei nu arătă prin vreun semn că ar pricepe ceva. Atunci emirul Mussa zise :

— O, șeicule, străjerii aceștia or fi, poate, supărați că nu-i salutăm cu salutul din țara lor. Trebuie, dar, să-i saluți cu salamalekurile din toate țările pe care le cunoști.

Și bătrînul Abdossamad îi salută numaidecît cu salamalekurile folosite de neamurile de prin toate locurile pe unde umblase el. Ci nici unul dintre străjeri nu se clinti și toți rămaseră împietriți ca la început.

Văzînd așa, emirul Mussa, peste măsură de uimit, nu vru să mai stăruiască și le spuse tovarășilor lui să-l urmeze și porni mai departe, neștiind care să fi fost pricina acelei muțenii. Iar șeicul Abdossamad își zicea : „Pe Allah ! niciodată, în

nici una dintre călătoriile mele, n-am mai văzut un lucru atît de nemaipomenit!“

Merseră așa înainte pînă ce ajunseră la intrarea în suk. Găsiră porțile deschise și intrară. Sukul era plin de lume care vindea și cumpăra; iar tarabele prăvăliilor erau împodobite minunat cu mărfuri. Ci emirul Mussa și tovarășii lui băgară de seamă că toți cumpărătorii și toți vînzătorii, precum și toată lumea ce se afla în suk, încremeniseră ca la un semn, oprindu-se din mers și din mișcare, de îndată ce-i zăriseră; și parcă nu așteptau decît ca străinii să plece, pentru a-și începe iar treburile obișnuite. Dar nu s-ar fi zis că dădeau vreo luare aminte ivirii acestora, și se mulțumeau să-și arate numai prin tăcere și nepăsare nemulțumirea față de venirea lor nedorită. Și, ca să dea și mai mult înțeles acestei purtări reci, la trecerea lor se așternea peste tot nemișcarea, de nu se mai auzeau răsunînd sub bolta uriașă a sukului, în încremenirea dimprejur, decît pașii lor singuratici. Și străbătură așa, neîntîmpinați de nicăieri cu nici un semn de bunăvoință ori de vrăjmășie, cu nici un zîmbet de bunvenit ori de batjocură, sukul giuvaergiilor, sukul de mătăsuri, sukul șelarilor, sukul negutătorilor de pînzeturi, pe cel al pantofarilor, și sukul negutătorilor de arome și de mirodenii.

După ce străbătură sukul de mirodenii, ajunseră deodată într-o piață uriașă peste care soarele revărsa o lumină cu atît mai orbitoare cu cît în sukuri fusese o lumină cernută ce le deprinsese privirile cu dulceața ei. Și tocmai la capătul acelei piețe, între niște coloane de aramă amețitor de înalte, ce slujeau de piedestale unor animale mari

de aur cu aripi întinse, se ridica un palat de marmoră mărginit de turnuri de aramă şi străjuit de un zid de oameni înarmaţi şi încremeniţi, cu lăncile şi spadele arzînd fără să se mistuie. O poartă de aur deschidea intrarea în acel palat în care emirul Mussa pătrunse urmat de tovarăşii lui.

Şi văzură mai întîi, de-a lungul clădirii şi mărginind o curte cu havuze de marmoră colorată, o galerie sprijinită pe coloane de porfir ; iar galeria aceea slujea de adăpost pentru arme, căci pretutindeni se vedeau, atîrnînd pe coloane, pe ziduri, ba pînă şi din tavan, arme grozave, minuni împodobite cu încrustări scumpe, aduse acolo din toate ţările de pe pămînt. De jur-împrejurul galeriei aceleia ajurate erau rezemate laviţe de abanos lucrate desăvîrşit, împodobite cu argint şi cu aur, şi pe care şedeau sau dormeau războinici îmbrăcaţi în hainele lor de sărbătoare şi care nu făcură nici o mişcare, fie ca să le închidă oaspeţilor drumul, fie ca să-i poftească să-şi urmeze plimbarea uimită.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci şi cincea noapte

Ea urmă :

...fie ca să-i poftească să-şi urmeze plimbarea uimită.

Străbătură, așadar, acea galerie, care avea partea de sus împodobită cu o cornișă nespus de frumoasă, și unde văzură săpate în litere de aur pe un perete de azur o inscripție în limba ioniană, cuprinzînd sfaturi minunate, pe care șeicul Abdossamad le tălmăci întocmai :

„În numele celui neschimbător, stăpînul peste soarta tuturora ! O, fiu al omului, întoarce capul și-ai să vezi moartea gata să-ți răpească sufletul ! Unde este Adam, părintele oamenilor ? Unde este Nuh și neamul urmașilor lui ? Unde este Nemrud cel înfricoșător ? Unde sînt regii și cuceritorii, și toți Cosroes-ii, și Cezarii, și Faraonii, și împărații de la Ind și de la Irak, stăpînii Persiei, și cei ai Arabiei, și Iskandar-cel-cu-Două-Coarne? Unde sînt domnii pămîntului, Hamam și Karun, și Seddad fiul lui Aad, și toți cei din neamul lui Kanaan ? La porunca celui veșnic au părăsit pămîntul și s-au dus să dea seamă de faptele lor în ziua Răsplății.

O, fiu al omului ! nu te închina lumii și plăcerilor ei ! Teme-te de Domnul și slujește-l cu inimă cucernică. Teme-te de moarte. Cucernicia față de Domnul și teama de moarte sînt miezul oricărei înțelepciuni. Numai așa ai să culegi roada faptelor celor bune care te vor înmiresma la ziua cea cumplită a Judecății.“

După ce însemnară pe pergamentele lor și această inscripție ce-i tulbură nespus, trecură printr-o ușă mare ce se deschidea la mijlocul galeriei și intrară într-o sală în care era un havuz frumos de marmoră străvezie din care țîșnea un șuvoi de apă. Deasupra havuzului se desfășura, în

formă de boltă plăcut colorată, un cort de pînză de mătasă şi de aur, de felurite culori, potrivite între ele cu o măestrie desăvîrşită. Apa, ca să ajungă la havuz, curgea prin patru jgheaburi minunat aşezate în pardoseala sălii, şi fiecare jgheab era de altă culoare : cel dintîi era un jgheab de porfiră trandafirie ; cel de al doilea, de topaze ; cel de al treilea, de smaralde ; iar cel de al patrulea, de peruzele ; aşa de bine rînduite, că apa căpăta culoarea jgheabului prin care curgea şi, luminată de lumina cernută prin mătăsurile de deasupra, aşternea asupra lucrurilor dimprejur şi a pereţilor de marmoră o strălucire dulce ca a apelor mării.

De-acolo trecură pe a doua uşă şi intrară într-o altă sală, pe care o găsiră plină cu bani de aur şi de argint, cu gherdane, cu giuvaieruri, cu mărgăritare şi rubine şi cu tot soiul de nestemate. Şi erau atîtea grămezi, că de-abia izbutiră să se strecoare printre ele şi să intre în a treia sală.

Aceasta era plină cu armuri din metale scumpe, cu paveze de aur împodobite cu nestemate, cu coifuri vechi, cu săbii de la Ind, cu lănci, cu suliţe şi cu platoşe de pe vremile lui Daud şi ale lui Soliman ; şi-aceste arme erau atît de bine păstrate toate, că parcă de-abia în ajun ar fi ieşit din mîinile celor ce le făuriseră.

Intrară apoi în a patra sală, plină toată cu dulapuri şi rafturi de lemn scump, în care, aşezate frumos, erau rînduite haine alese, rochii bogate, stofe de preţ şi brocarte minunat lucrate. De-acolo porniră către o uşă deschisă care îi lăsă să intre în a cincea sală.

În ea nu se aflau, de la podea pînă la tavan, nimic altceva decît vase și lucruri menite băuturilor, mîncărurilor și sfintelor spălări : vase de aur și de argint, ligheane de cristal strălucitor, cupe de pietre prețioase, tăvi de jad și de agată de felurite culori.

După ce se minunară de toate, se pregăteau să se întoarcă pe unde veniseră, cînd fură ispitiți să ridice o perdea mare de mătasă și de aur ce acoperea un perete al sălii. Și văzură în spatele acelei perdele o ușă mare, lucrată în marchetării dibace de fildeș și de abanos, închisă cu zăvoare grele de argint, fără nici o urmă de lăcaș pentru vreo cheie. Așa că șeicul Abdossamad începu să cerceteze rosturile acelor zăvoare și, pînă la urmă, găsi un meșteșug ascuns care răspunse la încercările lor. Numaidecît ușa se răsuci în țițîni și se deschise în fața călătorilor care intrară într-o sală ca vrăjită, zidită pe de-a-ntregul ca o boltă de marmoră, atîta de lucitoare că părea o oglindă de oțel. Prin geamurile acelei săli, printre giurgiuvelele de smaralde și de diamante se cernea o lumină ce punea pe toate lucrurile o aură de o strălucire fără seamăn. La mijloc se înălța, sprijinit pe patru pilaștri de aur, fiecare purtînd în vîrf o pasăre cu pene de smarald și cu ciocul de rubin, un fel de paraclis înconjurat cu un zaimf de mătase aurită, ce cobora lin peste un șir de trepte de fildeș pînă la podea, unde un chilim minunat, de culori fermecătoare, din lînă aleasă, înflorea de flori fără miros și de o iarbă fără freamăt, clocotind de toată viața închipuită a dumbrăvilor lui pline de păsări și de animale zugrăvite în toată nesmintita lor frumusețe firească și în toate trăsăturile lor aidoma.

Emirul Mussa și tovarășii lui suiră treptele de la acel paraclis și, cînd ajunseră sus, rămaseră încremeniți și muți de uimire. Sub un baldachin de catifea împodobit cu geme și cu diamante, pe un pat larg de chilimuri de mătase puse unul peste altul, sta culcată o fată cu un obraz îmbătător, cu pleoape galeșe și cu gene lungi și îndoite. Frumusețea ei strălucea de liniștea minunată a chipului, de cununa de aur ce-i încununa pletele, de diadema de nestemate ce-i înstela fruntea, și de gherdanul strălucitor de mărgăritare ce-i lumina gîtul dauriu. La dreapta și la stînga patului ședeau doi robi, unul alb și altul negru, înarmați cu spadă și cu suliță de oțel. La piciorul patului se afla o tablă de marmoră pe care erau săpate aceste cuvinte :

„Sînt fecioara Tadmor, fiica regelui amaleciților. Orașul acesta este Orașul meu.

Tu, cel care ai izbutit să ajungi pînă aici, călătorule, poți lua cu tine tot ce-ți place să iei.

Ci ferește-te a cuteza, ispitit de farmecele și de frumusețea mea, să mă atingi cu mîna-ți prihănită.“

După ce emirul Mussa se dezmetici din tulburarea pe care i-o pricinuise vederea acelei fecioare adormite, spuse tovarășilor săi :

— E vremea să plecăm din aceste locuri, acuma, după ce am văzut lucruri atît de uimitoare, și să ne îndreptăm către mare, spre a încerca să găsim vasele de aramă. Ci puteți să luați din acest palat tot ce vă ispitește ; numai feriți-vă să vă atingeți de fata regelui, ori de hainele ei.

Cînd povestea ajunse aici, Șchereazada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzeci și șasea noapte

Ea urmă :

...numai feriți-vă să vă atingeți de fata regelui, ori de hainele ei.

Atunci Taleb ben-Sehl spuse :

— O, emire al nostru, nimica din palatul acesta nu se poate asemui cu frumusețea acestei fete. Ar fi păcat s-o lăsăm aici, în loc s-o ducem cu noi la Damasc, ca să i-o dăruim califului. Asemenea dar ar prețui mai mult decît toate vasele cu efriți din adîncul mării.

Emirul Mussa răspunse :

— Nu se cade să ne atingem de domniță. Ar fi s-o supărăm și să atragem asupra noastră năpastele.

Ci Taleb grăi :

— O, emire al nostru, domnițele nu se supără niciodată de asemenea atingeri, fie că sînt vii, fie că sînt adormite.

Și, spunînd aceste cuvinte, se apropie de fată și vru s-o ridice în brațe. Ci pe dată căzu mort, străpuns de săbiile și de sulițele celor doi robi care îl izbiră amîndoi deodată, și în cap și în inimă, și iarăși rămaseră nemișcați ca piatra.

Văzînd acestea, emirul Mussa nu vroi să mai zăbovească o clipită în acel palat, și porunci tovarășilor lui să iasă degrabă și să pornească pe calea către mare.

Cînd ajunseră pe țărmul mării, văzură o mulțime de oameni negri trudind să-și usuce mrejele de pescuit și care răspunseră în limba arăbească

la salamalekurile lor, după datina musulmană. Şi emirul Mussa îi spuse celui ce era mai vîrstnic dintre ei şi părea că le este căpetenie :

— O, preacinstitule şeic, venim din partea stăpînului nostru, califul Abdalmalek ben-Mervan, să căutăm în marea aceasta nişte vase în care se află nişte efriţi de pe vremea profetului Soliman. Ne poţi ajuta să le găsim şi poţi să ne lămureşti taina Oraşului acesta în care toate fiinţele stau neclintite ?

Bătrînul răspunse :

— Fiule, află mai întîi că noi toţi cei de-aici, pescarii de pe ţărmul acesta, sîntem dreptcredincioşi întru cuvîntul lui Allah şi al trimisului lui (cu el fie rugăciunea şi pacea !) ; ci toţi cei ce se află în Oraşul-de-Aramă sînt vrăjiţi din vremurile cele de demult, şi aşa au să rămînă pînă la ziua Judecăţii. Ci în ceea ce priveşte vasele în care se află efriţii, apoi nimica nu este mai uşor decît să le luaţi, de vreme ce avem aici o mulţime, iar noi, după ce le golim, ne slujim de ele ca să ne fierbem peştele şi hrana. Putem să vă dăm cîte poveri de cămile vreţi. Nu trebuie decît ca, înainte de a le goli, să le faceţi să vuiască bătîndu-le cu palmele pînă ce aceia ce se află în ele jură că recunosc adevărul soliei profetului nostru Mahomed, spre a-şi răscumpăra păcatul lor dintîi şi răzvrătirea împotriva puterii lui Soliman ben-Daud.

Pe urmă adăugă :

— Iar noi vrem să vă mai dăm, ca dovadă a credinţei noastre faţă de stăpînul nostru al tuturora, emirul dreptcredincioşilor, două Fete ale Mării, pe care le-am pescuit chiar astăzi şi care sînt mai frumoase decît toate fiicele oamenilor.

Şi, spunînd aceste cuvinte, moşneagul îi aduse emirului Mussa douăsprezece vase de aramă, pe-

cetluite cu plumb de pecetea lui Soliman. Şi îi mai aduse, după ce le scoase dintr-o baie, şi pe cele două Fete ale Mării. Acestea erau două făpturi minunate, cu plete lungi şi unduioase ca valurile, cu feţele ca luna, cu sîni minunaţi, rotunzi şi tari ca pita năierilor. Ci erau lipsite, de la mijloc în jos, de podoabele care de obicei sînt fala fetelor oamenilor, şi în locul acestora aveau o coadă de peşte ce se mişca la dreapta şi la stînga cu nişte legănări la fel cu cele pe care le fac femeile atunci cînd vor să atragă luarea aminte asupra mersului lor. Glasul le era tare plăcut, iar zîmbetul fermecător, ci nu înţelegeau şi nu vorbeau nici una dintre limbile cunoscute, şi se mulţumeau doar, la toate întrebările ce li se puneau, să răspundă cu zîmbetul din ochii lor.

Emirul Mussa şi tovarăşii lui nu pregetară să-i mulţumească bătrînului pentru darnica lui bunătate şi îl poftiră, pe el şi pe toţi pescarii ce erau cu el, să părăsească acele locuri şi să meargă împreună cu ei în ţara musulmană, la Damasc, cetatea roadelor şi a dulcilor izvoare. Bătrînul şi pescarii primiră cele ce li se spusese şi cu toţi laolaltă se întoarseră mai întîi la Oraşul-de-Aramă, de unde luară tot ce putură duce — nestemate, giuvaieruri şi aur, şi tot ce era uşor ca greutate şi greu ca preţ. Şi, încărcaţi aşa, coborîră îndărăt de pe zidurile de aramă, îşi umplură sacii şi lăzile cu prada aceea fără de asemuire, şi porniră apoi mai departe pe calea Damascului. Şi ajunseră acolo în tihnă, după o călătorie lungă şi fără de necazuri.

Califul Abdalmalek, fermecat şi uluit de povestea ce i-o povesti emirul Mussa despre această călătorie, strigă :

— Tare îmi pare rău că n-am mers cu voi la acel Oraș-de-Aramă. Ci, cu îngăduința lui Allah, am să mă duc și cu cît de curînd, să mă minunez de acele minuni și să încerc să lămuresc taina vrăjii aceleia.

După care, ținu să deschidă chiar cu mîna lui cele douăsprezece vase de aramă. Şi le deschise unul cîte unul. Şi de fiecare dată ieşea cîte un abur tare des, ce se preschimba într-un efrit înfricoșător, care se arunca numaidecît la picioarele califului și striga :

— Cer îndurare lui Allah și ție pentru nesupunerea mea, o, stăpîne al nostru Soliman !

Şi pierea prin tavan, spre uimirea tuturor celor de față.

Apoi califul fu nu mai puțin minunat și de frumusețea celor două Fete ale Mării. Zîmbetul și glasul, și graiul lor necunoscut îl tulburară și îl fermecară numaidecît. Şi porunci să fie așezate într-un havuz larg, în care ele trăiră în tihnă. Şi el se ducea adeseori să le vadă, însoțit de soțiile și de fiicele lui. Şi ele, pînă la urmă, învățară limba arăbească și se făcură musulmane.

Ci emirul Mussa căpătă de la calif îngăduință să se așeze în sfîntul Ierusalim și să-și petreacă acolo restul vieții, cugetînd la cuvintele cele de demult, pe care avusese grijă să le însemne pe pergamentele lui. Şi muri în cetatea aceea, după ce fusese cinstit și lăudat de toți dreptcredincioșii, care și azi se mai duc să-l pomenească la kubba în care se hodinește în tihna și binecuvîntarea celui Preaînalt.

— Şi-aceasta-i, o, preafericitule rege, spuse mai departe Şeherezada, povestea Orașului de Aramă !

Atunci regele Şahriar zise:

— Povestea aceasta, Şeherezada, este într-adevăr minunată!

Ea spuse:

— Da, măria-ta! ci nu vreau să las această noapte să treacă fără a-ţi povesti întîmplarea ce i s-a întîmplat lui Ibn Al-Mansur.

Şi regele Şahriar, uimit, spuse:

— Dar cine-i Ibn Al-Mansur ăsta? Nu-l cunosc.

Atunci Şeherezada, cu un zîmbet, spuse:

— Iată!

POVESTIREA LUI IBN AL-MANSUR DESPRE CELE DOUĂ FETE

De mult ştim, o, preafericitule rege, că Harun Al-Raşid, califul, deseori suferea de nesomn, din pricina grijilor pe care i le da împărăţia. Or, într-o noapte, degeaba se tot răsuci el în patul lui, şi pe-o parte şi pe alta, că tot nu izbuti să aţipească ; ba se istovi şi mai tare de zădărnicia încercărilor ce le îndura. Aruncă atunci furios cu piciorul pătura de pe el şi, bătînd din palme, îl chemă pe Massrur, gealatul, care veghea necurmat la uşă, şi-i zise :

— Massrur, găseşte ceva cu care să mă veseleşti, căci nu izbutesc să aţipesc !

Massrur răspunse :

— Doamne al meu, nimica nu este mai potrivit pentru liniştirea sufletului şi potolirea simţurilor decît o plimbare în noapte. Afară, în grădini, noaptea e frumoasă. Să coborîm printre copaci şi flori ; şi să privim stelele şi semnele lor mărețe, şi să ne minunăm de frumuseţea lunii ce trece lin printre ele şi coboară pînă la fluviu ca să se scalde în ape.

Califul spuse :

— Massrur, sufletul meu nu rîvnește să vadă asemenea lucruri în noaptea aceasta.

Massrur grăi :

— Doamne al meu, ai în palatul tău trei sute de cadîne ; și fiecare cadînă are un iatac al ei. Mă duc să le vestesc pe toate să fie gata, iar tu ai să treci pe după perdelele de la fiecare iatac și ai să le cercetezi pe fiecare în parte în toată goliciunea lor, mai cu seamă că ele n-au să știe că ești acolo.

Califul spuse :

— Massrur, palatul acesta este palatul meu, iar aceste tinere sînt roabele mele ; ci sufletul meu, în seara aceasta, nu rîvnește nimic din toate acestea.

Massrur spuse :

— Doamne al meu, poruncește și voi aduna înaintea ta pe toți învățații, pe toți înțelepții și pe toți poeții din Bagdad. Cei înțelepți îți vor spune precepte alese ; iar învățații îți vor povesti despre descoperirile lor din hrisoave ; iar poeții îți vor vrăji sufletul cu stihurile lor.

Califul răspunse :

— Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu rîvnește nimic din toate astea.

Massrur grăi :

— Doamne al meu, în palatul tău sînt paji fermecători și flăcăiandri desfătători la înfățișare. Mă duc, dacă-mi poruncești, să le spun să vină aici ca să-ți țină tovărășie.

Califul răspunse :

— Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu rîvnește asemenea desfătări.

Massrur spuse :

— Doamne al meu, atunci taie-mi capul ! Poate că aceasta ar fi singura cale de a-ți risipi aleanul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...ar fi singura cale de a-ți risipi aleanul.

La aceste cuvinte, Al-Rașid se porni pe un rîs cu hohote ; pe urmă spuse :

— Hei, Massrur, poate că-ntr-o zi ai s-o pățești și pe-asta. Ci, pînă una alta, du-te și vezi de nu cumva se mai află în sala de la intrare careva cu adevărat plăcut de privit și de ascultat.

Massrur ieși numaidecît să îndeplinească porunca și se întoarse pe dată să-i spună califului :

— O, emire al dreptcredincioșilor, n-am găsit afară decît pe Ibn Al-Mansur.

Și Al-Rașid întrebă :

— Care Ibn Al-Mansur ? N-o fi Ibn Al-Mansur din Damasc ?

Căpetenia hadîmbilor spuse :

— Ba e chiar el, bătrînul cel isteț.

Al-Rașid spuse :

— Adu-l degrabă !

Și Massrur îl aduse pe Ibn Al-Mansur, care spuse :

— Pacea lui Allah fie cu tine, o, emire al dreptcredincioșilor !

Al-Rașid îi răspunse la fel și spuse :

— Ya Ibn Al-Mansur, povestește-mi vreo întîmplare de-a ta.

Acela răspunse :

— O, emire al dreptcredincioșilor, vrei să-ți povestesc vreun lucru pe care l-am văzut eu însumi, ori ceva mi ce s-a povestit și mie ?

Califul răspunse :

— De-ai văzut vreun lucru mai uimitor, grăbește-te de mi-l povestește, căci lucrurile văzute sînt cu mult mai căutate decît cele ce sînt cunoscute numai din poveste !

Al-Mansur spuse :

— Atunci, o, emire al dreptcredincioșilor, ascultă-mă cu urechile deschise și cu dulce luareaminte.

Califul răspunse :

— Ya Ibn Al-Mansur, iată-mă-s gata să te ascult cu urechea, să te privesc cu ochiul și să-ți dăruiesc o dulce luare aminte.

Atunci Ibn Al-Mansur grăi.

Află, o, emire al dreptcredincioșilor, că eu în fiecare an mă duc la Bassra să-mi petrec cîteva zile împreună cu emirul Mohammad al-Hasemi, locțiitorul tău din cetatea aceea. Într-un an, mă duc așadar la Bassra, după obiceiul meu, și, cînd ajung la palat, îl văd pe emir gata să încalece pe cal și să plece la o vînătoare cu gonaci. Cînd mă văzu, nu pregetă, după salamalekurile de cuviință, să mă poftească să-l însoțesc ; ci eu îi spusei :

— Iartă-mă, domnia ta ; căci pe mine numai vederea unui cal și-mi și tulbură mistuirea, și de-abia știu să mă țin pe măgar. Și nu se cade să merg la vînătoare cu gonaci pe spinarea unui măgar !

Emirul Mohammad mă iertă, dar, şi-mi lăsă deschis tot palatul lui, poruncind slugilor să mă slujească cu toată grija şi să nu care cumva să-mi lipsească ceva cît voi şedea acolo. Şi ei aşa făcură.

După ce emirul plecă, îmi zisei : „Pe Allah ! Ya Ibn Al-Mansur, iată că de ani şi ani vii mereu de la Bagdad la Bassra, şi pînă astăzi te-ai mulţumit, drept orice plimbare în oraş, să te duci din palat în grădină şi din grădină în palat. Asta nu-i de-ajuns pentru tine. Du-te, dar, acuma, cînd eşti singur aci, şi caută să vezi vreun lucru mai deosebit pe uliţele Bassrei. Căci nici nu este nimic mai de dorit ca umbletul pentru a ajuta la mistuire ; iar mistuirea ta chiar că este cam anevoioasă ; şi te-ai îngrăşat şi te-ai umflat ca un burduf." Atunci, mă supusei glasului sufletului meu supărat pe burduhănia mea, şi pe dată mă ridicai, îmi pusei cele mai frumoase haine şi ieşii din palat ca să hoinăresc oleacă, pe ici, pe colea, la întîmplare.

Or, tu bine ştii, o, emire al dreptcredincioşilor, că Bassra are şaptezeci de uliţe şi că fiecare uliţă e lungă de şaptezeci de parasanji, după măsura de la Irak. Eu atunci, de la o vreme, mă văzui deodată pierdut printre atîtea uliţe şi, în încurcătura mea, începui să merg tot mai repede, neîndrăznind să întreb pe nimeni ce cale să iau, de teamă să nu ajung de rîs. Aşa se făcu de începui să asud amarnic ; şi mă mai cuprinse şi o sete mare ; şi gîndii că soarele năpraznic are să topească fără doar şi poate toată grăsimea cea simţitoare din trupul meu.

Grăbii atunci s-o iau pe cea dintîi uliţă din cale, cu planul să mă aşez oleacă la umbră, şi aşa ajunsei într-o fundătură unde se afla intrarea într-o casă mare, cu o înfăţişare foarte frumoasă. Intrarea aceea era pe jumătate ascunsă sub nişte perdele de mătase roşie şi dădea către o grădină ce se afla

în fața casei. De fiecare parte, se afla o laviță de marmoră adumbrită de o boltă de viță agățătoare, și care mă poftea parcă să mă așez acolo spre a-mi trage sufletul.

Pe cînd îmi ștergeam fruntea și suflam de căldură, auzii venind din grădină un glas de femeie ce cînta tînguitor cîntecul acesta :

De cînd frumosul căprior s-a dus,
Mi-e inima sălaș de jale-amară.
E deci păcat, așa cum el a spus,
Să mă iubească-o tînără fecioară ?

Glasul care cînta era atît de frumos, iar eu rămăsei atît de nedumerit de aceste cuvinte, încît spusei sufletului meu : „Dacă stăpîna acestui glas este la fel de frumoasă pe cît îmi dă de înțeles cîntecul, trebuie să fie o făptură minunată". Atunci mă ridicai, mă apropiai de intrare și dădui la o parte binișor perdeaua ; și încet-încet începui să privesc, în așa fel ca să nu fiu văzut. Și zării, în mijlocul grădinii, două tinere, dintre care una părea stăpîna, iar cealaltă roaba. Și amîndouă erau fără pereche de frumoase. Și cea mai frumoasă era chiar cea care cînta ; iar roaba o însoțea din lăută. Și mi se păru că văd însăși luna, în cea de a patrusprezecea zi a ei, coborînd în grădină ; și îmi amintii stihurile unui poet în această privință :

Babilonul desfătării
Arde-n ochiul ei vrăjit,
Printre genele-i frumoase
Ce mai repede ucid
Decît lancea, decît spada,
Decît fierul ascuțit.

Iar cînd pletele ei negre
Peste gîtu-i de iasmin
Se revarsă legănate,
Mă întreb cu lung suspin :
Nu e noaptea ce-și așterne
Vălul ei peste grădini ?

Ce podoabe-s oare-acestea
De pe pieptu-i rotofei ?
Două cupe mari de fildeș,
Rodii sînt, ori sînii ei ?
Iar sub haina-i străvezie,
Legănîndu-se ușor,
Oare trupu-i se-nmlădie,
Sau nisipul mișcător ?

Și tot ea mă făcu să mă gîndesc și la aceste stihuri ale poetului :

Ca două petale de dulce narcisă
Sînt dulcile-i pleoape ; surîsu-i cuminte
E-o albă-auroră ; iar gura-i e scrisă
Ca-n două rubine ; sub haina-i fierbinte
Își leagănă raiul grădinile sfinte.

Atunci eu, o, emire al dreptcredincioșilor, nu mă mai putui opri să nu-mi strig : „Ya Allah ! Ya Allah !" și rămăsei acolo, nemișcat, mîncîndu-le și sorbindu-le din priviri nurii cei atîta de vrăjitori. Așa că fata, întorcîndu-și capul către mine, mă zări și își coborî repede iașmăcuțul peste față ; apoi, cu toate semnele unei mari supărări, o trimise la mine pe tînăra roabă, cea care cîntase din lăută, și care alergă și, după ce mă țintui cu privirile, îmi spuse :

— O, șeicule, au nu ți-e rușine să privești așa femeile în casa lor ? Au bătrînețea ta și barba-ți albă nu te îndeamnă să cinstești lucrurile ce se cad a fi cinstite ?

Eu răspunsei cu glas puternic, așa ca să fie auzit de tînăra ce stase jos :

— O, stăpîna mea, ai dreptate, bătrînețea mea este vădită ; ci, în ceea ce privește rușinea mea, aceasta-i cu totul altă ceva.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci și opta noapte

Ea urmă :

...aceasta-i cu totul altă ceva.

Cînd tînăra stăpînă auzi aceste cuvinte, se ridică și veni lîngă roaba ei, ca să-mi spună, tulburată peste măsură :

— Cum, oare, ce altă rușine-i mai mare pentru pletele tale albe, o, șeicule, decît faptul de-a te opri la ușa unui harem care nu-i haremul tău și la ușa unei locuințe care nu-i locuința ta ?

Eu mă înclinai și răspunsei :

— Pe Allah ! o, stăpînă a mea, pentru o barbă ca a mea rușinea nu-i prea mare, mă jur pe viața ta ! Venirea mea aici are o pricină de iertare.

Ea întrebă :

— Și care-i acea pricină ?

Eu răspunsei :

— Sînt strein și mă topea o sete de simțeam că mor !

Ea răspunse :

— Înțelegem pricina ta și te iertăm, căci, pe Allah ! ea-i de crezut.

Și-ndată se întoarse către tînăra roabă și-i spuse :

— O, drăguțo, dă fuga și adu-i să bea.

Micuța pieri și se întoarse într-o clipită cu o cană de aur pe o tavă și cu o năframă de mătasă verde. Mă pofti să beau din cana care era plină cu apă proaspătă și plăcut înmiresmată cu mosc curat. Eu luai cana și începui să beau domol, cu sorbituri lungi, aruncînd priviri furișate către fetișcana stăpînă, și priviri vădite de recunoștință amîndurora. După un timp, dădui cana îndărăt tinerei roabe care îmi întinse atunci ștergarul de mătase poftindu-mă să-mi șterg gura. Mă ștersei la gură, îi înapoiai ștergarul cel desfătător parfumat cu santal, dar nu mă mișcai din loc.

Cînd frumoasa fetișcană văzu că nemișcarea mea trece peste marginile îngăduite, îmi spuse cu glas stînjenit :

— O, șeicule, ce mai aștepți de nu te întorci în calea ta pe drumul lui Allah ?

Eu răspunsei dus pe gînduri :

— O, stăpînă a mea, îmi trec prin minte niște gînduri și mă vezi cufundat în niște cugetări pe care nu izbutesc să mi le lămuresc singur.

Ea mă întrebă :

— Ce cugetări ?

Eu spusei :

— O, stăpînă a mea, cugetam la răsturnările lucrurilor și la trecerea întîmplărilor care-s fructele vremilor !

Ea îmi răspunse :

— De bună seamă, astea-s gînduri adînci și noi toți avem de plîns cîte un necaz pe care ni-l pricinuiește timpul. Dar pe tine, o, șeicule, ce te-a putut face să cugeți la asemenea lucruri dinaintea ușii casei noastre ?

Eu spusei :

— Mă gîndeam, o, stăpînă a mea, chiar la stăpînul casei acesteia. Acum îmi amintesc bine. El m-a sfătuit cîndva să locuiesc pe ulicioara aceasta pe care nu se află decît o singură casă cu grădină. Da, pe Allah ! stăpînul acestei case era unul dintre cei mai buni prieteni ai mei !

Ea mă întrebă :

— Atunci, de bună seamă că îți amintești și de numele prietenului tău ?

Eu spusei :

— Fără-ndoială, o, stăpînă a mea ! Se numea Ali ben-Mohammad, și era cinstitul staroste al tuturor giuvaergiilor din Bassra. Sînt ani mulți de cînd nu l-am mai văzut și gîndesc că acum se află întru mila lui Allah ! Îngăduie-mi, dar, o, stăpînă a mea, să te întreb de-a lăsat vreun urmaș !

La aceste cuvinte, ochii fetei se umeziră, și spuse :

— Pacea și milele lui Allah fie asupra starostelui Ali ben-Mohammad ! Află, o, șeicule, întrucît ai fost prieten cu el, că răposatul staroste a lăsat o fată numită Badr, drept singura lui urmașă. Și ea-i singura moștenitoare a bunurilor și a multelor lui bogății !

Eu strigai :

— Pe Allah ! binecuvîntata fiică a prietenului meu nu poți fi decît chiar tu, o, stăpînă a mea !

Ea zîmbi și răspunse :

— Pe Allah ! ai ghicit !

Eu spusei :

— Allah reverse asupră-ţi binecuvîntările lui, o, fiică a lui Ali ben-Mohammad ! Ci, din cît pot să judec privind prin mătasea ce-ţi acoperă faţa, o, luno, îmi pare că chipul tău e umbrit de o tristeţe mare ! Nu te sfii să-mi dezvălui pricina, căci poate că Allah mă trimite ca să încerc să aduc leac durerii care îţi înnegurează frumuseţea.

Ea răspunse :

— Dar cum aş putea să-ţi vorbesc despre nişte lucruri atît de tainice, cîtă vreme nu mi-ai spus nici măcar cum te cheamă, nici cine eşti ?

Eu mă înclinai şi răspunsei :

— Sînt robul tău, Ibn Al-Mansur, din Damasc, unul dintre cei pe care stăpînul nostru Harun Al-Raşid îi cinsteşte cu prietenia sa şi pe care şi i-a ales ca tovarăşi ai lui de inimă !

Nici nu rostii bine aceste cuvinte, o, emire al dreptcredincioşilor, că Sett Badr îmi şi zise :

— Fii binevenit în casa mea, o, şeicule Ibn Al-Mansur, şi deie Allah să te simţi în voie şi oaspete drag !

Şi mă pofti s-o însoţesc şi să intru să iau loc în sala de primire.

Atunci tustrei intrarăm în sala de primire din fundul grădinii. După ce ne aşezarăm şi ne răcorirăm cu obişnuitele răcoritoare, care fură minunate, Sett Badr îmi spuse :

— Pentru că doreşti, o, şeicule Ibn Al-Mansur, să afli pricina tristeţii pe care ai ghicit-o pe chipul meu, făgăduieşte-mi că ai să păstrezi taina ei.

Eu răspunsei :

— O, stăpînă a mea, taina ta va fi în inima mea ca într-un sipet a cărui cheie nu poate fi găsită.

Ea îmi spuse atunci :

— Ascultă, dar, povestea mea, o, şeicule !

Şi, după ce tînăra roabă cea atît de drăgălaşă mă pofti să mai iau o linguriţă cu dulceaţă de trandafiri, Sett Badr spuse :

— Află, o, Ibn Al-Mansur, că iubesc un flăcău şi că iubitul meu este departe de mine.

Şi Sett Badr, după aceste cuvinte, scoase un oftat adînc şi tăcu. Iar eu îi zisei :

— O, stăpînă a mea, eşti dăruită cu o frumuseţe desăvîrşită, iar cel pe care îl iubeşti trebuie să fie desăvîrşit de frumos. Cum îl cheamă ?

Ea îmi spuse :

— Da, Ibn Al-Mansur, iubitul meu este desăvîrşit de frumos. Este emirul Jobair, căpetenia tribului Bani-Şaiban. Fără de nici o îndoială, el este cel mai minunat flăcău din Bassra şi din Irak.

Eu spusei :

— O, stăpînă a mea, nu poate fi altfel. Ci dragostea voastră s-a mărginit numai la vorbe, ori v-aţi dat şi alte dovezi prin felurite întîlniri mai lungi ?

Ea spuse :

— De bună seamă, întîlnirile noastre ar fi avut urmări fericite, dacă lunga lor durată ar fi fost de-ajuns ca să lege inimile. Ci emirul Jobair, numai dintr-o bănuială, a socotit că-i sînt necredincioasă.

La aceste cuvinte, o, emire al dreptcredincioşilor, strigai :

— Cum ? Poate fi bănuit crinul că iubeşte noroiul, dacă vîntul îl pleacă spre pămînt? Şi chiar dacă bănuielile emirului Jobair ar fi întemeiate, frumuseţea ta-i pricină vie de iertare, o, stăpînă a mea !

Ea zîmbi şi îmi spuse :

— Şi, o, şeicule, măcar de-ar fi fost vorba de un bărbat ! Dar emirul Jobair mă învinuieşte că iubesc o tînără fată, pe aceasta ce se află chiar sub ochii tăi, drăgălaşa care ne slujeşte.

Eu strigai :

— Cer iertare lui Allah pentru emir, o, stăpînă a mea. Blestemat fie cel rău ! Cî cum s-ar putea iubi femeile între ele ? Dar nu vrei măcar să-mi spui pe ce îşi întemeiază emirul bănuielile sale ?

Ea răspunse :

— Într-o zi, după ce mă scăldasem în hammamul din casa mea, mă întinsesem pe patul meu şi mă lăsasem pe mîinile roabei mele dragi, fata aceasta pe care-o vezi, să se îngrijească de mine şi să-mi pieptene părul. Era o căldură înnăbuşitoare, iar roaba mea, ca să mă mai răcoresc, dăduse de-o parte ştergarele ce le aveam pe umeri şi care îmi acopereau pieptul ; şi începuse să-mi orînduie cosiţele. Cînd a isprăvit, m-a privit şi, părîndu-i tare frumoasă aşa, mi-a cuprins gîtul cu braţele şi m-a sărutat pe obraz spunîndu-mi : „O, stăpînă a mea, mi-ar plăcea să fiu bărbat, ca să te iubesc şi mai mult decît te iubesc". Şi, drăguţa de ea, căuta să mă înveselească, născocind tot felul de jocuri plăcute. Şi iată că tocmai în acea clipă a intrat emirul ; ne-a aruncat amîndorura o privire ciudată şi a plecat repezit, trimiţîndu-mi nu peste mult timp un bileţel pe care erau scrise aceste cuvinte : *„Dragostea nu înseamnă fericire decît atunci cînd nu se împarte"*. Şi din ziua aceea nu l-am mai văzut niciodată ; şi niciodată n-a mai vroit să-mi mai trimită vreo veste de la el, ya Ibn Al-Mansur.

Eu, atunci, o întrebai :

— Dar erați legați prin vreun senet de căsătorie?

Ea răspunse:

— Și de ce să ne fi legat cu senet? Nu eram legați decît prin vrerea noastră, fără amestecul vreunui cadiu și al vreunui martor.

Eu spusei:

— Atunci, o, stăpînă a mea, de binevoiești a-mi îngădui, aș vrea să fiu eu trăsătura de legătură între voi doi, numai de dragul de a ști că se află iarăși laolaltă două făpturi alese ca voi.

Ea grăi:

— Binecuvîntat fie Allah care ni te-a scos în cale, o, șeicule cu față albă! Și să nu crezi cumva că ai să faci un bine unei ființe ce uită apoi de prețul facerilor de bine. Am să-i scriu, așadar, pe dată, cu mîna mea, emirului Jobair o scrisoare pe care să i-o înmînezi, încercînd să-l faci să judece drept.

Și spuse apoi roabei sale îndrăgite:

— Drăguța mea, adu-mi călimara și o foaie de hîrtie.

Ea le aduse, iar Sett Badr scrise:

„Iubitul meu, de ce această lungă despărțire? Nu știi, oare, că durerea alungă somnul departe de ochii mei, și că nici nu mai recunosc chipul tău, atunci cînd mi se arată în vis, atît de schimbat fiind?

Mă rog ție, cu lacrimi în ochi, de ce-ți lași deschisă ușa pentru cei ce mă defaimă? Ridică-te, scutură pulberea gîndurilor urîte și întoarce-te fără de zăbavă la mine. Ce zi de sărbătoare are să fie pentru noi amîndoi ziua ce va vedea împăcarea noastră!“

După ce isprăvi de scris scrisoarea aceasta, o împături și mi-o înmînă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizecea noapte

Ea urmă :

...o împături și mi-o înmînă ; și, totodată, îmi strecură în buzunar, fără să-mi dea răgaz s-o opresc, o pungă cu o mie de dinari de aur, pe care hotărîi s-o păstrez ca amintire pentru serviciile ce i le făcusem odinioară cinstitului staroste, răposatul ei părinte, și ca o arvună pentru ce va mai fi. Îmi luai apoi bun rămas de la Sett Badr și mă îndreptai către casa lui Jobair, emirul neamului Bani-Șaiban, pe al cărui părinte, mort de mulți ani, de asemenea îl cunoscusem.

Cînd ajunsei la palatul emirului Jobair, mi se spuse că emirul era la vînătoare, așa că așteptai să se întoarcă. Nu zăbovi mult pînă ce să se întoarcă și, de îndată ce auzi cum mă cheamă și cine sînt, trimise o slugă să mă poftească a primi să-i fiu oaspete și să socotesc casa lui ca drept casa mea. Și el însuși veni numaidecît în calea mea să mă întîmpine.

Or, eu, o, emire al dreptcredincioșilor, luînd seama la deplina-i frumusețe de flăcău în floare, rămăsei înmărmurit și simții că începe să mă lase judecata. Iar el, văzînd că nu mă clintesc, socoti că

stau în loc din pricina sfielii, așa încît se apropie zîmbind de mine și, după datină, mă îmbrățișă ; îl îmbrățișai și eu la rîndu-mi, și mi se păru în acea clipă că îmbrățișez soarele și luna. Iar emirul Jobair mă luă de braț și mă pofti să șed jos, lîngă el, pe saltea. Și numaidecît robii așternură masa dinaintea noastră.

Era o masă plină cu vase de Corasan, făcute din aur și din argint, și cu tot felul de bucate fripte ori rumenite pe care și gura, și nasul, și ochii și le puteau dori, într-adevăr. Se aflau acolo, printre alte lucruri minunate, păsări umplute cu fistic și cu stafide, și pești așezați pe plăcinte umflate, și mai ales o salată de agurijoară pe care numai văzînd-o și mi se și umpluse sufletul de mulțumire. Nu mai vorbesc și de alte bunătăți, de pildă despre un orez minunat cu lapte de bivoliță, în care îmi venea să-mi afund mîinile pînă la coate ; nici despre dulceața de morcovi cu nuci, care-mi place nespus — o ! dulceața asta, fără de îndoială, are să mă omoare într-o zi ; nici despre fructe, nici despre băuturi.

Ci, o, emire al dreptcredincioșilor, jur pe slava strămoșilor tăi ! mi-am stăpînit pofta sufletului și n-am luat o îmbucătură. Dimpotrivă ! Am așteptat ca gazda să mă poftească de mai multe ori să întind mîna și atunci i-am spus :

— Pe Allah ! fac jurămînt, emire Jobair, să nu mă ating de nici una din bucatele cu care mă ospetești, pînă ce n-ai să te supui unei rugăminți anume pentru care am venit în casa ta !

El mă întrebă :

— Baremi pot să aflu, o, oaspete al meu, înainte de a mă lega să fac un lucru atît de însemnat încît te poate hotărî să te lepezi de buna mea ospețire, care-i rostul venirii tale ?

Eu, drept orice răspuns, scosei din sîn scrisoarea și o întinsei către el.

O luă, o deschise și o ceti. Dar pe dată o rupse, o aruncă pe jos făcută bucățele, o călcă în picioare și îmi spuse :

— Ya Ibn Al-Mansur ! cere-mi orice vrei, și vei căpăta acel lucru numaidecît. Ci nu-mi pomeni nimica despre această scrisoare, la care n-am de dat nici un răspuns.

Eu mă ridicai atunci pe dată și vrusei să plec ; el însă mă opri agățîndu-se de hainele mele și mă rugă fierbinte să rămîn, spunîndu-mi :

— O, oaspete al meu ! de-ai ști pricina pentru care nu vreau să răspund la scrisoare, n-ai mai stărui o clipă ! De altminteri, să nu care cumva să crezi că ai fi cel dintîi căruia i s-a încredințat o atare sarcină. Și, dacă vrei, am să-ți spun întocmai cuvintele pe care ai fost însărcinat să mi le spui.

Și numaidecît îmi spuse vorbele cu pricina, întocmai ca și cum ar fi fost de față în clipa cînd fuseseră rostite. Pe urmă adăugă :

— Crede-mă ! dă uitării povestea asta. Și rămîi de te odihnește în casa mea atît cît îți va pofti sufletul

Vorbele acestea mă hotărîră să rămîn. Și petrecui ziua și seara toată mîncînd, bînd și tăifăsuind cu emirul Jobair. Ci, întrucît nu auzeam nici cîntece, nici zvon de lăute, mă minunam băgînd de seamă atare obicei osebit de datinele ospețelor ; și mă hotărîi să-i mărturisesc uimirea mea tînărului emir. Văzui atunci chipul lui înnegurîndu-se și băgai de seamă la el o mare stînjeneală ; pe urmă îmi spuse :

— De multă vreme am alungat cîntecele și muzica de la ospețele mele. Ci, de vreme ce aceasta ți-i dorința, am să ți-o îndeplinesc !

Și pe dată trimise după una dintre roabele lui, care veni cu o lăută indienească învăluită într-un toc de mătasă, și se așeză dinaintea noastră spre-a începe numaidecît să cînte pe rînd în douăzeci și unu de tonuri felurite. Se întoarse apoi la tonul dintîi și cîntă :

Copilele ursitei,
Cu părul despletit,
Plîng toate și suspină,
O, suflete mîhnit !
Și totuși masa-i plină
Cu poame și bucate,
Și trandafirii varsă
Parfumul lor vrăjit,
Zîmbesc narcișii galeși,
Iar apa în havuzuri
Șoptește lin și rîde
În dulce clipocit.

O, fă-ți curaj, biet suflet
Al meu, plin de amar !
În ochii tăi nădejdea
Are să ardă iar,
Și vei mai bea din cupa
Cu-al fericirii har.

Trecu apoi la un ton și mai tînguios, și cîntă :

Cel care n-a gustat dulceața
Iubirii, nici amarul ei,
Nu știe nici măcar ce pierde
Atunci cînd pierde ce-a iubit !
Cel care nu cunoaște rana

Iubirii, nu are temei
Să știe-a chinului plăcere,
Durerea de-a fi fericit.

Unde sînt nopțile de vrajă
Alături de iubitul meu?
Unde ni-s ochii plini de doruri,
Cu drag privindu-se mereu?
Unde ni-s buzele unite
Și unde-i mierea gurii lui?
Ah, mierea gurii lui iubite,
Dulceața sărutării nu-i!

Nopțile pînă dimineața
Și zilele pînă-n amurg —
Trecutul, ah, nu-l poți întoarce
Cu valurile-i care curg!
Ce mai poți face împotriva
Unei ursite ce te-mpilă,
O, biată inimă sfărmată
Sub hotărîrea-i fără milă?

Nici nu apucă bine cîntăreața să încheie aceste tînguiri din urmă, că-l și văzui pe tînărul meu emir cum cade leșinat, scoțînd un țipăt jalnic. Și roaba îmi spuse :

— O, șeicule! asta-i din vina ta! Căci noi de multă vreme ne ferim să cîntăm în fața lui, din pricina tulburării în care îl cufundă și a zbuciumului pe care i-l stîrnește orice cîntare de dragoste.

Eu, la rîndu-mi, mă căii amarnic că iscasem supărarea gazdei mele și, cînd roaba mă pofti, plecai în odaia mea, ca să nu-l mai stînjenesc și cu șederea mea acolo lîngă el.

A doua zi, chiar cînd mă pregăteam să plec şi tocmai rugam pe o slugă să-i ducă stăpînului său mulţumirile mele pentru ospeţire, un rob veni să-mi înmîneze o pungă cu o mie de dinari din partea emirului, rugîndu-mă s-o primesc pentru oboseala ce-mi dasem, şi spunîndu-mi că are sarcina să primească bunrămasul din parte-mi. Eu atunci, neizbutind nimic în folosul soliei mele, părăsii casa lui Jobair şi mă întorsei la aceea al cărei sol fusesem.

Cînd ajunsei la grădină, o găsii pe Sett Badr în uşă, aşteptîndu-mă ; şi fără a-mi da răgaz să deschid gura, îmi spuse :

— Ya Ibn Al-Mansur, ştiu că n-ai izbutit nimic în solia ta !

Şi îmi povesti, punct cu punct, tot ce se petrecuse între mine şi emirul Jobair, şi-aşa de aidoma încît gîndii că avea niscaiva iscoade plătite care-i spuneau tot ce vroia ca să afle. Dar tot o întrebai :

— Cum se face, o, stăpînă a mea, de ştii totul atît de bine ? Oare erai acolo, fără să te vadă nimeni ?

Ea îmi spuse :

— Ya Ibn Al-Mansur, află că inimile îndrăgostiţilor au ochi care văd ceea ce alţii nici nu-şi pot închipui ! Ci tu nu eşti cu nimic vinovat pentru purtarea lui, ştiu. Asta-i soarta mea !

Pe urmă adăugă, ridicînd ochii spre cer :

— O, stăpîne al inimilor, fă ca de-acum-nainte eu să fiu cea iubită, fără ca să mai iubesc vreodată ! Fă ca tot ce-a mai rămas din dragoste, în această inimă, pentru Jobair, să se reverse, spre chinul lui, în inima lui Jobair ! Fă ca să se întoarcă la mine, să mă roage pierdut să-l ascult, şi dă-mi puterea să-l fac să sufere !

După care, îmi mulțumi pentru ceea ce vrusesem să fac pentru ea, și ne despărțirăm. Iar eu mă întorsei la palatul emirului Mohammad și de-acolo plecai îndărăt la Bagdad.

Or, anul următor, trebui, după obiceiul meu, să mă duc iarăși la Bassra, pentru neguțătoriile mele ; căci se cuvine să-ți spun, o, emire al dreptcredincioșilor, că emirul Mohammad îmi era datornic și n-aveam decît mijlocul acesta de a mă călători în fiecare an la el spre a izbuti să-l fac să-mi plătească banii ce mi-i datora. Or, eu, a doua zi de la sosire, mi-am zis : „Pe Allah ! trebuie să aflu urmarea întîmplării cu cei doi îndrăgostiți".

Mă dusei mai întîi la casa frumoasei Sett Badr. Găsii poarta de la grădină închisă și mă ului jalea ce se revărsa din tăcerea dimprejur. Privii atunci printre zăbrelele porții și văzui în mijlocul cărării, sub o salcie plîngătoare, un mormînt de marmoră încă nou-nouț, dar nu izbutii, din pricina depărtării, să citesc numele scris pe el. Și îmi spusei : „Nu mai este Sett Badr ! Tinerețea ei a fost secerată. Mîhnirea a copleșit-o, de bună seamă, și i-a năpădit inima."

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci și una noapte

Ea urmă :

„...și i-a năpădit inima".

Mă hotărîi atunci, cu pieptul sugrumat de amă-

răciune, să mă duc la palatul emirului Jobair. Acolo mă aștepta o priveliște și mai mîhnitoare. Totul era pustiu ; zidurile se prefăceau în ruine ; grădina era veștejită și nu se vedea nicăieri urma unei mîini grijulii. Ușa palatului nu era păzită de nici un rob, și nu era nicăieri o ființă vie care să-mi poată spune o vorbă despre cei ce locuiau acolo. La priveliștea aceasta, spusei în sufletul meu : „Și el trebuie să fi murit !“ Pe urmă, tare trist și tare amărît, mă așezai la poartă și suspinai această elegie :

O, casă tristă, stau în pragu-ți
Să plîng cu-aceste pietre goale
Prietenul ce nu mai vine
Să-mi iasă fericit în cale.

Ah, unde-i primitoarea gazdă
A cărei voioșie caldă
Pe toți cîți i-au bătut la poartă
I-a ospătatu-i laolaltă ?

Și unde-s cei ce-odinioară,
Prietenii cu dulce fire,
Te luminau, palat de faimă,
În anii tăi de strălucire ?

Tu, cel ce treci pe drum, urmează-ți
Cărarea vieții mai departe —
Dar nu uita aceste urme
Lăsate ție peste moarte !

Pe cînd mă lăsam dus așa de mîhnire, se ivi un rob negru care se apropie de mine și îmi spuse răstit :

— Ți s-a urît cumva cu viața ? Pentru ce rostești asemenea bocete la poarta noastră ?

Eu răspunsei :

— Ticluiam şi eu nişte stihuri întru pomenirea unui prieten ce locuia în casa aceasta şi care se numea Jobair, din tribul Bani-Şaiban !

Robul grăi :

— Numele lui Allah fie asupra lui şi împrejurul lui ! Roagă-te întru Profetul, o, şeicule ! Ci pentru ce zici că emirul Jobair e mort ? Slavă lui Allah ! Stăpînul nostru încă mai trăieşte, înconjurat de cinste şi de bogăţie !

Eu strigai :

— Da' atunci ce-i cu toată jalea asta aşternută peste casă şi peste grădină ?

El răspunse :

— Din pricina dragostei ! Emirul Jobair trăieşte, da-i ca şi cum s-ar şi afla în rîndul celor duşi. Zace întins, nemişcat, pe patul lui ; iar cînd îi este foame nu spune niciodată : „Daţi-mi să mănînc !“ şi cînd îi este sete niciodată nu spune : „Daţi-mi să beau !“

La cuvintele acestea ale negrului, spusei :

— Du-te repede, răsplătească-te-ar Allah ! o, faţă neagră, şi spune-i că vreau să-l văd... Spune-i : „Ibn Al-Mansur aşteaptă la uşă“.

Negrul plecă şi, peste cîteva clipe, se întoarse şi mă vesti că stăpînul lui putea să mă primească. Mă pofti să intru şi-mi spuse :

— Ai grijă că n-are să priceapă nimic din ce-ai să-i vorbeşti, decît dacă ai să ştii să-l înduioşezi cu anumite vorbe.

Îl găsii pe emirul Jobair culcat, într-adevăr, pe patul lui, cu privirea pierdută în gol, galben şi tras la chip, şi chiar necunoscînd pe nimenea. Îl salutai

numaidecît, ci nu răspunse la salamalekul meu. Îi vorbii, ci el nu-mi răspunse. Atunci robul îmi spuse la ureche :

— Nu pricepe decît graiul versurilor. Nimic altceva !

Or, pe Allah ! eu nici n-aveam trebuință de altceva mai bun ca să intru în vorbă cu el. Cugetai, aşadar, o clipă ; apoi, cu glas limpede, ticluii :

Dragostea unei gazele
Inima tot ţi-o mai scurmă ?
Sau la ţărmul dulce-al tihnei
Ai ajuns pînă la urmă ?

Stai şi-acuma nopţi de-a rîndul
Tot în jale şi-n veghere ?
Ori pleoapa ta cunoaşte
Somnul — lina mîngîiere ?

Dacă tot mai curg şi astăzi
Triste lacrimile tale,
Dacă sufletu-ţi, sărmanul,
Nu s-a vindecat de jale,
Ai s-ajungi nebun cu totul
Tot urmînd această cale.

Cînd auzi aceste stihuri, emirul Jobair deschise ochii şi îmi spuse :

— Fii binevenit, Ibn Al-Mansur ! Lucrurile au luat o întorsătură rea în sufletul meu.

Răspunsei pe dată :

— Aş putea măcar, stăpîne, să-ţi fiu de vreun folos ?

El spuse :

— Numai tu mă mai poţi scăpa. Aş vrea să trimit, prin mijlocirea ta, o scrisoare către Sett Badr,

căci numai tu ai fi în stare s-o hotărăști să-mi răspundă.

Eu răspunsei :

— Pe capul și pe ochii mei !

Atunci, însuflețit oleacă, se ridică în capu oaselor, întinse o foaie de hîrtie pe palma mîinii lui, luă un calam și scrise :

„Judecata s-a risipit și deznădejdea i-a luat locul. Pînă acum, socotisem iubirea un lucru fără de preț, un lucru ușuratic, un lucru fără de însemnătate. Văd însă, în urma înecării mele în valurile ei, că, pentru cel ce se avîntă într-o asemenea ispită, este o mare cumplită și zbuciumată. Mă întorc la tine cu inima supusă. Fie-ți milă de mine și nu mă uita. De vrei să mor, dă uitării bunătatea“.

Împături scrisoarea și mi-o înmînă. Or, măcar că habar n-aveam de soarta gingașei Sett Badr, nu șovăii o clipă : luai scrisoarea și plecai la grădină. Străbătui curtea și intrai, fără a bate la ușă, în sala de primire.

Or, care nu-mi fu mirarea cînd zării, stînd pe covoare, zece tinere roabe albe și, în mijlocul lor, sta, plină de viață și de sănătate, numai că îmbrăcată în haine cernite, însăși Sett Badr, soare luminat, dinaintea privirilor mele uimite. Ci mă grăbii să mă plec și să-i urez bună pace ; iar ea îmi zîmbi, răspunse la salamalekul meu și îmi spuse :

— Fii binevenit, Ibn Al-Mansur ! Casa mea este casa ta.

Atunci eu îi spusei :

— Toate necazurile ducă-se cît mai departe de-aici, o, stăpîna mea ! Dar pentru ce te văd așa, în haine cernite ?

Ea răspunse :

— Oh ! nici nu mă mai întreba, Ibn Al-Mansur! A murit roaba cea drăgălașă. I-ai văzut, pesemne, în grădină, mormîntu-n care doarme.

Şi izbucni în plîns, pe cînd toate roabele ce se aflau în preajma ei se străduiau s-o mîngîie.

Socotii mai întîi că e de datoria mea să păstrez tăcerea, apoi spusei :

— Allah s-o aibă întru mila lui ! Şi-n schimb, întoarcă asupră-ţi, o, stăpîna mea, toate zilele pe care trebuia să le mai trăiască acea fată tînără, dulcea ta prietenă, pe care o plîngi. Căci de bună seamă că ea trebuie să fie cea care a murit.

Sett Badr spuse :

— Chiar ea este, sărmana !

Eu atunci, prilejuindu-mă de starea aceea de înduioșare în care se afla Sett Badr, scosei scrisoarea de la cingătoare și i-o înmînai, adăugînd :

— De răspunsul tău, o stăpînă a mea, atîrnă viața sau moartea lui. Căci, în adevăr, așteptarea acestui răspuns este singurul lucru care-l mai leagă de pămînt.

Ea luă scrisoarea, o deschise, o ceti, zîmbi și spuse :

— Oare-a ajuns acum la o asemenea stare de dragoste, el care odinioară nici nu vroia să citească scrisorile mele ? N-a trebuit de-atunci decît să păstrez tăcerea și să mă slujesc de nepăsare ca să-l văd întorcîndu-se la mine mai înfocat ca niciodată !

Eu răspunsei :

— De bună seamă, ai dreptate ! Da, de bună seamă ! Ba ai avea tot dreptul să vorbești cu și mai multă amărăciune...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

... ai avea tot dreptul să vorbeşti cu şi mai multă amărăciune. Ci iertarea greşelilor este harul sufletelor mărinimoase. Şi-apoi, ce-ai să te faci tu, în acest palat, singură cu durerea ta, acuma, cînd prietena care te alina cu dulceaţa ei este moartă ?

La aceste cuvinte, îi văzui ochii umplîndu-i-se de lacrimi, şi ea însăşi rămase pe gînduri vreme de un ceas. După care, îmi spuse :

— Ibn Al-Mansur, mi se pare că ai vorbit drept. Am să-i răspund.

Atunci, o emire al dreptcredincioşilor, luă o hîrtie şi scrise o scrisoare cum nici cei mai buni dieci din palatul tău n-ar şti să scrie la fel de tulburător şi de grăitor. Nu mai ţin minte întocmai vorbele din acea scrisoare care, în ciuda anilor, mă tulbură şi acum cînd mă gîndesc la ea.

Şi Sett Badr închise această scrisoare şi mi-o înmînă ; iar eu îi zisei :

— Pe Allah ! iată cu ce se poate stîmpăra setea celui însetat şi cu ce se poate lecui beteşugul celui beteag.

Şi mă pregăteam să-mi iau rămas bun ca să mă duc să-i duc ştirea cea bună celui ce-o aştepta, cînd ea mă mai opri oleacă spre a-mi spune :

— Ya Ibn Al-Mansur, poţi să mai adaugi şi că noaptea aceasta va fi pentru noi amîndoi o noapte de binecuvîntare !

Iar eu, plin de bucurie, alergai la emirul Jobair, pe care-l găsii cu ochii aţintiţi la uşa pe unde trebuia să intru.

După ce citi scrisoarea și pricepu înțelesul, scoase un geamăt și căzu leșinat. Ci își veni degrabă în simțiri și mă întrebă, încă destul de îngrijorat :

— Spune-mi, a scris chiar ea scrisoarea aceasta? A scris-o chiar cu mîna ei ?

Eu răspunsei :

— Pe Allah ! n-am știut pînă acum că se poate scrie și cu piciorul.

Or, o emire al dreptcredincioșilor, nici nu rostisem bine vorbele astea, că și auzirăm un clinchet de brățări la ușă și niște șoapte și un foșnet de mătăsuri și, peste o clipă, văzurăm ivindu-se fata noastră în carne și oase.

Cum bucuria nu se poate zugrăvi pe potrivă prin vorbe, n-am să mă apuc să fac o astfel de încercare zadarnică. Am să-ți spun doar, o, emire al dreptcredincioșilor, că cei doi îndrăgostiți se repeziră unul către celălalt și se îmbrățișară ca-n vis, cu buzele împerecheate în tăcere.

După ce se mai dezmeticiră din vraja aceea, Sett Badr rămase în picioare, nevoind să ia loc, cu toate stăruințele iubitului ei. Fapt ce mă nedumeri, așa încît o întrebai care-i pricina. Ea îmi spuse :

— N-am să stau jos decît după ce senetul nostru va fi întocmit !

Eu spusei :

— Ce senet, o, stăpîna mea ?

Ea spuse :

— Un senet ce nu-i privește decît pe îndrăgostiți !

Și se plecă spre urechea iubitului ei și-i spuse ceva în șoaptă. El răspunse :

— Ascult și mă supun !

Chemă apoi un rob de-al lui și îi dete o poruncă ; și robul plecă degrabă.

Nu peste mult timp, văzui că intră cadiul și martorii care întocmiră senetul de căsătorie al celor doi îndrăgostiți și apoi plecară dăruiți cu o mie de dinari de către Sett Badr. Vrusei și eu să plec, ci emirul nu-mi îngădui, spunîndu-mi :

— Nu se cuvine să se spună că ne-ai împărtășit numai tristețea, fără să ne împărtășești și bucuria.

Și mă poftiră la un ospăț ce ținu pînă-n zori. Atunci mă lăsară să plec în odaia ce poruncisеră să fie orînduită pentru mine.

Dimineața, cînd mă deșteptai, o roabă măruntică intră la mine în odaie, aducîndu-mi un lighean și un ibric, iar eu mă spălai după datină și-mi făcui rugăciunea de dimineață. După care mă dusei și luai loc în sala de primire, unde nu peste mult veniră, ieșiți proaspeți din hammam, după ce se drăgostiseră, și cei doi soți. Le urai o dimineață fericită și le dorii mult noroc ; pe urmă adăugai :

— Sînt fericit că am ajutat și eu oleacă la unirea voastră. Dar, pe Allah ! emire Jobair, dacă ții să-mi dai o dovadă de bunăvoință, lămurește-mă și pe mine ce-a putut să te supere așa de tare și să te îndemne să te desparți, spre jalea ta, de iubita-ți Sett Badr. Mi-a povestit și ea întîmplarea cînd micuța ei roabă, după ce o pieptănase și îi împletise cosițele, a îmbrățișat-o. Ci, emire Jobair, nu e cu putință ca numai atîta să fi pricinuit supărarea ta, dacă n-ai mai fi avut și alte motive de mînie ori alte dovezi și bănuieli.

Emirul Jobair, la aceste cuvinte, zîmbi și îmi spuse :

— Ibn Al-Mansur, tare mai ești isteț! Acuma, că roaba cea dragă a dulcei Sett Badr este moartă, supărarea mea s-a stins. Pot, dar, să-ți mărturisesc, fără să-ți ascund nimic, pricina neînțelegerii noastre. Ea n-a pornit decît de la o glumă, despre care un luntraș care le-a purtat cu luntrea mi-a povestit că și-ar fi spus-o ele două între ele, într-o zi, cînd au făcut o plimbare pe apă. Mi-a spus acela: „Stăpîne, cum de te-ai legat tu cu o femeie care își bate joc de tine cu o roabă pe care o iubește? Află, dară, că în luntrea mea ele ședeau sprijinindu-se galeș una de alta și cîntau lucruri păcătoase despre dragostea bărbaților. Și și-au încheiat cîntecele cu aceste stihuri:

Nici jarul, că-i jar, nu arde
Ca lăuntrurile mele.
Dar stăpînul meu cînd vine,
Gheață-mi crește pe sub piele.
Dorul lui îmi stinge focul
Sub troiene mari și grele.

Căci stăpînu-mi nu-i ca mine:
Ceea ce-i să fie tare,
Moale-i; iar ce-ar fi să fie
Dulce, vai, numai amar e;
Sărutarea-i e sălcie,
Bărbăția-i neînstare.“

Eu atunci, la această povestire a luntrașului, văzui lumea înnegurîndu-se în fața ochilor mei și alergai acasă la Sett Badr unde văzui ceea ce văzui. Și-atîta ajunse ca să-mi întărească bănuielile...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute cincizeci și treia noapte

Ea urmă :

..ajunse ca să-mi întărească bănuielile. Ci, din mila lui Allah, acuma totul s-a uitat.

Atunci, mă rugă să primesc, ca dovadă de recunoștință a lui pentru slujbele mele, o sumă de trei mii de dinari ; iar eu îi spusei încă o dată urările mele...

Ibn Al-Mansur se opri deodată din povestit. Căci tocmai auzise un sforăit ce-i răsuna în urechi. Era al califului, care adormise adînc, cuprins într-un sfîrșit de somn. Așa că Ibn Al-Mansur, temîndu-se să nu-l trezească, se strecură încetișor pe ușa pe care i-o deschise și mai încetișor căpetenia hadîmbilor. Și-a doua zi fu răsplătit cu dărnicie pentru felul în care îi adusese somnul emirului dreptcredincioșilor.

Iar Șeherezada, isprăvind de povestit, tăcu o clipă, îl privi pe regele Șahriar și îi spuse :

— Într-adevăr, o, preafericitule rege, mă mir că somnul nu te-a cuprins și pe măria ta la fel.

Regele Șahriar spuse :

— Ba deloc ! Te amăgești, Șeherezada. N-am pic de chef să dorm în noaptea asta ; și ia aminte, de nu-mi povestești numaidecît o istorie folositoare, să nu care cumva să îndeplinesc eu cu tine amenințarea cu care îl amenința Al-Rașid pe gealatul lui...

[. . . . .]

Și Șeherezada începu numaidecît :

POVESTEA REGINEI YAMLIKA, DOMNIȚA DE SUB PĂMÎNT

Se povestește că odată, în vechimea vremilor și în trecutul vîrstelor și al veacurilor, a fost, printre înțelepții Greciei, un înțelept care se numea Danial. Avea o mulțime de învățăcei sîrguincioși, care îi ascultau învățăturile și sorbeau din știința lui ; ci el nu cunoscuse și mîngîierea de a avea un fiu, care să poată ajunge moștenitorul cărților și al scrierilor sale. Cum nu mai știa ce să facă spre a căpăta un asemenea moștenitor, îi veni în gînd să-l roage pe stăpînul cerului să-i dăruiască o asemenea binecuvîntare. Or, Cel-preaînalt, care nu are nici un fel de străjer la poarta dărniciei sale, îi ascultă ruga, și soția învățatului rămase pe clipă pe dată însărcinată.

În lunile cît ținu sarcina soției lui, înțeleptul Danial, care demult se știa cîtu-i de bătrîn, își zise : „Moartea mea-i aproape și nu știu dacă fiul pe care-l voi avea are să poată găsi neatinse toate cărțile și toate scrierile mele.“ Și numaidecît se apucă să-și folosească tot timpul spre a aduna pe cîteva foi de hîrtie toată știința cuprinsă în mul-

tele și feluritele sale scrieri. În felul acesta, umplu cinci foi, cu o scriere foarte măruntă, ce cuprindeau miezul întregii lui științe și al celor cinci mii de hrisoave pe care le avea. Pe urmă le mai citi o dată, cugetă un răstimp, și găsi că și acele cinci foi cuprindeau lucruri care mai puteau fi scurtate. Atunci închină încă o vreme cugetărilor, și sfîrși prin a le cuprinde pe toate cele cinci foi în una singură, care și aceea era de cinci ori mai mică decît cele dintîi. Și cînd isprăvi această muncă simți că sfîrșitul său era aproape.

Atunci bătrînul învățat, de teamă ca nu cumva cărțile și scrierile lui să ajungă în stăpînirea altcuiva, le aruncă pe toate în mare și nu mai păstră decît foaia aceea micuță. O chemă pe soția lui cea însărcinată și îi spuse :

— Vremea mea s-a isprăvit, o, femeie, și nu mi-e dat să-l cresc eu însumi pe copilul pe care Cel-darnic ni l-a dăruit și pe care eu n-am să apuc să-l văd. Îi las însă drept moștenire această micuță foaie de hîrtie, pe care să i-o dai numai în ziua cînd îți va cere partea lui din bunurile tatălui său. Și de va izbuti s-o descifreze și să-i înțeleagă tîlcul, va fi omul cel mai învățat din veacul său. Aș vrea să se numească Hassib !

Și, spunînd aceste cuvinte, înțeleptul Danial își dete sufletul întru tihna lui Allah.

I se făcu o înmormîntare la care veniră toți învățăceii săi și toți locuitorii cetății. Și toți îl plînseră și își puseră haine de jale pentru moartea lui.

Or, peste cîteva zile, soția lui Danial aduse pe lume un băiețel mîndru ca luna, și care, după dorința răposatului, fu numit Hassib. Și femeia trimise totodată să fie chemați la ea astrologii care, după ce-și făcură socotelile și după ce ispră-

viră de cercetat stelele, întocmiră horoscopul copilului şi spuseră :

— O, femeie, fiul tău are să trăiască ani mulţi, dacă va scăpa dintr-o primejdie ce atîrnă asupra tinereţii lui. Dacă va ocoli primejdia aceea, are să ajungă la o treaptă înaltă şi ca ştiinţă şi ca bogăţie.

Şi se duseră în drumul lor.

Cînd copilul împlini vîrsta de cinci ani, mama lui îl dete la şcoală, ca să înveţe şi el cîte ceva ; ci el nu învăţă chiar nimic. Aşa că ea îl luă de la şcoală şi se gîndi să-l dea la vreo meserie ; ci el petrecu ani în şir fără să facă vreo ispravă şi ajunse la vîrsta de cincisprezece ani fără a fi învăţat o buche şi fără a fi izbutit să deprindă ceva cu care să-şi cîştige pîinea şi s-o ajute şi pe maică-sa cît de cît. Atunci maică-sa se puse pe plîns, iar vecinele îi spuseră :

— Numai însurătoarea ar putea să-l îndemne să se apuce de vreo treabă ; pentru că atunci ar vedea şi el că, avînd o soţie, trebuie să munceşti ca s-o ţii.

Cuvintele acestea o hotărîră pe mamă să se scoale şi să caute printre cunoştinţele ei o fată ; şi, găsind una ce i se păru potrivită, i-o dete de soţie. Iar tînărul Hassib se potrivi de minune cu soţia sa ; ci şi acum tot nu se apucă să facă ceva şi nu simţi nici un îndemn pentru nici un fel de muncă.

Or, printre vecini, erau şi nişte tăietori de lemne, care, într-o zi, îi spuseră mamei :

— Cumpără-i fiului tău un măgar, nişte frînghii şi o secure, şi lasă-l să meargă cu noi la munte să taie lemne. Pe urmă o să vindem lemnele şi o să împărţim cîştigul cu el. În felul acesta,

ar putea să-ți mai ușureze cheltuielile și să-și țină mai bine nevasta.

La cuvintele acestea, mama lui Hassib, plină de bucurie, îi cumpără pe dată un măgar, niște frînghii și o secure, și îl dete pe seama tăietorilor de lemne, stăruind pe lîngă ei să-l ajute.

— Să n-ai nici o grijă în privința lui. Este fiul lui Danial, stăpînul nostru, și vom ști să-l ocrotim și să-l veghem !

Şi îl luară cu ei în munte, unde îl învățară să taie lemne și să le așeze pe spatele măgarului, ca să le vîndă apoi la piață. Şi Hassib căpătă mare dragoste pentru meseria aceasta, care îi îngăduia să hoinărească şi totodată să vină și în ajutorul mamei și al soției sale.

Or, într-una din zile, pe cînd tăiau lemne în munte, fură prinși de o furtună, însoțită de ploaie şi de tunete, care îi sili să dea fuga și să se adăpostească într-o peșteră ce se afla nu departe de acolo, și unde aprinseră un foc ca să se încălzească. Totodată îl însărcinară pe tînărul Hassib, fiul lui Danial, să frîngă vreascuri și să aibă grijă de foc.

Şi pe cînd Hassib, în fundul peșterii, se apucă să crape lemnele, auzi deodată securea, cînd izbea în pămînt, răsunînd, cu un sunet prelung, de parcă în locul acela ar fi fost un gol dedesubt. Începu atunci să scobească sub picioarele lui și dezveli astfel o piatră veche de marmoră, cu un inel de aramă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...cu un inel de aramă. Văzînd așa, își strigă tovarășii, care veniră în fugă și izbutiră să ridice placa de marmoră. Deteră atunci de-o groapă largă-largă și adîncă foarte, în care se aflau înșiruite o mulțime nenumărată de chiupuri ce păreau foarte vechi și cu gîtul pecetluit cu grijă. Îl coborîră atunci pe Hassib în afundul gropii, legat cu funii, ca să vadă ce se află în acele chiupuri și ca să le lege cu aceleași funii, spre a le scoate din groapă.

Tînărul Hassib, odată coborît în groapă, dintru-ntîi sparse cu securea gîtul unuia dintre acele chiupuri de pămînt ars ; și îndată văzu scurgîndu-se din el o miere galbenă de cel mai bun soi. Îi înștiință despre aceasta pe tăietorii de lemne care, măcar că erau oleacă dezamăgiți că găseau numai niște miere acolo unde nădăjduiseră să dea de vreo comoară din vremurile de demult, nu se arătară nemulțumiți la gîndul cîștigului pe care avea să li-l aducă vînzarea acelor nenumărate chiupuri pline. Traseră, așadar, afară toate chiupurile, unul după altul, pe măsură ce tînărul Hassib le lega cu funiile, le încărcară pe măgari în locul lemnelor și, fără a mai vroi să-l scoată și pe tovarășul lor din adîncul gropii, plecară cu toții către oraș spunîndu-și :

— Dacă-l scoatem din groapă, o să fim nevoiți să mai împărțim și cu el ceea ce vom dobîndi la vînzare. Și, de altminteri, e o haimana care-i mai

bine să moară decît să-şi mai tîrască zilele pe pămînt.

Se duseră, aşadar, la tîrg cu măgarii lor; şi numai pe unul dintre tăietorii de lemne îl trimiseră la mama lui Hassib ca să-i spună :

— Aflîndu-ne în munte, măgarul fiului tău, atunci cînd a izbucnit furtuna asupra noastră, a luat-o la goană şi l-a silit pe fiul tău să alerge după el, ca să-l prindă, în vreme ce noi ne-am adăpostit într-o peşteră. Nenorocirea a vroit ca deodată un lup să se repeadă din pădure, să-l ucidă pe fiul tău şi să-i mănînce, şi pe el şi pe măgar. Iar noi n-am mai găsit alte urme din ei decît oleacă de sînge şi cîteva oase.

La ştirea aceasta, necăjita de mamă a lui Hassib şi sărmana de soţie îşi deteră cu palmele peste obraji şi îşi puseră ţărînă în cap, plîngînd toate lacrimile deznădejdii lor. Şi-atîta cu ele !

În ce-i priveşte pe tăietorii de lemne, aceştia vîndură chiupurile cu miere pe un preţ cum nu se poate mai bun şi dobîndiră un cîştig atît de mare încît fiecare dintre ei putu să-şi deschidă o prăvălie de negustor, ca să vîndă şi să cumpere. Şi nu se lipsiră de nici o plăcere, mîncînd şi bînd cele mai minunate bunătăţuri în fiece zi. Şi-atîta cu ei !

Ci în ceea ce priveşte pe tînărul Hassib, iată. După ce văzu că nimeni nu-l mai scoate din groapă, începu să ţipe şi să se roage, dar degeaba, de vreme ce tăietorii de lemne plecaseră şi hotărîseră să-l lase să moară acolo, fără a-l ajuta. El, atunci, încercă să-şi sape nişte trepte în peretele gropii şi să se caţere pe ele cu mîinile şi cu picioarele ; văzu însă că pereţii erau de stîncă şi nici

nu simțeau oțelul securii. Atunci deznădejdea lui nu mai avu margini și îi venea să se trîntească pe piatra gropii, ca să moară acolo, cînd deodată zări un scorpion mare ieșind dintr-o crăpătură a peretelui de stîncă și apropiindu-se de el ca să-l înțepe. Îl zdrobi cu o lovitură de secure și cercetă apoi crăpătura aceea, prin care se strecura o rază de lumină. Îi veni atunci gîndul să înfigă tăișul securii în crăpătură și să apese cu toată puterea ; și, spre marea lui uimire, izbuti în felul acesta să dea de o ușă ce se ridică încet-încet, pînă ce lăsă o deschizătură îndeajuns de largă spre a putea să treacă prin ea un trup de om.

Văzînd așa, Hassib nu șovăi o clipită, se strecură prin deschizătură și ajunse într-o hrubă lungă, dinspre capătul căreia venea acea lumină. Merse prin hrubă vreme de un ceas și ajunse la o ușă grozav de mare, făcută din oțel negru și avînd o închizătoare de argint cu o cheie de aur. Deschise ușa aceea și se văzu deodată sub cer deschis, pe un țărm de lac, la poalele unei coline de smarald. Pe malul lacului zări un jeț de aur strălucind de nestemate, iar de jur-împrejur, oglindindu-se în apă, alte jețuri de aur, de argint, de smarald, de oțel, de lemn de abanos și de santal alb. După ce se sătură de privit frumusețea lor și a priveliștii, și apa în care se oglindeau, se duse de se așeză pe jețul de la mijloc, ca să se bucure mai bine de minunata priveliște a lacului și a muntelui.

Nici nu se așezase bine tînărul Hassib în jețul de aur, că și auzi niște sunete de țimbale și de darabukuri, și văzu ivindu-se de după laturile colinei de smarald și îndreptîndu-se înspre lac un șir de făpturi care mai degrabă lunecau decît um-

blau ; şi nu izbuti să-şi deie seama ce sînt, din pricina depărtării. Cînd ajunseră ceva mai aproape, văzu că erau nişte femei de-o frumuseţe fermecătoare, dar avînd trupul, în jumătatea lui de jos, alungit, şi tîrîndu-se ca trupul şerpilor. Glasurile lor erau tare plăcute şi cîntau în limba ioniană nişte imnuri unei regine pe care el nu o vedea. Ci nu peste mult se iviră de după colină alte patru femei-şarpe, purtînd pe mîinile lor ridicate deasupra capetelor un talger mare de aur, pe care sta regina, zîmbitoare şi plină de farmec. Cele patru femei veniră pînă la jeţul de aur de pe care Hassib se grăbi să se ridice, o aşezară pe regină acolo, aranjară cutele vălurilor acesteia, apoi se orînduiră în spatele ei, în vreme ce toate celelalte femei-şarpe lunecară fiecare înspre vreunul din jeţurile cele scumpe aşezate împrejurul lacului. Atunci regina spuse cu un glas minunat cîteva cuvinte către cele ce se aflau în preajma ei ; şi numaidecît se dete un semn din ţimbale, şi toate femeile-şarpe înălţară un imn de laudă reginei şi se aşezară în jeţuri.

După ce îşi isprăviră cîntarea, regina, care îl zărise de la bun început pe Hassib, întoarse cu drăgălăşenie capul către el şi îi făcu semn, încurajîndu-l, să se apropie. Iar Hassib, măcar că era tare tulburat, se apropie, şi regina îl pofti să se aşeze şi îi spuse :

— Fii binevenit în împărăţia mea subpămînteană, o, tinere flăcău, pe care ursita cea bună te-a călăuzit pînă aici. Alungă departe de la tine orice teamă şi spune-mi care-i numele tău, căci eu sînt regina Yamlika, domniţa cea de sub pămînt. Vorbeşte, dar, şi spune-mi cine eşti şi cum de ai putut

să ajungi pînă la acest lac, care-i locul meu de ședere pe vreme de iarnă, și unde vin să-mi petrec cîteva luni în fiecare an, părăsindu-mi cetatea de scaun din vremea de vară, de pe muntele Caucaz.

La aceste cuvinte, tînărul Hassib, după ce sărută pămîntul dinaintea reginei Yamlika, se așeză la dreapta ei pe un jeț de smarald și spuse :

— Mă numesc Hassib și sînt fiul răposatului Danial, învățatul. De meserie sînt tăietor de lemne, măcar că aș fi putut să ajung a fi neguțător printre fiii oamenilor, sau chiar un mare învățat. Ci mi-a plăcut mai mult să mă bucur de mireasma pădurilor și a munților, zicîndu-mi că oricînd este vreme să te închizi, după moarte, între cei patru pereți ai mormîntului.

Pe urmă povesti cu de-amănuntul tot ce se petrecuse cu tăietorii de lemne și cum, dintr-o întîmplare, izbutise să se strecoare pînă în această împărăție.

Povestea tînărului Hassib îi plăcu tare mult reginei Yamlika, cea de sub pămînt, care îi spuse :

— Hassib, pesemne că, de-atîta timp de cînd ai fost părăsit în hrubă, trebuie să-ți fie și foame și sete.

Şi făcu semn către una dintre însoțitoarele sale, care numaidecît lunecă pînă la tînărul Hassib, ducînd pe creștetul capului ei o tavă de aur plină cu struguri, și rodii, și mere, și fisticuri, și alune, și nuci, și smochine proaspete, și banane. Pe urmă, după ce mîncă și își potoli foamea, Hassib bău un sorbet minunat dintr-o cupă tăiată numai dintr-un rubin. Atunci fata care adusese acele bunătăți se îndepărtă cu tablaua, iar regina Yamlika, întorcîndu-se către Hassib, îi grăi :

— Acum, Hassib, poți să nu te mai îndoiești că, atîta cît va dura șederea ta în împărăția mea, nu

are să ți se întîmple decît lucruri plăcute. Așa că, dacă ai de gînd să-ți petreci o săptămînă sau două printre noi, pe țărmul acestui lac și la umbra acestor munți, am să-ți povestesc, ca să te fac să-ți petreci cît mai plăcut timpul, o poveste ce-ți va sluji de învățătură atunci cînd te vei întoarce pe pămîntul oamenilor !

Și domnița cea de sub pămînt, înconjurată de luarea aminte a celor douăsprezece mii de femei-șarpe așezate pe jețurile lor de smarald și de aur, îi povesti cele ce urmează tînărului Hassib, fiul învățatului Danial :

— Află, o, Hassib, că a fost odată în împărăția celor din neamul lui Bani-Israil un rege foarte înțelept care, pe patul de moarte, l-a chemat pe fiul său, urmașul lui la domnie, și i-a spus :

— O, Belukia, fiul meu, te sfătuiesc ca, după ce ai să ajungi la domnie, să scrii tu însuți pe o hîrtie toate lucrurile ce se află în acest palat, și să nu lași nimic necercetat cu cea mai mare luare aminte !

Și așa, cea dintîi grijă a tînărului Belukia, cînd ajunse rege, fu aceea de a cerceta toate tainele și toate comorile tatălui său, și de a străbate felurîtele încăperi ce slujeau pentru păstrarea tuturor lucrurilor de preț îngrămădite în palat. Ajunse astfel într-o sală mai lăturalnică, unde zări un sipețel lucrat din lemn de abanos, așezat pe un stîlp scund de marmoră albă, ce se afla chiar în mijlocul acelei încăperi. Belukia nu pregetă să deschidă sipetul de abanos și găsi în el o cutiuță de aur. Deschise cutiuța de aur și văzu în ea un sul de pergament pe care îl desfășură îndată. Pe el se afla scris în limba greacă :

„Acela care dorește să ajungă stăpîn și domn peste oameni, duhuri, păsări și animale, nu va avea decît să găsească inelul pe care profetul Soliman îl poartă pe deget, în Insula celor Șapte Mări, care este locul mormîntului său. Inelul acesta este inelul fermecat pe care Adam, părintele oamenilor, îl purta pe deget în rai, și care i-a fost luat de înger, care l-a dăruit mai tîrziu înțeleptului Soliman. Ci nici o navă n-ar putea încerca să străbată apele și să ajungă la țărmul acelei insule așezate dincolo de cele Șapte Mări. Nu va izbuti într-o asemenea încercare decît acela care va găsi buruiana cu zeama căreia să se frece pe talpa picioarelor spre a putea să meargă pe fața apelor. Buruiana aceea se află în împărăția de sub pămînt a reginei Yamlika. Și numai domnița Yamlika știe locul unde crește acea buruiană ; căci domnița Yamlika știe limba tuturor florilor, și le cunoaște toate puterile. Acela care vrea să găsească inelul trebuie să meargă mai întîi în împărăția de sub pămînt a reginei Yamlika. Și dacă el are să fie atîta de norocos încît să izbutească a lua inelul, va putea nu numai să stăpînească toate făpturile văzute și nevăzute, ci și să pătrundă pe Tărîmul Negurilor și să bea apă din Izvorul Vieții, cel care dă frumusețe, tinerețe, știință, înțelepciune și viață fără de sfîrșit.“

După ce regele Belukia citi pergamentul, adună numaidecît pe toți preoții, pe toți magii și pe toți învățații din Bani-Israil...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...adună numaidecît pe toți preoții, pe toți magii și pe toți învățații din Bani-Israil și îi întrebă de nu cumva se află printre ei vreunul în stare să-i arate drumul ce duce spre împărăția de sub pămînt a domniței Yamlika. Atunci toți cei de față i-l arătară cu degetul pe înțeleptul Offan, care se afla printre ei. Or, înțeleptul Offan era un preacinstit moșneag care cercetase toate științele cunoscute și stăpînea toate tainele magiei, toate cheile astronomiei și ale geometriei, și toate dedesubturile alchimiei și ale vrăjitoriei. El veni și se temeni, așadar, dinaintea tînărului rege Belukia, care îl întrebă :

— Poți tu, într-adevăr, o, înțeleptule Offan, să mă duci la împărăția domniței de sub pămînt ?

El răspunse :

— Pot !

Atunci tînărul rege Belukia îl numi pe vizirul său locțiitor în scaunul de domnie pe tot timpul cît va lipsi el, se dezbrăcă de hainele împărătești, își puse mantia de hagiu și se încălță cu încălțări de drumeție. După care, urmat de înțeleptul Offan, ieși din palatul și din orașul său și se afundă în pustie.

Numai atunci înțeleptul Offan îi spuse :

— Aici e locul prielnic spre a face vrăjile ce trebuie să ne arate calea !

Se opriră, așadar, acolo, și Offan trase împrejurul lui cercul magic, făcu vrăjile cele de cuviință,

și nu pierdu mult pînă să găsească locul unde se afla, în partea aceea, intrarea spre împărăția mea subpămînteană. El atunci mai făcu niște vrăji, și pămîntul se întredeschise și le lăsă drum slobod amîndorura pînă la lacul ce se întinde sub ochii tăi, o, Hassib !

Eu îi primii pe amîndoi cu toate cinstirile cu care întîmpin pe oricine vine ca oaspete în împărăția mea. Iar ei îmi arătară pricina sosirii lor, și eu îndată poruncii să fiu ridicată în talgerul meu de aur, pe capetele celor ce mă poartă, și îi dusei pe vîrful acestei coline de smarald unde, la trecerea mea, ierburile și florile începură să vorbească fiecare pe limba ei, care din dreapta, care din stînga, lăudîndu-și, cu glas mare sau cu glas șoptit, însușirile și puterile ce le au. Și, în sunetele zarvei ce se ridica astfel împrejurul nostru, ajunserăm dinaintea unor tufe care, din toate buchetele lor de flori roșii, cîntau sub adierea de vînt ce le unduia : „Eu sînt floarea cea minunată care-i dă celui ce-și freacă picioarele cu sucul meu puterea de a merge fără a se scufunda pe fața tuturor apelor izvodite de Allah cel preaînalt !“

Eu le spusei atunci oaspeților mei :

— Iată dinaintea voastră floarea pe care o căutați !

Iar Offan culese numaidecît atîta cît dori din acea floare, zdrobi lujerii și strînse sucul lor într-un borcan pe care i-l dădui.

Mă gîndii atunci să-l descos pe Offan și îl întrebai :

—O, înţeleptule Offan, poţi acuma să-mi spui pricina care vă mînă pe voi doi să străbateţi mările ?

El îmi răspunse :

— O, regină, vrem să mergem în Insula celor Şapte Mări, să căutăm inelul cel vrăjit al lui Soliman, stăpînul ginnilor, al oamenilor, al animalelor şi al păsărilor !

Eu îi spusei :

— Dar cum de nu ştii tu, o, înţeleptule, că nimeni după Soliman nu va putea, orice-ar face, să ajungă stăpînul acelui inel ? Crede-mă, Offan, şi tot aşa şi tu, o, tinere rege Belukia, ascultaţi-mă pe mine ! Părăsiţi gîndul acesta nesăbuit de a colinda mările zămislirii spre a vă duce să căutaţi acel inel pe care nimeni nu-l va putea dobîndi. Mai degrabă culegeţi de aici iarba care-i dă celui ce o mănîncă o tinereţe fără bătrîneţe.

Ci ei nu vroiră nicidecum să mă asculte şi, luîndu-şi bun-rămas de la mine, se duseră pe unde veniseră...

Regina Yamlika se opri aici din povestit, curăţă o banană pe care i-o întinse tînărului Hassib, mîncă şi ea o smochină, şi zise :

— Înainte de a-ţi spune mai departe povestea lui Belukia, şi de a-ţi povesti călătoria lui pe cele Şapte Mări, şi toate cîte i s-au mai întîmplat, nu cumva ai vrea să afli cum arată întocmai împărăţia mea de la poalele muntelui Caucaz, care înconjură pămîntul ca o cingătoare, şi să-i ştii întinderea, împrejurimile, ierburile însufleţite şi grăitoare, gihnii şi femeile-şarpte, supusele noastre, al căror număr numai Allah îl cunoaşte ? Nu

cumva vrei să-ți spun cum se sprijină tot muntele Caucaz pe o stîncă de smarald minunată, care cu strălucirea ei dă cerurilor culoarea cea de azur? Cu care prilej aş putea să-ţi povestesc despre locul anume din Caucaz unde se află Ginnistan, cetatea de scaun a ginnilor supuşi regelui Jan ben-Jan, şi să-ţi zugrăvesc locul unde sălăşluieşte pasărea rokh, în Valea Diamantelor; şi, în trecere, ţi-aş arăta cîmpiile de bătălie care au răsunat de vuietele vitejilor de faimă.

Ci tînărul Hassib răspunse:

— O, regină Yamlika, mi-ar plăcea mai mult să aflu urmarea întîmplărilor regelui Belukia!

Atunci domnița cea de sub pămînt povesti mai departe aşa:

— După ce tînărul Belukia şi înțeleptul Offan mă părăsiră spre a se duce la insula ce se ridică dincolo de cele Şapte Mări, acolo unde se află trupul lui Soliman, ajunseră la ţărmurii Întîiei Mări, şi acolo se aşezară pe pămînt şi începură să-şi frece de zor talpa picioarelor şi gleznele cu sucul pe care-l strînseseră în borcan. Pe urmă se ridicară şi porniră, la început cu multă sfială, pe mare. Dar, după ce văzură că, fără teamă de a se îneca, puteau să meargă pe apă încă mai bine decît pe pămîntul tare, prinseră curaj şi se aşternură la drum cu pas spornic, ca să nu piardă vremea. Merseră aşa pe acea mare, vreme de trei zile şi trei nopți, şi, în dimineaţa celei de-a patra zile, ajunseră la un ostrov pe care-l socotiră a fi chiar raiul, atîta de fermecaţi se simţiră de frumuseţea lui.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci și noua noapte

Ea urmă :

...socotiră a fi chiar raiul, atîta de fermecați se simțiră de frumusețea lui.

Pămîntul pe care pășeau era de șofran auriu ; pietrele erau de jad și de rubin ; pajiștile se așterneau în straturi de flori unduinde sub adierea zefirului. Zîmbetele trandafirilor se îngemănau cu ocheadele galeșe ale narciselor, peste tot horeau crinii, macii, violetele, romanițele și dedițeii, iar printre crîngurile albe de iasomie zburdau, ușoare, neastîmpăratele gazele. Dumbrăvile de aloe și de pomi potopiți de flori strălucitoare zvoneau din toate ramurile lor, printre care gungureau turturelele, răspunzînd la murmurul izvoarelor ; privighetorile cu glas duios povesteau trandafirilor despre iubirile lor, în vreme ce trandafirii le ascultau cu luare aminte ; izvoarele se ascundeau pe sub gingașele stufișuri ale trestiei de zahăr, iar pămîntul își arăta în voie proaspetele-i străluciri și răsufla din toată primăvara lui.

Așa că regele Belukia și Offan se preumblară pînă seara, încîntați, prin umbra dumbrăvilor, minunîndu-se de acele minunății ce le umpleau sufletele de mulțumire. Pe urmă, întrucît se lăsa noaptea, se urcară într-un copac ca să se culce acolo, și tocmai se pregăteau să închidă ochii, cînd deodată insula vui de un muget năprasnic care-i cutremură ; și zăriră ieșind din valurile mării o dihanie ce ținea în gură o piatră strălucind ca o flacără și, numaidecît pe urmele ei, o sumedenie de alte dihănii de mare, ce fiecare ținea la fel în gură cîte o piatră luminoasă. Așa că insula fu

în curînd luminată ca ziua de toate acele pietre. Şi totodată, şi din toate părţile, veniră lei, şi tigri, şi leoparzi, într-o asemenea năvală că numai Allah ar fi putut să-i numere. Şi animalele de pe pămînt se întîlniră pe ţărm cu animalele din ape, şi toate începură să tăifăsuiască între ele, pînă dimineaţa. Atunci, dihăniile din ape se întoarseră în mare, iar fiarele se împrăştiară prin păduri. Iar Belukia şi Offan, care nu putuseră închide ochii toată noaptea, atîta de tare îi cuprinsese spaima, se grăbiră să coboare din copac şi să alerge pe ţărm, unde îşi frecară picioarele cu sucul de iarbă, spre a-şi vedea mai departe de drumul lor pe ape.

Călătoriră aşa pe cea de a Doua Mare, zile şi nopţi în şir, pînă ce ajunseră la poalele unui lanţ de munţi printre care se deschidea o vale minunată unde toate pietrele şi toate stîncile erau de magnet, dar unde nu era nici o urmă de fiară ori de alte animale crunte. Aşa că se preumblară toată ziua, cam la întîmplare, hrănindu-se cu peşte uscat. Şi, pe seară, se aşezară la marginea mării, ca să privească asfinţitul soarelui, cînd deodată auziră un mieunat înfricoşător şi, la cîţiva paşi în spatele lor, văzură un tigru ce sta gata să se repeadă asupră-le. De-abia avură răgaz să-şi frece picioarele cu sucul ierbii şi să fugă pe mare, dincolo de primejdie.

Or, aceasta era cea de a Treia Mare. Şi noaptea aceea fu o noapte tare întunecată, iar marea, sub un vînt ce sufla amarnic, se învolbură cu totul, lucru ce făcea mersul obositor peste măsură, mai ales pentru nişte călători sfîrşiţi şi de nesomn. Din fericire, spre zori, ajunseră la un ostrov unde, mai întîi, se culcară pe pămînt ca să se hodinească. După care se ridicară să cerceteze ostrovul şi îl găsiră plin de pomi roditori. Ci pomii

aceștia aveau minunata ciudățenie de a crește pe ramurile lor poame gata zaharisite. Așa încît cei doi călători se simțiră peste măsură de mulțumiți pe acel ostrov, mai ales Belukia, căruia grozav îi plăceau fructele zaharisite și care își petrecu ziua întreagă ospătîndu-se. Ba îl sili și pe înțeleptul Offan să stea cu el acolo încă zece zile în șir, spre a avea putința să se sature de fructele acelea gustoase. Ci, la sfîrșitul celei de-a zecea zile, atîta se lăcomise la acele poame, că începu să-l doară pîntecele și, scîrbit, se grăbi să-și frece talpa picioarelor și gleznele cu sucul de iarbă, ca și Offan, și să pornească la drum pe cea de a Patra Mare.

Călătoriră patru zile și patru nopți pe cea de a Patra Mare și poposiră pe țărmul unui ostrov ce nu era decît o limbă de nisip mărunt, și alb, în care cuibăreau șerpi de toate soiurile, iar ouăle lor se vedeau clocind la soare. Cum nu zăreau pe acel ostrov nici un copac și nici măcar un fir de iarbă, nu vroiră să stea acolo decît numai atîta cît să se hodinească și să-și frece picioarele cu sucul din borcan.

Pe cea de a Cincea Mare călătoriră numai o zi și o noapte, căci dimineața deteră peste o insulă micuță cu niște munți de cleștar, cu vine mari de aur și acoperită cu niște copaci uimitori, plini cu flori galbene sclipitoare. Florile acelea, la căderea nopții, străluciră ca niște stele, iar strălucirea lor, răsfrîngîndu-se în stîncile de cleștar, luminau insula și o făceau mai sclipitoare decît ziua-n amiaza mare. Iar Offan îi spuse lui Belukia :

— Ai sub ochii tăi Insula Florilor de aur. Florile acestea, după ce cad din pomi și se usucă, se fac țărînă și, învîrtoșindu-se, alcătuiesc pînă la

urmă vinele din care se scoate aurul. Această Insulă a Florilor de aur nu este decît o bucată desprinsă din soare și care a căzut aici odinioară.

Petrecură pe insula aceea o noapte măreață, iar a doua zi își frecară picioarele cu zeama cea prețioasă și intrară în cel de al șaselea tărîm de ape.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizecea noapte

Ea urmă :

...intrară în cel de al șaselea tărîm de ape.

Călătoriră pe cea de a Șasea Mare vreme destul de lungă spre a se simți cuprinși de o mare bucurie atunci cînd ajunseră pe o insulă acoperită de ierburi tare frumoase și unde putură să se hodinească oleacă. Pe urmă se ridicară și porniră să se preumble prin insulă. Dar care nu le fu mirarea cînd văzură că din pomi, în loc de poame, atîrnau capete de oameni agățate de păr. Poamele acestea din capete de oameni nu arătau toate la fel : unele zîmbeau, altele plîngeau sau rîdeau, pe cînd cele ce căzuseră de pe ramuri se rostogoleau prin țărînă și, pînă la urmă, se prefăceau în gogoloaie de foc ce luminau pădurea și făceau să pălească lumina soarelui. Și cei doi călători nu se putură opri să nu gîndească : „Ce pădure ciudată !“ Și nu cutezară să se apropie de acele fructe nemaipomenite, ci se în-

toarseră degrabă la țărmul apei. Or, cum se lăsa seara, se așezară la adăpostul unei stînci și văzură deodată ivindu-se din apă și apropiindu-se de țărm douăsprezece Fiice ale Mării, de o frumusețe fără de asemuire și cu gîtul înconjurat de un gherdan de mărgăritare, care începură să horească, să zburde și să se zbenguiască între ele în nenumărate jocuri, vreme de un ceas. După care începură să cînte sub lumina lunii și se îndepărtară înotînd prin valuri. Iar Belukia și Offan, măcar că erau ca vrăjiți de frumusețea, de horele și de cîntările Fiicelor Mării, nu vroiră să-și mai lungească șederea în acea insulă, din pricina fructelor-cap-de-om. Își unseră, așadar, tălpile și gleznele cu sucul păstrat în borcan, și porniră pe cea de a Șaptea Mare.

Călătoria pe cea de a Șaptea Mare ținu vreme tare lungă, și ei merseră două luni în șir, zi și noapte, fără să dea de nici un petec de pămînt în calea lor. Și erau nevoiți, ca să nu moară de foame, să înhațe cu dibăcie peștii ce veneau din cînd în cînd la fața apei, și să-i mănînce cruzi, cum erau. Și-așa începură să simtă ce înțelepte fuseseră sfaturile ce le dasem eu, și să se căiască amarnic că nu le-au urmat. Ci pînă la urmă tot izbutiră să ajungă la o insulă ce presupuseră a fi Insula celor Șapte Mări, unde trebuia să se afle trupul lui Soliman cu inelul cel magic pe unul dintre degetele sale.

Găsiră acea Insulă a celor Șapte Mări acoperită de pomi roditori nespuși de frumoși, și udată de nenumărate izvoare. Și cum le era tare foame și aveau gîtul uscat, de atîta timp de cînd erau siliți să nu mai mănînce altceva decît pești cruzi, se apropiară cu o plăcere fără de seamăn de un măr uriaș cu crengile îndoite sub povara ciorchinilor

de mere coapte. Şi Belukia întinse mîna și vru să culeagă cîteva mere : ci deodată, din lăuntrurile copacului, se auzi un glas năprasnic ce le strigă :

— Dacă vă atingeţi de aceste fructe, aveţi să fiţi retezaţi în două jumătăţi !

Şi, într-o clipită, se ivi dinaintea lor un uriaş cumplit, înalt de patruzeci de braţe, după măsura acelor vremi ! Şi Belukia, peste poate de înfricoşat, îl întrebă :

— O, căpetenie a uriașilor, stăm să murim de foame și nu pricepem de ce nu ne lași să ne atingem de fructele acestea !

Uriașul răspunse :

— Cum de puteţi minţi că nu ştiţi pricina pentru care sînteți popriţi de la aceasta ? Au uitata-ți oare, o, fii ai oamenilor, că părintele neamului vostru, Adam, a încălcat poruncile lui Allah și a mîncat din roadele acestea oprite ? Or, din vremea aceea, am fost însărcinat să străjuiesc copacul acesta și să ucid pe oricine ar întinde mîna către aceste poame ! Plecaţi, dară, și cătaţi în altă parte cu ce să vă alinați foamea !

La cuvintele acestea, Belukia și Offan se grăbiră să plece din locul acela și se afundară în lăuntrul insulei. Căutară alte poame și le mîncară ; pe urmă porniră să găsească locul unde putea să se afle trupul lui Soliman.

După ce rătăciră prin insulă vreme de o zi și o noapte, ajunseră la o colină de stînci de ambră galbenă și de mosc, și pe coasta căreia se deschidea o peșteră măreaţă, cu bolta și cu pereţii de diamant. Şi cum în felul acesta peştera era tot atîta de luminată ca de un soare-n amiaz, ei se afundară tot mai mult în acea peşteră, și, pe măsură ce înaintau, vedeau lumina sporind și bolta lărgindu-se. Mergeau așa, minunîndu-se, și începuseră

să se întrebe dacă peștera aceea va fi avînd vreun capăt, cînd deodată ajunseră într-o sală peste fire de largă, săpată în diamant, și care avea la mijloc o laviță mare de aur, pe care ședea întins Soliman ben-Daud, ușor de cunoscut după mantia-i verde împodobită cu mărgăritare și cu nestemate, și după inelul magic ce-i înconjura degetul de la mîna dreaptă revărsînd niște străluciri ce făceau să pălească lumina din sala de diamant. Mîna la care se afla inelul pus pe degetul cel mic se sprijinea pe piept, iar mîna cealaltă, întinsă, ținea sceptrul cel de aur cu ochi de smarald.

La priveliștea aceasta, Belukia și Offan, cuprinși de o sfială adîncă, nu cutezară să mai facă un pas. Dar nu peste mult, Offan îi spuse lui Belukia :

— De-am înfruntat atîtea primejdii și de-am trecut prin atîtea amaruri, n-am făcut-o ca să dăm îndărăt acuma, cînd am izbutit să ajungem la țel. Așadar, eu am să mă apropii de jețul acesta în care doarme profetul, iar tu, la rîndu-ți, ai să rostești formulele de vrajă pe care ți le-am spus și care sînt de trebuință spre a face să lunece inelul de pe degetul înțepenit.

Atunci Belukia începu să rostească vrăjile, iar Offan se apropie de jeț și întinse mîna ca să scoată inelul. Ci Belukia, tulburat cum era, rostise pe sărite cuvintele magice, și greșala aceasta fu năprasna lui Offan ; căci, deodată, din tavanul strălucitor căzu o piatră de diamant topit, care îl schimbă pe Offan din creștet pînă-n talpă într-o pară de foc și, în cîteva clipite, îl prefăcu într-un pumn de cenușă, la picioarele jețului lui Soliman.

Cînd Belukia văzu pedeapsa cu care fu pedepsit Offan pentru încercarea lui prihănitoare, se grăbi să fugă din peșteră și să ajungă la ieșire, spre a alerga drept la mare. Acolo vru să-și ungă picioa-

rele și să plece de pe insulă, dar băgă de seamă că acuma nu mai putea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și una noapte

Ea urmă :

...băgă însă de seamă că acuma nu mai putea, întrucît Offan fusese ars, iar borcanul cel cu zeama fermecată fusese mistuit împreună cu el.

Atunci, negru de amar, înțelese într-un sfîrșit toată temeinicia și toată dreptatea vorbelor pe care i le spusesem cînd îl prevestisem cîte nenorociri îl așteptau în acea încercare, și porni să rătăcească haihui prin insulă, neștiind ce-o să se întîmple cu el, rămas acum singur, fără nimeni care să-i slujească de călăuz.

Pe cînd mergea el așa, văzu un vîrtej mare de pulbere din care ieșea un vuiet ce creștea ajungînd asurzitor ca tunetul ; și auzi în acel vîrtej izbindu-se lănci și spade, și zarva stîrnită de niște tropote și de niște țipete ce n-aveau nimica omenesc ; și deodată zări, ieșind din pulberea împrăștiată, o oaste întreagă de efriți, de ginnii, de marezi, de guli, de khotrobi, de saali, de bahari, într-un cuvînt toate neamurile de duhuri din văzduh, din mări, din pămînt, din păduri, din izvoare și din pustietăți.

Priveliștea aceasta îi pricinui o spaimă așa de mare, de-nici nu mai încercă să se clintească, și

aşteptă acolo pînă ce căpetenia acelei oşti înfricoşătoare se apropie de el şi îl întrebă :

— *Au cine eşti tu, mă ? Şi cum ai făcut de-ai* ajuns pînă pe această insulă unde noi în fiecare an venim să veghem peştera în care doarme stăpînul nostru al tuturora, Soliman ben-Daud ?

Belukia răspunse :

— O, căpetenie de viteji, sînt Belukia, regele lui Bani-Israil. M-am rătăcit pe mări şi iată de-aceea mă aflu aici. Ci îngăduie-mi, la rîndul meu, să te întreb şi eu cine eşti şi cine-s toţi aceşti războinici ?

El răspunse :

— Sîntem ginni, din neamul urmaşilor lui Jan ben-Jan. Acuma venim din ţara în care domneşte regele nostru, puternicul Sakhr, stăpînul Pămîntului Alb peste care împărăţea odinioară Seddad fiul lui Aad !

Belukia întrebă :

— Ci unde-i acest Pămînt Alb peste care domneşte puternicul Sakhr ?

El răspunse :

— Este dincolo de muntele Caucaz, care-i la o depărtare de şaptezeci de luni de-aici, după măsura omenească. Ci noi putem să ajungem acolo în cît ai clipi din ochi. Dacă vrei, întrucît eşti fiu de rege, putem să te luăm şi să te înfăţişăm stăpînului nostru !

Belukia nu pregetă să primească şi fu numaidecît dus de ginni în cetatea de scaun a regelui Sakhr, domnul lor.

Acolo Belukia văzu o cîmpie minunată, brăzdată de şanţuri cu jgheaburi de aur şi de argint ; şi toată cîmpia aceea, acoperită de mosc şi de şofran, era adumbrită de copaci frumos plăsmuiţi, cu crengi de smarald şi roade de rubin, şi plină

de corturi mărețe de mătase verde sprijinite pe stîlpi de aur învrîstați cu nestemate. În mijlocul cîmpiei se ridica un cort mai înalt decît toate celelalte, făcut din mătase roșie și albastră, sprijinit pe stîlpi de smarald și de rubin, și în care, pe un jeț greu de aur, sta regele Sakhr, avînd de-a dreapta sa alți regi, supuși ai lui, iar de-a stînga vizirii, musaipii și dregătorii și curtenii săi.

Cînd ajunse în dreptul regelui, Belukia începu prin a săruta pămîntul dinaintea acestuia și îi făcu urările cele după datină. Atunci regele Sakhr îl pofti, cu multă bunăvoință, să se așeze pe un jeț de aur, alături. Pe urmă îi ceru să-și spună numele și să-i povestească povestea lui. Și Belukia îi spuse cine era și îi povesti, fără a sări peste nici un amănunt, toată povestea lui, de la început pînă la sfîrșit.

Regele Sakhr și toți cei ce se aflau împrejurul său, auzind povestea, fură peste măsură de uimiți. Apoi, la un semn al regelui, se întinse masa pentru ospăț, iar ginni slujitori aduseră tablalele și porcelanurile. Tablalele de aur erau pline cu cincizeci de cămile tinere fierte, și cu altele cincizeci fripte, iar tablalele de argint erau pline cu cincizeci de căpățîni de oaie ; pe cînd poamele, minunat de mari și de bune, erau așezate pe porcelanuri, în rînduri bine întocmite. Și, după ce totul fu gata, se mîncă și se bău din plin ; și, la sfîrșitul mesei, nu mai rămase nici măcar o urmă pe tablale ori în porcelanuri, din bucatele și din bunătățile acelea alese ce le umpluseră.

Numai atunci regele Sakhr îi spuse lui Belukia :

— Tu, de bună seamă, nu știi nimica, o, Belukia, despre istoria și despre obîrșia noastră. Or, vreau să ți le înfățișez în cîteva cuvinte, pentru ca, atunci cînd te vei întoarce printre fiii oame-

nilor, să poți povesti lumilor adevărul despre aceste taine încă tulburi pentru ele. Află, dar, o, Belukia...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și doua noapte

Ea urmă :

...Află, dar, o, Belukia, că, la începutul vremurilor, Allah Preaînaltul a zămislit Focul și l-a închis într-o sferă, cu șapte tărîmuri felurite, așezate unele sub altele, fiecare la o depărtare de o mie de ani, după măsura oamenilor.

Întîiul tărîm al focului l-a numit Gehannam și, în gîndul lui, l-a menit făpturilor răzvrătite și nepocăite. Pe cel de al doilea tărîm l-a numit Lazi, căci l-a săpat în genune, și l-a menit tuturor acelora care, după venirea viitoare a profetului Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea !), vor rămîne în păcatul și în bezna lor și nu vor primi să se facă dreptcredincioși ! A întemeiat pe urmă cel de al treilea tărîm și, dîndu-i forma unui cazan în clocot, l-a numit El-Jahim, și acolo i-a închis pe demonii Gog și Magog. După care, a alcătuit cel de al patrulea tărîm, l-a numit Sair și a poruncit să locuiască acolo Eblis, căpetenia îngerilor răzvrătiți, care nu au vroit să se supună lui Adam și să i se închine, nedînd astfel ascultare poruncilor nestrămutate ale celui Preaînalt. Pe

urmă a hotărnicit cel de al cincilea tărîm, i-a dat numele Sachar și l-a menit celor necredincioși, celor mincinoși și celor mîndri. După ce a isprăvit, a săpat o hrubă uriașă, a umplut-o cu un aer fierbinte și rău mirositor, a numit-o Hitmat și a menit-o chinuirii evreilor și creștinilor. Iar din cel de-al șaptelea tărîm, numit Havia, a făcut o groapă gata oricînd să cuprindă prisosul de evrei și de creștini, și pe cei ce nu se vor arăta dreptcredincioși decît pe dinafară. Aceste două tărîmuri din urmă sînt cele mai înfricoșătoare, pe cînd cel dintîi este mai lesne de îndurat. Alcătuirea lor este destul de asemănătoare. Așa, în cel dintîi tărîm, Gehannam, nu se numără mai mult de șaptezeci de mii de munți de foc, ce cuprind fiecare cîte șaptezeci de mii de orașe ; fiecare oraș are șaptezeci de mii de turnuri ; fiecare turn are șaptezeci de mii de case, și fiecare casă are șaptezeci de mii de lavițe. Or, fiecare dintre lavițele acelea, al căror număr se poate afla înmulțind toate cifrele acestea între ele, cuprinde șaptezeci de mii de feluri de chinuri și de schingiuiri pe care numai Allah le știe în toată felurimea, tăria și durata lor. Și, cum tărîmul acesta este cel mai puțin arzător dintre cele șapte, poți să pricepi, o, Belukia, cum sînt chinurile cuprinse în celelalte șase tărîmuri.

De ți-am dat aceste învățături și aceste lămuriri despre Foc, o, Belukia, am făcut-o pentru că noi, ginnii, sîntem fiii Focului.

În adevăr, cele dintîi două ființe pe care Allah le-a zămislit din Foc sînt doi ginni, pe care i-a făcut străjerii lui anume, și pe care i-a numit Khallit și Mallit ; și le-a dat unuia chip de leu, iar celuilalt chip de lup. I-a dat leului mădulare bărbătești, iar lupului mădulare femeiești. Coada leu-

lui Khallit avea o lungime cît depărtarea străbătută în vreme de douăzeci de ani; iar vulva lupoaicei Mallit era ca o broască țestoasă a cărei mărime era pe potriva lungimii coadei lui Khallit. Leul era de culoare tărcată, albă și neagră; iar lupoaica era roșcovană și albă. Și Allah i-a împerecheat pe Khallit și pe Mallit între ei, iar din împreunarea lor s-au născut balaurii, șerpii, scorpionii și fiarele cele urît duhnitoare, cu care a umplut cele Șapte Tărîmuri, spre pedepsirea celor osîndiți. Pe urmă Allah a poruncit lui Khallit și lui Mallit să se împreune încă odată, iar din această a doua împreunare a făcut să se nască șapte bărbătuși și șapte femeiuști care au crescut întru supușenie. Cînd au ajuns mari, unul dintre ei, cel care da cele mai frumoase nădejdi prin purtarea lui cuminte, a fost luat în seamă de către cel Preaînalt, care l-a făcut căpetenie peste cohortele sale, alcătuite prin necurmata împerechere dintre leu și lupoaică. Acesta-i chiar cel ce se numește Eblis. Ci mai tîrziu, de cînd cu nesupunerea lui față de orînduielile lui Allah, care-i porunceau să se închine dinaintea lui Adam, a fost aruncat în cel de al patrulea tărîm, dimpreună cu toți cei ce l-au sprijinit. Iar acest Eblis și urmașii lui au umplut iadul cu demoni, bărbați și femei. Iar ceilalți zece băieți și celelalte fete, rămași supuși, s-au împreunat între ei și au avut drept copii pe ginnii care sîntem noi, o, Belukia. Aceasta-i, în puține cuvinte, obîrșia noastră. Nu te minuna, așadar, că ne vezi mîncînd așa, de vreme ce vița noastră se trage dintr-un leu și o lupoiacă. Spre a-ți da o pildă despre puterea pîntecelui nostru, am să-ți spun că fiecare dintre noi, în fiecare zi, înfulecă zece cămile și douăzeci de oi, și bea patruzeci de cauce

de ciorbă, fiecare caue cuprinzînd atîta cît încape într-o căldare.

Acuma, o, Belukia, pentru ca la întoarcerea ta printre fiii oamenilor învățătura să-ți fie desăvîrşită, aflà că pămîntul pe care îl locuim noi este răcorit pururea de zăpezile de pe muntele Caucaz, care îl înconjură ca o cingătoare. Fără de aceasta, pămîntul nostru ar fi cu neputință de locuit, din pricina focului de dedesubt. Şi el, la rîndu-i, este alcătuit din șapte caturi ce se sprijină pe umerii unui ginn dăruit cu o putere nemaipomenită. Ginnul acela stă în picioare pe o stîncă ce se sprijină pe spinarea unui taur ; taurul șade pe un pește uriaş, iar peștele înoată în apele Mării Veșniciei.

Marea Veșniciei are ca prund catul de sus al iadului, care, cu cele șapte tărîmuri ale lui, este cuprins în gura unei dihănii de șarpe, ce va rămîne nemișcat pînă la ziua Judecății. Atunci șarpele acela are să verse din gura lui iadul și tot ce se află în iad, dinaintea celui Preaînalt, care își va rosti osînda pe vecii vecilor.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaizeci și treia noapte

Ea urmă :

...dinaintea celui Preaînalt, care își va rosti osînda pe vecii vecilor.

Iată, o, Belukia, repede și pe scurt povestită, istoria și obîrșia noastră, precum și zămislirea globului.

Asemenea, mai trebuie să-ți spun, spre a încheia învățătura ta în această privință, că noi rămînem pururea de aceeași vîrstă; noi nu îmbătrînim niciodată, în vreme ce pe pămînt, împrejurul nostru, și firea, și oamenii, și toate ființele zămislite se îndreaptă neabătut către veștejire. Virtutea aceasta a noastră o datorăm izvorului vieții din care ne adăpăm și care, în tărîmul Negurilor, este păzit de străjerul Khizr. El, preacinstitul Khizr, potrivește anotimpurile, îmbracă pomii în cununile lor verzi, face să șopotească apele curgătoare, așterne covorul cel înverzit peste pajiști și, învelit în mantia-i verde, în fiecare seară și în fiecare răsărit de ziuă, amestecă dibaci vopselile ușoare cu care colorează cerurile în zori de zi și în scăpătat de soare.

Și-acum, o, Belukia, întrucît m-ai ascultat cu multă luare-aminte, ca să te răsplătesc am să poruncesc să fii luat de aici și dus pînă la intrarea în țara ta, dacă bineînțeles dorești!

La cuvintele acestea, Belukia mulțumi fierbinte regelui Sakhr, căpetenia ginnilor, pentru găzduirea ce-i dase, pentru învățămintele căpătate și pentru poftirea ce-i făcuse și pe care o primi îndată. Își luă, așadar, bun-rămas de la rege, de la vizirii acestuia și de la ceilalți ginni, și încălecă pe umerii unui efrit voinic care, în mai puțin de-o clipită, îl făcu să străbată depărtarea și îl lăsă jos ușurel pe pămînt cunoscut, în preajma hotarelor țării sale.

Și Belukia, după ce cunoscu locurile și drumul de urmat, se pregătea să pornească spre cetatea sa de scaun, cînd văzu, șezînd între două morminte

şi plîngînd cu amărăciune, un tînăr de o frumuseţe răpitoare, dar galben la chip şi părînd tare trist. Belukia se apropie de el, îl salută cu prietenie şi îi spuse :

— O, tinere frumos, pentru ce stai plîngînd aşa, între aceste două morminte ? Pentru ce ai înfăţişarea aceasta mîhnită ? Spune-mi, ca să-ncerc să te mîngîi !

Tînărul îşi ridică privirile triste către Belukia şi îi spuse, cu lacrimi în ochi :

— O, călătorule, de ce te opreşti din drumul tău ? Lasă lacrimile mele să curgă în singurătate pe pietrele acestea ale durerii mele !

Ci Belukia îi spuse :

— O, frate al meu întru nenoroc, află că am o inimă miloasă ce stă gata să te asculte. Poţi, dar, fără teamă, să-mi arăţi pricina tristeţii tale !

Şi se aşeză pe piatra de marmoră, în faţa lui, îi luă mîinile în mîinile sale şi, spre a-l încuraja să vorbească, îi povesti toate prin cîte trecuse şi el, de la început pînă la sfîrşit. Ci nu este de folos să le mai înşirăm acum. La sfîrşit îi spuse :

— Dar tu, o frate al meu, tu ce-ai păţit ? Nu pregeta, rogu-te, să-mi povesteşti tot, căci simt că trebuie să fie o poveste nespus de înduioşătoare !

Atunci tînărul cu obraz dulce şi trist, care plîngea între cele două morminte, îi spuse tînărului rege Belukia

POVESTEA FRUMOSULUI FLACAU TRIST

Află, o, frate al meu, că şi eu sînt tot un fiu de rege ; iar povestea mea este atît de ciudată

și atît de nemaipomenită, încît, de-ar fi scrisă cu acul în colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură mîntuitoare pentru acela ce ar citi-o cu înțelegere. Nu vreau, așadar, să mai zăbovesc a ți-o povesti !

Tăcu apoi un scurt răstimp, își șterse lacrimile și, cu fruntea sprijinită în mînă, începu astfel această minunată istorisire :

— M-am născut, o, frate al meu, în țara Kabul, unde domnește regele Tigmos, tatăl meu, domn peste Bani-Șalan și peste Afganistan. Tatăl meu, care este un rege puternic și drept, are ca supuși ai lui trei regi, fiecare domnind peste o sută de orașe și peste o sută de cetăți. El poruncește peste o sută de mii de călăreți neînfricați și peste o sută de mii de războinici viteji. Iar maică-mea este fiica regelui Bahravan, domnul Khorassanului. Numele meu este Janșaș.

De cînd eram mic copil, tatăl meu a rînduit să deprind științele, artele și jocurile trupești, așa că la vîrsta de cincisprezece ani eram socotit printre cei mai buni călăreți din împărăție și stam în fruntea vînătorilor și alergătorilor pe calul meu mai iute decît o antilopă.

Într-una din zile, la o vînătoare la care se aflau regele tatăl meu și toate căpeteniile din împărăția sa, umblam de trei zile prin păduri și doborîsem mult vînat, cînd, la căderea nopții, zării o gazelă nespus de frumoasă, ivindu-se la cîțiva pași de locul în care mă aflam împreună cu șapte mameluci de-ai mei. Cînd ne văzu, se sperie și, sărind deodată, porni în goană cu toată iuțeala ei. Eu atunci, urmat de mamelucii mei, alergai pe urmele ei vreme de mai multe ceasuri ; și ajunserăm așa dinaintea unui fluviu tare larg și tare adînc, unde socotirăm că vom izbuti s-o

împresurăm și s-o prindem. Ci ea, după o scurtă șovăire, se aruncă în apă și începu să înoate îndreptîndu-se către malul celălalt. Iar noi coborîrăm grabnic de pe cai, lăsarăm caii în seama unuia dintre noi, ne aruncarăm într-o luntre de pescar ce se afla acolo legată la țărm, și vîslirăm de zor să ajungem gazela. Ci cînd ajunserăm la mijlocul apei, nu mai izbutirăm să fim stăpîni pe luntrea noastră, pe care vîntul și valurile începură s-o împingă costiș, sub întunericul ce sporea, fără ca strădaniile noastre s-o mai poată îndrepta pe calea cea bună. Și-așa, furăm tîrîți toată noaptea, cu o iuțeală înfricoșătoare, gîndind în fiece clipă că avem să fim izbiți de vreo stîncă ieșind dintre valuri ori de vreo altă piedică din calea noastră silită. Și goana ținu la fel toată ziua și toată noaptea următoare. Și de-abia în cealaltă zi dimineața izbutirăm, într-un sfîrșit, să ne oprim la un mal la care ne-au aruncat valurile.

Estimp, regele Tigmos, tată meu, aflase de pieirea noastră pe fluviu, întrebîndu-l pe mamelucul ce păzea caii noștri. Și la aflarea acestei știri, fu atîta de deznădăjduit încît izbucni în hohote de plîns, își izbi coroana de pămînt, își mușcă mîinile și trimise grabnic în toate părțile în căutarea mea niște cercetași ce cunoșteau acele locuri neumblate. Iar maică-mea, aflînd de pieirea mea, se bătu cumplit peste obraji, își sfîșie hainele, își vătămă pieptul, își smulse părul și îmbrăcă haine de moarte.

Noi, la rîndu-ne, după ce ajunserăm la acel țărm, găsirăm un izvor frumos ce curgea pe sub copaci, și un om stînd liniștit și răcorindu-și picioarele în apă. Îi dădurăm cuviincioși binețe și îl întrebarăm unde ne aflăm. Omul însă, fără a ne saluta și el, ne răspunse prin cîteva vorbe de ne-

înțeles, cu un glas asemănător unui ciriit de cioară sau ca al vreunei alte păsări de pradă.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și patra noapte

Ea urmă :

...sau ca al vreunei alte păsări de pradă. Pe urmă se ridică deodată, se împărți dintr-o zvîcnire în două bucăți, despicîndu-se pe mijloc, și doar cu trunchiul alergă spre noi, în vreme ce jumătatea lui de jos alerga în altă parte. Și în aceeași clipită, din toate părțile pădurii, se iviră alți oameni asemănători cu cel dintîi, care alergară la izvor, se împărțiră în două părți dintr-o zvîcnire de dare îndărăt, și se aruncară asupra noastră cu trunchiul numai. Se repeziră atunci la trei dintre mamelucii mei ce se aflau mai aproape, și începură numaidecît să-i sfîșie lacomi, pe cînd eu și ceilalți trei mameluci ai mei, înfricoșați cum nu se mai poate, ne aruncarăm în luntrea noastră. Și, mai degrabă vrînd să fim înghițiți de o mie de ori de ape, decît să fim mîncați de acele dihănii, zorirăm să ne depărtăm de țărm, lăsîndu-ne duși iarăși de valuri. Și-atunci văzurăm alergînd pe mal, străduindu-se să ne ajungă, în vreme ce trunchiurile îi mîncau pe cei trei nefericiți mameluci ai mei, toate picioarele și coapsele, într-o fugă ne-

bună, ce ne înghețase în luntrea scăpată de altminteri din primejdia lor. Și eram tare uluiți de lăcomia cumplită a acelor trunchiuri cu pînteccle tăiat și ne întrebam cum de era cu putință asemenea lucru, plîngînd totodată soarta nefericiților noștri tovarăși.

Valurile ne purtară așa pînă a doua zi, și-atunci ajunserăm la un pămînt acoperit cu pomi roditori și cu flori minunate, într-o grădină mare. Ci, după ce legarăm luntrea la țărm, eu nu vrusei să cobor pe mal de data aceasta și îi pusei pe cei trei mameluci ai mei să meargă ei întîi să cerceteze locurile. Plecară, dar, înainte și, după ce lipsiră o jumătate de zi, se întoarseră să-mi spună că străbătuseră o bună bucată de pămînt, mergînd și la dreapta și la stînga, fără să fi găsit nimic bănuielnic; după care văzuseră un palat de marmură albă, cu turnul de cleștar curat, iar în mijlocul palatului se întindea o grădină măreață luminată de un lac. Intraseră în palat și văzuseră o sală uriașă în care se aflau niște jețuri de fildeș orînduite împrejurul unui jeț de aur împodobit cu diamante și cu bălașe; nu zăriseră însă pe nimenea, nici în grădină, nici în palat.

După ce îmi spuseră aceste lucruri liniștitoare, mă hotărîi să cobor din luntre, și luai împreună cu ei drumul către palat. Începurăm mai întîi prin a ne stîmpăra foamea mîncînd poame minunate din pomii din grădină, pe urmă intrarăm în palat ca să ne odihnim. Eu mă așezai în jețul cel de aur, iar mamelucii mei se așezară pe jețurile de fildeș; și, privind acea priveliște, îmi adusei aminte de tatăl meu, de mama mea și de jețul meu de domnie pierdut, și începui să plîng; iar mamelucii mei plînseră și ei amarnic.

Pe cînd stam așa cufundați în tristețe, auzirăm un vuiet mare, asemenea vuietului mării, și văzurăm îndată intrînd în sala în care ne aflam un alai alcătuit din viziri, și din emiri, și din curteni, și din căpetenii; ei toți erau din neamul maimuțelor. Erau de tot soiul. Iar noi socotirăm că ne-a venit sfîrșitul. Ci marele vizir al maimuțelor, care era un goril uriaș, veni, cu semne vădite de supunere, și se temeni dinaintea mea. Și îmi spuse, cu grai de om, că și el și întreg norodul lui mă recunosc de rege al lor, și că pe cei trei mameluci ai mei îi numesc căpetenii peste oștile lor. Pe urmă, după ce porunci să ni se aducă să mîncăm gazele fripte, mă poftí să merg să cercetez oastea de maimuțe, supușii mei, înainte de lupta ce urma s-o avem cu vechii lor vrăjmași, ghulii ce sălășluiau în ținuturile învecinate.

Eu atunci, cum eram amarnic de trudit, rugai pe marele vizir și pe ceilalți să mă lase singur, nemaiținînd cu mine decît pe cei trei mameluci ai mei. După ce ne sfătuirăm în privința acestei noi împrejurări în care ne aflam, hotărîrăm să fugim cît mai iute din acel palat și din acele locuri, și ne îndreptarăm către luntrea noastră; dar, cînd ajunserăm la apă, văzurăm că luntrea pierise, și fuserăm nevoiți să ne întoarcem la palat, unde dormirăm pînă dimineața.

Cînd ne deșteptarăm, marele vizir al noilor mei supuși veni să mi se închine și îmi spuse că totul era gata pentru lupta împotriva ghulilor. Și, totodată, ceilalți viziri aduseră la ușa palatului, pentru mine și pentru mamelucii mei, patru cîini mari, ce trebuiau să ne slujească de cai și care aveau frîie cu lanțuri de oțel. Iar eu și mamelucii meu fuserăm siliți să încălecăm pe acești cîini și să trecem înainte, pe cînd în urma noastră, cu urlete și cu

țipete înfricoșătoare, venea întreaga oaste fără de număr a supușilor mei, maimuțele, în frunte cu marele meu vizir.

După o zi și o noapte de umblet, ajunserăm înaintea unui munte înalt și negru, unde se aflau vizuinele ghulilor, care nu zăboviră să se arate. Aveau înfățișări osebite, ei toți erau înfricoșători. Unii aveau cap de bou la un trup de cămilă, alții semănau cu hienele, pe cînd alții aveau o înfățișare de o neînchipuită groază și care nu semăna cu nimic cunoscut.

Cînd ghulii ne zăriră, începură să coboare din munte. Și, oprindu-se la o mare depărtare, începură prin a ne acoperi cu o ploaie de pietre. Supușii mei răspunseră în același fel, și bătălia se făcu în curînd cumplită, și dintr-o parte și din cealaltă. Eu și mamelucii mei, înarmați cu arcurile noastre, slobozirăm înspre ghuli o mulțime de săgeți, care uciseră un mare număr dintre ei, spre bucuria supușilor mei, pe care o priveliște ca aceea îi umplea de înflăcărare. Așa că sfîrșirăm prin a dobîndi biruința și pornirăm goana după ghuli.

Atunci eu și mamelucii mei hotărîrăm să ne folosim de neorînduiala goanei și, călări pe cîinii noștri, să fugim de la supușii mei maimuțele, luînd-o la fugă înspre cealaltă parte, fără ca ei să ne zărească. Și, în cea mai mare goană, pierirăm din ochii lor.

După o goană lungă, ne oprirăm spre a lăsa cîinii să-și tragă sufletul, și văzurăm în fața noastră o stîncă mare, cioplită în formă de tablă și pe care se afla o inscripție în limba ebraică, spunînd :

„O, tu, cel prins acuma, și pe care ursita te-a aruncat pe acest tărîm spre-a te face regele mai-

muţelor, de vrei să scapi de a fi rege şi să fugi, două drumuri ţi se deschid înainte pentru a scăpa: Unul dintre aceste drumuri se află la dreapta ta, şi acesta-i cel mai scurt ca să ajungi la ţărmul oceanului ce înconjură lumea; el străbate însă pustietăţi sălbatice, pline de dihănii şi de ginnii răufăcători. Celălalt, la stînga, este lung de patru luni de mers, şi străbate o vale mare, care este Valea Furnicilor. Luînd-o pe acest drum şi ferindu-te de furnici, vei ajunge la un munte de foc, la poalele căruia se află Oraşul Jidovilor. Eu, Soliman ben-Daud, am scris acestea, spre mîntuirea ta!"

După ce, peste măsură de uimiţi, citirăm acea inscripţie, ne grăbirăm să pornim pe drumul din stînga, ce trebuia să ne ducă la Oraşul Jidovilor, trecînd prin Valea Furnicilor.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaizeci şi cincea noapte

Ea urmă:

...trecînd prin Valea Furnicilor.

Dar n-apucarăm să străbatem nici măcar cale de-o zi, că şi auzirăm pămîntul tremurînd sub noi şi nu peste mult văzurăm ivindu-se în urma noastră şi ajungîndu-ne în goana mare supuşii mei maimuţele, cu marele vizir în frunte. Cînd ne

ajunseră, ne înconjurară din toate părțile scoțînd urlete de bucurie că ne găsiseră, iar marele vizir se făcu tălmaciul tuturora, rostind un cuvînt de laudă pentru mîntuirea noastră.

Întîlnirea aceasta ne pricinui mare amărăciune, avurăm însă grijă să nu ne-o arătăm, și ne pregăteam să facem cale întoarsă către palat împreună cu supușii mei, cînd văzurăm ieșind din valea pe care o străbăteam în acea clipă o ordie de furnici, fiecare furnică fiind mare cît un cîine. Și, într-o clipită, se porni o încăierare înfricoșătoare între supușii mei și furnicile cele hidoase. Or, furnicile le prindeau pe maimuțe între fălci și dintr-o crănțănitură le retezau în două, pe cînd maimuțele se aruncau zece cîte zece pe o furnică spre a izbuti s-o ucidă.

Noi atunci gîndirăm să ne folosim de acea încăierare și să fugim pe cîinii noștri ; din nenorocire, numai eu izbutii să scap, căci cei trei mamelucii ai mei fură zăriți de furnici și înșfăcați și retezați în două de fălcile lor amarnice. Iar eu scăpai, plîngînd pierderea celor de pe urmă tovarăși ai mei, și ajunsei la un fluviu prin care trecui înot, dînd drumul cîinelui, pe celălalt mal, unde mai întîi îmi pusei hainele la uscat ; pe urmă mă cufundai în somn pînă dimineața, socotind că acuma nu mai sînt gonit de nimenea, de vreme ce pusesem apa între mine și furnici și maimuțe, supușii mei.

Cînd mă deșteptai, pornii la drum și umblai zile și zile în șir, hrănindu-mă cu ierburi și rădăcini, pînă ce ajunsei la muntele cu pricina, la poalele căruia văzui într-adevăr un oraș mare, care era Orașul Jidovilor. Ci un fapt, despre care inscripția nu pomenea nimic și pe care îl băgai de seamă mai tîrziu, mă minună mult în acel oraș ; văzui,

în adevăr, că un fluviu, pe care în ziua aceea îl străbătui cu piciorul uscat spre a ajunge în oraș, era plin cu apă în tot restul săptămînii ; și așa aflai că fluviul acela, bogat în celelalte zile, nu mai curgea deloc în ziua de sîmbătă, care-i o zi de sărbătoare la evrei.

Or, eu intrai în oraș chiar într-o zi de sîmbătă și nu văzui pe nimeni pe străzi. Atunci mă îndreptai către cea dintîi casă pe care o întîlnii în cale, deschisei ușa și intrai. Nimerii într-o sală în care ședeau așezați roată o mulțime de inși cu chipuri preacinstite. Atunci, încurajat de înfățișarea lor, mă apropiai de ei cuviincios și le spusei, după ce îi salutai :

— Sînt Janșaș, fiul regelui Tigmos, stăpînul Kabulului și căpetenia peste Bani-Șalan. Mă rog vouă, o, stăpînii mei, să-mi spuneți la ce depărtare mă aflu de țara mea și pe ce drum să apuc ca să ajung acolo. Ș-apoi, mi-e tare foame !

Atunci toți cei ce se aflau așezați acolo mă privîră fără a-mi răspunde, iar cel care părea să fie șeicul lor îmi spuse, prin semne doar, fără să rostească o vorbă :

— Mănîncă și bea, dar nu vorbi nimic !

Și îmi arătă o tavă cu bucate uimitoare, cum eu nu mai văzusem nicăierea, și care, judecînd după mireasma lor, trebuie să fi fost gătite cu ulei. Eu atunci mîncai, băui și păstrai tăcerea.

După ce isprăvii, șeicul evreilor se apropie de mine și mă întrebă, tot numai prin semne :

— Cine ? de unde ? unde?

Atunci eu îl întrebai prin semne dacă puteam răspunde și, la un semn de încuviințare urmat de un altul ce vroia să spună : „Nu rosti decît trei cuvinte !" întrebai :

— Caravană Kabul cînd ?

El îmi răspunse prin semne :

— Nu știu !

Și cu degetul îmi făcu semn să plec, întrucît îmi isprăvisem masa.

Eu atunci îl salutai, salutai la fel și pe ceilalți care se aflau acolo, și ieșii, minunîndu-mă peste măsură de acele obiceiuri ciudate. Ajuns în uliță, vrusei să încerc a mă dumiri, cînd auzii, în sfîrșit, un pristav ce striga :

— Acela care dorește să capete o mie de bani de aur și o tînără roabă de o frumusețe fără seamăn, să mă urmeze ca să facă o treabă de un ceas !

Eu, lipsit cum eram de toate, mă apropiai de pristav și îi spusei :

— Primesc să îndeplinesc acea muncă și totodată și mia de dinari și pe tînăra roabă !

Atunci el mă luă de mînă și mă duse la o casă tare bogată, unde, pe un jeț de fildeș, ședea un evreu bătrîn. Pristavul se temeni dinaintea lui, mă înfățișă și spuse :

— Iacătă, într-un sfîrșit, un tînăr străin, singurul care a răspuns la chemarea pe care de trei luni o tot strig !

La cuvintele acestea, evreul cel bătrîn, stăpînul casei, mă pofti să șed alături de el, îmi arătă multă bunăvoință, porunci să mi se aducă mîncare și băutură din belșug, iar cînd masa se sfîrși, îmi dete o pungă plină cu o mie de bani de aur necalpi, poruncind totodată robilor lui să mă îmbrace cu o mantie de mătase și să mă ducă la roaba pe care mi-o dăruia de la bun început pentru munca ce trebuia s-o săvîrșesc și despre care eu încă nu știam nimic.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...și despre care eu încă nu știam nimic.

Atunci robii, după ce mă îmbrăcară în mantia de mătase, mă duseră în încăperea în care mă aștepta tînăra fată. Și aceasta era, în adevăr, o tînără foarte frumoasă, cu care mă lăsară singur, să-mi petrec noaptea. Și, găsind-o desăvîrșită, ce-i drept, îmi petrecui cu ea trei zile și trei nopți, mîncînd, bînd și făcînd ceea ce aveam de făcut. În dimineața celei de-a patra zile, însă, bătrînul mă chemă la el și îmi spuse :

— Ești gata acuma să îndeplinești munca pentru care te-am plătit și pe care, de la bun început, ai primit-o ?

Mărturisii că sînt gata să mă achit de acea muncă, fără a ști despre ce era vorba.

Atunci bătrînul evreu porunci robilor lui să pregătească și să aducă doi catîri ; iar robii aduseră doi catîri înșăuați. El încălecă pe unul dintre ei, iar eu pe celălalt, și îmi spuse să-l urmez. Merserăm cu pas spornic și călătorirăm așa pînă la nămiază, cînd ajunserăm la poalele unui munte înalt și ascuțit, pe coastele căruia nu se vedea nici o cărare pe care să se poată primejdui cineva a merge călare. Descălecarăm atunci de pe catîri, iar bătrînul evreu îmi întinse un cuțit, spunîndu-mi :

— Înfige-l în pîntecele catîrului tău. E vremea să te apuci de treabă !

Eu îl ascultai și înfipsei cuțitul în pîntecele catîrului, care muri repede ; pe urmă, la porunca

evreului, jupuii catîrul și netezii pielea. Atunci el îmi spuse :

— Acuma trebuie să te întinzi la pămînt pe această piele, ca să te cos în ea ca într-un sac.

Iar eu îl ascultai tot așa, și mă întinsei pe piele, și bătrînul mă cusu cu grijă în ea ; pe urmă îmi spuse :

— Ascultă bine la vorbele mele. O pasăre mare are să vină deodată să se repeadă la tine și să te ia să te ducă în cuibul ei de pe vîrful acestui munte prăpăstios. Ferește-te să nu cumva să te miști atunci cînd ai să te simți în văzduh, căci pasărea ți-ar da drumul și, căzînd, te-ai zdrobi de pămînt ; dar, după ce are să te lase jos pe munte, taie pielea cu cuțitul pe care ți l-am dat și ieși din sac. Pasărea are să se sperie și are să fugă. Tu atunci să strîngi pietrele nestemate cu care este presărat vîrful muntelui și să mi le arunci. Pe urmă, să cobori și să vii la mine.

Or, de-abia apucă bătrînul evreu să sfîrșească de spus toate astea, că mă și simții ridicat în văzduhuri și, în cîteva clipe, fusei lăsat jos pe pămînt. Atunci tăiai sacul cu cuțitul și scosei afară capul. Văzîndu-mă, pasărea cea înfricoșătoare se speriș și se avîntă în zbor, bătînd din aripi. Începui atunci să adun rubine, smaralde și alte pietre scumpe presărate pe jos, și le aruncai bătrînului evreu. Cînd însă vrusei să cobor, văzui că nu era acolo nici o cărare pe care să-mi pot pune piciorul. Și îl văzui pe bătrînul evreu încălecînd pe catîrul lui și îndepărtîndu-se grabnic, ca să piară din vederea mea.

Eu atunci, deznădăjduit cu desăvîrșire, începui să-mi plîng soarta și mă hotărîi să cercetez în ce parte ar fi mai bine să mă îndrept. Pînă la urmă, pornii drept înainte, la întîmplare, și rătă-

cii așa vreme de două luni, pînă ce ajunsei la capătul șirului de munți, la intrarea într-o vale măreață, unde apele, pomii și florile, însoțite de ciripitul dulce al păsărelelor, îl slăveau pe Atoatefăcătorul. Acolo văzui un palat uriaș ce se ridica drept în văzduh, și către care mă îndreptai. Ajunsei la ușă și găsii stînd pe o laviță din sala de la intrare un moșneag cu chipul purtînd nimb de lumină. Ținea în mînă un sceptru de rubin și avea pe cap o cunună de diamante. Eu îl salutai, iar el îmi răspunse la salut cu bunăvoință, și îmi spuse :

— Așează-te lîngă mine, fiule !

Și, după ce mă așezai, mă întrebă :

— De unde vii așa, pe acest pămînt pe care nicicînd nu l-a călcat picior de adamit ? Și unde vrei să te duci ?

Eu, drept orice răspuns, izbucnii în suspine. Atunci bătrînul îmi spuse :

— Contenește-ți plînsul, copile al meu, căci îmi îndurerezi inima. Fă-ți curaj, și mai întîi ia de mănîncă și bea, ca să te întărești.

Și mă duse într-o sală mare, unde îmi aduse să mănînc și să beau. Și, după ce mă văzu mai înseninat, mă rugă să-i povestesc povestea mea ; iar eu îi îndeplinii cererea și îl rugai la rîndu-mi să-mi spună și el cine era și al cui era acel palat.

El îmi răspunse :

— Află, o, fiule, că palatul acesta a fost zidit odinioară de stăpînul nostru Soliman, al cărui locțiitor întru ocîrmuirea păsărilor sînt eu. În fiecare an, toate păsările de pe pămînt vin aici să mi se închine. Dacă, dar, vrei să te întorci în țara ta, am să te dau în seama lor, de îndată ce-au să vină să capete porunci de la mine, iar ele au să te ia și să te ducă în țara ta. Dar, ca să-ți treci

vremea pînă la venirea lor, poţi să te preumbli peste tot prin acest palat şi poţi să intri în toate sălile, afară numai de una ce se deschide cu cheia de aur pe care o vezi între aceste chei pe care ţi le dau.

Şi bătrînul, căpetenia păsărilor, îmi dete cheile şi mă lăsă slobod să fac ce vreau.

Pornii să cercetez mai întîi sălile dinspre curtea palatului, apoi intrai în celelalte odăi, care toate erau orînduite spre a sluji de locuinţă păsărilor, şi mă trezii aşa dinaintea uşii ce se deschidea cu cheia de aur.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute şaizeci şi şaptea noapte

Ea urmă :

...dinaintea uşii ce se deschidea cu cheia de aur. Şi stătui acolo mult timp şi-o privii, necutezînd nici măcar s-o ating cu mîna, din pricina vorbelor ce-mi spusese bătrînul ; dar nu putui să-mi înfrîng pînă la urmă dorinţa de care îmi era plin sufletul, să văd ce este în acea încăpere. Vîrîi cheia de aur în încuietoare, descuiai uşa şi intrai, plin de sfială, în locul oprit.

Or, departe de-a da cu ochii de vreo privelişte înfricoşătoare, văzui mai întîi, în mijlocul unui pavilion cu podeaua încrustată cu nestemate de

toate culorile, un havuz înconjurat de păsări de aur, iar prin ciocurile lor curgea apa cu un clipocit atît de minunat încît mi se părea că aud glasul fiecăreia dintre ele răsunînd în pereții de argint. De jur-împrejurul havuzului se aflau, împărțite după feluritele și fermecătoarele lor soiuri, straturi de flori care își îngemănau culorile cu cele ale poamelor. Nisipul pe care pășeam era făcut din pulbere de smaralde și se așternea pînă la treptele unui jeț ce se ridica în fața havuzului celui minunat. Jețul acela era făcut dintr-un singur rubin, ale cărui fețe revărsau peste grădină strălucirea roșie a razelor lui reci și făceau să selipească apa printre nestemate.

Mă oprii vrăjit dinaintea acelor lucruri zămislite numai din îmbinarea elementelor; pe urmă mă dusei și mă așezai pe jețul de rubin peste care atîrna un baldachin de mătase roșie, și închisei o clipă ochii ca să las priveliștea aceea proaspătă să pătrundă adînc în sufletul meu fermecat.

Cînd deschisei ochii, văzui apropiindu-se de havuz, scuturîndu-și penele albe, trei porumbițe gingașe, ce veneau să se scalde. Săriră sprintene pe marginea cea largă a havuzului de argint și, după ce se îmbrățișară și se alintară cu drăgălășenie în nenumărate chipuri, le văzui aruncîndu-și de pe ele mantiile de pene albe și răsărind, într-o goliciune de iasomie, sub înfățișarea unor fecioare frumoase ca luna. Și îndată se cufundară în havuz, și numai pletele lor strălucitoare pluteau ca un zbor de flacără pe fața apei.

Cînd văzui așa, o, frate Belukia, simții că mințile încep să mi se ducă. Și, nemaiputîndu-mi stăpîni tulburarea, alergai la havuz și strigai:

— O, fetelor, o, frumoaselor ca luna, o, domnițelor!

Cînd mă văzură, scoaseră un țipăt de spaimă și, ieşind sprintene din apă, alergară la hainele de pene pe care le aruncară peste goliciunea lor. Şi zburară în cel mai înalt copac dintre copacii ce adumbreau havuzul, şi începură să rîdă privindu-mă.

Atunci eu mă apropiai de copac, ridicai privirile şi spusei :

— O, domniţelor, mă rog vouă, spuneţi-mi cine sînteţi ! Eu sînt Janşaș, fiul regelui Tigmos, stăpînul Kabulului și căpetenia lui Bani-Şalan.

Atunci cea mai tînără dintre cele trei, și chiar aceea ale cărei farmece mă tulburaseră cel mai mult, îmi spuse :

— Sîntem fiicele regelui Nassr, care locuieşte în palatul de diamante. Am venit aici ca să ne plimbăm şi să ne veselim.

Eu spusei :

— Atunci, o, stăpîna mea, coborîţi să vă jucaţi laolaltă cu mine.

Ea îmi spuse :

— Dar de cînd pot fetele tinere să se joace cu băieţii, o, Janşaş ? Ci, de ţii neapărat să mă cunoşti mai bine, nu ai decît să mă urmezi la palatul tatălui meu.

Şi, spunînd aceste cuvinte, îmi aruncă o privire ce-mi străpunse sufletul ; şi plecă în zbor, împreună cu cele două surori ale ei, pierind din ochii mei.

Văzînd aşa, deznădăjduit cum nu se mai poate, scosei un țipăt amarnic și căzui fără de simțiri sub copac.

Nu ştiu cît timp am zăcut aşa acolo ; dar, cînd mi-am venit iarăși în fire, bătrînul, căpetenia păsărilor, se afla lîngă mine și îmi stropea faţa cu apă de flori. Cînd mă văzu că deschid ochii, îmi spuse :

— Vezi, copile, ce pățești dacă nu mă asculți ? Nu ți-am spus eu să nu deschizi ușa de la pavilionul acesta ?

Eu, drept orice răspuns, ticluii aceste stihuri :

Mi-e inima răpită
De-o tînără fecioară,
Cu trupul ca un cîntec,
Suavă și ușoară,
Cu mijloc cum nu-i altul
Pe lume mai mlădiu.
Iar buzele ei roșii,
Cu un surîs tîrziu,
Fac să se înfioare,
De ciuda lor, pizmașe,
Și pietrele bălașe,
Și trandafirii roșii.
Săgețile din arcul
Sprîncenelor ei reci
Străbat pînă departe
Și lasă răni pe veci.
Frumoaso ! nu-i ca tine
O alta. Stingi, zîmbind,
Chiar sfînta frumusețe
Slăvită, de la Ind.

Cînd sfîrșii de rostit stihurile, bătrînul îmi spuse :

— Pricep ce ți s-a întîmplat. Ai văzut tinerele fete-porumbițe care vin să se scalde aici.

Eu strigai :

— Le-am văzut, o, taică al meu, și mă rog ție să-mi spui unde se află palatul în care locuiesc ele împreună cu tatăl lor, regele Nassr ?

El răspunse :

— Nu te mai gîndi să te duci acolo, o fiule, căci regele Nassr este una dintre căpeteniile cele mai puternice ale ginnilor, iar eu tare mă îndoiesc

că are să-ți deie vreuna din fetele lui de soție. Îngrijește-te mai degrabă să te gătești a te întoarce în țara ta. Am să-ți înlesnesc eu însumi lucrul acesta, dîndu-te în grija păsărilor ce au să vie în curînd să mi se închine și care au să-ți slujească de călăuze.

Eu răspunsei :

— Îți mulțumesc, taică, ci eu n-am să mă mai întorc la părinții mei, dacă n-am s-o mai pot vedea pe tînăra fată care mi-a vorbit !

Și, spunînd cuvintele acestea, mă aruncai plîngînd la picioarele bătrînului și îl rugai să-mi arate prin ce mijloc le pot vedea iarăși pe tinerele fete-porumbițe...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și opta noapte

Ea urmă :

...prin ce mijloc le pot vedea iarăși pe tinerele fete-porumbițe.

Atunci bătrînul întinse mîna către mine, mă ridică și îmi spuse :

— Văd că ți-e arsă inima de dragostea pentru cea mai frumoasă dintre ele, și am să-ți arăt mijlocul de-a o vedea iară. Să te ascunzi, așadar, pe după acești copaci, și să aștepți răbduriu întoarcerea porumbițelor. Să le lași să se dezbrace și să coboare în havuz, și-atunci, deodată, să te repezi

la mantiile lor de pene și să le înșfaci. Ele atunci au să-ți vorbească tare dulce, au să se apropie de tine, au să te învăluie într-un potop de alinturi și au să te roage fierbinte, spunîndu-ți vorbe cum nu se poate mai drăgălașe, ca să le dai îndărăt penele. Ci tu ferește-te să nu care cumva să te lași înduplecat, căci s-ar sfîrși atunci totul pentru totdeauna. Dimpotrivă! să nu le dai hainele îndărăt cu nici un chip și să le spui: „Tare aș vrea să vă dau penele, o, minunatelor, ci trebuie să aștept pînă ce are să vină șeicul!" Și să aștepți, în adevăr, sosirea mea, spunîndu-le vorbe gingașe; iar eu am să mă pricep cumva să găsesc mijlocul de a face lucrurile să se întoarcă spre folosul tău.

La cuvintele acestea, îi mulțumii din suflet bătrînului ocîrmuitor al păsărilor și alergai pe dată să mă ascund pe după copaci, în vreme ce el se duse în iatacul său pentru a-și întîmpina supușii.

Șezui acolo multă vreme, așteptînd să se întoarcă fetele. Într-un sfîrșit, auzii niște bătăi de aripi și niște rîsete prin văzduh, și le văzui pe cele trei porumbițe coborînd pe marginea havuzului. Se uitară în dreapta, se uitară în stînga, să vadă de nu cumva le zărise careva. Pe urmă, cea care îmi vorbise se întoarse către celelalte două și le spuse:

— Nu socotiți, surorilor, că s-ar putea să fie ascuns cineva în grădină? Ce s-o fi făcut, oare, tînărul de mai înainte?

Ci surorile ei spuseră:

— O, Șamsa, nu te mai îngrijora atita și grăbește-te să faci ca noi!

Și tustrele se dezbrăcară atunci de penele lor și se afundară în apă, albe și goale, ca argintul străcurat. Și erau ca trei lune oglindite în apă.

Așteptai să înoate pînă la mijlocul havuzului și sării deodată drept în picioare, repezindu-mă iute

ca fulgerul și înșfăcînd mantia fetei pe care o îndrăgisem. Iar la fapta mea de răpitor răspunseră trei țipete de spaimă, și le văzui pe cele trei fete, rușinate că fuseseră prinse în zbenguielile lor, cufundîndu-se în apă cu totul, nelăsînd afară decît capetele și înotînd către mine cu priviri plîngătoare. Ci eu, încredințat că de data aceasta le aveam în mînă, începui să rîd dîndu-mă îndărăt de pe marginea havuzului și fluturînd mantia de pene.

Văzînd așa, tînăra fată care îmi vorbise întîia oară și care se numea Șamsa îmi spuse :

— Cum de cutezi, o, flăcăule, să pui stăpînire pe ceea ce nu-i al tău ?

Eu răspunsei :

— O, porumbița mea, ieși din havuz și vino să stăm de vorbă amîndoi.

Ea spuse :

— Tare-aș vrea să stau de vorbă cu tine, o, frumosule flăcău, dar sînt goală cu totul și nu pot să ies din havuz. Dă-mi mantia îndărăt și îți făgăduiesc să ies din apă și să stau de vorbă cu tine.

Eu spusei :

— O, lumină a ochilor mei, o, fruct al inimii mele, de ți-aș da mantia îndărăt ar fi ca și cum mi-aș pune capăt zilelor chiar cu mîna mea. Așa că nu pot să ți-o dau, măcar nu pot să ți-o dau pînă ce n-are să vină aici prietenul meu, șeicul ocîrmuitor al păsărilor.

Ea îmi spuse :

— Fie ! Dar, de vreme ce n-ai luat decît mantia mea, îndepărtează-te oleacă și întoarce capul spre partea cealaltă, ca să mă lași să ies din havuz și să le dai răgaz surorilor mele să se acopere ; iar ele atunci au să-mi împrumute cîteva

pene de-ale lor, ca să-mi ascund ceea ce numaidecît trebuie să ascund.

Iar eu îi spusei :

— Asta pot să fac.

Şi mă îndepărtai şi mă aşezai in spatele jeţului de rubin.

Atunci ieşiră din apă întîi cele două surori mai mari şi se îmbrăcară repede cu penele lor ; pe urmă smulseră cîteva dintre penele lor cele mai pufoase şi întocmiră în grabă un soi de şorţuleţ ; o ajutară apoi pe sora lor mai mică să iasă din apă, o încinseră cu acel şorţuleţ şi după aceea mă strigară :

— Acum poţi să vii.

Iar eu alergai dinaintea acelor gazele şi mă aşezai în genunchi la picioarele gingaşei Şamsa şi îi îmbrăţişai picioarele, ţinînd însă straşnic de mantia ei, temîndu-mă ca nu cumva să mi-o ia şi să fugă în zbor. Atunci ea mă ridică şi începu să-mi spună o sumedenie de vorbe dulci şi să mă învăluie cu un potop de alinturi, ca să mă facă să-i dau mantia îndărăt ; ci mă ferii cu mare grijă să nu mă las înduplecat de dorinţa ei ; şi izbutii s-o aduc pînă la jeţul de rubin în care mă aşezai luînd-o pe genunchii mei.

Văzînd că nu putea să-mi scape, se hotărî într-un sfîrşit să răspundă dorurilor mele. Îşi aruncă braţele împrejurul gîtului meu şi îmi dete sărut pentru sărut şi dezmierdare pentru dezmierdare, în vreme ce surorile ei ne zîmbeau, privind în toate părţile ca să vadă de nu cumva venea cineva.

Pe cînd noi ne aflam în starea aceea, şeicul, ocrotitorul meu, deschise uşa şi intră. Noi atunci ne ridicarăm întru cinstirea lui, îi ieşirăm în întîmpinare şi îi sărutarăm cuviincioşi mîinile. El

ne rugă să ne așezăm și, întorcîndu-se către gingașa Șamsa, îi spuse :

— Sînt bucuros, fiica mea, de alegerea pe care ai făcut-o cu acest flăcău. Tatăl său este regele Tigmos, stăpînul Afganistanului. Așa că bine ai face să primești a te uni cu el și să-l hotărăști tot așa și pe regele Nassr, tatăl tău, să-ți dea încuviințarea lui.

Ea răspunse :

— Ascult și mă supun.

Atunci șeicul îi spuse :

— Dacă primești cu adevărat această unire, jură-mi și făgăduiește-mi că ai să-i fii credincioasă soțului tău și că n-ai să te desparți de el niciodată.

Și frumoasa Șamsa se ridică numaidecît și făcu jurămîntul cerut, dinaintea preacinstitului și bătrînului șeic. Atunci el ne spuse :

— Să-i mulțumim celui Preaînalt pentru unirea voastră, copiii mei. Și facă el să fiți fericiți. Iată, chem asupra voastră a amîndorura binecuvîntarea lui. Puteți acum să vă iubiți în voie. Iar tu, Janșaș, poți să-i dai mantia îndărăt, căci n-are să te mai părăsească.

Și, după ce rosti cuvintele acestea, șeicul ne duse într-o sală în care se aflau niște saltele acoperite cu covoare, precum și niște tablale pline cu poame frumoase și cu alte lucruri alese. Iar Șamsa, după ce le rugă pe surorile sale să se ducă înaintea ei la palatul tatălui lor, ca să-i vestească nunta și să-l înștiințeze de întoarcerea ei cu mine, fu cum nu se poate mai drăgălașă și vru să curețe cu mîna ei poamele și să le împartă cu mine.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă :

...să le împartă cu mine.

După care ne culcarăm laolaltă, îmbrățișați, peste măsură de fericiți.

Dimineața, Șamsa se deșteptă înaintea mea. Se îmbrăcă în penele ei, mă trezi, mă sărută între ochi și îmi spuse :

— E vremea să mergem la Palatul de Diamante, la regele Nassr, tatăl meu. Grăbește, dar, și-mbracă-te.

Eu o ascultai numaidecît și, cînd fusei gata, ne duserăm să-i sărutăm mîinile șeicului ocîrmuitor al păsărilor și îi mulțumirăm din tot sufletul. Atunci Șamsa îmi spuse :

— Acum suie-te pe umerii mei și ține-te bine, căci călătoria are să fie cam lungă, măcar că eu sînt hotărîtă să merg cît pot de iute.

Și mă luă pe umerii ei și, după cel din urmă bun-rămas de la ocrotitorul nostru, mă purtă prin văzduh cu iuțeala fulgerului și nu peste mult mă lăsă jos la o mică depărtare de intrarea Palatului de Diamante. Și de acolo ne îndreptarăm încetișor către palat, în vreme ce ginni slujitori, puși de rege, alergau să vestească sosirea noastră.

Regele Nassr, tatăl gingașei Șamsa și stăpînul ginnilor, fu cuprins de o bucurie de nespus cînd mă văzu. Mă luă în brațe și mă strînse la pieptul său. Pe urmă porunci să fiu îmbrăcat cu o minunată haină de sărbătoare, îmi puse pe cap o cunună făcută dintr-o singură piatră de diamant, apoi mă duse în fața reginei, mama soției mele,

care îmi mărturisi mulţumirea ei şi o lăudă pe fiica sa pentru alegerea pe care o făcuse cu mine. Îi dădu apoi fiicei sale o sumedenie de nestemate, de care palatul era plin, şi porunci să fim duşi amîndoi la hammam, unde fuserăm spălaţi şi parfumaţi cu apă de trandafiri, de mosc, de ambră şi de uleiuri înmiresmate, care ne înviorară ca prin farmec. După care se deteră în cinstea noastră ospeţe ce ţinură treizeci de zile şi treizeci de nopţi în şir.

Atunci eu îmi mărturisii dorinţa de a o înfăţişa şi eu la rîndu-mi pe soţia mea părinţilor mei, în ţara mea. Iar regele şi regina, măcar că le părea tare rău să se despartă de fiica lor, îngăduiră dorinţa mea, dar mă puseră să le făgăduiesc că am să mă întorc în fiecare an să petrec la ei un răstimp. Pe urmă, regele puse să se facă un jeţ de o lăţime şi de o lungime atîta de mare încît putea cuprinde pe treptele lui două sute de ginni bărbaţi şi două sute de ginni femei. Noi doi ne suirăm în jeţ, iar cele patru sute de ginni bărbaţi şi femei, ce se aflau acolo pentru a ne sluji, şedeau în picioare pe trepte, în vreme ce o întreagă oaste alcătuită din alţi ginni slujeau de purtători ai jeţului. După ce ne luarăm şi cel de pe urmă bun-rămas, purtătorii jeţului se ridicară în văzduh cu jeţul şi porniră să lunece peste pămînt atîta de iute încît în două zile străbătură o depărtare de doi ani de umblet. Şi ajunserăm fără de nici un necaz la palatul tatălui meu de la Kabul.

Cînd tatăl meu şi mama mea mă văzură sosind, după o lipsă ce le răpise orice nădejde de a mă mai vedea vreodată, şi după ce se săturară s-o privească pe soţia mea şi aflară cine era şi în ce împrejurări mă însurasem cu ea, fură peste măsură de fericiţi şi plînseră din suflet sărutîndu-mă

și sărutînd-o și pe multiubita mea Șamsa. Ba biata maică-mea fu atîta de tulburată încît căzu la pămînt fără de simțire și nu-și veni în fire decît cu ajutorul apei de trandafiri adusă de soția mea Șamsa.

După toate ospețele și după toate darurile împărțite cu prilejul sosirii și al nunții noastre, tatăl meu o întrebă pe Șamsa :

— Ce lucru aș putea face, o, fiica mea, care să-ți fie pe plac ?

Iar Șamsa, care nu era deloc pretențioasă, răspunse :

— O, preafericitule rege, nu rîvnesc decît să avem un pavilion al nostru, în mijlocul unei grădini scăldate de izvoare.

Și regele, tatăl meu, dete numaidecît poruncile cuvenite, și peste un răstimp destul de scurt avuserăm pavilionul nostru și grădina noastră, unde trăirăm peste măsură de fericiți.

După un an petrecut în felul acesta în mijlocul unui potop de desfătări, soția mea Șamsa vru să vadă iar pe tatăl și pe mama ei în Palatul de Diamante, și îmi aduse aminte de făgăduiala ce o făcusem de a merge în fiecare an să petrecem un timp împreună cu ei. Nu vrusei s-o supăr, căci o iubeam tare mult ; ci, vai ! nenorocirea trebuia să se abată asupra capetelor noastre din pricina acestei călătorii blestemate.

Ne așezarăm, așadar, în jețul purtat de ginnii ce ne slujeau, și călătorirăm cu mare spor, străbătînd în fiecare zi o întindere de o lună de cale, și poposind, seara, în preajma vreunui izvor sau la umbra pomilor, ca să ne hodinim. Or, într-o zi, poposirăm chiar în locul acesta de-aici, să ne petrecem noaptea, și soția mea Șamsa vroi să meargă să se scalde în apa acestui rîu ce curge

pe dinaintea noastră. Făcui tot ce putui ca s-o împiedic, vorbindu-i despre răceala prea mare a serii și de răul ce ar putea veni de aci ; nu vroi să mă asculte și luă cîteva dintre roabele sale, să se scalde împreună cu ea. Se dezbrăcară pe țărm și intrară în apă, unde Șamsa părea că e luna răsărind împresurată de un alai de stele. Se hîrjoneau acolo și se jucau între ele, cînd deodată Șamsa scoase un țipăt de durere și se prăbuși în brațele roabelor sale ; iar roabele se grăbiră s-o scoată din apă și s-o aducă pe mal. Ci cînd vrusei să-i vorbesc și s-o îngrijesc, ea era moartă. Și roabele îmi arătară pe călcîiul ei urma mușcăturii unui șarpe de apă.

Cînd văzui așa, mă prăbușii la pămînt fără de simțire. Și atîta de mult timp rămăsei așa, că toți mă socotiră și pe mine mort. Ci, vai ! eu aveam să rămîn în viață după Șamsa, ca s-o jelesc și să-i întocmesc mormîntul pe care-l vezi. Iar celălalt mormînt este chiar mormîntul meu, pe care l-am zidit alături de mormîntul sărmanei mele preaiubite. Și acum îmi trec viața în lacrimi și în aceste amintiri grele, așteptînd clipa cînd voi adormi alături de soția mea Șamsa, departe de regatul meu pe care l-am dat uitării, departe de lumea care pentru mine s-a schimbat într-o pustietate amară, în adăpostul acesta singuratic al morții.

După ce frumosul flăcău trist sfîrși de povestit lui Belukia povestea sa, își ascunse fața în mîini și începu să suspine. Atunci Belukia îi spuse :

— Pe Allah ! o, frate al meu, povestea ta este atîta de uluitoare și de nemaipomenită, încît mi-am uitat pînă și de cele ce am pățit eu însumi, măcar că socotesc că am trecut prin niște minu-

nății de întîmplări. Sprijină-te pe Allah în durerea ta, o, frate al meu, și îmbogățească-ți El sufletul cu harul uitării.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a trei sute șaptezecea noapte

Ea urmă :

...îmbogățească-ți El sufletul cu harul uitării.

Mai stătu cu el vreme de un ceas, încercînd să-l hotărască a-l însoți în împărăția lui, spre a schimba aerul și priveliștea ; ci zadarnic.

Atunci fu nevoit să-l lase, în adevăr, de teamă să nu-l supere și, după ce îl îmbrățișă și îi mai spuse cîteva vorbe de mîngîiere, porni la drum către cetatea sa de scaun, unde ajunse fără de nici un necaz, după ce lipsise cinci ani.

Și de-atunci nu mai am nici o știre despre el ! Și, de altminteri, acuma, că ești tu aici, o, Hassib, îl dau cu totul uitării pe acel tînăr rege Belukia, pe care am nădăjduit pînă astăzi să-l mai văd o dată, într-o zi sau alta. Tu măcar n-ai să mă părăsești așa de repede și chiar gîndesc să te păstrez la mine ani lungi, nelăsînd să duci lipsă de nimic, n-avea îndoială. De altminteri, mai am încă atîtea întîmplări minunate să-ți povestesc, încît cea a regelui Belukia și a frumosului flăcău trist au să ți se pară niște biete întîmplări de toată ziua. Oricum, ca să-ți dau numaidecît o dovadă

de binele pe care ți-l vreau, iată femeile mele cum se pregătesc să ne aducă de mîncat și de băut, și cum stau gata să-nceapă a ne cînta, ca să ne farmece și să ne odihnească sufletul pînă dimineață !

Cînd regina Yamlika, domnița de sub pămînt, isprăvi de povestit tînărului Hassib, fiul lui Danial cel învățat, povestea lui Belukia și a tînărului flăcău trist, și după ce zaiafetul și cîntecele și danțurile femeilor-șarpe luară sfîrșit, adunarea se ridică, și se alcătui alaiul pentru a se întoarce la cealaltă cetate de scaun. Ci tînărul Hassib, care își iubea nespus de mult mama și soția, răspunse :

— O, regină Yamlika, eu nu sînt decît un biet tăietor de lemne, iar tu mă îmbii aici cu o viață plină de desfătări ; am însă acasă o mamă și o soție. Și nu pot, pe Allah ! să le mai las să mă aștepte multă vreme, în deznădejdea lipsei mele. Îngăduie-mi, așadar, să mă întorc la ele, altminterea de bunăseamă că au să moară de durere. Ci fără îndoială că are să-mi pară rău toată viața mea că n-am putut să ascult și celelalte povești cu care tu ai de gînd să mă fericești în timpul șederii mele în împărăția ta.

La aceste cuvinte, regina Yamlika înțelese că pricina plecării lui Hassib era cum nu se poate mai întemeiată, și îi spuse :

— Vreau din tot sufletul, o, Hassib, să te las să te întorci lîngă mama și lîngă soția ta, măcar că mă întristează nespus despărțirea de un ascultător atît de cu luare-aminte ca tine. Ci nu-ți cer decît un jurămînt, fără de care mi-ar fi cu neputință să te las să pleci. Trebuie să-mi făgăduiești că n-ai să te duci să te speli la hammam niciodată de-aci înainte, toată viața ta. Altminteri, are

să urmeze pieirea ta. Deocamdată nu-ți pot spune mai mult.

Tînărul Hassib, pe care cererea aceasta îl ului cu totul, nu vru s-o supere pe regina Yamlika și îi făcu jurămîntul cerut, legîndu-se să nu se ducă niciodată să se spele la hammam, toată viața lui. Atunci regina Yamlika, după ce își luă rămas bun de la el, porunci unei femei-șarpe să-l însoțească pînă la ieșirea din împărăția ei, a cărei poartă era ascunsă într-o casă părăginită, de cealaltă parte a locului unde se afla hruba cu miere prin care Hassib izbutise să se strecoare în lăcașul cel de sub pămînt.

Soarele amurgea în zare cînd Hassib ajunse pe ulița lui și bătu la ușa casei sale. Maică-sa veni să deschidă și, cînd îl cunoscu, scoase un țipăt lung și se aruncă în brațele lui, plîngînd de bucurie. Iar soția lui, la rîndu-i, auzind acel țipăt, alergă la ușă, îl cunoscu și ea și îl salută cuviincioasă, sărutîndu-i mîinile. După care intrară în casă și se lăsară în voie cuprinși de cea mai vie bucurie.

După ce se mai potoliră oleacă, Hassib le ceru vești despre tăietorii de lemne, vechii lui tovarăși, care îl părăsiseră în hruba cu miere. Maică-sa îi povesti cum aceștia veniseră și-i aduseseră știrea morții lui în colții unui lup, cum ei ajunseseră neguțători bogați și stăpîni cu multe averi și prăvălii mari, și cum cu fiecare zi văzuseră lumea sporind tot mai mult dinaintea lor.

Atunci Hassib cugetă o clipă și îi spuse mamei sale :

— Mîine să te duci la ei în suk, să-i strîngi la un loc pe toți și să le dai vestea că m-am întors, spunîndu-le că aș fi tare mulțumit să-i văd.

A doua zi, mama lui Hassib nu pregetă să facă așa, iar tăietorii de lemne, aflînd vestea, se schimbară la chip și răspunseră că ascultă și că se supun în ce privește întîmpinarea de bun-venit. Pe urmă se sfătuiră între ei și hotărîră să orînduiască lucrurile cît mai bine. Mai întîi îi deteră mamei lui Hassib mătăsuri și stofe frumoase, și o însoțiră pînă acasă, înțelegîndu-se ca fiecare să-i dea lui Hassib jumătate din ceea ce stăpîneau ei ca averi, ca robi și ca bogății.

Ajungînd lîngă Hassib, îl salutară și îi sărutară mîinile. Pe urmă îi înfățișară darurile lor, rugîndu-l să le primească și să uite greșala ce-o săvîrșiseră față de el. Iar Hassib nu vroi să le păstreze dușmănie, primi darurile și spuse :

— Ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, și nimica n-ar fi putut opri să se întîmple ceea ce trebuia să se întîmple.

Atunci ei își luară rămas bun de la el, încredințîndu-l de recunoștința lor, iar Hassib ajunse din ziua aceea un om bogat, și se așeză în suk ca negutător, deschizînd o prăvălie care era cea mai frumoasă dintre toate prăvăliile.

Într-o zi, ducîndu-se la prăvălie, ca de obicei, trecu prin fața hammamului așezat la intrarea sukului. Or, stăpînul hammamului tocmai sta și se răcorea dinaintea ușii lui și, văzîndu-l pe Hassib, îl salută și îi spuse :

— Fă-mi cinstea și intră în hammamul meu. Nu te-am avut nici măcar o dată ca mușteriu, nicicînd. Astăzi însă vreau să te îmbăiez numai așa, pentru plăcerea mea, iar masagiii au să te frece cu o mănușă nouă de iarbă de mare și au să te săpunească strașnic cu niște mănunchiuri de lifă de care nimeni nu s-a slujit încă.

Hassib însă, amintindu-şi de jurămîntul făcut, răspunse :

— Nu, pe Allah ! nu pot primi poftirea ta, o, şeicule ! căci am făcut jurămînt să nu intru niciodată într-un hammam.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute şaptezeci şi una noapte

Ea urmă :

...am făcut jurămînt să nu intru niciodată într-un hammam.

La cuvintele acestea, stăpînul hammamului, care nu putea să creadă într-un asemenea jurămînt, din pricină că nici un bărbat, fie şi cu primejdia de a muri, nu poate să nu se spele de fiecare dată cînd face treaba obişnuită cu soţia lui, se minună :

— De ce nu vrei să primeşti, o, stăpîne al meu ? Pe Allah ! jur, la rîndu-mi, că dacă mai stărui în hotărîrea ta, eu am să mă despărţesc pe dată de cele trei soţii ale mele. Jur de trei ori pe legea despărţeniei !

Ci întrucît Hassib, în ciuda acelui jurămînt atît de greu pe care-l auzise, tot nu vroia să primească, stăpînul hammamului se aruncă la picioarele lui, rugîndu-l fierbinte să nu-l silească să-şi îndeplinească jurămîntul ; şi îi săruta picioarele plîngînd şi îi spunea :

— Iau asupra capului meu răspunderea pentru fapta ta, și toate urmările ei.

Și toți trecătorii ce se strînseseră împrejurul lor, aflînd despre ce este vorba și auzind de jurămîntul de despărțenie, începură și ei să-l roage pe Hassib să nu-i aducă pe degeaba nenorocire unui om care l-a poftit să-i facă o baie fără să-i ceară nici o plată. Pe urmă, văzînd zădărnicia vorbelor lor, se hotărîră cu toții să-l ia cu de-a sila, îl înșfăcară pe Hassib și îl duseră, cu toate urletele lui năprasnice, în lăuntrul hammamului, îl despuiară de haine, îi turnară toți de-a valma vreo douăzeci-treizeci de ligheane de apă pe trup, îl frecară, îl masară, îl săpuniră, îl șterseră și îl învăluiră în ștergare calde, și îi înfășurară capul cu un mare șal, frumos tivit și înflorat. Pe urmă, stăpînul hammamului, bucuros cum nu se mai poate văzînd că fusese dezlegat de jurămîntul lui de despărțire, îi aduse lui Hassib o ceașcă de sorbet înmiresmat cu ambră, și îi spuse :

— Fie-ți baia ușoară și binecuvîntată ! Iar băutura aceasta răcorească-te așa cum m-ai răcorit tu pe mine !

Ci Hassib, pe care toate astea îl umpleau de o spaimă tot mai mare, nu știa de trebuie să se lepede ori să primească această din urmă cinstire, și se pregătea să răspundă, cînd deodată hammamul fu năpădit de străjerii regelui, care se repeziră la el și îl înșfăcară așa cum era, în găteala lui de la baie. Și, cu toate strigătele și împotrivirea lui, îl duseră la palatul regelui și îl deteră pe mîna marelui vizir, care îl aștepta la ușă, peste măsură de nerăbdător.

Marele vizir, la vederea lui Hassib, fu bucuros cum nu se mai poate, îl întîmpină cu cele mai vădite semne de cinstire și îl rugă să-l însoțească

la rege. Şi Hassib, hotărît acuma să-şi lase ursita să curgă, îl urmă pe marele vizir, care îl duse dinaintea regelui, într-o sală în care se aflau, rînduiţi după treapta cinurilor, două mii de valii, două mii de musaipi dintre cei mai de frunte, şi două mii de gîzi cu spadele la brîu, neaşteptînd decît un semn ca să reteze capetele. Cît despre rege, acesta şedea culcat pe un pat mare de aur şi părea că doarme, cu capul şi cu faţa acoperite de un şal de mătase.

Văzînd acestea toate, înfricoşatul Hassib se simţi că moare şi se prăbuşi la picioarele patului domnesc, mărturisind în faţa tuturor că nu este el vinovat. Ci marele vizir se grăbi să-l ridice cu toate semnele de cinstire şi îi spuse :

— O, fiu al lui Danial, aşteptăm de la tine să-l scapi pe regele nostru Karazdan. Faţa şi trupul lui sînt acoperite de o lepră rămasă pînă acuma fără leac. Şi ne-am gîndit la tine, ca să-l lecuieşti, căci tu eşti fiul învăţatului Danial.

Şi toţi cei de faţă, valiii, curtenii, musaipii şi gîzii strigară de-a valma :

— Numai de la tine aşteptăm vindecarea regelui Karazdan !

La cuvintele acestea, buimăcitul Hassib îşi zise : „Pe Allah ! ei mă cred mare învăţat“. Pe urmă îi spuse marelui vizir :

— Sînt, în adevăr, fiul lui Danial. Dar nu sînt decît un neştiutor. Am fost dat la şcoală şi n-am învăţat nimic ; au vrut să mă înveţe medicina, dar după o lună s-au lăsat păgubaşi, văzînd proasta înzestrare a minţii mele. Iar maică-mea, ajunsă la capătul puterilor, mi-a cumpărat un măgar şi nişte frînghii şi m-a făcut tăietor de lemne. Şi asta-i singura mea meserie şi tot ce ştiu.

Dar vizirul îi zise :

— Degeaba, o, fiu al lui Danial, îţi mai ascunzi tu priceperea. Ştim foarte bine că de-am vîntura noi Răsăritul şi Apusul, tot n-am găsi un doftor pe potriva ta.

Hassib, topit, spuse :

— Păi cum aş putea eu, o, vizirule plin de înţelepciune, să-l vindec, cînd habar n-am nici de boli, nici de leacuri ?

Vizirul răspunse :

— O, tinere, degeaba mai tăgăduieşti. Ştim cu toţii că vindecarea regelui stă în mîinile tale.

Hassib ridică mîinile spre cer şi întrebă :

— Cum aşa ?

Vizirul spuse :

— Da, de bunăseamă ! poţi să izbuteşti această vindecare, căci tu o cunoşti pe domniţa de sub pămînt, regina Yamlika, cea al cărei lapte de fecioară, luat pe nemîncate ori folosit ca balsam, lecuieşte bolile cele mai de nevindecat.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute şaptezeci şi doua noapte

Ea urmă :

...lecuieşte bolile cele mai de nevindecat.

Auzind aceste cuvinte, Hassib pricepu că acea dezvăluire era urmarea intrării lui la hammam şi încercă să tăgăduiască. Strigă, dar :

— N-am văzut niciodată acel lapte şi habar n-am cine este domniţa Yamlika. Acuma aud întîia oară numele ăsta.

Vizirul zîmbi şi zise :

— Dacă tăgăduieşti, am să-ţi dovedesc că tăgada nu-ţi poate sluji la nimic. Eu spun că tu ai fost la regina Yamlika. Or, toţi cei care au fost la ea înainte de tine, în vremurile de demult, s-au întors de acolo cu pielea neagră pe pîntece. Cartea pe care o am aici, sub ochi, ea mi-a spus aceasta. Sau, mai degrabă, o, fiu al lui Danial, pielea de pe pîntecele acelora care au fost la regina Yamlika nu se face neagră decît după ce ei intră la hammam. Or, iscoadele pe care le-am pus la hammam ca să cerceteze pîntecul tuturor celor ce se scaldă au venit pe dată să-mi spună că pîntecul tău s-a făcut deodată negru, în vreme ce te spălau. Degeaba mai tăgăduieşti tu acuma.

Şi, rostind cuvintele acestea, marele vizir se apropie de el, îi dete la o parte ştergarele ce-l înfăşurau şi îi lăsă pîntecul gol. Şi pîntecul era negru ca pîntecul unui bivol.

Cînd văzu aşa, Hassib, de spaimă, era mai-mai să cadă din picioare fără de simţire ; pe urmă îi veni un gînd şi spuse vizirului :

— Trebuie să-ţi mărturisesc, o, stăpîne al meu, că eu m-am născut cu pîntecele negru.

Vizirul zîmbi şi zise :

— Nu era aşa cînd ai intrat în hammam. Iscoadele mi-au spus.

Hassib însă, care nu voia în ruptul capului s-o înşele pe domniţa de sub pămînt dînd în vileag lăcaşul ei, tăgădui mai departe că ar fi avut vreo legătură cu ea sau că ar fi văzut-o vreodată. Atunci vizirul făcu semn spre doi gîzi, care se apropiară de Hassib, îl întinseră pe jos, gol cum

era, și începură să-i tragă pe tălpile de la picioare niște lovituri atît de amarnice și atîta de dese, încît ar fi murit, de nu s-ar fi hotărît să strige cerînd iertare și mărturisind adevărul.

Îndată vizirul porunci să fie ridicat de jos, iar ștergarele cu care Hassib era înfășurat la sosire să fie schimbate cu o minunată mantie de sărbătoare. După care îl duse el însuși în curtea palatului, unde îi dete să încalece pe cel mai frumos cal din grajdurilor domnești, încălecă și el pe un alt cal și, însoțiți amîndoi de un mare alai, porniră la drum spre casa părăginită pe unde Hassib ieșise de la regina Yamlika.

Acolo vizirul, care învățase din cărțile de știință vrăjile, începu să ardă mirodenii și să rostească vorbele pentru deschiderea porților, în vreme ce Hassib, la rîndu-i, urmînd porunca vizirului, o rugă fierbinte pe regină să i se arate. Şi, deodată, se stîrni un cutremur ce-i prăbuși la pămînt mai pe toți cei de față, și se deschise o despicătură prin care se ivi, într-un talger de aur purtat de patru balauri cu capete de om vărsînd flăcări, regina cea cu fața de aur, Yamlika.

Îl privi pe Hassib cu ochi plini de mustrare și îi spuse :

— O, Hassib, așa îți ții tu jurămîntul pe care mi l-ai făcut ?

Și Hasib strigă :

— Pe Allah ! o, regină, păcatul este al vizirului, care era să mă ucidă sub lovituri !

Ea spuse :

— Ştiu. Şi de aceea nici nu vreau să te pedepsesc. Te-au silit să vii aici, și m-au silit și pe mine să ies din locuința mea, pentru lecuirea regelui. Şi vii să-mi ceri lapte pentru a săvîrși vindecarea aceasta. Am să-ți dăruiesc ceea ce îmi ceri, în

amintirea găzduirii pe care ți-am dat-o și a luării aminte cu care m-ai ascultat. Iată, dar, două borcănașe cu laptele meu. Ca să izbîndești vindecarea regelui, trebuie să te învăț cum să le folosești. Vino, dar, mai aproape.

Hassib se apropie de regină, care îi spuse în șoaptă, așa ca să nu fie auzită decît de el :

— Unul dintre borcănașe, însemnat cu o dungă roșie, slujește la vindecarea regelui. Celălalt, însă, este menit vizirului care a pus să fii ciomăgit. Așa că, după ce vizirul are să vadă vindecarea regelui, o să vrea să bea și el din laptele meu, ca să se ferească de boli, iar tu să-i dai să bea din cel de al doilea borcănaș.

Pe urmă, regina Yamlika îi dete lui Hassib cele două borcănașe cu lapte și pieri pe loc, în vreme ce pămîntul se închise iarăși peste ea și peste balaurii care o purtau.

Cînd Hassib ajunse la palat, făcu întocmai cum îi arătase regina. Se apropie, așadar, de rege, și îi dete să bea din borcănașul cel însemnat cu dungă roșie. Și regele, cum bău din acel lapte de fecioară, începu să asude din tot trupul și, în cîteva clipe, toată pielea lui atinsă de lepră începu să cadă bucăți-bucăți și, pe măsură ce cădea, în locul acela creștea o piele curată și albă ca argintul. Și se vindecă pe dată. Ci vizirul vru și el să bea din acel lapte al domniței de subpămînt, luă celălalt borcănaș și îl goli dintr-o sorbitură. Și îndată începu să se umfle puțin cîte puțin. Și ajunse mare cît un elefant, plezni deodată din toată pielea lui și muri pe loc. Și se grăbiră să-l ducă și să-l îngroape.

Iar regele, dacă se văzu vindecat, îl pofti pe Hassib să se așeze lîngă el, îi mulțumi din tot sufletul și îl numi mare vizir, în locul celui ce

murise sub ochii lui. Porunci apoi să-l îmbrace într-o mantie de falǎ, împodobită cu nestemate, şi puse să fie strigată numirea lui prin tot palatul, după ce îi dete în dar trei sute de mameluci, şi trei sute de fecioare drept cadîne, afară de trei domniţe de sînge regesc care, laolaltă cu soţia lui, făceau astfel patru soţii legiuite. Îi mai dete şi trei sute de mii de dinari de aur, trei sute de catîri, trei sute de cămile şi o sumedenie de vite : bivoli, boi şi oi.

După care, toţi musaipii, toţi curtenii şi toţi mai-marii împărăţiei, urmînd porunca regelui care le spuse : „Cel care mă cinsteşte pe mine îl cinsteşte şi pe el !", se apropiară de Hassib şi îi sărutară mîna, unul după altul, mărturisindu-i supunere şi încredinţîndu-l de cinstirea lor. Pe urmă, Hassib luă în stăpînire palatul vizirului de dinaintea lui şi se mută în el cu mama, cu soţiile şi cu cadînele lui. Şi trăi aşa în falǎ şi bogăţie ani mulţi, avînd vreme să înveţe şi a citi şi a scrie.

După ce Hassib învăţă să citească şi să scrie, îşi aduse aminte că tatăl său Danial fusese un mare învăţat şi se simţi ispitit s-o întrebe pe maică-sa de nu cumva bătrînul îi lăsase ca moştenire cărţile şi scrierile sale. Mama lui Hassib răspunse :

— Fiul meu, taică-tău, înainte de a muri, a aruncat toate hîrtiile lui şi toate scrierile, şi nu ţi-a lăsat drept moştenire decît o foaie mică de hîrtie, pe care m-a însărcinat să ţi-o înmînez atunci cînd ai să-ţi mărturiseşti o asemenea dorinţă !

Și Hassib spuse :

— Tare aș dori s-o am, căci vreau să învăț acum tot ce este de trebuință spre a cîrmui mai bine treburile împărăției !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaptezeci și treia noapte

Ea urmă :

...spre a cîrmui mai bine treburile împărăției. Atunci mama lui Hassib alergă să scoată din lacra în care își ascunsese giuvaierurile foaia cea mică de hîrtie, singura diată a învățatului Danial, și veni să i-o înmîneze lui Hassib, care o luă și o despături. Și el citi aceste simple cuvinte : „*Orice știință este deșartă, căci vin vremile cînd alesul lui Allah are să arate oamenilor izvoarele înțelepciunii. Acela se va numi Mahomed. Cu el și cu tovarășii lui și cu dreptcredincioșii lui fie pacea și binecuvîntarea pînă la sfîrșitul veacurilor !*"

Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, spuse mai departe Șeherezada, povestea lui Hassib, fiul lui Danial, și a reginei Yamlika, domnița de sub pămînt. Ci Allah este mai știutor !

După ce Șeherezada isprăvi de povestit această minunată poveste, spuse :

— Şi-acum, o, preafericitule rege, am să-ţi povestesc cîteva istorioare, taman cît să treacă noaptea. Pe urmă, singur Allah e atoateştiutor!

Iar regele Şahriar întrebă:

— Da' cum ai să faci ca să-mi găseşti o poveste şi scurtă şi veselitoare totodată?

Şeherezada surîse şi zise:

— O, preafericitule rege, chiar acestea-s poveştile pe care le ştiu eu cel mai bine. Aşa că am să-ţi povestesc pe dată cîteva istorioare alese din *Florile hazului* şi din *Grădina snoavelor*. Şi pe urmă vreau să mi se taie capul.

Şi numaidecît începu să povestească.

FLORILE HAZULUI ȘI GRĂDINA SNOAVELOR

AL-RAȘID ȘI ȘEICUL CEL CU OCHII BOLNAVI

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că Harun Al-Rașid, califul, aflîndu-se odată într-o stare sufletească asemenea cu aceea în care te afli măria ta acum, a ieșit să se plimbe pe drumul ce duce de la Bagdad la Bassra, luînd cu sine pe vizirul său Giafar Al-Barmaki, pe paharnicul Abu-Isak și pe poetul Abu-Nuwas.

Pe cînd se plimbau ei așa, iar califul rămînea cu privirile mohorîte și cu buzele strînse pungă, iată că tocmai trecea pe drum un șeic, călare pe măgarul lui. Atunci califul se întoarse către vizirul Giafar și îi spuse :

— Întreabă-l pe șeicul ăsta unde se duce !

Și Giafar, care nu știa ce să mai născocească spre a-l descrunta pe calif, hotărî numaidecît să-l înveselească pe seama șeicului ce-și vedea liniștit de drum lăsînd să se legene în voie funia pe gîtul blîndului său măgăruș. Se apropie, așadar, de șeic și îi spuse :

— De unde și încotro mergi așa, o, preacinstite ?

Şeicul răspunse :

— Către Bagdad, și vin de la Bassra, locul meu de baștină.

Giafar întrebă :

— Și pentru care pricină faci un drum atît de lung ?

El răspunse :

— Pe Allah ! mă duc să caut la Bagdad vreun doftor priceput, care să-mi dea vreun leac pentru ochii mei !

Giafar spuse :

— Norocul și tămăduirea sînt în mîinile lui Allah, o, șeicule. Dar ce mi-i da dacă, scăpîndu-te de atîtea căutări și de atîtea cheltuieli, ți-aș spune, aci pe loc, un leac în stare să-ți tămăduiască ochii numai într-o noapte ?

El răspunse :

— Singur Allah ar putea să te răsplătească pe potrivă.

Atunci Giafar se întoarse către calif și către Abu-Nuwas, făcîndu-le cu ochiul ; pe urmă îi spuse șeicului :

— Dacă-i așa, o, taică, atunci ia bine aminte la cele ce te învăț să faci, căci lucru-i ușor. Ia trei uncii de suflare de vînt, trei uncii de sclipire de soare, trei uncii de lucire de lună și trei uncii de lumină de lampă ; amestecă-le cu grijă într-o piuliță fără fund și lasă totul descoperit, să se coacă vreme de trei luni. Atunci trebuie să pisezi amestecul vreme de trei luni și să-l treci printr-o strecurătoare în bătaia vîntului, vreme de alte trei luni. Pe urmă, leacul are să fie gata și nu mai trebuiește decît să-l presari pe ochi de trei sute de ori în noaptea dintîi, folosind de fiecare dată cît poți lua între degete de trei ori,

și-apoi să te culci. A doua zi, ai să te scoli tămăduit, de-o vrea Allah !

Auzind asemenea vorbe, șeicul, în semn de mulțumire și de cinstire, se aplecă înainte, lipindu-și pîntecele de spinarea măgarului, în fața lui Giafar și, deodată, scoase o bubuitură năprasnică, urmată de două piuituri lungi, și îi spuse lui Giafar :

— Grăbește-te, o, doftorule, și prinde-le pînă n-apucă să se împrăștie. Deocamdată, asta-i singura mea dovadă de mulțumire pentru leacul tău vîntuit : ci, cum m-oi întoarce în țara mea, de-o vrea Allah, am să-ți trimit în dar o roabă cu un dos numai crețuri, ca o smochină uscată. Și care atîta are să te desfete, de-ai să-ți dai și sufletul ; iar roaba aceea a ta are să se simtă atunci atîta de îndurerată și atîta de tulburată, încît, bocindu-te, n-o să se mai poată ține, și-are să te fleșcăiască pe obraz, o, obraz al fundului meu !

Și șeicul își îndemnă liniștit măgarul și își văzu de drum mai departe, în vreme ce califul, zguduindu-se tot de rîs, se prăvăli pe spate, privind chipul vizirului său, înmărmurit într-o uluire fără de răspuns, și pe Abu-Nuwas care-i făcea semne de firitisire celui învins.

Cînd auzi năzbîtia aceasta, regele Șahriar se însenină deodată și îi spuse Șeherezadei :

— Grăbește-te, Șeherezada, și mai povestește-mi în noaptea aceasta o snoavă, măcar tot atît de hazlie !

Iar micuța Doniazada strigă :

— O, Șeherezada, surioara mea, ce gingașe și ce gustoase sînt vorbele tale !

Atunci, după o scurtă tăcere, ea spuse :

Se povestește că vizirul Badreddin, ocîrmuitorul Yemenului, avea un frate copilandru, de o frumusețe atîta de fără de asemuire încît, la ivirea lui, și bărbații și femeile se opreau să-și scalde ochii în farmecele sale. Ci vizirul Badr, de teamă să nu i se întîmple băiatului vreo pățanie, îl ținea ferit cu mare grijă de privirile oamenilor și nu-l lăsa să se adune cu băieții de seama lui. Cum nu vroia să-l trimită la școală, gîndind că nu l-ar putea veghea îndeajuns, îi adusese acasă, ca dascăl, un preacinstit și cucernic șeic, vestit pentru obiceiurile lui neprihănite, și i-l dete în seamă. Iar șeicul se ducea în fiece zi la elevul lui, cu care se inchidea cîteva ceasuri într-o încăpere pe care vizirul o menise pentru lecțiile lor.

După un oarecare timp, frumusețea și farmecele băiatului nu întîrziară să-și arate puterea asupra șeicului, care pînă la urmă începu să-și simtă sufletul, la vederea acestuia, cîntînd din toate păsărelele lui.

Și-așa, nemaiștiind ce să facă spre a-și potoli tulburarea, se hotărî într-o zi să-i împărtășească și băiatului fiorii sufletului său. Iar băiatul, înduioșat foarte, îi spuse :

— Vai ! știi bine că eu am mîinile legate și că toate mișcările mele sînt veghcate de fratele meu !

Șeicul suspină și spuse :

— Tare mi-ar plăcea să petrec o seară numai cu tine !

Copilandrul răspunse :

— Dacă zilele îmi sînt vegheate, cum nu mi-ar fi nopțile ?

Șeicul răspunse :

— Știu și eu bine ! Ci terasa casei mele se află aproape de terasa casei în care ne aflăm acum, și nu ți-ar fi greu, după ce fratele tău s-o culca, să te urci tiptil acolo, de unde te-aș ajuta să sari peste zidulețul despărțitor, pe terasa mea, unde nimeni n-ar mai veni să ne vegheze !

Băiatul primi cele spuse și zise :

— Ascult și mă supun.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Iar regele Șahriar își zise : „N-am s-o omor, de bună seamă, pînă ce n-am să aflu ce s-a petrecut între băiat și dascălul lui !"

Așa încît, în cea de a trei sute șaptezeci și cincea noapte

Șeherezada urmă :

...Ascult și mă supun.

Și, cînd se lăsă noaptea, băiatul se prefăcu că doarme. Și, după ce vizirul se duse în odaia sa, flăcăul se sui pe terasă. Iar dascălul lui, șeicul, îl luă numaidecît de mînă și-l trase repede pe terasă, unde îi așteptau rînduite frumos cupele pline și fructele. Se așezară, așadar, pe pătura albă, în lumina lunii și, vrăjiți de simțire și de seninul nopții minunate, începură să cînte și să bea, sub dulcea strălucire a nopții.

Pe cînd își petreceau ei vremea așa, vizirului Badr, înainte de a se culca, îi veni gîndul să se ducă să-l mai vadă o dată pe fratele său, și rămase tare nedumerit cînd nu-l găsi. Porni să-l caute prin toată casa și, pînă la urmă, se sui și pe terasă și se apropie de zidul despărțitor : îi văzu atunci pe fratele său și pe șeic, cu paharele în mînă, stînd și cîntînd unul lîngă altul. Ci șeicul apucă să-l zărească de departe apropiindu-se și, cu o dibăcie desăvîrșită, întoarse cîntarea pe care tocmai o cîntau, ticluind numaidecît, pe aceeași melodie, aceste stihuri :

Beau pentru el un vin înmiresmat,
Înmiresmat de mierea gurii lui.
Iar cupa de rubin i-a colorat
Obrajii rumeni cu sfieli sîlhui.

Cum să-i spun, dacă, fericiți, părinții,
Lui frate-său, — uite-i lumina feții ! —
Nume i-au dat : Lună-Plină-a-Credinții?...
Să-i spun deci : Lună-Plină-a-Frumuseții !

Cînd vizirul Badreddin auzi aceste stihuri ce cuprindeau acea laudă gingașă în privința sa, cum era om simțitor și bine crescut, și cum de altminteri nici nu vedea petrecîndu-se nimic nepotrivit, se trase îndărăt spunîndu-și : „Pe Allah ! n-am să le tulbur petrecerea !“ Iar cei doi petrecură într-o desăvîrșită fericire.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada se opri o clipă și pe urmă spuse :

Se povestește că într-o noapte califul Harun Al-Rașid, chinuit de unul din desele lui nesomnuri, a poruncit să vină la el Giafar, vizirul său, și i-a spus :

— O, Giafar, în noaptea aceasta pieptul mi-e peste măsură apăsat de nesomn și tare aș vrea să mi-l simt ușurat !

Giafar răspunse :

— O, emire al drepteredincioșilor, am un prieten numit Ali persanul, care are în sacul lui o sumedenie de snoave desfătătoare, potrivite să stingă grijile cele mai grele și să potolească gîndurile mohorîte.

Al Rașid răspunse :

— Atunci, adu-mi-l numaidecît pe prietenul tău !

Și Giafar îl aduse numaidecît dinaintea califului pe Ali persanul și îi spuse :

— Ascultă, Ali ! Tu știi povești în stare să alunge grijile și amarul. Vreau să ne povestești o poveste de-acestea.

Ali persanul răspunse :

— Ascult și mă supun. Ci nu știu de trebuie să povestesc una pe care s-o fi auzit cu urechile mele, ori una pe care s-o fi văzut cu ochii mei !

Al-Rașid spuse :

— Mi-ar plăcea mai degrabă una la care să fi luat și tu parte.

Atunci Ali persanul spuse :

— Stam într-o zi în prăvălia mea, vînzînd și cumpărînd, cînd un kurd veni să cumpere nu mai știu ce ; deodată, înșfăcă un săculeț ce se afla pe tejgheaua mea și, fără ca măcar să încerce să-l ascundă, vru să plece cu el, de parcă ar fi fost al

lui de cînd lumea. Eu, atunci, sării din prăvălie afară în uliță, îl înhățai de pulpana manticì și îi poruncii să-mi dea îndărăt sacul; el însă ridică din umeri și îmi spuse :

— Sacul ăsta ? Păi e sacul meu, cu tot ce se află în el !

Eu atunci, simțind că mă înnăbuș, strigai :

— O, musulmanilor ! scăpați-mi bunul din mîinile păcătosului ăstuia !

La strigătele mele, întregul suk se strînse împrejurul nostru, iar negustorii mă sfătuiră să mă duc și să mă plîng cadiului numaidecît. Făcui așa, și ei mă ajutară să-l ducem la cadiu cu noi și pe kurd, hoțul sacului.

Cînd ajunserăm în fața cadiului, rămaserăm amîndoi cuviincioși în picioare dinaintea lui, și el începu prin a ne întreba :

— Care dintre voi face plîngerea și pentru ce se plînge ?

Atunci kurdul, fără a-mi da răgaz să deschid gura, înaintă cîțiva pași și răspunse :

— Allah ocrotească-l pe stăpînul nostru, cadiul! Iacătă, sacul acesta este sacul meu, cu tot ce se află în el. Îl pierdusem, și iacătă că l-am găsit pe taraba din fața prăvăliei acestui om !

Cadiul îl întrebă :

— Cînd l-ai pierdut ?

El răspunse :

— Pe ziua de ieri ! Și, din pricina acestei pierderi, n-am putut să dorm toată noaptea.

Cadiul îl întrebă :

— Atunci, ia să-mi înșiri toate lucrurile care se află în el.

Și kurdul, fără să șovăiască o clipă, spuse :

— În sacul meu, o cadiule, stăpîne al nostru, se află două borcănașe de cleștar pline cu kohl, două

bețigașe de argint pentru întins kohlul, o batistă, două borcane cu limonadă, aurite împrejur, o pernă, o andrea de împletit, o pisică cu pui în ea, doi măgari, două palanchine de femeie, o vacă, doi vițel, o oaie cu mieii ei, o cămilă și doi pui de cămilă, un dromader bun de goană, cu dromadera lui, un bivol, un divan, un palat cu două săli de primire, două corturi de pînză verde, o codoașă știrbă, un băiat și sora lui, și o ceată de kurzi de soiul meu, gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaptezeci și șasea noapte

Ea urmă :

...gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu.

Atunci cadiul, netulburat, se întoarse către mine și mă întrebă :

— Și tu ce ai de răspuns ?

Eu, o, emire al dreptcredincioșilor, eram înmărmurit. Ci tot înaintai oleacă și răspunsei :

— Allah înalțe-l și cinstească-l pe stăpînul nostru cadiul ! Eu știu că în sacul meu se află un iatac părăginit, o casă fără bucătărie, o școală de băieți, un bîrlog de tîlhari de teapa kurzilor, o bîtă de cioban, cinci băieți drăgălași, douăsprezece fete fecioare și o mie de căpetenii de caravane, gata să

pună mărturie că sacul acesta este sacul meu, cu tot ce se află în el.

Cînd kurdul auzi răspunsul meu, strigă văicărindu-se :

— O, stăpîne al nostru, cadiule, sacul acesta care-i al meu este cunoscut și răscunoscut, și toată lumea știe că e al meu. Pe deasupra, ca încă o dovadă, el mai cuprinde două cetăți întărite, un alambic de alchimist, o iapă și doi mînji, un băiat stricat și doi codoși, un căpitan de navă, un preot creștin, și un cadiu și doi martori, gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu !

Cadiul, la aceste cuvinte, fără a se tulbura, se întoarse către mine și mă întrebă :

— Ce ai de răspuns la toate astea ?

Eu, o, emire al dreptcredincioșilor, mă simțeam pleznind de mînie. Ci tot înaintai cîțiva pași și răspunsei cu toată liniștea de care mai eram în stare :

— Allah lumineze și întemeieze judecata stăpînului nostru cadiul ! Trebuie să adaug că în acest sac, ca dovadă că este al meu, se mai află, pe deasupra, un leac împotriva durerilor de cap, niște filtre și niște farmece, o mie de berbeci deprinși să se bată în coarne, niște bărbați dedați femeilor, niște stricați, niște umbre și niște năluci, niște proaspeți căsătoriți, cu toată nunta, douăsprezece vînturi puturoase, tot atîtea fîsîieli fără miros, o nevastă ieșind din hammam, douăzeci de cîntărețe, cinci roabe abisinience frumoase, trei indience, patru grecoaice, cincizeci de turcoaice, șaptezeci de persience, patruzeci de cașmirience, optzeci de kurde, tot atîția chinezi, nouăzeci de georgieni, toată țara Irakului, Raiul pămîntesc, un cui, un negru cîntînd din clarinet, douăzeci de dansatoare, palatul lui Khosru-Anușirwan și cel al lui Soli-

man, toate pămînturile cuprinse între Balkh și Ispahan, Indiile și Sudanul, Bagdadul și Khorassanul ; mai cuprinde, pe deasupra — Allah apere-i zilele stăpînului nostru cadiul ! — un giulgiu, un sicriu și un brici de bărbierit pentru barba cadiului, dacă preacinstitul cadiu n-o să recunoască dreptul meu și să judece că sacul acesta este sacul meu !

Cînd cadiul auzi toate astea, ne privi și îmi spuse :

— Pe Allah ! sacul acesta este Valea-Zilei-Judecății !

Și numaidecît, ca să vadă adevărul spuselor noastre, puse să se deschidă sacul, de față cu martorii. În el se aflau cîteva coji de portocală și niște sîmburi de măsline.

Eu, atunci, îi mărturisii năucit cadiului că sacul acela era sacul kurdului, dar că sacul meu pierise !

Și mă cam dusei.

Cînd califul Harun Al-Rașid auzi această poveste, se prăvăli pe spate în hohote de rîs, și-i dete un dar măreț lui Ali persanul. Și în noaptea aceea dormi adînc pînă dimineața.

Pe urmă, Șeherezada adăugă :

— Dar, o, preafericitule rege, nici una dintre aceste snoave nu face cît aceea în care două femei vroiau să știe dacă este mai bine în dragoste să-ți alegi un flăcău tînăr sau un bărbat copt !

CE SĂ ALEGI ?
UN FLĂCĂU TÎNĂR SAU UN BĂRBAT COPT ?

Snoava aceasta este povestită de Abul-Aina, care spune :

— Stam într-o seară pe terasa casei mele, ca să mă mai răcoresc, cînd auzii niște femei vorbind pe terasa de-alături. Femeile care vorbeau erau cele două soții ale vecinului meu. Fiecare dintre ele avea cîte un drăguț, care le aducea alte răsfățuri decît boșorogul lor de soț. Drăguțul uneia era un flăcău frumos, încă fraged și cu buzele și obrajii rumeni, abia acoperiți cu umbra unui puf ; pe cînd drăguțul celeilalte era un bărbat copt și împodobit cu o barbă mare și deasă. Or, cele două vecine ale mele, neștiind că sînt ascultate, tocmai vorbeau despre meritele fiecăruia dintre drăguții lor. Una spunea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaptezeci și șaptea noapte

Ea urmă :

...Una spunea :

— O, soro, cum faci tu de poți să rabzi barba drăguțului tău, cînd îți zgîrie pieptul ; ori mustața, cînd îți înțeapă obrajii și buzele ? Cum faci să nu fii de fiecare dată jupuită și sfîșiată rău ? Crede-mă, soro, schimbă-ți iubitul și fă ca mine : caută-ți vreun flăcăiandru cu obrajii acoperiți de un puf ușor și plăcut, o poamă de carne gingașă ce ți se topește în gură cînd îl săruți. Pe Allah ! acela are să știe să înlocuiască destul de bine față de

ține lipsa lui de barbă prin atîtea alte lucruri pline de dulceață.

La aceste cuvinte, tovarășa ei răspunse :

— Proastă mai ești, soro, și lipsită de pricepere și de dibăcie ! Au tu nu știi că un pom nu este frumos decît încărcat cu frunzele lui, iar castravetele nu este bun decît cînd are crețuri și buburuze ? Ce poate fi mai urît pe lume decît un bărbat spîn ca napul ? Află, dar, că barba și mustățile sînt pentru bărbat ceea ce sînt cosițele părului pentru femeie. Lucru-i atîta de învederat încît Allah preaînaltul (slăvit fie el !) anume a zămislit în cer un înger care nu are altă sarcină decît să cînte imnuri de preamărire Atoatefăcătorului pentru că le-a dăruit bărbaților barba și pentru că le-a înzestrat pe femei cu plete. Ce-mi tot spui tu atunci să-mi iau de drăguț un tinerel fără barbă ? Au tu crezi că aș primi vreodată să mă leg cu unul care, de-abia îmbrățișat, se și desparte, de-abia încălzit, se și răcește, de-abia prins, se și desprinde, de-abia înălțat, se și coboară, de-abia găsit, se și pierde, de-abia început, se și isprăvește, de-abia pornit, se și odihnește, de-abia dezbrăcat, se și îmbracă, și de-abia venit, e gata să plece ? Vezi-ți de treabă, soro dragă ! N-am să mă despart niciodată de un bărbat care de-abia adulmecat se și întoarce, care cînd vine rămîne, cînd începe nu se oprește, cînd sfîrșește nu se isprăvește, cînd te strînge te bucură, cînd asudă te cutremură, cînd dă nu se zgîrcește, și cînd vrea poate !

După ce auzi lămuririle acestea, femeia care avea de drăguț un flăcăiandru strigă :

— Pe Domnul sfintei Kaaba ! o, soro dragă, mi-ai stîrnit ispita de a cunoaște și eu un om cu barbă !

Pe urmă, Şeherezada, după o tăcere scurtă, spuse numaidecît :

PREŢUL CASTRAVEŢILOR

Într-o zi, emirul Moin ben-Zaida întîlni la vînătoare un arab, călare pe un măgar, venind din pustie. Îi ieşi înainte şi, după salamalek, îl întrebă :

— Unde mergi tu aşa, frate arab, şi ce duci înfăşurat cu atîta grijă în săculeţul tău ?

Arabul răspunse :

— Merg la emirul Moin, să-i duc trufandaua aceasta de castraveţi ce s-au copt mai degrabă de vremea lor pe ogorul meu. Cum emirul este cel mai darnic om din cîţi se cunosc, n-am nici o îndoială că are să-mi plătească pe castraveţi un preţ pe potriva mărinimiei lui !

Emirul Moin, pe care arabul nu-l mai văzuse niciodată pînă atunci, îl întrebă :

— Şi cu cît nădăjduieşti tu să-ţi plătească emirul Moin castraveţii aceştia ?

Arabul răspunse :

— Pe puţin cu o mie de dinari de aur !

Emirul întrebă :

— Şi dacă emirul ţi-o spune că e prea mult ?

Arabul răspunse :

— N-am să mai cer decît cinci sute !

— Şi dacă el o să-ţi spună că e prea mult ?

— Am să cer trei sute !

— Şi dacă el o să-ţi spună că tot e prea mult ?

— O sută !

— Şi dacă o să-ţi spună iar că e prea mult ?

— Cincizeci !
— Și dacă iar o să-ți spună că e prea mult ?
— Treizeci !
— Și dacă o să-ți spună că și atîta e prea mult ?
— Uf ! atunci am să-mi bag măgarul în haremul lui și-am s-o iau la fugă cu mîinile goale !

Auzind cuvintele acestea, Moin pufni în rîs și dete pinteni calului, ca să-și ajungă alaiul și să se întoarcă repede la palat, unde le porunci robilor și musaipilor să-l lase să intre pe arabul cel cu castraveții.

Și-așa, cînd, peste un ceas, arabul ajunse la palat, cămărașul se grăbi să-l ducă în sala de primire, unde îl aștepta emirul Moin, stînd măreț, împresurat de toată fala de la curtea lui și înconjurat de străjerii săi cu spadele în mînă. Așa că arabul nici pomeneală să recunoască în cel din fața lui pe călărețul întîlnit în drum ; și, cu sacul cu castraveți în mînă, așteptă, după cuvenitele salamalekuri, să-l întrebe mai întîi emirul. Și emirul îl întrebă :

— Ce-mi aduci în sacul acela, frate arab ?

El răspunse :

— Punîndu-mi credința în mărinimia emirului, stăpînul nostru, îi aduc niște trufandale de castraveți tineri, crescuți în bostănăria mea.

— Bun gînd ! Și la cam cît socoți tu să se ridice mărinimia mea ?

— La o mie de dinari !
— E cam prea mult !
— Cinci sute !
— E prea mult !
— Trei sute !
— Prea mult !

— O sută !
— E mult !
— Cincizeci !
— Mult !
— Treizeci !
— Încă-i mult !

Atunci arabul strigă :

— Pe Allah ! ce întîlnire de semn rău mai avusei și eu adineaori, în pustie, cînd detei cu ochii de fața aia de catran ! Nu, pe Allah ! o, emire, nu pot să las castraveții la mai puțin de treizeci de dinari.

Auzind aceste cuvinte, emirul Moin zîmbi a rîde și nu răspunse nimic. Atunci arabul se uită la el și, băgînd de seamă că omul cel întîlnit în pustie nu era altul decît chiar emirul Moin, spuse :

— Pe Allah ! o, stăpîne al meu, poruncește să fie aduși cei treizeci de dinari, căci măgarul meu este legat la poartă !

La cuvintele acestea, emirul Moin izbucni într-un hohot de rîs de căzu pe spate ; apoi îl chemă pe cămărașul lui și-i spuse :

— Numără-i numaidecît acestui frate arab mai întîi o mie de dinari, pe urmă cinci sute, pe urmă trei sute, pe urmă o sută, pe urmă cincizeci, și, la sfîrșit de tot, treizeci, ca să-l hotărăști să-și lase măgarul acolo unde este legat !

Și arabul rămase cu gura căscată, primind o mie nouă sute optzeci de dinari pentru un sac de castraveți. Așa era de darnic emirul Moin ! Mila lui Allah fie cu el în veci !

Pe urmă, Șeherezada spuse :

Abu-Suvaid povestește :

Într-o zi, intrînd într-o livadă ca să cumpăr niște fructe, zării de departe, șezînd la umbra unui cais, o femeie ce-și pieptena părul. Mă apropiai de ea și văzui că era o bătrînă și că părul îi era alb ; ci fața îi era desăvîrșit de proaspătă, iar obrazul arăta minunat. Dacă văzu că mă apropii de ea, nu făcu nici o mișcare să-și tragă iașmacul pe față, nici vreun semn că ar vrea să-și acopere capul ; ci zîmbea mai departe, descurcîndu-și părul cu pieptenul ei de fildeș. Mă oprii dinainte-i și, după cuvenitele salamalekuri, îi spusei :

— O, tu, cea bătrînă după ani, dar așa de tînără după chip, de ce nu-ți vopsești părul, ca să semeni întru totul cu o fată tînără ? Ce pricină te împiedică să nu faci așa ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaptezeci și opta noapte

Ea urmă :

...Ce pricină te împiedică să nu faci așa ?

Ea ridică atunci capul, mă privi cu ochii mari și îmi răspunse :

L-am mai vopsit odată,
Și iarăși a albit.

Căci doar culoarea vremii
Rămîne, nesmintit.

Nu-l mai vopsesc de-acuma —
Căci n-are nici un rost,
Și nici nu se mai poate
Să fii ceea ce-ai fost.

Și Șeherezada spuse apoi :

ÎNCURCĂTURA DESCURCATĂ

Se povestește că vizirul Giafar, primindu-l într-o noapte ca oaspete pe califul Harun Al-Rașid, nu precupețea nimic spre a-l înveseli cît mai plăcut. Deodată, califul îi spuse :

— Giafar, am auzit că ai cumpărat o sclavă frumoasă foarte, pe care și eu o băgasem de seamă și pe care vroiam s-o cumpăr pentru mine. Doresc, dar, să mi-o lași mie, la ce preț îți convine.

Giafar răspunse :

— N-am de gînd s-o vînd, o, emire al dreptcredincioșilor.

El spuse :

— Atunci, dă-mi-o în dar.

Giafar răspunse :

— N-am de gînd așa ceva, o, emire al dreptcredincioșilor.

Atunci Al-Rașid încruntă din sprîncene și strigă :

— Jur de trei ori că mă despart de soția mea Sett Zobeida, dacă nu vrei să-mi vinzi sclava ori să mi-o dăruiești.

Giafar răspunse :

— Jur de trei ori că mă despart pe dată de soția mea, mama copiilor mei, dacă am să-ți vînd sclava sau am să ți-o dăruiesc.

După ce amîndoi făcură asemenea jurămînt, deodată își deteră seama că se lăsaseră tîrîți prea departe, orbiți de aburii vinului, și, amîndoi într-un gînd, se întrebară ce cale să folosească spre a ieși din încurcătură. După cîteva clipe de uluire și de cugetare, Al-Rașid spuse :

— N-avem altă cale de scăpare din împrejurarea aceasta încurcată, decît să ne slujim de luminile cadiului Abi-Yussuf, cel atîta de priceput în legile ce țin de despărțenie.

Trimiseră numaidecît după el, iar Abi-Yussuf gîndi : „Dacă trimite califul după mine în puterea nopții, trebuie să se fi întîmplat belea mare în Islam". Și ieși degrabă din casă, încălecă pe catîr și îi spuse robului care venea în urma lui :

— Ia cu tine sacul cu grăunțe al catîrului, care n-a isprăvit de mîncat, și nu uita să i-l atîrni la bot, cînd o să ajungem acolo, ca să-și sfîrșească porția.

Iar cînd intră în sala în care îl așteptau califul și Giafar, califul se ridică în cinstea lui și îl pofti să se așeze alături de el : hatîr pe care nu-l făcea niciodată decît numai lui Abi-Yussuf. Pe urmă îi spuse :

— Te-am chemat pentru o încurcătură dintre cele mai încurcate.

Și îi povesti întîmplarea. Atunci Abi-Yussuf zise :

— Păi, dezlegarea, o, emire al dreptcredincioșilor, este cum nu se poate mai ușoară !

Se întoarse apoi către Giafar și îi spuse :

— N-ai decît să-i vinzi califului jumătate din sclavă și să-i dăruiești în dar cealaltă jumătate !

Hotărîrea aceasta îl încîntă peste măsură pe calif, care nu mai contenea să se minuneze de deplina-i iscusință : căci pe amîndoi îi dezlega de jurămîntul făcut. Porunciră, așadar, să vină numaidecît sclava, iar califul îi spuse :

— Nu pot aștepta să treacă răstimpul hotărît de legi pentru slobozenia ce mi-ar îngădui s-o iau pe sclavă de la stăpînul ei dintîi. Așa încît, o, Abi-Yussuf, trebuie să-mi mai afli și mijlocul de a-mi da pe loc această slobozenie.

Abi-Yussuf răspunse :

— Lucru-i încă și mai ușor. Poruncește să vină aici un tînăr mameluc.

Numaidecît Al-Rașid porunci să vină mamelucul, iar Abi-Yussuf spuse :

— Pentru ca această grabnică slobozenie să fie așa cum scrie la lege, trebuie ca roaba să fie căsătorită după lege. Am să i-o dau, așadar, de soție acestui mameluc care, după ce i se va plăti răscumpărarea, are să se despărțească de ea, fără a o fi atins. Şi numai atunci, o, emire al dreptcredincioșilor, sclava are să poată fi cadîna ta !

Apoi se întoarse către mameluc și îi spuse :

— O primești pe sclava aceasta ca soție legiuită ?

El răspunse :

— O primesc !

Atunci cadiul îi spuse :

— Ești căsătorit. Acuma, ține o mie de dinari pentru tine și despărțește-te de ea.

Mamelucul răspunse :

— De vreme ce sînt căsătorit cu ea după lege, țin să rămîn căsătorit, căci sclava îmi place.

Auzind răspunsul mamelucului, califul își încruntă sprîncenele a mînie și îi spuse cadiului :

— Pe fala strămoșilor mei! dezlegarea ta are să te lege în ștreang.

Ci Abi-Yussuf spuse blajin :

— Stăpînul nostru califul să n-aibă grijă de îndărătnicia acestui mameluc și să aibă toată încrederea că dezlegămîntul este mai ușor ca oricînd.

Pe urmă adăugă :

— Îngăduie-mi numai, o, emire al dreptcredincioșilor, să mă slujesc de mameluc ca și cum ar fi robul meu.

Califul îi spuse :

— Îți îngăduiesc. Este robul tău și se află în stăpînirea ta!

Atunci Abi-Yussuf se întoarse către fată și îi spuse :

— Îți dăruiesc mamelucul acesta și ți-l dau ca rob cumpărat! Îl primești așa?

Ea răspunse :

— Îl primesc!

— Atunci, căsătoria pe care a făcut-o cu tine este stricată chiar de el. Iar tu ești dezlegată de el. Așa spune legea căsătoriei. Am judecat!

Auzind judecata aceasta, Al-Rașid, minunîndu-se peste poate, se ridică drept în picioare și strigă :

— O, Abi-Yussuf, nu se mai află altul ca tine în tot Islamul!

Și porunci să i se aducă o tablă mare, plină cu aur, și îl rugă s-o primească. Atunci cadiul îi mulțumi, dar nu știa cum să ducă tot aurul acela. Deodată își aminti de sacul de grăunțe al catîrului și, cerînd să-i fie adus, vărsă în el tot aurul de pe tablă și plecă.

Or, snoava aceasta ne dovedește că știința legilor duce la onoruri și la bogății. Mila lui Allah fie, dar, asupra tuturor acestora!

Pe urmă. Şeherezada spuse:

ABU-NUWAS ŞI BAIA LUI SETT ZOBEIDA

Se povesteşte că slăvitul calif Harun Al-Raşid, care-o iubea cu o dragoste peste măsură pe soţia şi verişoara lui, Sett Zobeida, pusese să se zidească pentru ea, într-o grădină numai a ei anume, un mare havuz, împrejmuit de un crînguşor de copăcei stufoşi, unde se putea scălda fără a fi zărită vreodată nici de privirile bărbaţilor, nici de razele soarelui, atîta de nepătruns şi de frunzos era acel crînguşor.

Or, într-o zi de arşiţă, Sett Zobeida veni singură-singurică în crîng, se dezbrăcă pînă la piele pe marginea havuzului şi intră în apă. Ci nu-şi spăla decît picioarele, pînă la genunchi; căci se sfia de tremurul pe care apa îl dă trupului ce se cufundă cu totul în valuri, şi, pe deasupra, nici nu ştia să înoate. Doar cu un lighenaş de aur pe care-l adusese cu ea îşi turna cîte puţină apă pe umeri.

Califul, care o văzuse îndreptîndu-se către havuz, o urmase încetişor şi, călcînd fără zgomot, ajunsese la crînguşor tocmai cînd Sett Zobeida era goală. Şi, ascuns între frunzişuri, începu s-o privească şi să se minuneze de alba ei goliciune din apă. Şi cum sta cu o mînă sprijinită pe o creangă, deodată creanga se frînse şi Sett Zobeida...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...deodată creanga se frînse și Sett Zobeida, cuprinsă de spaimă, se întoarse, punîndu-și repede mîinile la locul de rușine, ca să-l ferească de priviri străine. Or, Sett Zobeida era așa de binecuvîntată, încît mîinile ei amîndouă nu izbuteau să acopere totul ; așa că, printre degetele ei, ochii califului zăreau întreaga comoară.

Al-Rașid, care pînă atunci nu avusese prilejul s-o privească în voie pe verișoara lui, fu și uimit și încîntat văzînd-o acum cît de dăruită era, și se grăbi să se îndepărteze pe furiș, așa cum venise. Dar cele văzute îi stîrniseră închipuirea și se simți deodată ispitit să facă versuri. Începu prin a ticlui, pe un ritm sprinten, următorul vers :

Văzui argintul gol într-un havuz...

Dar degeaba își mai frămîntă el mintea să ducă mai departe cuvintele, căci nu izbuti nu numai să isprăvească poezia, ci nici măcar să facă și versul următor, cerut de rimă ; și se simțea tare necăjit și asuda repetîndu-și :

Văzui argintul gol într-un havuz...

Și nu izbutea să iasă la liman. Atunci, se hotărî să-l cheme pe poetul Abu-Nuwas și îi spuse :

— Ia să vedem dacă tu poți să duci la capăt o poezioară care are ca vers de început aceste cuvinte :

Văzui argintul gol într-un havuz...

Atunci, Abu-Nuwas, care și el dăduse tîrcoale prin preajma havuzului și luase seama la toată întîmplarea de mai înainte, răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și, spre uluirea califului, ticlui pe dată stihurile următoare :

Văzui argintul gol într-un havuz,
Și ochii mei cu flăcări s-au aprins.
Gazela dulce sufletul mi-a prins
Cu-al fericirii ei ascuns hurmuz.

De ce nu m-am putut schimba un timp
În val de apă, să-i alint hoțește
Al frumuseții har — sau într-un pește,
Pentru un ceas ori două, să mă schimb ?

Califul nu încercă să afle cum de știuse Abu-Nuwas să dea versurilor lui o culoare atît de aidoma cu faptele întîmplate, și îl răsplăti cu dărnicie, spre a-i dovedi mulțumirea avută.

Pe urmă, Șeherezada adăugă :

— Dar să nu socoți, o, preafericitule rege, că această iscusință a minții lui Abu-Nuwas ar fi mai strălucită decît minunata lui stihuire din snoava ce vine acum la rînd.

ABU-NUWAS FĂCÎND STIHURI

Într-o noapte, califul Harun Al-Rașid, prins de nesomnu-i greu, se plimba singur pe sub galeriile seraiului său, cînd o zări pe una dintre roabele lui, pe care o iubea peste măsură, îndreptîndu-se către pavilionul cel de taină. Se luă după ea și

intră pe urmele acesteia în pavilion. O cuprinse atunci în brațe și începu s-o alinte și să se joace cu ea, pînă ce roabei îi căzu vălul ce-o acoperea și pînă ce tunica îi alunecă de pe umeri.

Văzînd-o așa, dorința se aprinse în sufletul califului, care vroi pe dată să meargă cu sclava ; ci ea se trase îndărăt, spunînd :

— Iartă-mă, acum, o, emire al dreptcredincioșilor ! Să amînăm pe mîine, căci în seara aceasta nu mă așteptam că ai să mă cinstești cu vizita ta și nu sînt deloc pregătită. Ci mîine, cu voia lui Allah ! ai să mă găsești parfumată și pe un pat cu iasomii înmiresmate.

Atunci Al-Rașid nu mai stărui și se întoarse la plimbarea lui.

A doua zi, pe la aceeași vreme, emirul îl trimise pe Massrur, căpetenia eunucilor, s-o vestească pe roabă de făgăduita lui venire. Ci fetișcana tocmai avusese în ziua aceea un început de oboseală și, simțindu-se mai slăbită și mai neînstare decît oricînd, se mulțumi, drept orice răspuns dat lui Massrur, care îi aminti de făgăduiala din ajun, să-i citeze zicala : „Ziua șterge vorbele din timpul nopții !"

În clipa cînd Massrur îi repeta califului cuvintele acestea ale fetișcanei, intrară poeții Abu-Nuwas, El-Rakași și Abu-Mossab. Iar califul se întoarse către ei și le spuse :

— Fiecare dintre voi să-mi ticluiască pe dată cîteva stihuri în care să fie cuprinse cuvintele : „Ziua șterge vorbele din timpul nopții !"

Atunci, poetul El-Rakași spuse cel dintîi :

O, inimă, ia seama
Și fugi de-acea copilă,
Frumoasă și gingașă,
Dar fără pic de milă,

Ce nu vrea 'nici să deie
Și nici ea să primească,
Făgăduind că „mîine“...
Și-apoi, cu nefirească
Și dulce nepăsare,
Nu-și schimbă vorba-n fapte,
Spunînd că : „Ziua șterge
Vorbele spuse-n noapte !“

Pe urmă, Abu-Mossab înaintă și spuse :

Inima mea aleargă
Spre-a ei, în goana mare,
Iar ea se joacă, reaua,
Cu-a mea înflacărare.

Cînd ochii-mi plîng, și pieptul
De dorul ei mă arde,
Ea doar se mulțumește
Să rîdă mai departe.

De-i amintesc ce-mi spuse,
Ea îmi răspunde-n șoapte,
Zîmbindu-mi : „Ziua șterge
Vorbele spuse-n noapte !“

Cel din urmă, Abu-Nuwas, înaintă și spuse :

În seara liniștită.
Ce dulce se-ndoia !
Cît farmec, fără voie,
Prin trupu-i tremura !

În linul vînt al serii,
Suav-amețitor,
Un ram părea, ca ramul
Zbătîndu-se ușor.

Şi-au început deodată
Sub haină să-i tresalte,
Mici, sînii ei, aprinşii,
Ca două rodii calde.

De-atîtea dulci alinturi,
Şi jocuri dragi, şi glume,
Dibaci purtîndu-mi mîna
Şi cu un rost anume,

Iaşmacul de pe faţă
Deodată se-abătu,
Şi de pe umeri, moale,
Tunica îi căzu.

Şi se ivi deodată,
Pe jumătate goală,
Din rochia-i căzută,
Ca floarea din petală.

Cum noaptea-şi coborîse
A umbrelor perdea,
Aprins de dor, şi lacom,
I-am spus : „Te vreau a mea !"

Ci ea şopti doar : „mîine"...
Iar eu, a doua zi,
I-aduc aminte dulce :
„Făgăduiala, ştii !"...

Ea, ca-ntr-un vis, cu ochii
Rîzînd, cu buze coapte,
Răspunse : „Ziua şterge
Vorbele spuse-n noapte !"

După ce ascultă toate aceste stihuri, Al-Raşid puse să se dea cîte o sumă mare de bani fiecărui

poet, afară de Abu-Nuwas, și porunci ca acesta să fie ucis numaidecît, strigînd :

— Pe Allah ! tu ești în cîrdășie cu sclava aceea ! Altminterea, de unde ai fi știut să zugrăvești atîta de aidoma o întîmplare la care numai eu am fost de față ?

Abu-Nuwas începu să rîdă și răspunse :

— Califul, stăpînul nostru, uită că adevăratul poet este acela care știe să ghicească ceea ce-i ascuns, numai din atîta cît i se spune ! Și, de altminteri, însuși Profetul (cu el fie rugăciunea și pacea !) ne-a înfățișat pe noi, poeții, de minune, atunci cînd, vorbind despre noi, a spus : „Poeții umblă pe toate drumurile ca niște smintiți. Numai închipuirea îi călăuzește, și diavolul ! Și povestesc și spun lucruri pe care nu le săvîrșesc !"

Al-Rașid, la cuvintele acestea, nu vroi să mai adîncească o taină ca aceea și, după ce îl iertă pe Abu-Nuwas, îi dărui de două ori mai mulți bani decît dăduse celorlalți doi poeți.

După ce regele Șahriar auzi această snoavă, strigă :

— Nu, pe Allah ! eu nu l-aș fi iertat pe Abu-Nuwas ăsta, și-aș fi cercetat acea taină, și-aș fi pus să i se taie capul unui fluieră-vînt ca el. Nu vreau, auzi tu, Șeherezada, să-mi mai pomenești de dezmățatul ăsta care nu respecta nici pe califi, nici legile.

Iar Șeherezada spuse :

— Atunci, o, preafericitule rege, am să-ți povestesc snoava cu măgarul.

MĂGARUL

Într-o zi, un om de treabă, ca toți oamenii de treabă, care sînt de-atîtea ori păcăliți de semenii

lor, mergea prin suk, ducind după el un măgar legat numai cu o funie, ce slujea și de căpăstru animalului. Un hoț iscusit îl zări și se hotărî să-i fure măgarul. Îi spuse și unui tovarăș de-al lui ce are de gînd să facă, iar acela îl întrebă :

— Da cum o să faci ca să nu te simtă stăpinul măgarului ?

Hoțul răspunse :

— Vino după mine și-ai să vezi.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzecea noapte

Ea urmă :

...Vino după mine și-ai să vezi.

Se apropie atunci de om pe la spate și, încet-încetișor, scoase căpăstrul măgarului, și-l petrecu apoi pe după cap, fără ca omul să simtă ceva, și merse mai departe, ca o vită de povară, în vreme ce tovarășul său se îndepărta cu măgarul dezlegat.

Cînd hoțul se încredință că măgarul era destul de departe, se opri deodată din mers ; iar omul, fără a întoarce capul, se străduia, smucindu-l, să-l silească să înainteze. Dar, simțind opunerea, se întoarse să-și îndemne vita la drum și, în loc de măgar, dete cu ochii de hoțul legat cu căpăstrul, stînd cu priviri rugătoare și umile. Și-atîta de uimit se simți, de rămase înmărmurit dinaintea

hoțului : și, după un răstimp, izbuti într-un sfîrșit să îngaime cîteva șoapte și să întrebe :

— Cine ești ?

Hoțul, cu glas înecat de lacrimi, strigă :

— Sînt măgarul tău, o, stăpîne. Ci povestea mea-i de-a mirărilc. Află, în adevăr, că în tinerețea mea eram o haimana dedată la tot soiul de păcătoșenii ticăloase. Într-o zi, m-am întors acasă beat și, scîrbind-o pe maică-mea, care, văzîndu-mă așa, nu mai putea să-și stăpînească supărarea, mă coperi cu vorbe de ocară și vru să mă alunge din casă. Ci eu o împinsei cît colo și, în beția mea, detei în ea. Atunci, mîniată pe purtarea mea față de ea, mă blestemă, iar urmarea blestemului ei fu că-mi schimbai pe dată înfățișarea și mă prefăcui în măgar. Atunci tu, o, stăpîne al meu, m-ai cumpărat din sukul de măgari, pe cinci dinari, și m-ai ținut așa toată vremea asta, și te-ai slujit de mine ca de o vită de povară, și m-ai îmboldit din spate atunci cînd, istovit, nu mai vroiam să merg, și îmi aruncai o droaie de înjurături pe care eu n-am să cutez niciodată să le rostesc. Și-așa ! Iar eu nu mă puteam plînge nicicum, de vreme ce graiul îmi fusese luat și tot ce puteam să fac, cîteodată, dar nu prea des, era să izbutesc cîte-un vînt, în locul vorbei ce-mi lipsea. Într-un sfîrșit, astăzi, de bună seamă că sărmana maică-mea și-o fi adus aminte de mine cu părere de rău și pesemne că i s-o fi întors mila în inimă și-o fi îndemnat-o să ceară pentru mine îndurarea Celui Preaînalt. Or, nu mă îndoiesc deloc, numai în urma acestei îndurări mă vezi tu acuma întors la întîia mea înfățișare de om, o, stăpîne al meu.

La vorbele acestea, bietul om strigă :

— O, frate, iartă-mi greșelile săvîrșite față de tine, ocroti-te-ar Allah ! și uită grelele poveri ce

te-am făcut să înduri fără de voia mea! Nu este izbăvire decît întru Allah!

Şi se grăbi să deznoade căpăstrul cu care era legat hoţul, şi plecă tare amărît spre casa lui, unde nu izbuti să mai închidă ochii în noaptea aceea, atîta se căia şi se amăra.

Peste vreo cîteva zile, bietul om se duse iar la sukul de măgari, ca să-şi cumpere alt măgar, şi care nu-i fu mirarea cînd dete în tîrg peste măgarul lui dintîi, aidoma la înfăţişare cum era înainte de a se fi schimbat! Şi gîndi în sine-şi: „De bună seamă că puşlamaua asta a săvîrşit altă păcătoşenie". Şi se apropie de măgarul care începuse să zbiere recunoscîndu-l, se aplecă la urechea lui şi îi strigă din toate puterile:

— O, ticălos fără de leac! iar trebuie s-o fi necăjit şi s-o fi lovit pe mama ta, de-ai fost iarăşi preschimbat aşa în măgar. Ci, pe Allah! nu eu am să te mai cumpăr acuma!

Şi, mînios, îl scuipă în ochi şi plecă să-şi cumpere alt măgar, dovedit ca născut dintr-un tată şi dintr-o mamă de neam măgăresc.

Şi, tot în noaptea aceea, Şeherezada mai spuse:

SETT ZOBEIDA PRINSĂ CU OCARA

Se povesteşte că Harun Al-Raşid, califul dreptcredincioşilor, s-a dus într-o zi să-şi facă hodina cea de după masă în iatacul soţiei sale Sett Zobeida şi, dînd să se tolănească pe pat, a băgat de seamă că, chiar la mijlocul patului, se afla o pată întinsă, încă proaspătă, pată care, fără de cea mai mică îndoială, era de la Sett Zobeida. Cînd o văzu, lu-

mea se înnegură dinaintea ochilor califului, care se mînie peste măsură. Porunci numaidecît să vină Sett Zobeida și, cu privirile fulgerînd de supărare și cu barba tremurînd, îi strigă :

— Ce-i pata asta de pe patul nostru ?

Sett Zobeida își aplecă ochii spre pata cu buclucul și spuse :

— Este sămînță de bărbat, o, emire al dreptcredincioșilor !

El țipă, abia-abia mai stăpînindu-și clocotul mîniei :

— Și poți cumva să mă lămurești cum de-a ajuns asemenea lucru, încă proaspăt, pe patul tău, în care n-am mai stat de mai bine de-o săptămînă?

Ea strigă, tulburată cu totul :

— Neprihana-i cu mine și împrejurul meu, o, emire al dreptcredincioșilor ! Nu cumva mă bănuiești de preacurvie ?

Al-Rașid spuse :

— Te bănuiesc, și-am să chem numaidecît să vină aici cadiul Abi-Yussuf, ca să cerceteze lucrul și să-mi spună care-i părerea lui. Și, pe cinstea strămoșilor noștri ! o, fiică a moșului meu, n-am să mă dau îndărăt de la nimic, dacă ai să fii dovedită vinovată de către cadiu !

Cînd veni cadiul, Al-Rașid îi spuse :

— O, Abi-Yussuf, ia să-mi spui ce poate fi cu adevărat pata aceasta !

Cadiul se apropie de pat, își puse degetul în mijlocul petei, îl duse apoi în dreptul ochilor, apoi în dreptul nasului, și spuse :

— Este sămînță de bărbat, o, emire al dreptcredincioșilor !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și una noapte

Ea urmă :

...o, emire al dreptcredincioșilor !

El întrebă :

— De unde poate să fie ?

Cadiul, tare uluit și nevoind să rostească vreo vorbă ce i-ar fi atras vrăjmășia aprigei Sett Zobeida, ridică fruntea spre tavan ca pentru a cugeta și zări într-o scobitură aripa unui liliac ghemuit acolo. Și-așa, un gînd mîntuitor îi străluminà mintea, și spuse :

— Dă-mi o lancie, o, emire al dreptcredincioșilor !

Califul îi dete o lancie și Abi-Yussuf străpunse cu ea liliacul, care căzu greoi. Atunci cadiul spuse:

— O, emire al dreptcredincioșilor, cărțile doftoricești ne învață că sămînța liliacului se aseamănă de-a mirarea cu cea a omului. Nu încape îndoială că fapta a fost săvîrșită de liliacul acesta, la vederea mîndrei Sett Zobeida adormite. Ai văzut și tu că l-am pedepsit cu moartea.

Lămurirea aceasta îl mulțumi pe deplin pe calif, care, nemaiîndoindu-se de nevinovăția soției sale, îl coperi pe cadiu cu daruri, în semn de răsplată. Iar Sett Zobeida, la rîndu-i, peste măsură de fericită, îi făcu daruri strălucite și îl pofti să rămînă să mănînce cu ea și cu califul cîteva poame și niște trufandale ce-i fuseseră aduse.

Cadiul se așeză, așadar, între calif și Sett Zobeida, pe chilim, iar Sett Zobeida curăță o banană și, întinzîndu-i-o, îi spuse :

— Mai am în grădina mea și alte roade, rare la această vreme a anului; dorești asemenea roade, în locul bananelor?

El răspunse:

— Eu am statornic obicei, o, stăpînă a mea, să nu rostesc judecăți în lipsă. Trebuie, dar, ca mai întîi să văd acele roade, spre a le asemui cu trufandalele de aici, și numai după aceea să-mi dau părerea asupra bunătății fiecăreia dintre ele.

Sett Zobeida trimise numaidecît să se culeagă și să se aducă trufandalele din grădina ei și, dîndu-i-le cadiului să le guste, îl întrebă:

— Care dintre aceste poame îți plac mai mult acuma?

Cadiul zîmbi cu un aer înțelegător, îl privi pe calif, apoi pe Sett Zobeida, și spuse:

— Pe Allah! răspunsul este tare anevoios! De-aș zice că-mi place mai mult una dintre aceste roade, aș osîndi-o totodată pe cealaltă, și m-aș primejdui să-mi facă vreo tulburare de pîntece, prilejuită de ciuda poamelor împotriva mea.

Auzind răspunsul, Al-Rașid și Sett Zobeida se porniră pe un rîs de se prăbușiră pe spate.

Iar Șeherezada, văzînd după anumite semne că regele Șahriar părea mai degrabă că ar fi vroit s-o osîndească fără milă pe Sett Zobeida, punînd în seama ei vina, se grăbi, ca să-i schimbe gîndurile, să-i povestească snoava următoare:

BĂRBAT SAU FEMEIE?

Se povestește, printre feluritele snoave despre marele Chosroe, regele Persiei, că acestui rege îi

plăcea tare mult peştele. Într-o zi, pe cînd sta pe terasa casei lui împreună cu soţia sa, frumoasa Şirin, un pescar veni să-i aducă în dar un peşte mare şi frumos din cale-afară. Regele fu încîntat de acel dar, şi porunci să i se dea pescarului patru mii de drahme. Ci frumoasa Şirin, care niciodată nu lăudase mărinimoasa dărnicie a regelui, aşteptă să plece pescarul şi spuse :

— Nu-i îngăduit să fii pînă într-atîta de risipitor încît să dai unui pescar patru mii de drahme numai pentru un peşte. Trebuie numaidecît să-i iei banii îndărăt, altminteri toţi cei care, de aci înainte, îţi vor aduce vreun dar, au să-şi salte nădejdile de la preţul acesta în sus ; şi n-ai să poţi face faţă pretenţiilor lor !

Regele Chosroe răspunse :

— Ar fi lucru ruşinos pentru un rege să ia îndărăt ceea ce a dat. Să uităm, aşadar, ceea ce s-a petrecut !

Ci Şirin răspunse :

— Nu ! nu este cu putinţă să laşi lucrurile să meargă aşa ! Este un mijloc de a lua banii îndărăt, fără ca pescarul ori altcineva să poată cîrti. Pentru aceasta, nu ai decît să-l chemi îndărăt pe pescar şi să-l întrebi : „Peştele pe care mi l-ai adus este de parte bărbătească ori de parte femeiască ?“ Dacă răspunde că este de parte bărbătească, i-l dai îndărăt spunîndu-i : „Eu vreau unul de parte femeiască !“ ; iar dacă spune că este de parte femeiască, i-l dai tot aşa îndărăt, spunînd : „Eu vreau unul de parte bărbătească !“

Regele Chosroe, care o iubea cu o dragoste peste măsură pe frumoasa Şirin, nu vroi s-o supere şi se grăbi să facă, măcar că cu părere de rău, ceea ce îl sfătuise ea. Numai că pescarul era un om înzestrat cu iscusinţă de minte şi de vorbă, şi-atunci

cînd Chosroe, întorcîndu-l din cale, îl întrebă: „Peștele este de parte bărbătească ori de parte femeiască?“, el sărută pămîntul și spuse:

— Peștele acesta, o, măria ta, este hermafrodit!

La aceste cuvinte, Chosroe se umplu de plăcere și începu să rîdă, pe urmă porunci cămărașului să dea pescarului opt mii de drahme, în loc de patru mii. Pescarul se duse cu cămărașul care îi numără cele opt mii de drahme; puse banii în sacul ce-i slujise la aducerea peștelui și plecă.

Cînd ajunse în curtea palatului, lăsă, ca din nebăgare de seamă, să cadă din sac o drahmă de argint. Pe dată se repezi să-și pună sacul jos, să caute acea drahmă și s-o găsească, dînd semne de mulțumire mare.

Or, Chosroe și Șirin îl priveau de pe terasă și văzură cele ce se petrecură. Atunci Șirin, bucuroasă de prilejul ce i se ivea, strigă...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci și doua noapte

Ea urmă:

...Șirin strigă:

— Ia te uită ce mai pescar! Mare cărpănoșenie de om! Scapă o drahmă pe jos și, în loc s-o lase acolo ca s-o găsească vreun sărman, el atîta-i de nemernic încît o adună numaidecît, ca nu cumva să se bucure de ea vreun biet nevoiaș.

La cuvintele acestea, Chosroe se simţi atins pînă în suflet şi, trimiţînd după pescar, îl mustră :

— O, fiinţă nevolnică, de bună seamă că tu nu eşti om, de vreme ce ai un suflet atît de mişel. Are să te piardă zgîrcenia care te-a îndemnat să laşi jos un sac plin de aur ca să cauţi o singură drahmă căzută spre norocul vreunui nevoiaş.

Atunci pescarul sărută pămîntul şi răspunse :

— Deie-i Allah viaţă lungă regelui ! De-am luat de jos acea drahmă, n-am făcut lucrul acesta din pricină că aş pune mare preţ pe o drahmă, ci pentru că în ochii mei ea are o mare însemnătate. Au nu poartă drahma aceasta pe o parte chipul regelui, iar pe cealaltă numele lui ? N-am vroit s-o las călcată cumva în picioare de vreun trecător. Şi m-am grăbit s-o ridic, urmînd astfel pilda regelui, ce m-a scos din ţărînă, pe mine, cel care deabia preţuiesc cît o drahmă.

Răspunsul acesta îi plăcu atît de mult regelui, încît puse să i se mai dea patru mii de drahme pescarului, şi porunci crainicilor să strige prin toată împărăţia : „Niciodată nu trebuie să te laşi călăuzit de sfatul femeilor. Căci cel care se ia după ele săvîrşeşte două greşeli, vrînd să îndrepte o jumătate de greşeală."

Regele Şahriar, auzind această snoavă, spuse :

— Tare-mi place cum s-a purtat Chosroe, precum şi neîncrederea lui în femei. Ele-s pricina multor necazuri.

Ci Seherezada şi începuse :

ÎMPĂRŢEALA

Intr-o noapte, califul Harun Al-Raşid se plîngea de nesomnul lui, faţă de vizirul Giafar şi de spă-

tarul Massrur, cînd deodată Massrur izbucni într-un hohot de rîs. Califul îl privi încruntînd din sprîncene și îi zise :

— Și de ce rîzi așa ? De nebunie sau de batjocură ?

Massrur răspunse :

— Nu, pe Allah ! o, emire al dreptcredincioșilor, jur pe nemoșenia ta cu Profetul ! dacă rîd, nu rîd nicidecum ca urmare a vreuneia din aceste pricini, ci numai pentru că mi-am adus aminte de niște cuvinte de duh ale unuia, Ibn Al-Karabi, în jurul căruia se strînsese lumea roată, ieri, pe malul Tigrului, ca să-l asculte.

Califul spuse :

— Dacă-i așa, dă fuga iute și caută-mi-l pe Ibn Al-Karabi ăsta. Poate-o izbuti el să-mi mai ușureze oleacă inima.

Numaidecît Massrur alergă pe urmele duhliului de Ibn Al-Karabi și, dacă-l găsi, îi spuse :

— I-am vorbit despre tine califului, care m-a trimis să te caut și să te duc la el, ca să-l faci să rîdă.

Ibn Al-Karabi răspunse :

— Ascult și mă supun.

Massrur adăugă :

— Da, de bună seamă că vreau să te duc la calif, ci, bine înțeles, te duc numai dacă ai să-mi dai trei părți din ceea ce o să-ți dăruiască el drept răsplată.

Ibn Al-Karabi spuse :

— E prea mult. Îți dau două treimi pentru osteneala ta. Atîta-i de-ajuns.

Massrur, după ce se codi, chipurile, oleacă, pînă la urmă lăsă cum spusese Al-Karabi și îl duse la calif.

Al-Rașid, cînd îl văzu intrînd, îi spuse :

— Zice-se că știi să spui vorbe tare de duh. Ia, deapănă-le, ca să le vedem. Ci să știi bine că, de nu izbutești să mă faci să rîd, te-așteaptă o ciomăgeală strașnică.

Primejdia aceasta avu ca urmare că-i îngheță cu totul isteția lui Ibn Al-Karabi, care nu mai știu atunci să născocească decît niște fleacuri nevolnice ; iar Al-Rașid, în loc să rîdă, simți cum îi sporește veninul și, pînă la urmă, strigă :

— Să i se deie o sută de lovituri la tălpile picioarelor, ca să i se mute în picioare sîngele care i-a astupat creierii !

Numaidecît Ibn Al-Karabi fu întins pe jos și începură să i se care lovituri numărate la tălpile picioarelor. Deodată, cînd numărul loviturilor ajunse la treizeci, Ibn Al-Karabi strigă :

— Acum să i se numere lui Massrur, după înțelegerea dintre noi, celelalte două treimi care au mai rămas !

Străjerii, atunci, la un semn al califului, îl înhățară pe Massrur, îl așternură pe jos și începură să-l facă să simtă pe tălpile picioarelor usturimea loviturilor. Ci, de la cele dintîi lovituri, Massrur strigă :

— Pe Allah ! mă mulțumesc numai cu o treime, ba chiar și numai cu un sfert, și-i las lui restul.

La cuvintele acestea, califul se porni pe un rîs de se răsturnă pe spate, și porunci să li se dea cîte o mie de dinari fiecăruia dintre cei doi pedepsiți.

Pe urmă, Șeherezada nu vroi să lase noaptea să treacă fără a mai povesti și snoava următoare :

DASCĂLUL DE ȘCOALĂ

Odată, un om, a cărui meserie era de a tăia frunze la cîini și de a trăi pe spinarea altora, se

gîndi să se facă dascăl de școală, măcar că nu știa nici să citească, nici să scrie, socotind că dăscălia-i singura meserie ce-i putea îngădui să cîștige bani fără să facă nimic; căci toată lumea știe că poți să fii dascăl de școală și să n-ai habar nici de reguli, nici de cele mai de seamă cunoștințe despre limbă; e de ajuns pentru aceasta să fii destul de isteț încît să-i faci pe ceilalți să creadă că ești un mare grămătic; și se știe că un grămătic învățat este de obicei un biet om îngust la minte, mărginit, cicălitor, neisprăvit și neputincios.

Așa că haimanaua noastră se închipui dascăl de școală, și nu trebui să-și dea altă osteneală decît să-și sporească numărul învîrtiturilor și al mărimii turbanului, precum și pe aceea de a deschide, în afundul unei ulicioare, o sală, pe care o împodobi cu table de scris și cu alte asemenea lucruri, și unde își așteptă mușteriii.

Or, văzînd un turban atît de măreț, locuitorii din mahala nu se mai îndoiră de știința vecinului lor și se grăbiră să-și trimită copiii la el.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și treia noapte

Ea urmă:

...se grăbi să-și trimită copiii la el.

El, însă, neștiind nici să citească, nici să scrie, găsise un mijloc grozav de dibaci spre a ieși din

încurcătură : îi punea pe copiii care mai știau oleacă să citească și să scrie să-i învețe pe cei care nu știau chiar nimic, în vreme ce el se prefăcea că-i supraveghează, că încuviințează ce zic ei ori că dimpotrivă.

Și iacă-așa, școala înflorea, iar negustoriile dascălului luară o înfățișare minunată.

Într-o zi, pe cînd el sta cu nuiaua în mînă și își bulbuca amarnic ochii asupra micuților topiți de spaimă, intră în sală o femeie ținînd în mînă o scrisoare. Se îndreptă către dascăl, ca să-l roage să i-o citească. Iar dascălul nu mai știu cum să facă să scape de-o asemenea încercare ; și se ridică zorit, dînd să plece. Ci femeia îl opri, rugîndu-l fierbinte să-i citească scrisoarea înainte de a pleca. Dascălul răspunse :

— Nu pot să mai stau : muezinul a și vestit ceasul rugăciunii de amiază, și trebuie să mă duc la moschee.

Femeia însă nu vroi să-l lase și îi spuse :

— Allah fie cu tine ! scrisoarea aceasta mi-a fost trimisă de soțul meu, care lipsește de cinci ani, și numai tu, în toată mahalaua, știi să citești.

Și îl sili să ia scrisoarea.

Dascălul fu nevoit atunci să desfacă scrisoarea ; o ținea însă pe dos și, în marea încurcătură în care se afla, începu să-și încrunte sprîncenele, privind literele, să-și sucească pe cap turbanul și să asude de trudă.

Văzîndu-l așa, biata femeie gîndi : „Nu mai încape îndoială ! dacă dascălul e atîta de zdruncinat, pesemne că a citit vești rele. O, ce nenorocire ! poate că soțul meu a murit ?“ Pe urmă, plină de îngrijorare, îi spuse dascălului :

— Fie-ți milă ! nu-mi ascunde nimic ! A murit ?

Drept orice răspuns, dascălul ridică fruntea oarecum gînditor și păstră tăcerea. Ea strigă atunci :

— O, ce nenorocire pe capul meu ! să-mi rup oare hainele ?

El răspunse :

— Rupe-le !

Ea întrebă, peste măsură de necăjită :

— Să-mi dau palme peste obraji și să-mi sfîșii oare fața ?

El răspunse :

— Dă-ți palme și sfîșie-ți obrajii !

La cuvintele acestea, biata femeie se repezi afară din școală și alergă la casa ei, pe care o umplu cu bocete. Iar vecinii toți deteră fuga la ea și începură s-o mîngîie, dar cu totul zadarnic. Tocmai atunci, o rudă de-a nefericitei intră, văzu scrisoarea și, după ce o ceti, îi spuse femeii :

— Da' cine-a putut să-ți spună că soțul tău a murit ? În scrisoare nu se află așa ceva. Ia uite ce scrie aici : *„Primește salamalekul și urările mele ! O, fiică a unchiului meu, află că sînt bine sănătos și că nădăjduiesc să mă întorc lîngă tine pînă-n cincisprezece zile. Ci, pînă atunci, îți trimit, ca să-ți dovedesc că nu te-am uitat, o pînză de in, înfășurată într-o pătură. Uassalam !"*

Femeia luă atunci scrisoarea și se întoarse la școală, ca să-l mustre pe dascăl că o mințise. Îl găsi stînd în pragul ușii și îi spuse :

— Au nu ți-e pic de rușine s-o înșeli așa pe o biată femeie și să-i vestești că soțul ei a murit, atunci cînd în scrisoare stă scris că soțul meu are să se întoarcă în curînd și că îmi trimite mai înainte o pînză de in înfășurată într-o pătură ?

La aceste cuvinte, dascălul răspunse :

— De bună seamă, o, biată femeie, ai dreptate să mă certi. Ci iartă-mă, căci în clipa în care ți-

neam în mînă scrisoarea ta eram tare grăbit și, citind-o cam la repezeală și pe sărite, am crezut că pînza și pătura erau o amintire ce ți-o trimeteau dintre lucrurile soțului tău mort.

Șeherezada spuse apoi :

STIHURILE DE PE O CĂMAȘĂ

Se povestește că El-Amin, fratele califului El-Mamun, ducîndu-se într-o zi în ospeție la moșu-său, zări o sclavă tare frumoasă, care cînta din lăută ; și se îndrăgosti de ea. Iar unchiul lui El-Amin băgă de seamă îndată cît de mult îl tulburase roaba pe nepotul său ; și, ca să-i facă un dar plăcut, așteptă mai întîi ca tînărul să plece, apoi îi trimise sclava, încărcată cu giuvaieruri și îmbrăcată în haine scumpe. El-Amin socoti însă că moșu-său se și bucurase de prima pîrgă a fetișcanei și că i-o dăruia gustată ; căci îl știa peste poate de lacom la poame încă acrișoare. Așa încît nu vroi să primească roaba și i-o trimise îndărăt, împreună cu o scrisoare în care îi spunea că o poamă mușcată de grădinar înainte de a fi coaptă nu mai îndulcește gura cumpărătorului.

Atunci moșu-său îi porunci fetișcanei să se dezbrace cu totul, îi puse în mînă lăuta și o trimise iarăși la El-Amin, îmbrăcată numai într-o cămașă de mătase pe care străluceau, scrise cu litere de aur, următoarele stihuri :

Comoara ce-o ascund în umbra mea
N-a fost atinsă decît de privirea
Ce doar a vrut s-o cerceteze-așa
Și să-i admire doar desăvîrșirea.

Cînd văzu nurii sclavei îmbrăcate în acea cămașă străvezie și cînd citi acele stihuri, El-Amin nu mai avu nici o pricină să n-o dorească și primi darul acela care îl cinstea întru totul.

Șeherezada, în noaptea aceea, a mai spus :

STIHURILE DE PE O CUPĂ

Califul El-Motawakkel a căzut bolnav într-o zi, și doftorul lui, Yahia, i-a prescris niște leacuri atît de minunate încît boala s-a risipit și califul s-a vindecat. Atunci, din toate părțile, au început să curgă darurile de firitisire către calif. Or, între alte peșcheșuri, califul primi de la Ibn-Kahan, ca plocon, o fată tînără și neatinsă, cu sîni mai mîndri ca rodiile. Odată cu frumusețea ei, fata îi mai aducea califului, înfățișîndu-i-se, și o minunată carafă de cleștar, plină cu un vin de soi.

* Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și patra noapte

Ea urmă :

Fata ținea carafa într-o mînă, iar în cealaltă mînă o cupă de aur, pe care, cu litere de rubin, erau scrise aceste stihuri :

Care dictam, sau care teriac
Se poate-asemuire oarecînd
Cu vinu-acesta, nentrecutul leac
Al relelor din trupuri și din gînd?

Or, preaînvățatul doftor Yahia se afla în acea clipă lîngă calif. Citind stihurile, începu să rîdă și îi spuse califului :

— Pe Allah ! o, emire al drepteredincioșilor, fetișcana aceasta și doftoria ce-ți aduce au să facă pentru întremarea ta mai mult decît toate leacurile cele de demult și cele din vremile noastre !

Pe urmă, Șeherezada, fără să se oprească, începu numaidecît snoava următoare :

CALIFUL ÎN COȘ

Întîmplarea aceasta a fost povestită de vestitul cîntăreț Isac din Mossul, care spunea :

— Ieșisem tîrziu într-o noapte de la un ziafet de la califul El-Mamun și, cum eram tare îmbulzit de-un zor ce mă cam sîcîia, o luai pe-o ulicioară în care nu se vedea nici o lumină, mă apropiai de un zid și făcui ceea ce făcui. Tocmai isprăvisem, cînd, în bezna aceea, simții ceva căzîndu-mi pe cap. Sării în lături, uluit de-a binelea, apucai lucrul acela și, pipăindu-l pe toate părțile, băgai de seamă, spre marea mea nedumerire, că era un coș mare, spînzurat la cele patru urechi ale lui cu o frînghie ce atîrna de pe casă. Îl mai pipăii oleacă și văzui că era căptușit cu mătase pe dinlăuntru și împodobit cu două perne ce miroseau frumos

Or eu, cum băusem mai mult ca de obicei, mă simții ispitit de mintea mea cea beată să mă sui și să mă așez în acel coș ce se înfățișa singur odihnei mele. Nu mai putui înfrunta ispita și mă suii în coș. Și numaidecît, înainte de-a mai putea să sar jos, mă simții ridicat repede-repede pînă-n dreptul terasei, unde fusei luat, fără o vorbă, de patru fete tinere, care mă lăsară jos pe terasă și mă poftiră să le urmez. Una dintre ele mergea înaintea mea cu o făclie în mînă, iar celelalte trei se ațineau la spate, silindu-mă să cobor o scară de marmoră și să intru într-o sală de o măreție asemenea numai cu cea din palatul califului. Și gîndeam în mintea mea : „Pesemne că sînt luat drept altcineva, cu care și-or fi dat întîlnire în noaptea aceasta. Allah are să limpezească lucrurile."

Cum încă mă aflam în această nedumerire, o perdea mare de mătase ce ascundea o parte din sală se dete la o parte și zării zece tinere fete minunate, cu mijlocel subțire, cu trupuri fără de seamăn, unele purtînd făclii, iar altele cățui de aur în care ardeau nard și aloe. În mijlocul lor mergea o fetișcană ce-ar fi făcut și stelele să tremure de pizmă. Se legăna în mers și privea drăgălașă în lături, de să facă să zboare pînă și sufletele cele mai greoaie. Or eu, cînd o văzui, sării pe cele două picioare ale mele și mă plecai dinainte-i pînă la pămînt. Iar ea mă privi, îmi zîmbi și îmi spuse :

— Bine-ai venit, oaspete !

Pe urmă se așeză și, cu glas răpitor, îmi spuse :

— Șezi, ya sidi !

Eu mă așezai, cu beția vinului demult risipită și înlocuită cu o amețeală și mai grea. Iar ea îmi spuse :

— Şi cum ai făcut de-ai venit pe uliţa noastră şi de te-ai suit în coş ?

Eu răspunsei :

— O, stăpînă a mea, zorul tainic al lăuntrurilor mele m-a îndemnat pînă în uliţă ; pe urmă vinul m-a făcut să mă sui în coş ; iar acum, bunătatea ta m-a adus în această sală, unde farmecele tale au pus altă ameţeală în locul beţiei din mintea mea.

La cuvintele acestea, fetişcana, vădit mulţumită, mă întrebă :

— Ce meserie ai tu ?

Eu mă ferii să-i spun că sînt cîntăreţul şi muzicianul califului, şi îi răspunsei :

— Sînt ţesător în sukul ţesătorilor din Bagdad.

Ea îmi spuse :

— Purtarea ta este aleasă şi face cinste sukului ţesătorilor. Dacă la ea mai adaugi cumva şi cunoaşterea poeziei, n-are de ce să ne pară rău că te-am primit printre noi. Ştii versuri ?

Eu răspunsei :

— Ştiu.

Ea zise :

— Spune-ne cîteva.

Răspunsei :

— O, stăpînă a mea, oaspetele este totdeauna oleacă tulburat de primirea ce i se face. Dă-mi, aşadar, curaj, începînd tu mai întîi să ne reciţi cîteva dintre poeziile care-ţi plac.

Ea îmi răspunse :

— Bucuroasă !

Şi numaidecît îmi recită o sumă de poezii minunate, de-ale poeţilor celor mai de demult, ca Amri'lkais, Zohair, Antara, Nabigha, Amru ben-Kalthum, Tharafa şi Şanfara, şi de-ale poeţilor celor mai apropiaţi de vremea noastră, precum Abu-

Nuwas, El-Rakaşi, Abu-Mossab şi alţii. Iar eu mă simţeam tot pe-atîta de fermecat de darul său de a spune versuri, pe cît eram de uimit de frumuseţea ei. Pe urmă îmi spuse :

— Nădăjduiesc că acuma ţi-a trecut tulburarea.

Eu spusei :

— Da ! pe Allah !

Şi alesei, la rîndu-mi, dintre versurile ce le ştiam, pe cele mai gingaşe, şi i le recitai cu multă simţire. Cînd sfîrşii, ea îmi spuse :

— Pe Allah ! nici nu ştiam că se găsesc oameni cu gusturi atît de alese în sukul ţesătorilor.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci şi cincea noapte

Ea urmă :

...oameni cu gusturi atîta de alese în sukul ţesătorilor.

Pe urmă, se întinse masa, la care nu se precupeţiră nici fructele, nici florile ; şi ea însăşi îmi servea cele mai bune bucăţi. Şi-apoi, după ce masa fu ridicată, se aduseră băuturile şi cupele, şi ea însăşi îmi turnă să beau şi îmi spuse :

— Iată ceasul cel mai prielnic pentru stat la taifas. Ştii poveşti frumoase ?

Eu mă plecai dinaintea ei şi-i povestii numaidecît o sumedenie de întîmplări hazlii despre regi,

despre curtea și despre obiceiurile lor, pînă ce ea mă opri deodată ca să-mi spună :

— În adevăr, sînt peste măsură de mirată să văd un țesător cunoscînd atît de bine obiceiurile regilor.

Eu răspunsei :

— Nu este nimic de mirare, de vreme ce sînt vecin cu un om minunat, care este primit deseori la calif și care, cînd are răgaz, e bucuros să-mi împodobească mintea cu cîte știe.

Ea îmi spuse :

— Dacă-i așa, mă minunează tot atît de mult darul tău de a ține minte așa de bine niște amănunte atîta de aidoma.

Iacă-așa ! Iar eu, simțind parfumurile de nard și de aloe ce înmiresmau sala, și privind-o pe acea gazelă, și ascultînd-o cum îmi vorbea din ochi și din buze, mă simțeam fericit peste măsură și gîndeam în sine-mi : „Ce-ar face califul, de-ar fi aici, în locul meu ? De bună seamă că nu și-ar mai putea stăpîni tulburarea și s-ar lăsa răpit de dragoste !"

Fetișcana îmi spuse iarăși :

— În adevăr, ești un om ales, mintea ta-i împodobită cu foarte frumoase cunoștințe, iar purtarea ta este cît se poate de subțire. Nu-mi mai rămîne să te întreb decît un lucru.

Eu răspunsei :

— Pe capul și pe ochii mei !

Ea spuse :

— Aș vrea să te aud cîntîndu-mi cîteva versuri, însoțindu-te cu lăuta.

Or mie, cîntăreț de meserie, nu-mi făcea nici o plăcere să mă apuc să cînt ; așa că răspunsei :

— Cîndva am încercat și eu arta cîntecului ; ci, întrucît n-am ajuns nicidecum la vreun rost mai

de soi, am socotit că-i mai bine să mă las. Mi-ar plăcea, într-adevăr, să mă supun dorinței tale, ci iertarea pe care o cer se întemeiază pe neștiința mea. În ce te privește, însă, o, stăpînă a mea, totul îmi arată că glasul tău trebuie să fie desăvîrșit de frumos ! Așa că, de-ai vrea, tu să ne cînți ceva, spre a ne face noaptea încă și mai plăcută !

Ea porunci atunci să i se aducă o lăută și începu să cînte. Or, în viața mea nu auzisem un glas mai plin, mai adînc și mai desăvîrșit, și o cunoaștere atît de iscusită a tuturor tonurilor. Ea văzu uimirea mea și mă întrebă :

— Știi de cine sînt versurile și de cine este muzica ?

Eu răspunsei, măcar că n-aveam nici o îndoială în această privință :

— Habar n-am, o, stăpînă a mea !

Ea se minună :

— E într-adevăr cu putință să fie cineva pe lume care să nu cunoască acest cîntec ? Află, dar, că versurile sînt de Abu-Nuwas, iar muzica asta minunată este de marele cîntăreț Isac din Mossul

Eu răspunsei, fără să mă dau în vileag.

— Pe Allah ! Isac nu mai este nimic față de tine.

Ea strigă :

— Bakh ! Bakh ! mare greșală faci ! Oare-i cineva pe lume care să se măsoare cu Isac ? E limpede că nu l-ai ascultat niciodată.

Pe urmă, începu să cînte iar, oprindu-se din cînd în cînd, ca să vadă de nu-mi lipsește ceva ; și petrecurăm așa mai departe, pînă la revărsat de zori.

Atunci, o femeie bătrînă, care trebuie să fi fost doica fetei, veni s-o înștiințeze că sosise ceasul

pentru curmarea ziafetului ; iar fetișcana, înainte de a ne despărți, îmi spuse :

— Mai este nevoie să te sfătuiesc a păstra taina, o, oaspete al meu ? Întîlnirile tainice sînt ca un zălog ce se lasă la ușă înainte de despărțire.

Eu răspunsei, plecîndu-mă dinainte-i :

— Nu sînt dintre cei care au trebuință de astfel de sfaturi.

Și, după ce îmi luai rămas bun de la ea, fusei pus în coș și coborît în uliță.

Ajunsei acasă, unde îmi făcui rugăciunea de dimineață și mă suii în pat, dormind pînă seara. Cînd mă deșteptai, mă îmbrăcai degrabă și plecai la palat ; ci musaipii îmi spuseră că stăpînul nostru, califul, era plecat, și că îmi lăsase vorbă să-l aștept pînă la întoarcere, întrucît în noaptea aceea avea o petrecere și era nevoie de mine acolo, ca să cînt. Așteptai, așadar, o bună bucată de vreme ; pe urmă, întrucît califul zăbovea să se arate, îmi zisei că ar fi o prostie să pierd o seară ca seara din ajun și alergai pe ulicioara cu casa, unde găsii coșul atîrnînd. Mă suii în el și, odată ridicat, mă înfățișai fetișcanei.

Cînd mă văzu, îmi spuse, rîzînd :

— Îmi vine să cred, pe Allah ! că ți-ai pus de gînd să-ți muți locuința prin preajma noastră.

Eu mă plecai în fața ei și răspunsei :

— Și cine nu și-ar dori așa ceva ? Da tu știi bine, o, stăpînă a mea, că dreptul la ospeție durează trei zile, iar eu nu sînt decît la cea de a doua zi. De-am să mai vin și după cea de a treia zi, vei avea dreptul să mă pedepsești la sînge.

Petrecurăm acea noapte foarte plăcut, stînd de vorbă, povestind întîmplări, recitînd versuri și cîntînd, ca și în ajun. Dar, cînd să cobor în coș, mă gîndii la mînia califului și îmi zisei : „N-are să mă

ierte pentru nimic în lume, doar dacă am să-i povestesc întîmplarea. Şi n-are să mă creadă, doar dacă are să cerceteze el însuşi". Mă întorsei, aşadar, către fetişcană şi îi spusei :

— O, stăpînă a mea, văd că-ţi plac cîntecele şi glasurile frumoase. Or, eu am un văr care-i cu mult mai gingaş la chip decît mine, mult mai ales ca purtări, care are mult mai multe haruri decît mine şi cunoaşte mai bine decît oricare altul de pe lume cîntecele lui Isac din Mossul. Vrei să-mi îngădui a-l aduce cu mine mîine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospeţii ?

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci şi şasea noapte

Ea urmă :

...mîine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospeţii ?

Ea îmi răspunse :

— Iacătă că ai şi început să fii supărător. Dar, de vreme ce vărul tău este atît de plăcut, poţi să mi-l aduci.

Îi mulţumii şi plecai pe drumul ştiut.

Cînd ajunsei acasă, găsii acolo străjile califului, care mă întîmpinară cu vorbe rele, mă înşfăcară şi mă tîrîră dinaintea lui El-Mamun. Îl aflai pe calif şezînd în jeţ, ca în zilele lui cele mai negre

de mînie, cu ochii arzînd cumplit. Și, cum mă văzu, îmi și strigă :

— A, fecior de cîine, cutezi să n-asculți de porunca mea ?

Eu îi spusei :

— Nu, pe Allah ! o, emire al dreptcredincioșilor. A fost o poveste.

El întrebă :

— Ce poveste ?

Eu răspunsei :

— Nu ți-o pot spune decît tainic.

Porunci numaidecît tuturor celor ce erau de față să iasă afară și îmi spuse :

— Vorbește !

Eu, atunci, îi povestii cu deamănuntul întîmplarea și adăugai :

— Și-acuma, fetișcana ne așteaptă pe amîndoi, în noaptea aceasta ; căci așa i-am făgăduit.

Cînd El-Mamun auzi cuvintele mele, se însenină și îmi spuse :

— Hotărît ! socoteala ta este minunată. Și bine-ai făcut că te-ai gîndit la mine pentru această noapte.

Și, din clipa aceea, nu mai știù ce să mai facă, așteptînd căderea nopții. Iar eu stăruii să-l îndemn să nu care cumva să se dea în vileag, și să mă dea și pe mine, numindu-mă pe numele meu, față cu fetișcana. El îmi făgădui hotărît și, de îndată ce veni vremea prielnică, se îmbrăcă în straie de neguțător și merse împreună cu mine în ulicioara cu pricina.

La locul știut, găsirăm două coșuri, nu numai unul, și ne suirăm fiecare în coșul său. Fuserăm ridicați numaidecît și trași pe terasă, de unde coborîrăm în sala măreață, în care nu peste mult veni

și fetișcana să ne salute, mai frumoasă în seara aceea decît fusese ea vreodată.

Or, băgai de seamă că aprigul calif se îndrăgostea tot mai tare de ea. Ci cînd ea mai începu să și cînte, fu o nebunie, mai ales că și vinurile cu care ne îmbia, drăgălașă, ne aprindeau mințile. În voioșia și înflăcărarea lui, califul uită deodată făgăduiala ce-mi dase și îmi spuse :

— Ei bine, Isac, ce mai aștepți de nu-i dai răspuns cu vreun cîntec pe vreo melodie nouă de-a ta ?

Eu atunci, încurcat de-a binelea, fusei nevoit să răspund :

— Ascult și mă supun poruncii tale, o, emire al dreptcredincioșilor !

Cum auzi aceste cuvinte, fetișcana ne privi o clipită, se ridică în mare grabă, își coperi obrazul și fugi. Căci pricepuse, și așa se și cuvenea să facă o femeie cuviincioasă, în fața emirului dreptcredincioșilor.

Atunci El-Mamun, oleacă mîhnit de plecarea ei din pricina uitării de care se făcuse vinovat, îmi spuse :

— Află îndată cine-i stăpînul acestei case.

O chemai pe bătrîna doică și o întrebai cele ce vroia califul să știe. Ea îmi răspunse :

— Ce belea pe noi ! O, ce rușine pe capul nostru ! Este fata vizirului califului, Hassan ben-Sehl.

Numaidecît El-Mamun spuse :

— Să vie-aici vizirul !

Bătrîna ieși tremurînd și, peste cîteva clipe, vizirul Hassan ben-Sehl intră temenindu-se dinaintea califului.

Cînd îl văzu, El-Mamun începu să rîdă și îl întrebă :

— Ai o fată ?

El spuse :
— Da ! o, emire al dreptcredincioșilor !
Califul întrebă :
— Cum se numește ?
El răspunse :
— Khadiga.
Califul întrebă :
— Este măritată sau este fecioară ?
El răspunse :
— Fecioară, o, emire al dreptcredincioșilor !
Califul spuse :
— Vreau să mi-o dai de soție legiuită.
El strigă :
— Și fata mea și eu sîntem robii tăi, o, emire al dreptcredincioșilor !
Califul spuse :
— Adeveresc că mi-a adus zestre o mie de dinari, pe care ai să-i capeți mîine dimineață la palat, din vistierie. Totodată, ai s-o aduci pe fata ta la serai, cu toată fala cerută de datina căsătoriei, și-ai să pui să se împartă ca dar din partea mea, tuturor celor ce se vor afla în alaiul miresei, o mie de sate și o mie de moșii de-ale mele.

Pe urmă, califul se ridică, iar eu îl urmai. Ieșirăm de data aceasta pe ușa cea mare și califul îmi spuse :
— Ai grijă, Isac, să nu care cumva să povestești cuiva despre întîmplarea aceasta. Chezaș al tăcerii tale este chiar capul tău.

Eu am păstrat taina pînă la moartea califului și a dulcii Sett Khadiga, care fără de nici o îndoială că a fost femeia cea mai frumoasă pe care au văzut-o ochii mei printre fetele oamenilor. Ci Allah este mai știutor !

După ce Şeherezada povesti această snoavă, micuţa Doniazada, din locul unde stătea ghemuită, strigă :

— O, surioară, ce dulci şi ce frumoase sînt cuvintele tale !

Iar Şeherezada zîmbi şi spuse :

— Dar ce-are să mai fie după ce ai să auzi şi snoava cu spălătorul de maţe ?

Şi numaidecît spuse :

SPĂLĂTORUL DE MAŢE

Se povesteşte că într-o zi, la Mecca, la vremea hagialîcului, tocmai la ceasul cînd mulţimea deasă de hagii făcea cele şapte înconjoruri ale sfintei Kaaba, un om se desprinse din rînd, se apropie de zidul Kaabei şi, prinzînd cu amîndouă mîinile vălul cel sfînt care acoperă altarul, se aşeză a rugăciune şi, cu un glas ce ieşea din adîncul inimii, strigă :

— Deie Allah ca femeia aceea să se mai mînie o dată pe soţul ei, ca să mă mai pot culca şi eu cu ea !

Cînd hagiii auziră o asemenea rugăciune anapoda, rostită în locul acela sfînt, atîta se mîniară, încît se repeziră la acel ins, îl doborîră la pămînt şi îl spetiră în bătăi. După care îl tîrîră dinaintea emirului el-hagi, care avea putere peste toţi hagiii, cu cele mai depline drepturi, şi îi spuseră :

— L-am auzit pe omul acesta, o, emire, rostind blestemăţii spurcate în vreme ce ţinea vălul de pe Sfînta Kaaba.

Şi îi spuseră ce vorbe rostise. Atunci emirul el-hagi grăi :

— Să fie spînzurat !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci şi şaptea noapte

Ea urmă :

...să fie spînzurat !

Omul se aruncă la picioarele emirului şi îi spuse :

— O, emire, în numele harurilor celui trimis de Allah (cu el fie rugăciunea şi pacea !) te rog fierbinte să asculţi mai întîi povestea mea, şi pe urmă fă cu mine ce-i socoti că e drept să faci.

Emirul încuviinţă cu un semn din cap, iar osînditul la spînzurătoare grăi :

— Află, o, emire al nostru, că eu, de meseria mea, sînt dintre cei ce strîng murdăriile de pe uliţi şi, pe deasupra, spăl maţele de oaie, spre a le vinde şi a-mi cîştiga traiul. Or, într-o zi, pe cînd mergeam liniştit în urma măgarului meu împovărat cu maţele încă pline, pe care tocmai le ridicasem de la zahana, detei peste o mulţime de inşi spăimîntaţi, ce fugeau în toate părţile sau se ascundeau pe după porţi. Şi, ceva mai încolo, văzui ivindu-se mai mulţi robi, înarmaţi cu ciomege lungi şi alungînd de dinaintea lor pe trecători. Întrebai şi eu despre ce-o fi vorba şi mi se răspunse că are să treacă pe uliţă haremul unui om de seamă şi că e musai ca strada să fie pustie de orice trecător. Atunci, înţelegînd că mă aflu în mare primejdie, oprii măgarul şi mă aciuai cu el într-un

colţ de zid, ascunzîndu-mă pe cît putui şi întorcîndu-mi faţa către zid, ca să nu fiu ispitit să mă uit la femeile acelui om de seamă. Nu peste mult, auzii trecerea haremului, la care nu cutezai să mă uit, şi, pe urmă, cînd tocmai începusem să mă gîndesc că mă pot întoarce să-mi văd de drum, mă simţii cuprins deodată de două braţe de harap şi îmi văzui măgarul în mîinile unui alt harap, care îl luă şi se îndepărtă cu el. Eu atunci, speriat, întorsei capul şi văzui în uliţă, privindu-mă toate, treizeci de fetişcane, printre care se afla şi una ce se asemuia, după privirile ei galeşe, cu o gazelă pe care setea o face mai puţin sălbatică şi, după mijlocelul ei zvelt, semănînd cu un ram mlădiu de arbore ban. Iar eu, cu mîinile legate la spate de harapul ce mă ţinea, fusei dus cu sila de ceilalţi hadîmbi, în ciuda bocetelor mele şi a ţipetelor şi a mărturiei trecătorilor care mă văzuseră cu faţa la zid şi care le spuneau răpitorilor mei :

— N-a făcut nimica ! E un biet spălător de maţe. E o nelegiuire faţă de Allah să-l prinzi şi să-l legi fedeleş pe un biet nevinovat.

Ci ei, fără a vroi să asculte nimic, mă tîrîră mai departe în urma haremului.

Estimp, gîndeam în sine-mi : „Ce păcat am putut săvîrşi ? Fără-ndoială că duhoarea mea de maţe trebuie să fi supărat nasul mîndreţei asteia, care pesemne c-o fi însărcinată şi, ca urmare, trebuie să fi simţit vreo tulburare în lăuntrurile ei. Asta socot eu să fie pricina, ori tot aşa poate să fie şi înfăţişarea mea, tare dezgustătoare, precum şi mantia mea zdrenţuită, ce lasă să se vadă părţile necuviincioase ale făpturii mele. Nu este alt ajutor decît numai întru unul Allah".

Şi hadîmbii mă tîrîră aşa, mai departe, prin zarva ce-o făceau trecătorii cuprinşi de mila mea,

pînă ce ajunserăm cu toții la poarta unei case mari și unde mă împinseră într-o curte de intrare atîta de strălucită că eu nici n-aș fi în stare s-o zugrăvesc. Și gîndii în sufletul meu : „Iată locul menit chinului meu. Am să fiu dat morții, și nimenea dintre ai mei n-are să știe pricina pieirii mele". Și mă mai gîndii, în acele clipe de pe urmă, și la măgarul meu, care era atîta de harnic și care niciodată nu da cu piciorul, niciodată, și nu răsturna nici mațele, nici coșurile cu gunoaie. Ci nu peste mult fusei smuls din gîndurile mele grele de sosirea unei roabe micuțe și drăgălașe, care veni să mă roage dulce s-o urmez și mă duse la un hammam, unde mă primiră alte trei sclave frumoase, care îmi spuseră :

— Grăbește-te să te lepezi de zdrențele tale.

Eu mă supusei, iar ele mă duseră îndată în sala încălzită, unde mă spălară cu mîinile lor, luînd în primire care capul, care picioarele, care pîntecele, mă masară, mă fricționară, mă parfumară și mă șterseră. Pe urmă, îmi aduseră niște haine minunate și mă rugară să mă îmbrac cu ele. Ci eu stătui năuc de-a binelea, și nu știam de unde să le apuc, nici cum să le pun pe mine, căci nu mai văzusem haine ca acelea în viața mea ; și le spusei fetelor :

— Pe Allah ! o, stăpînele mele, socot că am să rămîn chiar gol, căci niciodată n-am să izbutesc să mă îmbrac singur cu asemenea haine ciudate.

Atunci ele se apropiară de mine rîzînd și mă ajutară să mă îmbrac, giugiulindu-mă și alintîndu-mă.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...giugiulindu-mă şi alintîndu-mă. Iar eu, în mijlocul lor, habar n-aveam ce are să se mai întîmple cu mine, cînd, după ce isprăviră să mă îmbrace și să mă stropească cu apă de trandafiri, mă luară de mîini și, aşa cum se duce un mire, mă călăuziră către o sală de o strălucire cum limba mea nu s-ar pricepe vreodată s-o spuie, şi împodobită cu zugrăveli în dungi întretăiate și colorate. Şi nici nu intrai eu bine acolo, că o și văzui, întinsă galeşă pe un pat de abanos şi îmbrăcată într-o rochie străvezie din mătase de la Mossul, chiar pe femeia aceea, înconjurată de cîteva roabe de-ale ei, frumoase ca luna în cea de a cincisprezecea zi. Cînd mă văzu, mă chemă făcîndu-mi semn să mă apropii. Mă apropiai, iar ea îmi spuse să mă aşez ; mă aşezai. Le porunci atunci roabelor să ne aducă masa ; şi ni se aduseră bunătăţuri nemaipomenite, de eu n-aş putea nici măcar să le rostesc numele vreodată, cum altele asemenea nu mai văzusem în viaţa mea. Golii cîteva castroane, cu care îmi stîmpărai foamea ; pe urmă, mă spălai pe mîini, ca să mănînc poame. Atunci ni se aduseră cupele de băut și cățuile pline cu arome ; și, după ce fuserăm parfumaţi cu aburi de tămîie și de smirnă, gazela aceea îmi turnă cu mîinile ei să beau, și bău cu mine din aceeași cupă, pînă ce ne ameţirăm amîndoi. Atunci ea făcu un semn sclavelor, care pieriră toate și ne lăsară singuri în sală.

Îndată mă trase spre ea și mă luă în braţe. Iar eu, atunci, făcui la fel. Şi de fiecare dată cînd o

strîngeam la piept, mă simţeam ameţit de mireasma de mosc şi de ambră a trupului ei, şi mi se părea că trăiesc un vis, sau că ţin în braţe vreo hurie din rai.

Rămaserăm înlănţuiţi aşa pînă dimineaţa ; atunci ea îmi spuse că a venit vremea să plec ; dar, mai înainte, mă întrebă unde locuiesc ; şi, cînd îi spusei totul în această privinţă, ea îmi spuse că are să-mi trimită ştire atunci cînd o mai fi vreun ceas prielnic. Şi îmi dete o batistă împodobită cu aur şi cu argint, în care se afla ceva, înnodat cu mai multe noduri, spunîndu-mi :

— Asta-i ca să ai cu ce să cumperi nutreţ pentru măgarul tău.

Şi ieşii de la ea, întocmai aşa cum aş fi ieşit din rai.

Cînd ajunsei la măţelăria unde îmi aveam locuinţa, deznodai batista, spunîndu-mi : „O să dau de cinci bănuţi de aramă, cu care o să-mi pot cumpăra măcar de-o cină". Or, care nu-mi fu mirarea cînd găsii acolo cincizeci de mitkali de aur. Mă grăbii să sap o groapă şi îi îngropai în acea groapă, pentru zile negre, iar pe doi bănuţi îmi cumpărai pîine şi ceapă, cu care îmi întocmii masa, şi mîncai, stînd pe pragul măţelăriei mele şi visînd la întîmplarea ce mi se întîmplase.

La căderea nopţii, o roabă micuţă veni să mă caute din partea celei care mă iubea ; iar eu o urmai. Cînd ajunsei în sala în care mă aştepta, sărutai pămîntul dinaintea ei ; ci ea mă ridică numaidecît, se aşeză pe patul de bambus şi de fildeş, şi mă făcu să petrec o noapte la fel de binecuvîntată ca şi cea de dinainte. Iar dimineaţa îmi dărui altă batistă, în care se aflau, ca şi în ajun, cincizeci de mitkali de aur. Şi trăii aşa mai departe opt zile în şir, de fiecare dată cu cîte un ospăţ vrăjit şi

de-o parte și de cealaltă, și cu cincizeci de mitkali de aur pentru mine.

Or, într-o seară, mă dusesem la ea şi mă aflam pe pat gata să-mi răcoresc arșița, ca de obicei, cînd deodată intră o sclavă, îi spuse iubitei mele cîteva vorbe la ureche şi mă scoase repede afară din sală, ducîndu-mă la un cat de deasupra, unde mă încuie cu cheia și plecă. Iar eu auzii atunci un treapăd mare de cai în uliță, și prin fereastra ce da către curte văzui intrînd în casă un bărbat tînăr şi frumos ca luna, însoțit de un mare alai de străjeri şi de robi. Intră în sala în care se afla huria mea și petrecu toată noaptea cu ea. Iar eu auzeam și ascultam totul și gîndeam în sufletul meu: „Pe Allah! parcă au pus pe patul lor o tejghea de fierar. Iar drugul de fier trebuie să fie cald, de geme ilăul așa".

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și noua noapte

Ea urmă:

Într-un sfîrșit, cînd se făcu dimineață, huietul conteni și îl văzui pe bărbatul acela tînăr ieșind pe ușa cea mare și plecînd urmat de alaiul lui. Nici nu plecase el de-a binelea, că fetișcana și veni la mine și îmi spuse:

— Pesemne că l-ai văzut pe tînărul care a plecat acum!

Eu răspunsei:

— De bună seamă !

Ea îmi spuse :

— Este soțul meu ! Ci am să-ți povestesc îndată ce s-a petrecut între noi și am să-ți lămuresc pricina care m-a făcut să te aleg pe tine. Află, dar, că într-o zi ședeam lîngă el în grădină, cînd deodată s-a ridicat și a pornit către bucătărie. Am socotit întîi că plecase dus de vreo nevoie grabnică ; ci, după trecere de un ceas, văzînd că nu se mai întoarce, mă dusei să-l caut acolo unde gîndeam că se află, dar nu era acolo. Mă întorsei atunci îndărăt și mă îndreptai către bucătărie, ca să le întreb pe slujnice de nu-l văzuseră. Cînd intrai în bucătărie, îl găsii culcat pe-un preș cu cea mai grosolană dintre slujnice, cea care spăla farfuriile. Văzînd așa, mă trăsei îndărăt în mare grabă și mă legai cu jurămînt că n-am să-l mai primesc în patul meu, pînă ce n-am să mă răzbun pe el, dăruindu-mă la rîndu-mi unui om de cea mai de jos stare și de cea mai dezgustătoare înfățișare. Și începui numaidecît să străbat orașul în căutarea acelui om. Or, tocmai se împliniseră patru zile de cînd străbăteam ulițele căutîndu-l pe acel om, atunci cînd am dat de tine, iar înfățișarea și duhoarea ta m-au hotărît să te aleg. Acuma, că s-a petrecut ce s-a petrecut, iar eu mi-am îndeplinit jurămîntul, împăcîndu-mă cu soțul meu, după ce m-am dăruit ție, poți să pleci, și să n-ai nici o îndoială că, dacă soțul meu are să se mai înhăiteze cu vreuna dintre roabele lui, n-am să zăbovesc a trimite să te cheme, ca să-i fac la fel.

Și, înainte ca eu să plec, îmi dărui drept răsplată alți patru sute de mitkali.

Eu plecai atunci și venii aici să mă rog lui Allah să-l ispitească pe soț să se întoarcă la slujnică,

pentru ca soția lui să trimită să mă cheme la ea. Și aceasta-i povestea mea, o, stăpîne emir el-hagi!

Auzind aceste cuvinte, emirul el-hagi se întoarse către cei de față și le spuse:

— Se cuvine să-i iertăm omului acestuia vorbele cele de osîndă, rostite la Kaaba; căci povestea lui le îndrituiește.

Pe urmă, Șeherezada spuse:

FRUMOASA PROSPEȚIMEA-OCHILOR

Amru ben-Mosseda povestea următoarea snoavă:

— Într-o zi, Abu-Issa, fiul lui Harun Al-Rașid, zărind la ruda sa, Ali, fiul lui Heșam, o sclavă tînără, numită Prospețimea-Ochilor, se îndrăgosti năpraznic de ea. Abu-Issa se strădui să ascundă cu cea mai mare grijă taina dragostei lui și să nu împărtășească nimănuia simțămintele pe care le trăia; făcu însă tot ce-i era cu putință spre a-l hotărî cumva pe Ali să-i vîndă sclava.

După o bună bucată de vreme, văzînd că toate încercările lui în această privință rămîneau zadarnice, se hotărî să purceadă altfel. Se duse la frate-său, califul Al-Mamun, fiul lui Al-Rașid, și îl rugă să meargă împreună cu el în ospeție la palatul lui Ali, ruda lor. Califul se învoi, porunci să se pregătească pe dată caii și plecară la palatul lui Ali, fiul lui Heșam.

Cînd Ali îi văzu sosind, sărută pămîntul dinaintea califului și porunci să se deschidă sala de ospețe, în care îi pofti. Și intrară într-o sală minunată, cu stîlpi și cu pereți de marmură de felurite culori, cu încrustări după moda grecească, ce alcă-

tuiau niște zugrăveli plăcute ochiului ; iar podeaua sălii era acoperită cu un preș de India, peste care era așternut un covor de Bassra, făcut numai dintr-o bucată și acoperind toată întinderea sălii și în lung și în lat.

Iar Al-Mamun se opri mai întîi un răstimp, ca să se sature de privit tavanul, pereții și podeaua, după care spuse :

— Ei bine, Ali ! ce-aștepți de nu ne dai să mîncăm ?

Pe dată Ali bătu din palme și sclavele intrară încărcate cu o mulțime de bucate de pui, de porumbei și de fripturi de toate felurile, calde și reci ; și mai erau și tot soiul de alte bunătăți, și de cele lichide, și de cele solide, și mai ales o grămadă de vînat umplut cu stafide și cu migdale ; căci lui Al-Mamun îi plăcea vînatul umplut cu stafide și cu migdale. Cînd sfîrșiră de mîncat, se aduse un vin grozav, stors din ciorchini aleși bob cu bob și fiert cu poame înmiresmate și cu sîmburi plăcut mirositori ; și vinul acela, turnat în cupe de aur, de argint și de cleștar, fu servit de niște băieți ca niște lune, îmbrăcați în haine din pînzeturi ușoare de Alexandria ; iar băieții aceștia, în vreme ce înmînau oaspeților cupele, îi stropeau cu apă de trandafiri înmiresmată cu mosc, cu ajutorul unor pămătufuri împodobite cu nestemate.

Califul fu atît de încîntat de toate acestea, încît îmbrățișă pe gazda sa și îi spuse :

— Pe Allah ! o, Ali, de azi înainte n-am să-ți mai spun Ali, ci Părintele-Frumuseții.

Și Ali, fiul lui Heșam, care, în adevăr, din ziua aceea a fost poreclit Abul-Jamal, sărută mîna califului, pe urmă făcu un semn cămărașului său. Îndată se ridică o perdea mare, în fundul sălii, și

se iviră zece tinere cîntărețe, îmbrăcate în mătase neagră și frumoase ca un strat de flori. Ele înaintară și veniră de se așezară pe niște jilțuri de aur, pe care zece harapi robi le așezară roată numaidecît în sală. Ele începură să cînte din strunele lăutelor cu o desăvîrșită pricepere, apoi dădură glas unui cîntec de iubire. Atunci Al-Mamun o privi pe aceea dintre cele zece fete care îl tulburase cel mai tare și o întrebă :

— Cum te cheamă ?

Ea răspunse :

— Mă cheamă Armonie, o, emire al dreptcredincioșilor !

El spuse :

— Bine ți se mai potrivește numele, Armonie ! Aș vrea să te ascult numai pe tine cîntînd ceva !

Atunci Armonie își struni lăuta și cîntă :

Gingășia-mi
fuge de priviri străine ;
inima-mi
se teme de-orice ochi vrăjmaș.
Dar atunci cînd vine
dragul meu, cînd vine,
tremur de plăcere,
mă topesc, și l-aș
fereca de mine.
Însă cînd se duce,
tremur doar, și tac,
ca gazela care-și
pierde puiul drag.

Al-Mamun, fermecat, îi spuse :

— Ai fost minunată, copilo ! Și cine a făcut aceste versuri ?

Ea răspunse :

— Le-a făcut Amrou Al-Zobaidi ; iar muzica este de Mobed.

Califul goli cupa pe care o ţinea în mînă, iar fratele său, Abu-Issa, şi Abul-Jamal făcură la fel. Cînd îşi lăsară jos cupele, intrară alte zece cîntăreţe, îmbrăcate în mătase albastră şi încinse cu şaluri de Yemen. Se aşezară în locul celor zece dintîi, care plecară, îşi struniră lăutele şi începură să cînte toate cu deosebită iscusinţă. Atunci califul îşi aţinti privirile la una dintre ele, care era ca un cleştar, şi o întrebă :

— Care este numele tău, o, copilo ?

Ea răspunse :

— Căprioară, o, emire al dreptcredincioşilor !

El spuse :

— Ei bine, Căprioaro, cîntă-ne ceva.

Cînd povestea ajunse aici, Şcherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzecea noapte

Ea urmă :

...cîntă-ne ceva.

Atunci fata care se numea Căprioară îşi struni lăuta şi cîntă :

Hurii slobode şi dulci,
Rîdem, ce ne pasă
De privirea iscodind
Neagră, ticăloasă.

Sîntem ca gazelele
De la Mecca sfîntă,
Unde nu-i îngăduit
Nici vînat, nici pîndă.

Cei mofluzi ne socotesc
Fete păcătoase,
Pentru că-avem ochii dulci,
Vorbele frumoase,

Pentru că, mișcînd un șold,
Ducem la pierzanii
Și-abătem din calea lor
Sfîntă musulmanii.

Al-Mamun găsi tare dulce acest cîntec și o întrebă pe fetișcană :

— De cine este ?

Ea răspunse :

— Versurile sînt de Jarir, iar muzica este de Ibn-Soraij.

Atunci, califul și ceilalți doi își goliră cupele, în vreme ce sclavele plecară, spre a veni numaidecît în locul lor alte zece cîntărețe, îmbrăcate în mătase stacojie, încinse cu șaluri stacojii, cu pletele desfăcute și unduind pe spate. Și semănau așa, în vălurile acelea roșii, cu niște pietre de rubin sclipind din toate fețele. Se așezară pe jilțurile de aur și cîntară laolaltă, însoțindu-se fiecare cu lăuta ei. Și Al-Mamun se întoarse către cea care strălucea cel mai tare între tovarășele ei și o întrebă :

— Cum te cheamă ?

Ea răspunse :

— Ispita, o, emire al dreptcredincioșilor !

El spuse :

— Atunci, o, Ispito, grăbește-te să ascultăm numai glasul tău.

Și Ispita, însoțindu-se de lăută, cîntă :

Nici diamante, nici rubine,
Și nici atlazuri de mătase
Nu sînt ca fetele frumoase,
Cu ochii lor de diamante,
Cu buzele lor de rubine,
Și restu-ntreg numai mătase.

Califul, fermecat cu totul, o întrebă pe cîntăreață :

— De cine-i poemul acesta, o, Ispito ?

Ea răspunse :

— Este de Adi ben-Zeid ; muzica însă este foarte veche, iar autorul ei nu se mai știe.

Al-Mamun, fratele său Abu-Issa și Ali ben-Hesam își goliră cupele, și alte zece cîntărețe, îmbrăcate în haine de aur și cu mijlocul strîns cu centuri de aur scînteind de nestemate, veniră și luară loc în jilțuri și cîntară ca și cele de dinaintea lor. Și califul o întrebă pe cea care avea mijlocelul cel mai gingaș :

— Numele tău ?

Ea spuse :

— Strop-de-Rouă, o, emire al dreptcredincioșilor !

El spuse :

— Ei bine, Strop-de-Rouă, așteptăm niște versuri de la tine !

Numaidecît ea cîntă :

Bînd vinul din obrajii lui,
Eu mințile mi le pierdui.
Atunci, doar în cămașă îmbrăcată,
Cămașa mea înmiresmată

Cu ambră şi cu aromate,
Pornii pe uliţele toate
Să spun iubirea noastră minunată,
Atunci, doar în cămaşă îmbrăcată,
Cămaşa mea înmiresmată
Cu ambră şi cu aromate...

Cînd auzi aceste versuri, Al-Mamun strigă :

— Ya Allah ! ai fost minunată, o, Strop-de-Rouă. Mai zi o dată versurile de la sfîrşit.

Şi Strop-de-Rouă, după ce pişcă strunele lăutei, mai cîntă o dată, pe un ton şi mai plin de simţire :

Pornii pe uliţele toate
Să spun iubirea noastră minunată,
Atunci, doar în cămaşă îmbrăcată,
Cămaşa mea înmiresmată
Cu ambră şi cu aromate...

Şi califul o întrebă :

— De cine sînt aceste versuri, o, Strop-de-Rouă?

Ea spuse :

— De Abu-Nuwas, o, emire al dreptcredincioşilor ; iar muzica este de Isak.

Cînd cele zece sclave îşi isprăviră cîntecul, califul dete să încheie ospăţul şi să plece. Ci Ali ben-Heşam înaintă şi spuse :

— O, emire al dreptcredincioşilor, mai am o sclavă, pe care am cumpărat-o pe zece mii de dinari şi pe care vreau s-o arăt califului ; binevoieşte, dar, şi mai zăboveşte o clipită. De ţi-o plăcea, vei putea s-o păstrezi pentru tine ; de nu ţi-o plăcea, am s-o las la preţuirea ta.

Al-Mamun spuse :

— Adu-mi-o, atunci, pe sclava aceea !

Într-o clipită se şi ivi o fetişcană fără de asemuire, o frumuseţe zveltă şi gingaşă, o ramură de

ban, cu nişte ochi de babiloniancă plini de vrajă, cu niște sprîncene ca arcul îndoit, și cu o piele ca floarea de iasomie; avea fruntea încununată cu un diadem de aur și de mărgăritare, pe care, înșirate în litere de diamant, stau scrise aceste cuvinte: *„Vrăjitorița crescută de ginni rănește inimile cu săgețile dintr-un arc fără strună“.*

Fata se apropie călcînd cu pași domoli și veni de se așeză zîmbind pe jilțul de aur, anume adus pentru ea. Ci Abu-Issa, fratele califului, abia o văzu intrînd, că și scăpă cupa din mînă și se schimbă la față atîta de îngrijorător încît Al-Mamun băgă de seamă și îl întrebă:

— Ce-ai pățit, frate, de te-ai schimbat așa la față?

El răspunse:

— O, emire al dreptcredincioșilor, e numai urmarea unei dureri din lăuntru, care-mi cășună cîteodată.

Ci Al-Mamun stărui și îi spuse:

— Nu cumva, din întîmplare, o cunoști pe această fată, și nu cumva ai mai văzut-o pînă acum?

El nu vroi să tăgăduiască și spuse:

— Oare-i pe lume cineva, o, emire al dreptcredincioșilor, care să nu știe cum arată luna?

Califul se întoarse atunci către fată și o întrebă:

— Cum te cheamă, copilo?

Ea răspunse:

— Răcoarea-Ochilor, o, emire al dreptcredincioșilor!

El spuse:

— Ei bine, Răcoare-a-Ochilor, cîntă-ne ceva.

Și ea cîntă:

Cum ar putea să știe ce-i iubirea
Acela care-o poartă doar pe limbă,
Iar în adîncul inimii o schimbă
Cu nepăsarea și cu amăgirea ?

Cum ar putea iubirea s-o cunoască
Cel cu o inimă de piatră rece
Și care doar pe față își petrece
O umbră de iubire ca o mască ?

Și mi s-a spus că numai despărțirea
E leac la chinul dragostei amare..
Vai, numai eu, cu nici o vindecare
Nu mi-am putut îndupleca iubirea.

Mi-au spus atunci s-alerg către iubire.
Ci leacul nici așa n-avu priință,
Pentru că cel iubit cu suferință
De dragostea mea n-are nici o știre.

Califul, fermecat de glasul ei, o întrebă :

— Și de cine-i acest cîntec, o, Răcoare-a-Ochilor ?

Ea spuse :

— Versurile sînt de El-Kherzai, iar muzica este de Zarzur.

Ci Abu-Issa, pe care tulburarea îl înnăbușea, spuse fratelui său :

— Îngăduie-mi să-i răspund, o, emire al dreptcredincioșilor.

Califul îi dete îngăduința și Abu-Issa cîntă :

Sub haina mea se zbate
Un trup, de doruri greu,
Și-o inimă zdrobită
Suspină-n pieptul meu.

Dacă iubesc atîta
Și ochii-mi n-o arată,
De teamă-i : să n-o supăr
Pe luna mea, vreodată.

Cînd Ali Părintele-Frumuseții auzi acest răspuns, înțelese că Abu-Issa o iubea deznădăjduit pe sclava lui, Răcoarea-Ochilor. Se ridică numaidecît și, temenindu-se dinaintea lui Abu-Issa, grăi :

— O, oaspete al meu, nu se va putea spune că a fost rostită vreodată o dorință, fie și numai în minte, de către cineva aflat în casa mea, fără ca dorința să i se împlinească pe dată. Dacă, dar, califul binevoiește să-mi îngăduiască un dar, de față cu el, Răcoarea-Ochilor este sclava ta.

Și califul dîndu-și îngăduința, Abu-Issa o primi pe fată.

Așa era dărnicia cea fără de pereche a lui Ali și a celor de pe vremile lui.

[. . . . .]

...Cînd Șeherezada sfîrși de povestit această snoavă, spuse :

— Și-aceasta-i, o preafericitule rege, tot ce-mi pot aminti din snoavele cuprinse în *Florile hazului* și în *Grădina snoavelor.*

Iar regele Șahriar spuse :

— Într-adevăr, Șeherezada, snoavele acestea m-au încîntat peste măsură și acuma mă fac să doresc a auzi o poveste ca acelea pe care mi le-ai povestit mai înainte!

Șeherezada răspunse :

— Tocmai așa gîndeam și eu !

Și numaidecît spuse :

CALIFUL CEL CIUDAT

Se povestește că într-o noapte califul Harun Al-Rașid, cuprins de nesomn, a trimis după vizirul Giafar Al-Barmaki și i-a spus :

— Mi-e inima grea și aș vrea să fac o plimbare pe străzile Bagdadului și să mă duc pînă la Tigru, spre-a încerca să mă veselesc în noaptea asta.

Giafar răspunse că ascultă și că se supune, și se îmbrăcă numaidecît în haine de negutător, după ce mai întîi îl ajută pe calif să se îmbrace la fel. Și îl chemă și pe Massrur, gealatul, să-i însoțească, îmbrăcat la fel ca ei. Pe urmă ieșiră din palat pe poarta cea tainică și porniră să străbată domol ulițele Bagdadului, tăcute la ceasul acela, și așa ajunseră la țărmul fluviului. Acolo văzură într-o luntre legată la mal un luntraș bătrîn ce se pregătea să se învelească în pătura lui ca să se culce. Se apropiară de el și, după salamalekurile de cuviință, îl întrebară :

— O, șeicule, am dori, cu îngăduința ta, să ne iei, dacă binevoiești, în luntre, și să ne plimbi oleacă pe rîu, acuma, cînd vremea este răcoroasă și

adierea vîntului plăcută. Şi iată un dinar pentru osteneala ta.

El răspunse, cu spaimă în glas :

— Au ce-mi cereţi, domniile voastre ? Păi nu ştiţi că nu ne este îngăduit una ca asta ? Şi nu vedeţi venind către noi corabia pe care se află califul nostru cu întreg alaiul lui ?

Ei întrebară, tulburaţi foarte :

— Eşti încredinţat că pe corabia aceea ce vine către noi se află însuşi califul ?

El răspunse :

— Pe Allah ! d-apoi cine din Bagdad nu cunoaşte chipul stăpînului nostru califul ? Este chiar el, domniile voastre, cu vizirul lui, Giafar, şi cu spătarul Massrur ! Şi, împreună cu ei, uite şi mamelucii şi cîntăreţele. Ascultaţi ce strigă crainicul stînd în picioare la provă : „Este oprit şi celor mari şi celor mici, şi tinerilor şi bătrînilor, şi oamenilor de seamă şi oamenilor de rînd să se plimbe pe fluviu. Cine nu se supune acestei porunci va fi descăpăţînat ori va fi spînzurat de catargul corăbiei !"

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi patra noapte

Ea urmă :

Auzind aceste cuvinte, Al-Raşid fu peste măsură de uluit, căci nu dăduse niciodată o asemenea poruncă şi, de mai bine de un an, nu se mai plimbase pe fluviu. Îl privi, aşadar, pe Giafar şi îl în-

trebă din ochi despre înțelesul întîmplării aceleia. Giafar însă, tot atît de uluit ca şi califul, se întoarse către bătrînul luntraş şi îi spuse :

— O, șeicule, ia de colea doi dinari. Numai grăbește-te şi ne suie în luntrea ta şi ne ascunde sub una dintre tufărişurile celea boltite ce se află pe apă, doar ca să putem, fără a fi văzuţi şi înhăţati, să privim și noi trecerea califului şi a alaiului său.

Luntrașul, încă şovăind, primi pînă la urmă să facă așa și, luîndu-i pe tustrei în luntrea lui, îi duse sub un adăpost boltit, și așternu peste ei o pătură, ca să fie și mai bine dosiţi.

Nici nu se adăpostiseră ei bine acolo, că şi văzură apropiindu-se corabia luminată de lumina torţelor și a făcliilor pe care le aţîţau cu lemn de aloe niște robi tineri, îmbrăcaţi în satin roșu, cu umerii acoperiţi cu mantii galbene și cu capu-mpodobit cu muselină albă. Unii stăteau la provă, alţii la pupă, şi toţi ridicau torţele și făcliile strigînd, din *vreme în vreme, poruncile cu pricina. Mai văzură* şi două sute de mameluci în picioare, înșiraţi de-a lungul marginilor corăbiei și înconjurînd o podeală mai înaltă, așezată la mijloc, unde, pe un jeţ de aur, sta un tînăr îmbrăcat într-o mantie de culoare neagră, cum purtau abbassizii, și strălucea din toate broderiile-i de aur. Iar de-a dreapta lui se afla un om semănînd uimitor cu vizirul Giafar, iar de-a stînga-i sta un altul, cu spada în mînă, semănînd aidoma cu Massrur, în vreme ce, în josul podelei, stăteau rînduiţi frumos douăzeci de cîntăreţi și de lăutari.

Cînd văzu aşa, Al-Rașid strigă :

— Giafar !

Vizirul răspunse :

— La poruncile tale, o, emire al dreptcredincioşilor !

Al-Rașid spuse :

— De bună seamă că trebuie să fie vreunul dintre fiii noștri, poate că Al-Mamun, poate că Al-Amin. Iar cei doi care stau în picioare lîngă el seamănă unul cu tine și altul cu spătarul meu Massrur. Şi toţi cei ce stau în josul podelei seamănă nemaipomenit cu cîntăreţii mei obișnuiți. Ce crezi de toate astea ? Eu simt că-mi pierd minţile.

Giafar răspunse :

— Şi eu tot așa, o, emire al dreptcredincioșilor, pe Allah !

Ci corabia cea luminată se și îndepărtase din ochii lor, iar bătrînul luntraș, ușurat de temerile lui, strigă :

— Gata ! acuma am scăpat. Nu ne-a văzut nimenea.

Şi ieși de sub frunziș și-i duse la ţărm pe cei trei călători. După ce coborîră din luntre, califul se întoarse către el și îl întrebă :

— O, șeicule, spui că așa vine califul în fiecare noapte să se plimbe în corabia luminată astfel ?

El răspunse :

— Da, domnia ta, și-asta de un an și mai bine.

El spuse :

— O, șeicule, noi sîntem niște străini călători şi ne place să ne bucurăm de orice priveliște și să ne plimbăm peste tot pe unde se află lucruri frumoase de văzut. Vrei, dar, să primești acești zece dinari și să ne aștepţi tot aici, mîine, la același ceas ?

El răspunse :

— Vreau, și mă simt îndatorat.

Atunci, califul și cei doi însoţitori ai săi își luară rămas-bun de la el și se întoarseră la serai, vorbind între ei despre acea întîmplare ciudată.

A doua zi, califul șezu toată ziua la divan, primindu-i pe vizirii, pe dregătorii, pe emirii și pe locțiitorii lui, și descurcînd treburile împărăției, judecînd și osîndind și iertînd, după care se întoarse în iatacurile sale, unde se dezbrăcă de hainele cele domnești, se îmbrăcă în straie de negutător și porni cu Giafar și cu Massrur pe același drum ca și în ajun, ajungînd în curînd la fluviu, unde îi aștepta bătrînul luntraș. Coborîră în luntre și se duseră să se ascundă sub bolta de frunze unde așteptară sosirea corăbiei luminate.

N-avură vreme nici să-și piardă răbdarea, căci, nu peste mult, corabia, în zvoană de alăute, se ivi pe apă, încununată de făclii. Și îi zăriră iarăși pe toți cei din ajun, cu tot atîția mameluci și tot atîția oaspeți, iar în mijlocul lor, pe podea, între ciudatul Giafar și ciudatul Massrur, sta califul cel ciudat.

Văzînd acestea, Al-Rașid spuse către Giafar :

— O, vizire, văd un lucru pe care niciodată nu l-aș fi crezut, de-ar fi venit careva să mi-l povestească.

Pe urmă, îi spuse luntrașului :

— O, șeicule, mai ia și acești zece dinari, și du-ne pe urma corăbiei lor ; și nu te speria deloc, căci n-au cum să ne vadă, de vreme ce ei stau în lumină, iar noi sîntem în negură. Dorința noastră-i să ne bucurăm de priveliștea frumoasă a acestor lumini pe apă.

Luntrașul primi cei zece dinari și, măcar că tremura de spaimă, începu să vîslească fără zgomot pe dîra lăsată de corabie, ferindu-se să intre în cercul de lumină...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci și cincea noapte

Ea urmă :

...ferindu-se să intre în cercul de lumină, pînă ce ajunseră la o grădină ce cobora pe povîrnișul malului pînă la fluviu, și unde corabia trase la țărm. Califul cel ciudat și întregul lui alai coborîră de pe corabie și, în sunetul de lăute, intrară în grădină.

După ce corabia se îndepărtă, bătrînul șeic trase luntrea în umbră la mal, ca să le îngăduie celor trei călători să coboare și ei la rîndu-le. Odată pe pămînt, se duseră să se amestece în mulțimea de inși ce țineau făcliile și mergeau în jurul califului cel ciudat.

Or, pe cînd ei urmau așa alaiul, deodată fură băgați de seamă de cîțiva mameluci și dați în vileag. Și pe dată fură înhățați și duși înaintea acelui bărbat tînăr, care îi întrebă :

— Cum ați făcut de-ați ajuns aici, și pentru care pricină ați venit ?

Ei răspunseră :

— O, măria ta, sîntem niște neguțători străini de această țară. Numai astăzi am sosit și-am trecut să ne plimbăm pe-aici, fără a ști că nu este slobod a intra în această grădină. Și mergeam liniștiți, atunci cînd am fost înșfăcați de oamenii domniilor voastre și aduși dinainte-vă, fără ca noi să ne putem da seama de greșala ce-am săvîrșit.

El le spuse :

— Fiți, dar, fără teamă, de vreme ce sînteți străini de Bagdad. De n-ați fi fost străini de Bagdad, aș fi pus numaidecît să vi se reteze capetele.

Pe urmă se întoarse către vizirul său şi îi spuse:
— Lasă-i să vină cu noi. Sînt oaspeţii noştri, în seara aceasta.

Ei însoţiră atunci alaiul şi ajunseră aşa la un palat ce nu se putea asemui ca măreţie decît cu palatul emirului dreptcredincioşilor. Pe poarta acelui palat erau săpate stihurile următoare :

În palatul acesta în care
Orişice oaspete-i binevenit,
Timpul, cu strălucita lui culoare,
Mari frumuseţi a pus şi-a risipit ;
Desăvîrşita artelor splendoare
L-a luminat şi l-a împodobit ;
Iar dărnicia fără-asemănare
A darnicului ei stăpîn slăvit
E-a sufletului dulce desfătare.

Intrară atunci într-o sală măreaţă, cu podeaua acoperită de covoare de mătase galbenă, iar califul cel ciudat, aşezîndu-se pe un jeţ de aur, le îngădui tuturor celorlalţi să se aşeze împrejurul lui. Se întinse îndată masa pentru zaiafet ; mîncară şi-apoi se spălară pe mîini ; pe urmă, după ce băuturile fură rînduite pe masă, băură pe săturatele din aceeaşi cupă pe rînd. Dar cînd veni rîndul califului Harun Al-Raşid, acesta nu vroi să bea. Atunci califul cel ciudat se întoarse către Giafar şi îl întrebă :

— Pentru ce nu vrea să bea prietenul tău ?

Giafar răspunse :

— De multă vreme, o, măria ta, el nu mai bea.

Celălalt spuse :

— Atunci, să poruncesc să-i dea altceva.

Şi numaidecît dete poruncă unuia dintre mamelucii lui, care se grăbi să aducă un borcan plin cu

sorbet de mere și îl înfățișă lui Al-Rașid care, de data aceasta, primi și începu să bea cu multă poftă.

Cînd băutura își împlini rostul asupra minților lor, califul cel ciudat, ținînd în mînă o vergelușă de aur, bătu de trei ori cu vergelușa în masă, și numaidecît cele două canaturi ale unei uși mari se deschiseră în fundul sălii, lăsînd să intre doi harapi ce purtau pe umerii lor un jeț de fildeș în care ședea o tînără roabă albă, cu fața ca soarele. Puseră jețul jos dinaintea stăpînului lor și pe urmă rămaseră în picioare în spatele lui, stînd nemișcați. Atunci fata luă o lăută indienească, îi potrivi strunele și începu să cînte, pe rînd, pe douăzeci și patru de moduri felurite, cu o măestrie ce fermeca sufletul ascultătorilor. Pe urmă se întoarse la modul dintîi și cîntă :

Cum poți tu, fără mine, și departe,
Să mai trăiești, cînd inima-mi suspină
De lipsa ta ?
Ah, grea soartă-i desparte
Pe-ndrăgostiți, să plîngă fără vină,
Și-n pustiire
lasă
trista casă
Ce răsuna de cînt și fericire.

Cînd califul cel ciudat auzi aceste versuri cîntate, scoase un țipăt amarnic, își sfîșie frumoasa-i mantie înstelată cu diamante, și cămașa, și toate hainele de pe el, și căzu jos fără de simțire. Numaidecît mamelucii se repeziră și aruncară peste el o pătură de mătase, ci nu chiar atît de repede încît califul Al-Rașid, Giafar și Massrur să nu aibă vreme să bage de seamă că trupul tînărului era tot învrîstat de urme de lovituri de vergi și de bice.

Văzînd acestea, califul spuse lui Giafar :

— Pe Allah ! ce păcat că tînărul acesta, atît de frumos, poartă pe trup semne ce dovedesc limpede că avem de-a face cu cine ştie tîlhar ori cu vreun ucigaş primejdios, scăpat din temniţă.

Ci mamelucii îl şi îmbrăcaseră pe stăpînul lor într-o altă mantie, mai frumoasă decît cea dintîi ; şi tînărul se aşeză la locul lui în jeţ, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Îi văzu atunci pe cei trei oaspeţi ai săi vorbindu-şi în şoaptă şi le spuse :

— Pentru ce vă arătaţi uimiţi şi ce tot şopotiţi acolo ?

Giafar răspunse :

— Tovarăşul acesta al meu îmi spunea că a străbătut toate ţările şi a fost oaspete la mulţi dregători şi la mulţi regi, dar niciodată nu i-a fost dat să vadă pe cineva mai mărinimos decît gazda noastră de-acum. Se minuna, în adevăr, văzîndu-te cum sfîşii o mantie care de bună seamă că preţuieşte pe puţin zece mii de dinari. Şi îmi recita aceste stihuri întru lauda ta...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi şasea noapte

Ea urmă :

...îmi recita aceste stihuri întru lauda ta :

În palma ta, măreața dărnicie
Ziditu-și-a lăcaș cu temelie.

Iar dacă dărnicia, într-o zi,
Deodată porțile și-ar zăvori,

Ah, mîna ta, cum alta-n lume nu e,
S-ar face cheie, ca să ne-o descuie.

Auzind aceste versuri, tînărul se arătă tare mulțumit și porunci să i se dea lui Giafar o mie de dinari și o mantie tot atît de frumoasă ca mantia pe care o sfîșiase el, și se apucă iar să bea și să se veselească. Ci Al-Rașid, care nu-și putea găsi tihna de cînd văzuse urmele de lovituri de pe trupul tînărului, spuse lui Giafar :

— Cere-i să-ți lămurească pricina.

Giafar răspunse :

— Mai bine-ar fi să mai avem oleacă de răbdare și să nu ne arătăm prea sîcîitori.

Al-Rașid spuse :

— Pe capul meu și pe capul lui Abbas ! dacă nu-l întrebi numaidecît, o, Giafar, sufletul tău n-are să mai fie al tău, atunci cînd vom ajunge la palat.

Or, tînărul, întorcîndu-se către ei, îi văzu șușotind și îi întrebă :

— Ce lucru așa de seamă aveți să vă spuneți, de tot șușotiți acolo tainic ?

Giafar răspunse :

— Numai de bine !

Califul cel ciudat grăi :

— Rogu-te, pentru numele lui Allah, să-mi spui ce șușotiți, fără a-mi ascunde nimic.

Giafar spuse :

— Tovarăşul meu a băgat de seamă pe trupul tău, o, măria ta, nişte urme de lovituri de vergi şi de bice. Şi a rămas uimit peste măsură. Şi-ar dori fierbinte să afle de pe urma cărei întîmplări stăpînul nostru califul a suferit asemenea pedeapsă, atît de puţin potrivită cu cinul şi cu puterile sale.

La cuvintele acestea, tînărul zîmbi şi spuse :

— Fie ! am să vă arăt, de vreme ce sînteţi străini, care-i pricina. Şi-apoi, povestea mea este aşa de uluitoare că, de-ar fi scrisă cu acul în colţul din lăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură oricui ar cîntări-o cu luare aminte.

Pe urmă spuse :

— Aflaţi, domniile voastre, că eu nu sînt nicidecum emirul dreptcredincioşilor, ci sînt numai fiul starostelui giuvaergiilor din Bagdad. Mă cheamă Mohammad-Ali. Taică-meu, cînd a murit, mi-a lăsat ca moştenire grămezi de aur, de argint, de mărgăritare, de rubine, de smaralde, de giuvaeruri şi de podoabe de argintar ; şi mi-a mai lăsat, pe deasupra, case, pămînturi, livezi, grădini, prăvălii şi hambare ; şi m-a lăsat stăpîn peste acest palat şi peste tot ce se află în el, sclavi şi sclave, paznici şi slugi, flăcăi şi fete. Or, într-o zi, cum stam în prăvălia mea, între robii mei zoriţi să-mi îndeplinească poruncile, văzui oprindu-se la uşă şi coborînd de pe un catîr împodobit cu fotaze, o tînără însoţită de alte trei fete, frumoase tustrele ca nişte lune. Intră în prăvălia mea şi se aşeză, în vreme ce eu mă ridicai în cinstea ei ; pe urmă întrebă :

— Tu ești, nu-i așa, Mohammad-Ali giuvaergiul ?

Eu răspunsei :

— Ba da, o, stăpîna mea, și sînt sclavul tău, gata să te asculte.

Ea îmi spuse :

— Ai cumva vreun giuvaer cu adevărat frumos, care-ar putea să-mi placă ?

Eu îi spusei :

— O, stăpîna mea, am să aduc tot ce am mai frumos în prăvălia mea și am să-ți dau totul în mînă. Dacă, din ceea ce am să aduc, s-o nimeri ceva care să-ți placă, nimenea nu s-ar socoti mai fericit decît robul tău ; și, dacă nimic nu ți-ar putea opri privirile, mi-aș plînge nenorocul de-a lungul vieții mele-ntregi.

Or, eu aveam în prăvălia mea o sută de gherdane scumpe, minunat lucrate, pe care mă grăbii să le aduc și să le înșir dinainte-i. Ea le încercă și le cercetă îndelung, unul cîte unul, cu mai multă pricepere decît aş fi dovedit eu însumi în locul ei ; pe urmă îmi spuse :

— Aş fi vrut ceva mai bun.

Mă gîndii atunci la un gherdănaş pe care taică-meu îl cumpărase cîndva, pe o sută de mii de dinari, și pe care îl păstram, închis singur într-o cutie de preț, ferit de orice privire. Mă ridicai şi, domol, adusei cutia aceea, cu mare grijă, şi o deschisei cu dichis dinaintea fetei spunîndu-i :

— Nu cred ca acesta să aibă pereche la vreun rege ori la vreun sultan, la vreun om de rînd ori la vreunul de seamă.

Cînd fata aruncă o ochiadă repede spre gherdan, scoase un strigăt de bucurie și se minună :

— Uite ce mi-am tot dorit zadarnic toată viaţa.

Pe urmă îmi spuse :

— Cît costă ?

Eu răspunsei :

— Preţul pe care l-a cumpărat răposatul taică-meu a fost de o sută de mii de dinari în cap. Dacă îţi place, o, stăpînă a mea, aş fi peste măsură de fericit să ţi-l dăruiesc pe degeaba.

Ea mă privi, zîmbi uşor şi îmi spuse :

— La preţul pe care mi l-ai spus, adaugă cinci mii de dinari, ca dobîndă la banii închişi în el, şi gherdanul este al meu.

Eu răspunsei :

— O, stăpînă a mea, şi gherdanul şi stăpînul lui sînt bunurile tale şi se află în mîinile tale. Nu mai am nimic de adăugat.

Ea zîmbi iar şi răspunse :

— Iar eu, de asemenea, am hotărît preţul. Adaug că, prin aceasta, sînt datornica ta ca mulţumire.

Şi, spunînd cuvintele acestea, se ridică sprintenă, sări cu mare uşurinţă pe catîr, fără ajutorul celor ce o urmau şi, plecînd, îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, vrei să mă însoţeşti numaidecît spre a-mi aduce gherdanul şi a veni la mine acasă să-ţi primeşti banii ? Crede-mă că, în adevăr, ziua aceasta, datorită ţie, este pentru mine ca laptele.

Nu vrusei să stărui mai mult, de teamă să n-o supăr, poruncii slugilor să închidă prăvălia, şi o urmai pe fată, încetişor, pînă acasă la ea.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi şaptea noapte

Ea urmă :

...o urmai pe fată, încetişor, pînă acasă la ea. Acolo, îi înmînai gherdanul, iar ea intră în iatacul ei, după ce mă rugă să iau loc pe laviţa de la intrare şi să aştept acolo venirea zarafului ce trebuia să-mi plătească cei o sută de mii de dinari şi dobînda lor.

Pe cînd stam pe acea laviţă de la intrare, văzui venind o slujnică tînără care îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, binevoieşte şi intră în sala de intrare a casei, căci şederea la uşă nu este lucru potrivit cu un om de seama ta.

Mă ridicai atunci şi intrai în sala de intrare unde mă aşezai pe un scăunaş căptuşit cu catifea verde, aşteptînd aşa o bucată de vreme. Atunci văzui intrînd o altă slujnică tînără care îmi spuse :

— O, stăpîne al meu, te roagă stăpîna mea să intri în sala de primire, unde doreşte să te odihneşti pînă ce are să sosească zaraful.

Nu pregetai să mă supun şi o urmai pe fată în sala de primire. Nici nu mă aşezai bine, că se şi dete la o parte o perdea mare din fundul sălii şi patru tinere sclave intrară aducînd un jeţ de aur pe care şedea tînăra lor stăpînă, cu chipu-i ca luna şi cu gherdanul cel frumos la gît.

Cînd îi văzui obrazul aşa, fără iaşmac, şi descoperit întru totul, simţii că mi se risipesc minţile şi

că bătăile inimii mele se întețesc. Ci ea le făcu semn sclavelor sale să plece, înaintă către mine și îmi spuse :

— O, lumină a ochilor mei, oare orice făptură frumoasă trebuie, așa cum faci tu, să se poarte atîta de crud față de aceea care o iubește ?

Eu îi răspunsei :

— Întreaga frumusețe este în tine, iar ceea ce a mai rămas din ea, dacă a mai rămas ceva, a fost împărțit celorlalți oameni.

Ea îmi spuse :

— O, giuvaergiule Mohammad-Ali, află că te iubesc și că nu m-am folosit de mijlocul de care m-am folosit decît spre a te hotărî să vii în casa mea !

Și, rostind aceste cuvinte, se plecă gingașă spre mine și mă trase spre ea, sorbindu-mă cu ochii-i galeși. Atunci eu, tulburat cu totul, îi luai în mîinile mele capul, în vreme ce ea îmi întorcea sărutările fără să se zgîrcească, și mă strîngea la pieptul ei, pe care îl simțeam ca de piatră, apăsat pe pieptul meu. Atunci pricepui că nu se cade să dau îndărăt și vrusei să fac ceea ce ținea de vrednicia mea să fac. Ci în clipa cînd tocmai dam să-mi împlinesc gîndul, fata spuse :

— Ce vrei să faci, o, stăpîne al meu ?

Eu răspunsei :

— Să ascund ceea ce trebuie să ascund.

Ea îmi spuse :

— Ia seama că la mine nu poți să ascunzi ceea ce vrei să ascunzi, căci casa mea nu este deschisă. Ar trebui mai întîi să deschizi ușa. Or, află că sînt neprihănită. Și-apoi, de socoți cumva că ai de-a face cu vreo fată de rînd ori cu cine știe ce lepădătură de prin Bagdad, schimbă-ți degrabă gîndurile. Să știi, în adevăr, o, Mohammad-Ali, că, așa

cum mă vezi, eu sînt sora marelui vizir Giafar ; și sînt fiica lui Yahia ben-Khaled Al-Barmaki.

Auzind cuvintele acestea, o, stăpînii mei, deodată simții înflăcărarea mea potolindu-se cu totul și înțelesei cît de urît fusese din parte-mi că ascultasem de îndemnurile-mi tainice și că vroisem să mi le sting cu ajutorul fetei. Ci tot îi spusei :

— Pe Allah ! o, stăpînă a mea, nu-i vina mea dacă am vrut să mă folosesc de prilejul pe care mi l-ai dat. Ci tu ai vrut să te dovedești mărinimoasă față de mine, arătîndu-mi calea către ușile deschise ale bunăvoinței tale !

Ea îmi răspunse :

— Nu ai pentru ce să te certi, ba dimpotrivă ! Și poți să ajungi acolo unde vrei să ajungi, dacă vrei, ci numai pe căile cele legiuite. Cu voia lui Allah, totul se poate împlini. Căci sînt stăpînă pe faptele mele și nimeni nu are a mi le opri. Mă vrei tu, dar, ca soție legiuită ?

Eu răspunsei :

— De bună seamă !

Numaidecît, trimise să vină cadiul și martorii, și le spuse :

— Iată-l pe Mohammad-Ali, fiul lui Ali, răposatul staroste. Mă cere în căsătorie și îmi aduce ca zestre gherdanul acesta pe care mi l-a dăruit. Eu primesc și mă supun.

Numaidecît fu scris senetul nostru de căsătorie și, odată încheiat, ne lăsară singuri. Sclavele aduseră băuturi, cupe și lăute, și amîndoi băurăm, pînă ce sufletele noastre începură să strălucească. Ea luă atunci lăuta și cîntă :

De trupul tău înalt, subțire,
De mersul tău legănător,
Ah, jur că sufăr, din iubire,
Și despărțirile mă dor.

Stăpîne, fie-ți îndurare
De-o inimă fără noroc,
Ce arde pururea și moare
Într-al iubirii tale foc.

De aur cupa-i ce-mi aprinde
Al sufletului crunt pojar,
Cu amintirea ta fierbinte
În gîndul meu întoarsă iar.

Cum floarea cea de mirt sclipește
Într-un buchet de trandafiri,
Așa mereu îmi strălucește
Iubirea ta între iubiri.

Cînd sfîrși de cîntat, luai și eu la rîndu-mi lăuta și, după ce dovedii că știam să scot din ea sunete și mai frumoase, spusei aceste versuri ale poetului, acompaniindu-mă în surdină :

Minuneo ! văd pe chipu-ți vrăjitor
Contrariile cum se-mperechează :
Văd și răcoarea apei de izvor,
Și flacăra cu purpuria-i rază.

Iar inimii ce-mi tremură de dor
Răcoare-i ești, și foc ce arde-n pară.
Ah, sufletului meu tremurător,
Ce dulce-i ești mereu, și ce amară !

După ce isprăvirăm de cîntat, văzurăm că era vremea să ne gîndim la culcare. O ridicai pe brațele mele și o întinsei pe bogatul pat ce ni-l pregătiseră roabele.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă :

... o întinsei pe bogatul pat ce ni-l pregătiseră roabele.

Atunci, dezbrăcînd-o, putui să mă încredințez că era ca un mărgăritar neprihănit. Mă bucurai tare mult și, pe deasupra, vă pot încredința că, pînă dimineața, o ținui strînsă de mine, așa cum un porumbel ținut într-o mînă stă cu aripioarele strînse.

Or, nu numai o noapte petrecui așa, ci o lună întreagă, fără contenire. Și-mi uitai și treburile, și prăvălia, și bunurile toate, pînă ce, într-o zi, și anume în cea dintîi zi din cea de-a doua lună, ea îmi spuse :

— Sînt nevoită să lipsesc cîteva ceasuri, numai atîta cît să mă duc la hammam și să mă întorc. Tu, te rog fierbinte, să nu te dai jos din pat și să stai așa pînă ce mă întorc eu. Și-am să mă-ntorc la tine de la hammam cu totul fragedă, și ușoară, și parfumată.

Pe urmă, ca să fie și mai încredințată de îndeplinirea acestei porunci, mă puse să fac jurămînt că n-am să mă mișc din pat. După care, însoțită de două sclave, ce luară ștergarele și legăturile cu haine, plecă la hammam împreună cu ele.

Or, o, stăpînii mei, nici nu ieșise ea bine din casă, cînd văzui, pe Allah ! că ușa se deschide și în încăpere intră o femeie bătrînă, care îmi spuse, după salamalekurile de cuviință :

— O, stăpîne Mohammad, soția emirului dreptcredincioșilor, Sett Zobeida, mă trimite la tine ca

să te rog să mergi la serai, unde ea dorește să te vadă și unde te așteaptă ; căci i s-a povestit cu vorbe de mare laudă despre purtările tale alese, despre buna ta creștere și despre glasul tău frumos, încît s-a simțit tare dornică să te cunoască.

Eu răspunsei :

— Pe Allah ! o, mătușă, Sett Zobeida îmi face mare cinste poftindu-mă să-i fiu oaspete ; însă nu pot să părăsesc casa înainte de a se întoarce soția mea, care s-a dus la hammam.

Bătrîna îmi spuse :

— Copilul meu, te sfătuiesc, spre binele tău, să nu zăbovești o clipă a merge acolo unde ești așteptat, de nu vrei ca Sett Zobeida să-ți fie dușmană ! Căci, poate că nu știi, neprietenia stăpînei Sett Zobeida este tare primejdioasă. Ridică-te, dar, și du-te la ea. Pe urmă, n-ai decît să te întorci acasă cît mai grabnic.

Cuvintele acestea mă hotărîră să mă duc, în ciuda jurămîntului ce-i făcusem soției mele, și o urmai pe bătrîna care mergea înaintea mea, și mă duse la serai, unde intrai fără de nici o supărare.

Cînd Sett Zobeida mă văzu intrînd, îmi zîmbi, mă chemă lîngă ea și îmi spuse :

— O, lumină a ochilor ! tu ești drăguțul surorii marelui vizir ?

Eu răspunsei :

— Sînt robul și sluga ta !

Ea îmi spuse :

— În adevăr, cei ce mi-au zugrăvit purtările tale fermecătoare și felul tău ales de a vorbi nu ți-au îngroșat harurile. Doream să te văd și să te cunosc, ca să judec cu ochii mei alegerea și gustul surorii lui Giafar. Acuma-s mulțumită. Ci m-ai face să mă simt peste măsură de bucuroasă, de-ai

binevoi să-mi dai prilejul a-ți auzi glasul, cîntîndu-mi ceva.

Eu răspunsei :

— Cu plăcere și cu cinste !

Și luai o lăută, pe care mi-o aduse o sclavă, și, după ce îi potrivii strunele, începui încetișor și cîntai vreo două-trei strofe despre dragostea împărtășită.

Cînd contenii din cîntat, Sett Zobeida îmi spuse:

— Allah împlinească-și harul făcîndu-te și mai desăvîrșit, o, tinere încîntător ! Îți mulțumesc că ai venit să mă vezi. Acuma, grăbește și te-ntoarce acasă înainte de sosirea soției tale, ca nu cumva să-și închipuie că vreau să te răpesc de la inima ei.

Eu atunci sărutai pămîntul dinaintea ei și ieșii din serai, tot pe poarta pe unde intrasem.

Cînd ajunsei acasă, o găsii pe soția mea, sosită înainte-mi, culcată în pat. Dormea, și nu făcu nici o mișcare de trezire. Mă culcai atunci la picioarele ei și, binișor, începui s-o mîngîi pe picioare. Ci deodată ea deschise ochii și îmi dete mînioasă o lovitură de picior drept în coastă, rostogolindu-mă jos din pat, și îmi strigă :

— O, înșelătorule ! o, sperjurule ! Ți-ai călcat jurămîntul și te-ai dus la Sett Zobeida. Pe Allah ! de nu mi-ar fi teamă să n-ajung de ocară și să-mi afle lumea necazurile, m-aș duce chiar în clipa aceasta la Sett Zobeida, să-i arăt eu cît costă a-i deda la dezmăț pe soții altor femei. Ci, pînă una alta, ai să plătești tu și pentru ea, și pentru tine.

Și bătu din palme și strigă :

— Ya Sauab !

Numaidecît se ivi căpetenia hadîmbilor ei, un harap care totdeauna mă privise ponciș, și îi spuse :

— Taie-i pe dată gîtul înşelătorului, mincinosului şi sperjurului ăstuia !

Harapul îşi fulgeră pe dată sabia, tăie un colţ din poala mantiei lui şi mă legă la ochi cu fîşia de pînză pe care o dobîndise astfel. Pe urmă îmi zise :

— Fă-ţi mărturisirea de credinţă !

Şi se pregătea să-mi taie gîtul.

În acea clipă, însă, intrară toate roabele, faţă de care totdeauna mă purtasem darnic, şi mari şi mici, şi tinere şi bătrîne...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute nouăzeci şi noua noapte

Ea urmă :

...şi mari şi mici, şi tinere şi bătrîne, şi spuseră :

— O, stăpînă a noastră, te rugăm fierbinte să-l ierţi, din pricină că n-a ştiut ce grea greşeală săvîrşeşte. Nu ştia că nimica nu te putea supăra mai tare, decît să se ducă la Sett Zobeida, duşmanca ta. El habar n-avea de vrăjmăşia ce putea fi între voi două. Iartă-l, o, stăpînă a noastră !

Ea răspunse :

— Fie ! binevoiesc să-i iert viaţa, însă doresc să-i las o amintire de neşters a greşalei lui !

Şi îi făcu semn lui Sauab să lase sabia şi să ia vergile. Şi harapul luă numaidecît o vargă, cumplit de mlădioasă, şi începu să-mi care la lovituri

în locurile cele mai simţitoare ale trupului meu. După care luă biciul şi îmi trase cinci sute de plesnituri, alduite crunt pe părţile mele cele mai gingaşe şi pe coaste. Asta vă lămureşte, domniile voastre, ce-i cu dungile pe care le-aţi putut băga de seamă adineaori pe trupul meu.

După ce fusei pedepsit aşa, soţia mea porunci să fiu luat de acolo şi aruncat în drum, ca o găleată cu lături.

Eu, atunci, mă adunai de pe jos cum putui şi mă tîrîi pînă la casa mea, însîngerat tot, şi, cum ajunsei în odaia mea, pe care o părăsisem de-atîta vreme, căzui leşinat, cît eram de lung.

Cînd, după lung timp, îmi venii în simţiri din leşinul meu, trimesei după un vraci cu mînă uşoară, priceput la îngrijirea vătămăturilor, care îmi unse binişor rănile şi, cu ajutorul balsamurilor şi al alifiilor, izbuti să mă tămăduiască. Ci tot şezui să zac neputincios, vreme de două luni ; iar cînd ajunsei în stare să pot ieşi, mă dusei mai întîi la hammam; şi, după ce mă spălai, plecai la prăvălia mea. Acolo, vîndui degrabă la mezat tot ce aveam mai de preţ, dobîndii tot ce putui dobîndi şi, cu suma adunată, cumpărai patru sute de mameluci tineri pe care îi îmbrăcai strălucit, şi corabia pe care m-aţi văzut în noaptea aceasta însoţit de ei. Dintre ei, l-am ales pe unul ce seamănă cu Giafar, ca să mi-l pun ca tovarăş de-a dreapta, şi un altul ca să-i dau slujba de gealat, după pilda emirului dreptcredincioşilor. Şi, gîndind să uit de suferinţele mele, mă îmbrăcai şi eu în haine ca ale califului şi luai obiceiul de a mă plimba în fiecare noapte pe fluviu, în corabia mea, înconjurat de lumini, şi de cîntece, şi de zvon de lăute. Şi-aşa îmi petrec viaţa, de un an încoace, făcîndu-mi nălucirea nebună că sînt califul, încercînd să-mi alung din minte amarul care

a pus stăpînire pe mine din ziua cînd soția mea m-a osîndit atîta de crunt, ca să-și mulțumească vrăjmășia pe care și Sett Zobeida și ea o nutresc una față de cealaltă ! Și numai eu, neștiutor de nimica, am suferit urmările acestei vrajbe muierești. Or, aceasta-i jalnica mea poveste, o, stăpînii mei ! Și nu mai am decît să vă mulțumesc că ați binevoit să veniți cu noi ca să ne petrecem noaptea aceasta prietenește.

Cînd califul Harun Al-Rașid auzi această istorisire, strigă :

— Laudă lui Allah, care a lăsat ca fiecare lucru să aibă o pricină !

Pe urmă se ridică și-i ceru tînărului îngăduința să plece laolaltă cu tovarășii săi. Tînărul le dete îngăduința ; și Al-Rașid plecă de acolo și se întoarse la serai, chibzuind cum să îndrepte nedreptatea săvîrșită de cele două femei față de acel tînăr. Iar Giafar, din parte-i, se amăra cumplit că sora lui fusese pricina unei întîmplări ca aceea, menită acum să fie cunoscută de întregul palat.

A doua zi, califul, împodobit cu toate însemnele puterii sale, stînd între emirii și curtenii lui, spuse către Giafar :

— Să fie adus la mine tînărul care ne-a găzduire as'noapte !

Și Giafar ieși îndată, ca să se întoarcă fără de zăbavă cu tînărul ce sărută pămîntul dinaintea califului și, după salamalekul de cuviință, îi spuse o laudă în versuri. Al-Rașid, încîntat, îl chemă lîngă el, îl pofti să șadă și îi spuse :

— O, Mohammad-Ali, am trimis după tine ca să aud din gura ta istorisirea pe care ai povestit-o ieri celor trei neguțători. Căci este minunată și plină de învățăminte folositoare.

Tînărul, tulburat cu totul, spuse :

— N-aş putea grăi, o, emire al dreptcredincioşilor, înainte ca tu să-mi dai năframa ocrotirii.

Califul îi aruncă numaidecît năframa, ca semn de ocrotire, şi tînărul istorisi încă o dată povestea lui, fără a ocoli nici un amănunt. Cînd sfîrşi, Al-Raşid îi spuse :

— Şi-acum, ţi-ar plăcea s-o vezi pe soţia ta întorcîndu-se la tine, în ciuda greşelilor ce le-a săvîrşit împotriva ta ?

El răspunse :

— Orice mi-ar veni din mîna califului ar fi binevenit ; căci degetele stăpînului nostru sînt cheile binefacerii, iar faptele lui sînt salbe scumpe, bune de purtat ca podoabă la gît.

Atunci califul spuse către Giafar :

— Adu-o la mine, o, Giafar, pe sora ta, fiica emirului Yahia !

Şi Giafar o aduse numaidecît pe soră-sa ; iar califul o întrebă :

— Spune-mi, o, fiică a credinciosului nostru Yahia ! îl cunoşti pe acest tînăr ?

Ea răspunse :

— O, emire al dreptcredincioşilor, de cînd au căpătat femeile învăţul să cunoască bărbaţi ?

Al-Raşid zîmbi şi spuse :

— Ei bine ! am să-ţi spun numele lui. Se numeşte Mohammad-Ali, fiul răposatului staroste al giuvaergiilor. Tot ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, şi acuma vreau să ţi-l dau ca soţ.

Ea răspunse :

— Darul stăpînului nostru este ca viaţa şi ca ochii noştri.

Califul porunci numaidecît să vină cadiul şi martorii, şi-i puse să scrie, cum cere legea, senetul de căsătorie ce-i lega de data aceasta pe cei doi ti-

neri într-un chip neclătinat, spre fericirea lor, care fu desăvîrşită. Şi hotărî să-l oprească în preajma lui pe Mohammad-Ali, spre a şi-l face sfetnic pînă la sfîrşitul zilelor lui.

Şi uite-aşa ştia Al-Raşid să-şi facă plăcere împerechind ceea ce era desperecheat şi făcîndu-i fericiţi pe cei pe care soarta îi amăgise.

— Dar să nu socoţi cumva, o, preafericitule rege, spuse mai departe Şeherezada, că povestea aceasta, pe care nu ţi-am istorisit-o decît anume ca să aduc o schimbare faţă de snoavele cele scurte de mai înainte, s-ar putea asemui cît de cît cu minunata poveste a frumoasei Floare-de-Trandafir şi a lui Desfătul-Lumii !

Iar Șeherezada îi spuse regelui Șahriar :

POVESTEA FRUMOASEI FLOARE-DE-TRANDAFIR

Se povestește că a fost odată, în vechimea vremilor și în trecutul anilor și al lumilor, un rege de neam foarte mare, plin de putere și de slavă. Și-avea un vizir pe nume Ibrahim, care avea o fată, minune de gingășie și de frumusețe, mai presus de orice ca strălucire și ca desăvîrșire, și dăruită cu o minte fără de pereche și cu purtări neasemuit de alese. Pe deasupra, îi plăceau peste măsură petrecerile înveselitoare și vinul cel dătător de voioșie, nesfiindu-se să îndrăgească obrazele frumoase, stihurile în ceea ce au ele mai iscusit, și poveștile cele minunate. Și-atîtea gingașe plăceri închidea în sineși, încît atrăgea către ea iubirea sufletelor și a inimilor, așa cum de altminteri a și spus unul dintre poeții care au cîntat-o :

M-a fermecat fermecătoarea fată.
A turcilor și-arabilor ispită,
Cea care știe slova legii toată
Și-a scrierii sintaxă nesmintită.

Și-atunci cînd stăm de vorbă împreună
Despre acestea toate, uneori,
Iată ce-ncepe ea domol să-mi spună,
Răutăcioasa cu glas răpitor :

„Eu sînt agent pasiv, iar tu, isteț,
Vrei să mă pui la cazul indirect.
De ce ? Mult mai cuminte-ar fi să-nveți
Cum să-ntrebuințezi în mod corect,

Întotdeauna la acuzativ,
Regimul tău, cum cere legea stării,
Căci rolul lui este a fi activ,
Dar nu-l întoarce spre semnul mirării."

Eu îi răspund : „Nu doar regimul meu
Îți aparține, o, stăpîna mea,
Ci viața mea, și sufletu-mi, mereu !
Numai, te rog, nu te mai minuna

De inversarea ce ți-am arătat
A rolurilor noastre, nendoios —
Căci vremurile astăzi s-au schimbat
Și lucrurile s-au întors pe dos.

Iar dacă-n ciuda celor cîte-ți spun,
Tu nu vrei totuși să acorzi crezare
Vorbelor mele, este oportun,
Spre-a-ți dovedi această inversare,

Să nu mai șovăiești, ci să privești
Regimul meu, să vezi fără tăgadă
Că nodu-acestor tîlcuri și nădejdi
Se află așezat exact la coadă !"

Or, fata aceasta era atît de fermecătoare, atît de dulce și de o frumusețe atît de strălucitoare, încît se numea Floare-de Trandafir.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru suta noapte

Ea urmă :

... se numea Floare-de-Trandafir.

Iar regelui îi plăcea tare mult s-o aibă pe lîngă el la ospețe, atît de dăruită era ea cu minte iscusită și aleasă. Și regele avea obiceiul să dea, în fiecare an, serbări mari, și, cu acel prilej, să se bucure de venirea la palatul lui a celor mai de seamă oameni din împărăție, spre a se întrece cu ei în jocurile cu mingea și cu ghioaga, atît pe jos, cît și de-a călare.

Și venind ziua cînd oaspeții regelui se strînseră la asemenea jocuri, Floare-de-Trandafir se așeză la fereastra ei, ca să se bucure de întrecere. În curînd, jocul începu să se însuflețească, și fiica vizirului, urmărind jocul și luînd seama la jucători, zări printre ei un tînăr nespus de frumos, cu chip fermecător, cu dinți strălucitori, cu mijloc subțire și cu umeri largi. Și simți o asemenea plăcere văzîndu-l, că nu se mai putea sătura să-l tot privească, nici nu se mai putea împiedica să-i arunce ochiade galeșe. Și, pînă la urmă, o chemă pe doica ei și o întrebă :

— Cunoşti tu cumva numele acelui tînăr fermecător, atît de mîndru, ce se află colo, în mijlocul jucătorilor ?

Doica îi răspunse :

— O, fata mea, sînt frumoși toți. Așa că nu văd despre care dintre ei vorbești.

Ea spuse :

— Atunci așteaptă. Am să ți-l arăt !

Și luă pe dată un măr și îl aruncă în tînărul acela, care se întoarse și ridică privirile către fereastră. Şi-o văzu atunci pe Floare-de-Trandafir, zîmbitoare și frumoasă ca luna plină luminînd peste neguri ; și, deodată, mai nainte de-a avea măcar răgazul să-și întoarcă privirea, se simți peste măsură tulburat de iubire ; și recită aceste versuri ale poetului :

Ce-mi străpunse, oare, inima deodată ?
Ochii tăi, sau numai agera săgeată?

Ageră săgeată, cine te trimise ?
Luptătorii aprigi sau, așa cum mi se

Pare, numai arcul cu strună măiastră
Dintr-un ochi ce-mi rîde dulce la fereastră ?

Floare-de-Trandafir o întrebă atunci pe doica ei :

— Și-acum, într-un sfîrșit, poți tu să-mi spui numele tînărului ?

Ea răspunse :

— Se numește Desfătul-Lumii.

Auzind aceste cuvinte, fiica vizirului clătină capul de plăcere și de tulburare, se tolăni pe divan, gemu din străfundul inimii și ticlui aceste stihuri :

N-are de ce să-i pară rău
Celui ce-a născocit numele tău,
Desfăt-al-Lumii, o, tu, care-anume
Cuprinzi tot ce e mai gingaș pe lume
Și tot ceea ce e mai strălucit!
O, lună plină-n ceas de răsărit!
O, chip ce luminează lumea toată
Cu strălucirea lui fără de pată,
Tu — dintre tot ce dă lumină vieții —
Ești singurul sultan al frumuseții!
Și am temeiuri pentru cîte spun:
Nu este oare ca litera nun
Sprînceana ta, scrisă frumos?
Iar, ochiu-ți ca migdala, luminos,
Nu seamănă cu litera sad, *oare,*
Așa cum a fost scrisă cu mirare
De degetul îndrăgostit
Al celui care totu-a zămislit?
Iar mijlocul tău nu-i un ram subțire
Și mlădios cum altul nu-i în fire?
O, dacă nenfricata-ți vitejie
I-a întrecut pe toți cei mai viteji
Din cîți în juru-ți freamătă-a urgie
Și se rotesc în luptă val-vîrtej,
Ce să mai spun de-aleasa-ți semeție
Și de-ale frumuseții tale mreji?

Sfîrșindu-și stihuirea, Floare-de-Trandafir luă o foaie de hîrtie și scrise frumos versurile pe ea. Împături apoi hîrtia și o puse într-o pungută de mătase brodată cu aur, pe care o ascunse sub perna de pe divan.

Or, bătrîna doică, băgînd de seamă toate acestea, începu să-i povestească ba una, ba alta, pînă ce o adormi. Atunci, trase binișor foaia de hîrtie de

sub pernă și, încredințîndu-se astfel de dragostea Floarei-de-Trandafir, puse hîrtia îndărăt la locul ei. Pe urmă, cînd fata se deșteptă, spuse :

— O, stăpîna mea, eu sînt cea mai bună și cea mai dulce sfătuitoare a ta ! Țin, dar, să-ți spun cît de amarnică este patima dragostei și să-ți atrag luarea aminte că, atuncea cînd patima aceasta se strînge într-o inimă fără a se putea revărsa, de-ar fi inima aceea și din oțel făcută, tot o topește și prilejuiește multe boli și beteșuguri trupului. Dimpotrivă, dacă cel ce suferă de răul dragostei mărturisește și altcuiva suferințele lui nu va avea să simtă decît ușurare !

Auzind cuvintele acestea ale doicii sale, Floare-de-Trandafir spuse :

— O, doică, au știi tu care-i leacul dragostei ?

Ea răspunse :

— Știu. Este să te bucuri de cel care ți-e drag !

Fata întrebă :

— Și ce poți face ca să te bucuri de o astfel de plăcere ?

Doica spuse :

— O, stăpîna mea, pentru aceasta, la început, nu ai decît de schimbat niște scrisori pline de cuvinte drăguțe, de salutări și de complimenturi ; căci cel mai bun mijloc pe care îl au doi îndrăgostiți de a se întîlni acesta-i, și tot acesta-i și cel dintîi lucru de făcut pentru a trece piedicile și a ocoli încurcăturile. Dacă, dar...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă :

...Dacă, dar, o, stăpînă a mea, ai vreun lucru ascuns în inimă, nu te sfii să mi-l încredințezi ; căci, dacă ai vreo taină, eu am s-o păstrez neatinsă de nici o ureche străină și nimenea n-are să se priceapă să te slujească mai bine ca mine, cu ochii și cu capul, pentru a-ți îndeplini pînă și dorințele cele mai mărunte și a-ți duce tainic bilețelele !

Cînd Floare-de-Trandafir auzi cuvintele acestea ale doicii sale, își simți mințile răpite de bucurie ; ci își stăpîni sufletul de la orice vorbă nechibzuită, de teamă să nu-și dea în vileag tulburarea ce-o frămînta, zicîndu-și în sine : „Nimeni nu-mi știe încă taina ; și-i mai bine pentru liniștea mea să nu i-o spun nici femeii acesteia, decît după ce îmi va da dovezi de netăgăduită credință". Ci doica și adăugă :

— O, copila mea, as'noapte am văzut un om care mi s-a arătat în vis și mi-a spus : „Află că tînăra ta stăpînă și Desfătul-Lumii sînt îndrăgostiți unul de altul, și că tu ai să înlesnești întîmplarea, însărcinîndu-te cu scrisorile lor și făcîndu-le tot felul de înlesniri, în mare taină, de vrei să te bucuri nesmintit de o mulțime de foloase !" Or eu, o, stăpînă a mea, nu-ți povestesc decît ce mi s-a arătat ! Acum, hotărăște tu !

Floare-de-Trandafir răspunse :

— O, doică, te simți tu cu adevărat în stare să-mi păstrezi taina ?

Ea spuse :

— Au cum de poţi să te mai îndoieşti fie şi-o clipă, cînd eu sînt ca o mireasmă a miresmelor inimilor alese ?

Fata atunci nu mai şovăi, îi arătă hîrtia pe care scrisese versurile şi i-o înmînă, spunîndu-i :

— Grăbeşte-te şi du-i-o Desfătului-Lumii, şi adu-mi răspunsul lui !

Doica se ridică numaidecît şi se duse la Desfătul-Lumii, îi sărută mai întîi mîna, pe urmă îl copleşi cu cele mai dulci şi mai măgulitoare laude. După care îi înmînă biletul.

Desfătul-Lumii desfăcu hîrtia şi o citi. Pe urmă, cînd înţelese bine tîlcul cuprinsului, scrise pe spatele foii versurile următoare :

Mi-e inima aprinsă de iubire
Şi pătimaşă bate-n pieptul meu.
Mi-ascund zadarnic apriga simţire
Ce-mi chinuieşte sufletul mereu.

Cînd lacrimile-mi umplu ochii, grele,
Spun celor ce mă-ntreabă : „Sînt bolnav
De ochi“, pentru ca taina vieţii mele
S-o-nchid în mine, ca pe-un vis suav.

Ieri încă, eram liber ! Niciodată
În sufletul meu tînăr şi senin
Iubirea n-apucase să răzbată.
Şi-acum, deodată, mă trezesc în chin.

Vă povestesc, deci, dorul meu, şi-mi tîngui
Iubirea ce-a pornit în piept să-mi ardă,
Ca să vă fie milă cît de-adîncu-i
Amarul celui pedepsit de soartă.

Şi scriu cu lacrimi şi cu vis suspinul
Din sufletul meu, să vă dovedesc
Ce mare este, ce amarnic chinul
Iubirii dulci cu care vă iubesc.

Allah să lumineze totdeauna
Obrazul vostru, scris cu frumuseţe,
În faţa căruia se-nchină luna,
Şi stelele robite-i dau bineţe.

Nu-i frumuseţe alta, ca a voastră,
Iar de la trupul vostru mlădios
Ia ramu-nvăţătura lui măiastră
De a se legăna în vînt frumos.

Cutez, de nu vă e cu supărare,
Să vă rog să veniţi la mine-ndată.
O, dacă aţi veni, nu ştiu mai mare,
Mai fericită plată şi răsplată.

Al vostru-i sufletu-mi de jerăgai.
În faţă-vă, închinîndu-vi-l, cad.
Venirea voastră mi s-ar părea rai,
Refuzul vostru mi s-ar părea iad!

După ce scrise acestea, împături foaia, o sărută şi i-o dete doicii, spunîndu-i :

— Maică, mă bizui pe bunătatea ta, ca să înclini spre partea mea bunăvoinţa stăpînei tale!

Ea răspunse :

— Ascult şi mă supun!

Luă apoi biletul şi se grăbi să se ducă la stăpînă-sa să i-l dea.

Floare-de-Trandafir, luînd biletul, îl duse la buze, pe urmă la frunte, îl desfăcu şi îl citi. După

ce îi înțelese bine tîlcul, scrise dedesubt versurile următoare :

O, tu, a cărui inimă iubește
A noastră frumusețe — încunună
Iubirea care sufletu-ți aprinde
Cu a răbdării ferecată strună !
Aceasta-i poate singura cărare
De-a ne vedea vreodată împreună.

Cînd am văzut că dulcea ta iubire,
Pe cît e de curată și fierbinte,
Pe-atît de mare e, ca și a noastră,
Și-aceeași suferință ne cuprinde,
Cînd am văzut că inima ta bate
Ca și a noastră, și că nu ne minte,

Și noi am tresărit, la fel ca tine,
De-a dorului neistovită vrajă
Și de a ne vedea cumva-mpreună.
Dar teama de cei ce ne stau de strajă
Ne-a-mpiedicat să ne-mplinim dorința
De a ne arunca-n vrăjita mreajă.

Să știi că noaptea, cînd asupra noastră
Coboară haina-i neagră și-nstelată,
În pieptul nostru se aprinde, parcă,
Atîta tremur, încît dintr-odată
Făptura noastră-ncepe-adînc să ardă
Și-i un pojar ființa noastră toată,
Cumplitul chin al dorului de tine
Ne-alungă somnul dimprejur departe,
Și peste trupul nostru își așterne
Velința care ca un foc ne arde.

Ci să nu uiți că-ntîia datorie
Și cea mai sfîntă, a acelui care

Iubește, e ca pururi să păstreze
Iubirea ca pe-o taină foarte mare.
Ferește-te să tragi vreodată vălul
Ce-ascunde al iubirii noastre soare !

Ah, aș striga că-ntreaga mea făptură
Și că întreaga-mi inimă, nebuna,
E plină de-a iubirii strălucire,
Iubește un flăcău frumos ca luna !
O, pentru ce nu vrea el să rămînă
În preajma noastră pentru totdeauna ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute doua noapte

Ea urmă :

După ce isprăvi de scris aceste versuri, împături hîrtia și i-o dete doicii, care o luă și ieși din palat. Ci soarta vroi ca bătrîna să se întîlnească chiar cu cămărașul vizirului, tatăl Floarei-de-Trandafir, care o întrebă :

— Unde-ai plecat așa, la vremea asta ?

La cuvintele acestea, doica fu cuprinsă de un tremur nestăpînit și răspunse :

— La hammam !

Și își văzu de drum mai departe, ci atîta de tulburată încît, fără ca să bage de seamă, scăpă pe jos biletul pe care îl dosise cam fiecum la brîu. Și-atîta cu ea !

Ci biletul, căzut pe jos lîngă poarta palatului, fu găsit de un eunuc care-l duse numaidecît vizirului.

Or, vizirul tocmai ieșise din haremul său și venise în sala de primire ca să se întindă pe un divan. Și, pe cînd sta el așa, tolănit în tihnă, hadîmbul se apropie ținînd în mînă biletul cu pricina și îi spuse :

— Stăpîne, am găsit pe jos, în casă, biletul acesta, pe care m-am grăbit să-l ridic.

Vizirul i-l luă din mînă, îl desfăcu și găsi scrise pe el versurile cu pricina. Le citi și, cînd le înțelese tîlcul, cercetă scriitura, care i se păru a fi fără de tăgadă cea a fiicei lui, Floare-de-Trandafir.

Văzînd așa, se ridică și se duse la soția lui, mama tinerei fete, plîngînd cu atîta spor încît barba i se fleșcăi toată. Și soția îl întrebă :

— De ce plîngi așa, o, stăpîne al meu ?

El răspunse :

— Ține hîrtia asta și vezi ce cuprinde !

Ea luă hîrtia, o citi și văzu că era o scrisoare între fiica sa Floare-de-Trandafir și Desfătul-Lumii. Cînd văzu așa, lacrimile îi năpădiră în ochi. Ci își stăpîni sufletul, își curmă lacrimile și spuse vizirului :

— O, stăpîne al meu, lacrimile nu pot fi de nici un folos ; singurul lucru bun ar fi să ne gîndim cum să ne scăpăm cinstea și cum să ascundem rușinea fetei tale !

Și-l mîngîie mai departe, ușurîndu-i amărăciunea. El îi răspunse :

— Tare mă tem din pricina patimii acesteia a fiicei mele ! Au tu nu știi că sultanul nutrește o dragoste foarte mare față de Floare-de-Trandafir ? Așa că teama mea în această încurcătură ține de două pricini : cea dintîi mă privește pe mine, căci este vorba de fata mea ; cea de a doua, este în

legătură cu sultanul, și-anume că Floare-de-Trandafir este îndrăgită de sultan, și s-ar putea ca de-aici să iasă niște urmări rele! Tu cum socoți?

Ea răspunse:

— Așteaptă oleacă, dîndu-mi răgaz să-mi fac Rugăciunea-de-luat-o-hotărîre!

Și-ndată se așeză să se roage, după datină și după *Sunna*, îndeplinind cuvioasele temenele cerute în asemenea împrejurare.

Cînd sfîrși rugăciunea, îi spuse soțului ei:

— Află că, în mijlocul mării care se numește Bahr Al-Konuz, se află un munte numit muntele Mumei-care-și-a-pierdut-copilul. Nimenea nu poate să ajungă la țărmul acela, decît cu anevoinți fără de seamăn. Te sfătuiesc, dar, să așezi acolo locuința fetei tale.

Vizirul, gînd la gînd cu soția lui, hotărî să pună să se zidească pe muntele-Mumei-care-și-a-pierdut-copilul, un palat la care nimenea să nu poată ajunge și unde s-o închidă pe Floare-de-Trandafir, ci îngrijindu-se s-o îndestuleze cu hrană cît să-i ajungă pentru un an, iar la începutul anului următor să-i trimită alta, dîndu-i și slugi care să-i ție de tovărășie și s-o slujească.

Odată luată această hotărîre, vizirul strînse meșteri tîmplari și zidari și-i trimise la acel munte, unde aceștia nu pregetară să zidească palatul ferecat, cum altul asemenea nu se mai văzuse pe lume vreodată.

Atunci vizirul puse să se pregătească hrana de drum, orîndui caravana și, în toiul nopții, intră la fiica lui și îi porunci să se pregătească de plecare. La porunca aceasta, Floare-de-Trandafir simți durerile cele amarnice ale despărțirii și, cînd fu scoasă din palat și cînd băgă de seamă pregătirile

de plecare, nu se mai putu opri să nu plîngă cu lacrimi grele. Atunci, spre a-l vesti pe Desfătul-Lumii despre cele ce se petreceau în sufletul ei din pricina focului dragostei, atît de năpraznic încît făcea să i se înfioare carnea, să se topească pietrele cele mai tari și să curgă lacrimile, îi veni în gînd să scrie pe poartă versurile următoare :

O, casă ! dacă mîine dimineață
Iubitul meu va trece pe la tine,
Cu pas sfios, cum trec îndrăgostiții,
Să te sărute-așa cum se cuvine,

Tu dă-i din partea noastră-o sărutare
Ca o mireasmă fragedă și dulce,
Căci nu știm unde-amara noastră soartă
În noaptea asta are să ne culce.

Nu știm ursita noastră călătoare
Spre care zări durerea grea ne-o mînă,
Căci iată cum plecăm în mare grabă
Cu hainele tristeților pe mînă.

Doar pasărea cea nevăzută-a nopții
Se tînguie-n desișul ei, mîhnită,
Dînd știre despre trista noastră soartă
Și despre calea ce ne-a fost menită.

Suspină-n graiul ei : „O, ce durere,
Ce crudă jale e cînd se desparte
Cel ce iubește de cel pentru care
Și inima și sufletul îi arde !“

Cînd ale despărțirii negre cupe
Ne-au fost aduse-acum întîia oară,
Și soarta le-a umplut să ni le deie —
Eu am privit licoarea lor amară

Şi am băut-o pîn'la fund pe toată,
Cu cea mai umilită resemnare.
Ci resemnarea, vai ! văd, niciodată
Nu-mi va aduce pace şi uitare !

După ce înşiră pe poartă aceste versuri...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute treia noapte

Ea urmă :

...După ce înşiră pe poartă aceste versuri, luă loc în palanchinul său, şi caravana porni la drum. Străbătură ogoare şi pustietăţi, cîmpii şi munţi prăpăstioşi, şi ajunseră aşa la marea Al-Konuz, unde ridicară pe mal corturile ; întocmiră apoi o corabie mare, în care o duseră pe tînăra fată cu alaiul ei.

Or, cum vizirul detese porunci căpeteniilor caravanei să nu care cumva, după ce fata va fi închisă în palatul de pe vîrful muntelui, să nu se întoarcă pe ţărm şi să nu sfarme corabia, ei se grăbiră să se dovedească ascultători şi îndepliniră întru totul porunca ce le fusese dată, ca să se întoarcă apoi la vizir, plîngînd de toate astea. Şi-atîta cu ei !

Ci în ceea ce îl priveşte pe Desfătul-Lumii, cînd se deşteptă, a doua zi, nu pregetă să-şi facă rugă-

ciunea de dimineață și să încalece pe cal ca să se ducă, așa cum avea obiceiul, în slujba la sultan. Și cum tocmai trecea prin fața porții vizirului, băgă de seamă versurile înscrise pe poartă, și era cît pe-aci, văzîndu-le, să-și piardă mințile ; și focul se aprinse în lăuntrurile lui tulburate. Se întoarse atunci acasă, unde, pradă chinului, îngrijorării și zbuciumului, nu izbuti să stea o clipă locului. Pe urmă, întrucît se lăsa noaptea și se temea să nu-și dea în vileag starea față de slugile din casă, se grăbi să iasă, năuc și buimac, hoinărind pe drumuri aiurea.

Merse așa toată noaptea și o parte din dimineața zilei următoare, pînă ce arșița cumplită și setea chinuitoare îl siliră să se hodinească oleacă. Or, tocmai ajunsese pe malul unui izvor adumbrit de un copac, unde șezu și luă apă în căușul mîinilor ca să bea. Ci, ducînd apa aceea la buze, văzu că nu are nici un gust ; totodată, simți că obrazul îi era schimbat și tare îngălbenit ; își văzu apoi picioarele umflate de umblet și de osteneală. Atunci începu să plîngă amarnic și, cu lacrimile curgîndu-i pe obraji, își recită aceste versuri :

Îndrăgostitul se îmbată
De patima din pieptul lui,
Și dorul de iubită-l face
Mai beat cum altu-n lume nu-i.

Pornește-apoi să rătăcească,
Dus de-a iubirii nebunie,
Și nici odihnă nu mai află,
Nici gustul hranei nu-l mai știe.

Căci cum ar mai putea vreodată
De bucurii să aibă parte,
Cînd dat îi este să trăiască

De ceea ce-i e drag departe !
Ar fi minune fără seamăn
Să-și ducă viața mai departe !

Ca-n flăcări ard, de cînd iubirea
În mine își făcu sălaș.
Potop de lacrimi varsă ochii-mi,
Și-mi curg aprinse pe obraji.

Oh ! cînd am să-mi mai văd iubita
Sau pe vreun om din neamul ei,
Să-mi potolesc măcar oleacă
Pojaru-n care rămăsei ?

După ce sfîrși de rostit aceste versuri, Desfătul-Lumii se puse pe un plîns de udă pămîntul sub el ; pe urmă, se ridică și se îndepărtă din acele locuri. Pe cînd, deznădăjduit, rătăcea așa prin cîmpii și pustiuri, văzu deodată dinaintea lui un leu cu coama înfricoșătoare, cu capul mare cît o boltă, cu gura mai largă ca o poartă și cu dinții cît niște colți de elefant. Văzîndu-l, nu se mai îndoi o clipă de pieirea lui, se întoarse cu fața către Mecca, rosti mărturisirea de credință și se pregăti de moarte. Deodată, își aduse aminte, chiar în clipa aceea, că citise cîndva în cărțile vechi că leul este simțitor la dulceața cuvintelor, că găsește plăcere în laude și că în felul acesta se lasă lesne domolit. Începu, așadar, să-i spună :

— O, leu al pădurilor, o, leu al cîmpiilor, o, leu curajos, o, căpetenie temută de viteji, o, sultan al animalelor, vezi înaintea strălucirii tale un biet îndrăgostit zdrobit de despărțire, cu capul tulburat,

pe care dragostea l-a împresurat de pretutindeni. Ascultă cuvintele mele și fie-ți milă de tulburarea și de durerea mea !

Cînd leul auzi cuvintele acestea, se trase îndărăt cîțiva pași, se așeză sprijinit în coadă, ridică ochii către Desfătul-Lumii și începu să bată din coadă și din labele de dinainte. Văzînd aceste mișcări ale leului, Desfătul-Lumii recită următoarele versuri :

O, leule-al pustiei, ai să mă iei în gheare
Nainte de-a găsi-o pe-aceea pentru care
Cu inima pierdută pornii în lumea mare ?

Nu-s un vînat de preț, o, nu ! vezi bine
Cît sînt de slab ! Iar carnea de pe mine
S-a mistuit de dor, sau numai chin e !

Ce vrei să faci cu-un mort ce giulgiul doar
Nu și l-a tras deasupra-i, și amar
Suspină ars de-al patimei pojar.

O, leu neînfricat în bătălie,
De-ai să mă rupi fîșie cu fîșie,
Pizmașii-mi doar avea-vor bucurie.

Eu nu-s decît un biet îndrăgostit,
De lacrimi și mîhnire copleșit,
Zdrobit de lipsa celei ce-a iubit !

Ci unde-i ea ? O, triste gînduri grele
Din nopțile de jale ale mele !
Iată că azi nici măcar nu mai știu
De-s mort demult, sau încă mai sînt viu.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă :

După ce leul ascultă aceste versuri, se ridică și, cu ochii plini de lacrimi, se apropie cu multă duioșie de Desfătul-Lumii și începu să-i lingă picioarele și mîinile. După care îi făcu semn să-l urmeze și porni înaintea lui. Desfătul-Lumii se luă după leu și amîndoi merseră așa o bucată de vreme. După ce trecură culmea unui munte și coborîră pe coasta cealaltă, văzură de-a lungul cîmpiei urmele lăsate de caravană. Atunci Desfătul-Lumii începu să meargă pe aceste urme cu luare aminte, iar leul, văzîndu-l astfel pe calea cea bună, îl lăsă să-și urmeze singur căutările mai departe, iar el făcu cale întoarsă, ducîndu-se în drumul lui.

Iar Desfătul-Lumii merse mai departe, zi și noapte, pe urmele caravanei, și așa ajunse pe țărmul mării vuind din valurile-i zbuciumate, unde pașii se pierdeau la marginea apelor. Înțelese atunci că mult căutata caravană se suise pe corabie și își urmase drumul pe mare, și pierdu orice nădejde de a o mai găsi vreodată pe iubita lui. Atunci lăsă lacrimile-i să curgă și recită aceste versuri :

Atîta-i de departe
Iubita mea, acum,
Că-ntreaga mea răbdare
Se face fum și scrum.

Cum să mai merg de-acuma
Spre ea, în largul zării ?
Cum să înfrunt, sărmanul,
Genunea oarbă-a mării ?

Dar cum să stau, cînd totul
În mine-i foc ce arde,
Cînd somnul de pe gene-mi
Demult fugi departe ?

De cînd ea a fost dusă,
Cu noaptea, dintre noi,
Mi-e inima în flăcări.
Ah, flăcări mari, vîlvoi !

O, fluvii mari ! Seihune,
Geihune, Eufrate —
Curg lacrimile mele
Ca voi, nemăsurate !

Se varsă neoprite,
Ca un puhoi de ape,
Ca niște ploi cumplite,
Ca niște mari potoape.

Iar pleoapele-mi bătute
De cîtă jale-mi plînge,
Sînt roșii, parcă ochii-mi
Plîng lacrimi doar de sînge.

Și sufletu-mi, de-atîta
Amarnică urgie,
De flăcări se aprinse,
Arzînd ca o făclie.

Vin hoardele de patimi
Și de dorințe grele,
Lovesc ca-ntr-o cetate
Zidul inimii mele.

Iar oastea mea, sărmană
Și fără de putere

Înfrîntă e, și geme,
Și fuge-acum, și piere.

Eu, fără preget, viața
I-am dăruit-o ei.
Ci darul mi-e zadarnic
Și fără de temei.

Allah, nu-mi da osîndă
Că-am cutezat cîndva
Să-nalț și cu privirea,
Îndrăgostit, spre ea,

Și mi-am lăsat să ardă,
Vai, inima, nebuna,
De-ntreaga-i frumusețe
Mai mîndră decît luna.

Vai, m-a zdrobit! În pieptu-mi
O ploaie de săgeți
Mi s-au înfipt din arcul
Ochilor ei semeți.

M-a-nfrînt mlădia vrajă
A-ntregii sale firi,
Cum nu-i nici ramul verde
Al sălciei subțiri.

Cu inima răpusă
De doruri, o implor
Să-mi dea-n mîhnirea-mi crudă
Un pic de ajutor.

Ci ea, ispita dulce,
Ea e aceea care
Mă-mpinse-n clipa sfîntă
La neagra mea pierzare.

Vai, numai ea, frumoasa,
Cu dulcea ei privire,
M-aduse dintr-odată
La clipa de pieire.

Cînd sfîrși de rostit aceste stihuri, începu să plîngă atîta, încît se prăbuși fără de simțire și rămase multă vreme în această stare. Ci, de cum se trezi din leșinul lui, întoarse capul și la dreapta și la stînga și, văzîndu-se într-o pustie goală, i se făcu o frică mare să n-ajungă pradă fiarelor, și porni să urce un munte înalt și, cînd ajunse în vîrf, auzi venind dintr-o peșteră niște sunete de glas omenesc. Ascultă cu luare aminte acel glas și înțelese că era glasul unui schimnic ce părăsise lumea și se dăruise evlaviei. Se apropie de peșteră și bătu de trei ori la ușă, fără a căpăta nici un răspuns din partea schimnicului și fără a-l vedea ieșind. Atunci, suspină adînc și recită aceste versuri:

O, doruri ale mele,
Veți mai ajunge-odată
La țelul către care
Vă zbuciumați mereu?
O, suflete, uita-vei
Mîhnirile, necazul,
Vei mai uita amarul
Ce te apasă greu?

Năpastele-au dat buzna
Asupra-mi, cu duiumul,
Ca să-mi îmbătrînească
Al inimii avînt,
Și capul să-mi albească

Din prima tinerețe,
Și să mă lase singur
Și-n lacrimi pe pămînt.

Nu am de nicăierea
Un ajutor, o milă,
Să-mi domolească dorul
De care mă topesc ;
Nici un prieten, care
Să-mi spulbere povara
Ce sufletul mi-apasă,
În lume nu găsesc.

Vai, cine poate spune
Tot zbuciumul din mine,
Acuma, cînd ursita
S-a-ntors în contra mea ?
O, milă pentu bietul
Îndrăgostit ce geme
Bînd din potir tristețea
Însingurării, grea !

Cît foc e-n bietu-mi suflet !
Mi-e inima, sărmana,
Topită de mîhnirea
Ce m-a împresurat.
Iar mintea, chinuită
De neagra despărțire,
Fără să mă mai știe,
S-a dus și m-a lăsat.

N-am cunoscut în viață
O zi mai blestemată
Ca ziua-aceea-n care,
Venind la casa ei,
Pe poarta îndrăgită

Citii intiia oară
Răvașul scris în versuri
De tristul ei condei.

Oh, mult am plîns, sărmanul!
Din lacrima-mi fierbinte
Făcui atunci pămîntul,
Însetoşat, să bea.
Dar taina am păstrat-o
Și nimeni n-a știut-o —
Streini ori dragi prieteni
Ce stau în preajma mea.

O, schivnice, tu, care
Ți-ai căutat refugiu
În peștera aceasta
În care te-ai închis,
Pentru ca niciodată
Să nu mai vezi amarul
Cu care soarta lumii
Din veac de veac s-a scris,

Poate și tu vreodată,
Cîndva, demult, gustatat-ai
Iubirea, ca și mine,
Și mintea ta, la fel,
Va fi zburat departe
De tine, rătăcită,
Vei fi umblat pămîntul
Mînat de-același țel!

Ci eu, cu toate cîte
Am îndurat și-ndur,
Cu toate cîte soarta
Mă biciuie la drum,
De-mi voi ajunge țelul

Îmi voi uita amarul,
Îmi voi uita obida
Și patima de-acum.

După ce sfîrși de rostit aceste stihuri, văzu deodată ușa peșterii deschizîndu-se și auzi pe cineva grăind :

— Mila fie cu tine !

Cînd povestea ajunse aici, Seherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute cincea noapte

Ea urmă :

Atunci el intră pe ușă și îi ură bună pace schimnicului, care îi ură și el la fel și îl întrebă :

— Care-i numele tău ?

El răspunse :

— Numele meu este Desfătul-Lumii !

Schimnicul îl întrebă :

— Care-i pricina venirii tale aici ?

El îi istorisi atunci toată povestea lui, de la început pînă la sfîrșit, precum și tot ce i se mai întîmplase. Iar schimnicul începu, să plîngă și-i spuse :

— O, Desfătul-Lumii, iată-s douăzeci de ani de cînd sălășluiesc pe aceste locuri, și n-am văzut pe nimenea, niciodată, afară doar de ieri. Am auzit, în adevăr, niște plînsete și o zarvă, și, uitîndu-mă dincotro veneau acele glasuri, am văzut o mulțime

de oameni și niște corturi ridicate pe țărm. Pe urmă, i-am văzut pe oamenii aceia întocmind o corabie pe care s-au suit și au pierit spre largul mării. Nu peste multă vreme s-au întors, dar erau mai puțini decît la plecare, au făcut țăndări corabia și s-au dus în calea lor pe unde veniseră. Și chibzuiesc că cei ce s-au dus și nu s-au mai întors aceia-s de bună seamă cei pe care-i cauți tu, o, Desfătul-Lumii! Pricep, dară, amarul chinului tău și te iert! Ci să știi că nici un îndrăgostit nu poate fi neîncercat de chinurile iubirii!

Și schimnicul recită aceste versuri:

Desfăt-al-Lumii, tu mă crezi, pesemne,
Un suflet fără patimi și dureri,
Și nu știi ce frămînt și ce obidă
Îmi chinuie sihastrele tăceri.

Am cunoscut și eu adînc iubirea,
Am cunoscut cumplita ei urgie,
I-am cunoscut durerea vrăjitoare
Din cea mai fragedă copilărie.

Gustatu-i-am îndeajuns mireasma
Și mi-am făcut din asta faimă mare.
De-ai s-o întrebi, are să-ți povestească
Întreaga noastră lungă-mbrățișare.

Și eu golit-am cupele iubirii,
M-am îmbătat cu-amara băutură;
Și trupul meu a ars în suferința-i,
De-i umbră-acum întreaga mea făptură.

Puternic eram eu odinioară;
Acum virtutea-mi toată-i fum și vînt.
Și armia puterii mele-ntreagă
Sub spadele privirii ei s-a frînt.

Ci nu se poate-ajunge la iubire
Fără să-nduri al soartei chin pribeag.
Contrariile doar, pe-această lume,
Din vremi bătrîne știm că se atrag.

Iar dragostea a hotărît de-a pururi
Că, pentru cei ce sînt cu-adevărat
Îndrăgostiți, uitarea-i blasfemie
Și e ca un eres de neiertat.

Și cînd schimnicul sfîrși de rostit versurile, se apropie de Desfătul-Lumii și îl strînse în brațe ; și amîndoi atîta plînseră laolaltă, că răsunau munții de vaietele lor, și pînă ce amîndoi căzură leșinați. Cînd își veniră iar în simțiri, își jurară unul altuia să se socotească de-aci nainte ca frați întru Allah (preamărit fie el !) ; iar schimnicul îi spuse lui Desfătul-Lumii :

— Eu am să mă rog în noaptea aceasta și am să cer sfatul lui Allah despre ce ai tu de făcut.

Desfătul-Lumii răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și-atîta despre ei !

Cît despre Floare-de-Trandafir, iată :

Cînd slugile care o însoțeau o duseră pe Muntele Mumei-care-și-a-pierdut-copilul, și cînd intră în palatul acela pregătit pentru ea, îl cercetă cu luare aminte și văzu ce frumos era orînduit ; pe urmă, începu să plîngă și strigă :

— O, palatule ! pe Allah ! ești minunat, ci dintre zidurile tale lipsește cel ce mi-e drag !

Pe urmă, băgînd de seamă că insula era plină de păsări, porunci însoțitorilor ei să întindă lațuri ca

să le prindă şi, pe măsură ce le prind, să le pună în colivii şi să le aşeze apoi în palat. Şi porunca ei fu îndeplinită pe dată. Atunci, Floare-de-Trandafir îşi sprijini coatele pe fereastră şi îşi lăsă gîndurile să zboare pe calea amintirilor. Şi se treziră iarăşi în sufletul ei arşiţele trecute, dorinţele fierbinţi şi visele, şi o făcură să verse lacrimile părerilor de rău, în vreme ce i se întorceau în minte versurile acestea pe care le recită :

Către cine îndrepta-voi
Tînguirea mea şi dorul
Care inima-mi cuprins-au
După cel ce mi-este drag ?
Către cine îndrepta-voi
Chinul care-n pieptu-mi arde
De cînd fără el pe lume
Plînge sufletu-mi pribeag ?

Să mi-ascund adînc mîhnirea,
Căci străjerii-s fără milă !...
Trupu-mi s-a sfîrşit de jale
Ca o aşchie uscată,
Iar de greul pătimirii
Carnea-mi arsă se topeşte,
În suspine lungi şi-n lacrimi
Necurmate preschimbată.

Unde-s ochii lui, iubiţii,
Ca să vadă în ce stare
Rătăcită mă aduse
Dorul după cel ce nu-i ?
Ah, au întrecut măsura

Cînd m-au surghiunit departe,
Unde nu mai pot ajunge
Niciodată pașii lui.

Du-i săruturile mele,
O, tu soare,-n zori, și seara !
Du-le celui drag, a cărui
Frumusețe de nespus
Face să se rușineze
Luna plină ! Și mlădiu-i,
Ah, mlădiu îi este trupul,
Decît ramul mai presus !

Dacă trandafirii roșii-ar
Vrea să fie ca obrazu-i,
Trandafirilor le-aș spune :
„În zadar vă e necaz !
N-o să fiți ca el vreodată,
Doar de fi-ve-ți și voi cumva
Numai trandafirii-i, poate,
De pe celălalt obraz !“

Cu licoarea gurii-i dulce
Ar putea să răcorească
Pînă și pojarul celui
Mai amarnic foc aprins.
Cum să-l uit, cînd el mi-e viața,
Sufletul, durerea, chinul,
Doctoria ? Cum putea-voi
Să-l mai uit cu dinadins ?

Dar cînd se apropie noaptea cu negurile ei, Floare-de-Trandafir simți sporind tăria dorurilor sale...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Fa urmă :

...simţi sporind tăria dorurilor şi aţîţîndu-se iarăşi amintirea dogorîtoare a patimilor ei. Atunci, recită versurile acestea :

Iată noaptea ce-mi aduce
Pe-ale negurilor unde
Patima de-amaruri grele
Care sufletu-mi pătrunde.
Dorul ca pojaru-n mine
Fiecărui gînd răspunde.

Jalea despărţirii-mi umple
Inima ! Şi numai chin e
Gîndul ! Visul mă ucide !
Doru-i viscol şi suspine !
Lacrimile-mi dau pe faţă
Taina care-o port în mine.

Doborîtă de iubire,
Nu mai sînt demult în stare
Suferinţei ce mă frînge
Să-i mai aflu dezlegare.
Nu mai ştiu să scap din lanţul
Suferinţelor amare.

Iadul care-l port în mine
Tot mai nendurat se face ;
Tot mai crîncen mă loveşte
Soarta cu-ale ei gîrbace,
Şi-n văpaia fără cumpăt
Rana inimii se coace !

Eu, în ziua despărţirii,
La întunecatul ceas,
N-am putut în graba tristă
Să-mi iau măcar bun-rămas
De la cel iubit. O, cîtă
Jale-a trebuit să-i las !

Trecătorule pe cale,
Spune-i celui drag, să ştie,
Cîte chinuri, cîtă jale
Mi-au fost hărăzite mie.
Nu-i kalam să fie-n stare
Toate cîte-ndur să scrie.

Pe Allah ! Jur : voi rămîne
Credincioasă şi cuminte
Celui ce mi-e drag, pe care-l
Port în inimă şi-n minte !
Iar în pravila iubirii
Jurămintele sînt sfinte !

O, tu, noapte-ntunecată !
Du-i sărutul meu de jele.
Şi să-i spui că-mi ştii, o, noapte,
Toate chinurile grele,
Că eşti martora de taină
A nesomnurilor mele !

Uite-aşa se tînguia Floare-de-Trandafir.

Cît despre Desfătul-Lumii, iacătă : schimnicul îi spuse :

— Coboară în vale şi adu-mi o grămadă cît poţi de mare de viţe de palmier.

Desfătul-Lumii coborî în vale şi se întoarse pe urmă cu viţele cerute ; şi schimnicul le luă şi întocmi din ele un fel de coş, asemenea cu coşurile

în care se cară paiele ; pe urmă, îi spuse lui Desfătul-Lumii :

— Află că în adîncul văii crește un soi de dovleac care, odată copt, se usucă și se desprinde de pe vrejul lui. Coboară de strînge o grămadă de dovleci de-aceștia uscați, leagă-i de coșul acesta, și aruncă totul pe mare. Tu nu pregeta cumva să te sui deasupra, și-atunci lasă valurile să te ducă spre largul mării și să te ajute să răzbați la ținta dorurilor tale. Și să nu care cumva să uiți că fără a înfrunta primejdiile nu răzbați niciodată la ținta pe care ți-ai pus-o !

Desfătul-Lumii răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și, după ce schimnicul îi ură noroc, își luă rămas bun de la el și coborî în vale, unde nu pregetă să facă așa cum fusese sfătuit.

Cînd ajunse, dus pe coșul cu dovleci uscați, în mijlocul mării, un vînt se stîrni spornic și îl împinse degrabă, făcîndu-l să piară din ochii schimnicului. Și merse legănat așa de ape, cînd ridicat pe culmea valurilor, cînd cufundat în hăul lor holbat, jucărie a frămîntului mării, vreme de trei zile și trei nopți, pînă ce fu aruncat de soartă la poalele Muntelui Mumei-care-și-a-pierdut-copilul. Ajunse pe țărm, în starea unui pui luat de vîrtej, chinuit de foame și de sete ; ci găsi repede, nu departe de acolo, niște izvoare cu apă limpede, sub ciripit de păsări și printre pomi plini de ciorchini de roadă ; și așa putu să-și potolească foamea, mîncînd acele poame, și să-și stingă setea, bînd acea apă curată. După care, se îndreptă către lăuntrul insulei și zări de departe ceva alb, de care se apro-

pie ; și văzu că era un palat măreț, cu ziduri înalte, și se îndreptă către poarta pe care o găsi închisă. Atunci se așeză acolo și nu se mai clinti vreme de trei zile, cînd văzu, într-un sfîrșit, poarta deschizîndu-se și ieșind un hadîmb care îl întrebă :

— De unde vii ? Și cum ai făcut de-ai ajuns aici ?

El răspunse :

— Vin de la Ispahan. Călătoream pe mare cu mărfurile mele, cînd corabia pe care mă aflam s-a rupt și valurile m-au aruncat pe insula aceasta !

La cuvintele acestea, sclavul începu să plîngă, pe urmă se aruncă de gîtul lui Desfătul-Lumii și îi spuse :

— Allah păstreze-ți zilele, o, chip drag ! Ispahanul este țara mea de baștină și acolo trăia și fiica moșului meu, cea pe care am îndrăgit-o din copilăria mea dintîi și de care eram peste măsură de legat. Ci, într-o zi, a năvălit peste noi un trib mai tare decît al nostru, care a luat robi o mare parte dintre ai noștri ; și-am fost și eu luat ca pradă de război. Cum pe-atuncea eram încă un copil, mi-au tăiat oușoarele, ca să-mi sporească prețul, și m-au vîndut ca eunuc. Și iată, asta-i starea în care mă vezi tu acuma !

Pe urmă, eunucul, după ce îi mai ură o dată bun venit lui Desfătul-Lumii, îl pofti în curtea cea mare a palatului.

Și Desfătul-Lumii văzu atunci un havuz minunat, împrejmuit de pomi cu crengi dese, printre care păsări închise în colivii de argint, cu ușițe de aur, ciripeau plăcut, binecuvîntîndu-l pe Atoatefăcătorul. Se apropie de cea dintîi colivie, o cercetă cu luare aminte și văzu că în ea se afla o turturea, care îndată scoase un gungurit ce vroia să spună : „O, preabunule !“ Și Desfătul-Lumii, auzind acel

gungurit, se prăbuși la pămînt ; pe urmă, venindu-și în fire...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptea noapte

Ea urmă :

...venindu-și în fire, scoase niște suspine din adînc și recită aceste versuri :

Turturică tristă, și tu plîngi ca mine ?
Și tu gunguri, oare, grelele suspine

Și-nălțîndu-ți ruga blîndă spre Allah,
Ca și mine-ți tîngui dorul : „Vai și ah ?"

Cine-ar ști să spună dacă-n linu-ți cînt
Rîde voioșia sau doar geme-un gînd ?

Poate plîngi de dorul celui ce s-a dus
Și de multa jale care te-a răpus ?

De-i așa, suspină-ți plînsul mai departe
Și iubirea care inima ți-o arde.

Eu mă rog de bunul lumilor părinte
S-o păstreze-n viață pe cea mai cuminte,

Pe cea mai frumoasă, cea pe care eu
Pururi voi iubi-o, suferind mereu.

Şi mă leg că-n suflet ea o să-mi rămînă
Chiar şi-atunci cînd trupu-mi s-o schimba-n țărînă.

După ce rosti aceste versuri, începu să plîngă pînă ce căzu leşinat. Iar cînd îşi veni în simţiri, se duse la cea de a doua colivie, în care era un porumbel care, văzîndu-l, începu să cînte, spunînd : „O, veşnicule ! te preamăresc !" Atunci Desfătul-Lumii suspină lung şi recită aceste versuri :

O, porumbel care suspini mereu :
„Allah, te preamăresc şi-n chinul greu !"
Şi eu la mila Celui-fără-moarte
Nădăjduiesc să-mi facă-odată parte
Cu cea care mi-e scumpă să m-adun
Pe-acest meleag al tristului surghiun.

De cîte ori, din neguri de abis,
Nu mi s-a arătat ca ca-ntr-un vis,
Cu buzele-i de miere-nmiresmată...
Şi m-a lăsat cu mintea tulburată !

Şi-n timp ce-n flăcări sufletul meu arde,
Şi-n scrum se schimbă visele-mi deşarte,
Cu lacrimi ca de sînge plîng amar
Şi-mi spăl obrajii-n lacrimi, şi strig iar :

„Nici o făptură, ştiu, nu se căleşte
Decît prin cîte-ndură vitejeşte !"

Aşa şi eu mi-ntîmpin soarta dată :
Cu suflet dîrz şi inimă bărbată !

Iar dacă va vroi Allah cîndva
Să mă-mpreune cu stăpîna mea,
Făgăduiesc să dărui tot ce am,

Să dau averea-mi toată de haram,
Spre-ai ospeţi pe cei din tribul sfînt,
Îndrăgostiţi ca mine pe pămînt.

Şi slobozi-voi păsările toate
Cîte-s prin colivii întemniţate,
Şi-apoi, în clipa-aceea fericită,
Să-mi zvîrl a jalei haină ponosită !

Cînd sfîrşi de spus aceste versuri, se apropie de cea de a treia colivie şi văzu că în ea se afla o privighetoare care, îndată ce-l zări, începu să cînte. Auzind-o, Desfătul-Lumii recită aceste versuri :

Privighetoare dulce,
O, glasul tău ceresc
Cum seamănă cu glasul
Celor ce se iubesc !

Aveţi milă de bieţii
Îndrăgostiţi ! Ce vise,
În nopţile lor triste,
Cu chin şi-alean sînt scrise !

Atîta-s de cumplite
Mihnirile lor toate,
Încît pare că, uite,
De jalea peste poate,
Nu mai cunosc, sărmanii,
Şi nu mai au, în viaţă,
Decît nopţi fără tihnă
Şi fără dimineaţă !

Eu, de cînd am văzut-o
Pe cea care mi-e dragă,
Ca-n lanţuri mi se pare
Viaţa mea întreagă ;

Și-astfèl, în lanțuri grele,
Îmi pare cum că zale
De lanțuri nesfîrșite
Din ochii-mi curg cu jale.

Și strig : „Din ochii-mi, iată
Cum zale grele curg,
Și cum de-atîtea lanțuri
Legat cumplit mă-ncurc !“

Și-aceste lanțuri, toate,
Sînt dragostea din mine.
Și-a despărțirii jale
În lanțul ei mă ține.

Comorile-ndurării
Din pieptu-mi s-au sfîrșit ;
Puterea mea întreagă
De mult s-a istovit.

Ah, dacă ar fi dreaptă
Amara-mi soartă rea,
M-ar aduna odată
Lîngă iubita mea !

Allah, învăluiește
În vălurile-ți sfinte
Schiloada mea făptură,
Să pot, cînd dinainte
I-oi sta iubitei mele,
Să-mi dezvelesc făptura,
Să vadă și iubita
Cum chinul și arsura
Mi-au supt puterea toată,
Și cumu-s, de mîhnire,
De dor, de așteptare,
De lunga despărțire !

Sfîrşind de spus aceste versuri, se duse la cea de a patra colivie, şi văzu în ea un biulbiuli, care numaidecît începu să moduleze cîteva triluri plîngătoare. Iar Desfătul-Lumii, la cîntecul acesta, suspină adînc şi recită aceste versuri :

Biulbiuliu-n zori de ziuă
Inimii îndrăgostite
Farmecul iubirii-i cîntă-n
Trilurile lui vrăjite.

O, Desfăt-al-Lumii, jalnic
Sună trista-ţi tînguire,
Şi fiinţa ta întreagă
E topită de iubire.

Păsările-nduioşate
Îţi repetă neagra tîngă,
Că de jalea ta amară
S-ar topi şi fier şi stîncă.

Uite cum pluteşte lină
Alba dimineţii boare,
Peste raiuri de cîmpie,
Prin chilimuri largi de floare.

O, voi cîntece de păsări
În senina dimineaţă !
O, tu, boare-nmiresmată,
Scrisă cu lumini pe faţă !

O, aleanuri dulci şi vise,
Ce vă deşteptaţi în mine,
Amintindu-mi de iubita
Ce s-a dus şi nu mai vine !

Ploi de lacrime, şuvoaie,
Curg atunci din ochii mei,
Şi-un pojar s-aprinde-n suflet,
Înteţit de dorul ei.

Ci va face, pîn'la urmă,
Bunul cerului părinte,
Să-şi găsească-ndrăgostitul
Fericirea dinainte !

Căci nu celui ce iubeşte
I se şi cuvine, oare,
Mai presus de-orice pe lume,
Mîngîiere şi-ndurare ?

Fiţi încredinţaţi că astfel
Mi se va-ntîmpla şi mie !
Şi-i menit : îndrăgostiţii
Să ghicească ce-o să fie !

Pe urmă, sfîrşind de recitat aceste versuri, Desfătul-Lumii mai merse...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute opta noapte

La urmă :

...Desfătul-Lumii mai merse oleacă şi văzu o colivie minunată, mult mai frumoasă decît toate celelalte la un loc. În colivia aceea era închis un

porumbel sălbatic, care avea la gît o salbă de mărgăritare minunate. Şi Desfătul-Lumii, văzîndu-l pe acel porumbel, vestit pentru cîntecul lui tînguios şi dulce, întemniţat acuma în colivia aceea în care sta cu o înfăţişare nespus de tristă şi de îngîndurată, începu să suspine şi recită aceste versuri :

Porumbel de codru,
Frate cu cei care
Se iubesc — primeşte
Trista mea-nchinare !

O gazelă blîndă
Mi-e şi mie dragă,
Care cu-o privire
Dulce, ca-ntr-o şagă,
Inima-mi străpunse,
Ca un junghi de fier,
De-am rămas să sînger
Pe pămînt, stingher.

Dragostea îmi arde
Inimă şi gînd ;
Trupu-mi ca de boală
Zace suspinînd.

Şi de-amar de vreme,
De cînd plîng pustiu,
Nu mai ştiu ce-i somnul,
Masa n-o mai ştiu.

Liniştea din suflet
Mi-a fugit departe
Numai de durere
Am pe lume parte.

Cum putea-voi, oare,
Fără ea, de-acum,
Bucuria vieții
S-o mai aflu, cum?

Numai ea-i nădejdea
Sufletului meu,
Inima mea, dorul,
Visele-mi, mereu!

Cînd porumbelul auzi aceste versuri spuse de Desfătul-Lumii, se deșteptă din tristețea lui și începu să îngurluie și să suspine atît de jalnic și de duios, încît părea că se folosește de grai omenesc și, pe limba lui, parcă spunea asemenea versuri:

O, tinere îndrăgostit, tu vii
Să-mi amintești pierduta tinerețe,
Cînd cea dintîi pe care o iubii,
Cea numai gingășie și blîndețe,
Cea care din atîtea bucurii
Nu-mi mai lăsă decît o grea tristețe,
Mă înrobea cu ochii ei nurlii
Și cu desăvîrșita-i frumusețe.

Iar glasul ei, prin ramuri verzi de crîng,
Suna unduitor peste coline,
Și-n cîntecu-i părea că se răsfrîng
Gurluituri de flaute blajine.
Ci într-o zi, pe-al dealului oblînc,
O prinse-un vînător. Printre suspine,
Striga iubita: „După tine plîng,
O fericire! mă despart de tine!“

Nădăjduiam că asprul vînător,
De-atît amar de lacrimi obidite,
Se va-ndura să-i dea iar drumu-n zbor.

Ci nu așa făcu el, pașă-mi-te !
Iar jalea mea și crîncenul meu dor,
În mine ard și azi neostoite,
Și fără ea pe lume simt că mor,
Răpus de-atîtea chinuri pătimite.

Ah ! apere-i Allah pe toți acei
Ce suferă ca mine din iubire !
Și poate că vreunul dintre ei,
Văzînd nealinata mea mîhnire
Și-amarul scris cu foc în ochii mei,
Se va-ndura să-mi deie slobozire
Din colivia-n care zac sub chei,
Să-mi caut iar pierduta fericire !

Atunci, Desfătul-Lumii se întoarse către prietenul său, eunucul din Ispahan, și îl întrebă :

— Ce palat este acesta ? Cine locuiește în el ? Și cine l-a zidit ?

Eunucul răspunse :

— Vizirul regelui Cutare l-a zidit, pentru fiica lui, ca s-o scape de întîmplările vremilor și de năpraznele soartei ! Și-a surghiunit-o aici, cu slugile și cu alaiul ei. Așa că aici nu se deschid porțile decît o dată la un an, în ziua cînd ni se trimite hrana !

La cuvintele acestea, Desfătul-Lumii gîndi în sufletul lui : „Mi-am ajuns ținta ! Ci mi-i tare greu să aștept atîta vreme s-o văd !" Și-atîta despre el.

Cît despre Floare-de-Trandafir, iacătă :

De cînd intrase în acel palat, nu mai putuse gusta plăcerea de-a mînca sau de-a bea, nici pe aceea de-a se hodini ori de-a dormi ; dimpotrivă ! Simțea sporind în sufletul ei chinurile dorurilor pătimașe ; și își trecea vremea străbătînd întregul palat, în căutarea vreunei ieșiri. Ci degeaba. Și-n-

tr-o zi, nemaiputînd, izbucni în suspine și recită aceste versuri :

Ca să mă pedepsească-anume
M-au dus departe de cel drag,
Și-n temniță fără de nume
M-au surghiunit, aici, să zac.
De focul patimii amare
Sărmană inima mea arde,
Căci m-au gonit fără cruțare
De ochii îndrăgiți departe.
M-au ferecat în turnuri nalte,
Zidite-ntre prăpastii crunte,
De peste tot împresurate
Cu hăul apelor cărunte.
Oare-au vroit astfel călăii
Să mă îmbete cu uitarea ?
Ci dragostea-mi nu știu ei, răii,
Că a sporit cu depărtarea !
Și cum să uit — cînd tot ce-n mine
S-a zămislit dintr-o privire
Spre chipul de lumini senine,
M-a înrobit cu-a lui iubire ?
În chinuri trec zilele mele,
Și-mi trec și nopțile pe rînd,
În focul gîndurilor grele
Tot suspinînd, tot așteptînd.
Ci și așa, fără iubirea
Celui ce nu e lîngă mine,
Tot îmi rămîne amintirea
Singurătatea să-mi aline.

Sfîrșind de spus aceste versuri, Floare-de-Trandafir se sui pe terasa palatului...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă:

...se sui pe terasa palatului și, cu ajutorul unor pînzeturi tari de Baalbek, pe care le legă strașnic între ele, își dete drumul binișor în jos, de pe vîrful zidurilor, pînă la pămînt. Şi, îmbrăcată așa cum se afla, în cele mai frumoase haine ale ei, și cu gîtul împodobit de un gherdan de nestemate, străbătu cîmpiile pustii dimprejurul palatului și ajunse la țărmul mării.

Acolo, zări un pescar, plecat la pescuit cu luntrea lui, și pe care vîntul din larg îl aruncase pe coasta aceea. Pescarul o zări și el pe Floare-de-Trandafir și, socotind c-o fi întruparea vreunui efrit, i se făcu o frică mare și începu să vîslească, spre a se îndepărta de acolo cît mai grabnic. Atunci, Floare-de-Trandafir îl strigă de mai multe ori și, tot făcîndu-i o sumedenie de semne, îi recită versurile acestea :

Pescarule, alungă-ți spaima,
Privește-mă și vezi că sînt
O biată ființă omenească
Rătăcitoare pe pămînt.

Răspunde rugăminții mele !
Nu-ți cer decît s-asculți și tu
Povestea-mi tristă cum nu-i alta,
A soartei care mă bătu.

De mine fie-ți milă, biata,
Şi-Allah cel pururi fără moarte

Te va feri de focul crîncen
În care inima mea arde,

Atunci cînd o să ți se-ntîmple
Și ție, poate, într-o zi,
S-arunci privirea spre-un prieten
Ce fără milă îți va fi.

Îndrăgostită sînt de-un tînăr
Cu chip atît de luminos,
Încît și soarele și luna
Pălesc naintea lui, sfios.

Pînă și gingașa gazelă,
Privind la cel care-l pierdui,
Striga cuprinsă ca de-o vrajă :
„Sînt sclava frumuseții lui !"

Pe fruntea-i dragă, frumusețea
Cu slove de neșters a scris
Aceste stihuri minunate
Și pline de un tîlc precis :

„Oricine îl privește-n viață
Ca pe-o făclie a iubirii,
Acela nendoios pășește
Pe calea dreaptă-a mîntuirii ;

Dar cel ce se îndepărtează
De chipul lui străluminat,
Acela, bietul, săvîrșește
O grea greșeală, și-un păcat !"

Pescarule, de-mi dai un sprijin
Și mă ajuți să-l regăsesc,
Ah, cît voi fi de fericită
Și cum am să te răsplătesc !

Ți-aș da grămezi de nestemate,
Și scumpe giuvaeruri rare,
Sodom de lucruri prețioase,
Și proaspete mărgăritare.

De-ar vrea Allah să-mi văd iubitul,
Să-mi împlinesc amarul dor !...
Ah, inima mi se topește,
Și-n lunga așteptare mor.

Cînd pescarul auzi aceste versuri, plînse, gemu și se tîngui, amintindu-și și el de zilele tinereții sale, cînd era topit de dragoste, chinuit de așteptări, bătut de vise și de doruri, ars de flăcările patimilor iubirii. Și începu să recite aceste versuri :

E vădită, nendoielnic,
Crunta patimii ardoare :
Trup uscat, potop de lacrimi,
Ochi topiți de veghi amare,
Inimă scăpărătoare
Precum piatra de amnare.

A iubirii grea năpastă
Dată-i fiecărei vieți !
Și eu o cunosc din anii
Primei mele tinereți,
Și-am gustat și eu odată
Mincinoasele-i dulceți.

De aceea-s gata, uite,
Să purced neabătut
Și s-ajut la regăsirea
Celui drag ce s-a pierdut,
Chiar de-ar fi să-mi pierd și viața
Căutînd ce n-am avut.

Ci nădejde trag să capăt
La sfîrşit o bună plată,
Căci, se ştie : -ndrăgostiţii
N-au nărav, în lumea toată,
Să precupeţească preţul
Dragostei lor, niciodată.

De-ndată ce pescarul sfîrşi de rostit aceste versuri, se apropie de ţărm cu luntrea lui şi îi spuse fetei :

— Suie în luntre, căci sînt gata, uite, să te duc oriúnde ai vrea !

Atunci Floare-de-Trandafir se sui în luntre şi pescarul se îndepărtă de ţărm cu bătăi spornice de vîslă.

Cînd se aflară la oarecare depărtare, se stîrni un vînt ce împinse luntrea din spate atît de repede încît în curînd pierdură din vedere pămîntul, iar pescarul nu mai ştiu unde se află. Ci peste trei zile furtuna se potoli, vîntul conteni şi, cu îngăduinţa lui Allah (preamărit fie el !), luntrea ajunse la un oraş aşezat pe ţărmul mării.

Or, tocmai în clipa cînd luntrea pescarului trăgea la ţărm, regele oraşului, care se numea regele Derbas, sta aşezat cu fiul său în palat, la o fereastră ce dădea către mare ; şi văzu luntrea pescarului trăgînd la ţărm, şi o zări şi pe fata aceea frumoasă ca luna plină în înaltul cerului senin, purtînd la urechi cercei de rubin strălucitori şi la gît o salbă de nestemate minunată. Atunci el înţelese că trebuie să fie o fată de rege ori de împărat şi, urmat de fiul lui, coborî din palat şi se îndreptă către ţărm, ieşind pe poarta ce dădea spre mare.

În clipa aceea, luntrea fusese legată la mal, iar tînăra dormea liniştit.

Atunci regele se apropie de ea și o privi îndelung. Iar ea, de-ndată ce deschise ochii, începu să plîngă. Și regele o întrebă :

— De unde vii ? A cui fiică ești ? Și care-i pricina venirii tale aici ?

Ea răspunse :

— Sînt fiica lui Ibrahim, vizirul regelui Șamikh. Iar pricina venirii mele aici este un lucru fără seamăn și o întîmplare tare ciudată !

Pe urmă, îi istorisi regelui toată povestea ei, de la început pînă la sfîrșit, fără a-i ascunde nimic. După care, scoțînd suspine adînci, vărsă lacrimi amare și recită aceste versuri :

De cît puhoi de lacrimi plîns-am,
Îmi curge sînge de sub pleoape.
Amare chinuri sînt izvorul
Acestor crincene potoape !

Pricina suferinții crunte
Și-a lacrimilor ca de fiere
E o ființă fără seamăn
Pe care inima-mi o cere,

Cu care încă niciodată
Eu n-am putut să-mi stîmpăr dorul,
Nici setea care arde-n mine,
Nici visurile, nici fiorul !

Și-atît de luminos i-e chipul,
Și-atît e-n totul de frumos,
Că-n fața frumuseții sale
Și turci și-arabi sînt mai prejos.

Văzîndu-l, soarele și luna
Cu dragoste i se închină,

De harurile lui robite,
De orbitoarea lui lumină.

Din vrăjitoarea lui privire,
Sub arcul ochilor semeți,
Nu-i inimă să n-o străpungă
Ucigătoarele-i săgeți.

O, tu, acela către care
Mă plîng acum ca la o stea
Și-ți povestesc de cîte sufăr,
Ai milă de durerea mea !

Ai milă de-o îndrăgostită
Ajunsă, biata, ca un joc
În mîna soartei fără milă
Și-al dragostelor nenoroc !

Vai, numai dragostea amară
M-aduse-n țara ta, plîngînd,
Și nu mai am nici o nădejde
Decît în tine pe pămînt !

Tu, bunule, tu, care-i aperi
Pe cei ce gem răpuși de dor
Și cărora întotdeauna
Le stai cu drag ocrotitor,

O, tu, nădejdea mea, întinde
Al ocrotirii tale cort
Și peste dragostea mea mare,
Și peste chinul care-l port,

Și peste tribul celor care,
Îndrăgostiți, suspină greu,

Şi-ajută-mi să-mi găsesc iubitul,
O, tu, stăpîne bun al meu!

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute zecea noapte

Ea urmă:

Şi, îndată ce recită aceste versuri, îi povesti regelui alte cîteva amănunte, apoi izbucni în lacrimi şi ticlui versurile următoare:

De viaţă să mă bucur am putut
Doar pînă-n ziua cînd, întîia dată,
A dragostei minune-am cunoscut!

Ca luna de Regeb, netulburată,
Iubitului meu, cel demult pierdut,
Aşa să-i fie pururi viaţa toată!

Ci mie-n ziua negrului surghiun,
Cînd au venit, haini, de m-au luat,
Un fapt ca o minune-ntre minuni

Atunci, în ceasul rău, mi s-a-ntîmplat:
Mi s-a părut că-n sufletu-mi nebun
Potopu-amar de lacrimi, zbuciumat,

Cu chinu-mi tot, trecut prin aspre munci,
S-a preschimbat într-un noian de foc
Ce mă ardea cu flăcările-i lungi.

Şi, dintr-odată, ca la un soroc,
Din toate lacrimile mele-atunci
Mari ploi de sînge-au izbucnit pe loc.

Şi sîngele curgea pe faţa mea,
Iar cînd vroiam să-mi şterg obrazul ud,
Năframa dintr-odată se-nroşea,

Încît, privind-o, ţi s-ar fi părut
Ca şi cămaşa lui Iosif, cîndva,
Scăldată-n sînge de la început.

Cînd regele auzi cuvintele Floarei-de-Trandafir, nu se mai îndoi o clipă de cît de adîncă era boala ei din iubire ; şi i se făcu milă de ea şi-i spuse :

— Să nu-ţi fie nici teamă, nici spaimă : ai ajuns la capăt ! Căci gata-s, iată-mă, să te ajut s-ajungi la dorul tău şi să ţi-l aduc pe cel pe care îl cauţi ! Încrede-te în mine, aşadar, şi ascultă aceste cîteva cuvinte !

Şi numaidecît regele îi recită aceste versuri :

O, tu, fiică-a unui neam de soi,
Ajuns-ai la limanul cel dorit.
Cu bucurie ţi-l vestesc. La noi
Găsi-vei sprijin. Deci : bine-ai venit !

Şi chiar de astăzi, uite,-am să ridic
Grămezi de bogăţii fără de preţ,
Să le trimitem regelui Şamikh,
Sub pază de viteji şi călăreţi.

Îi vom trimete sipete cu mosc,
Şi suluri de atlazuri strălucind,
Şi, ca să vadă că vreau să-l cunosc,
Adăuga-vom aur şi argint.

Aşa vom face ! Şi, ca să se ştie,
Intr-o scrisoare-apoi avem să-i scrim
Că vrem pe veci prieten să ne fie
Şi vrem numaidecît să ne-ncuscrim.

Deci, chiar de astăzi, tot ce pot voi face
Să-ţi vin cît mai degrabă-n ajutor
Şi să-l aduc fără zăbavă-ncoace
Pe-acela după care arzi de dor.

Iubirii i-am gustat şi eu amarul,
Şi de atunci ştiu chinul ei întreg,
Şi-i plîng pe cei ce beau plîngînd paharul
Amărăciunii ei, şi-i înţeleg.

Sfîrşind de rostit aceste versuri, regele ieşi dinaintea ostaşilor lui şi, chemîndu-şi vizirul, îl puse să pregătească poveri fără de număr, cuprinzînd darurile trebuincioase, îi dete poruncă să pornească el însuşi la drum, spre-a merge să i le ducă regelui Şamikh, unchiul Floarei-de-Trandafir, şi îi spuse :

— Pe deasupra, trebuie să-mi aduci cu tine, neabătut, de-acolo, pe unul care se numeşte Desfătul-Lumii. Şi să-i spui regelui : „Stăpînul meu doreşte să lege prietenie cu tine, şi legămîntul dintre tine şi el va fi căsătoria ce se va încheia între supusa ta şi Desfătul-Lumii, unul dintre cei din alaiul tău. Trebuie, dar, să mi-l încredinţezi pe acel tînăr, ca să-l duc regelui Derbas, pentru ca în faţa lui să se încheie senetul de căsătorie !"

După care regele Derbas scrise o scrisoare în această privinţă regelui Şamikh, o înmînă vizirului său, mai spunîndu-i o dată poruncile despre Desfătul Lumii, şi adăugînd :

— Ia bine aminte că, dacă nu mi-l aduci, te mazilesc din slujbă !

Vizirul răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi plecă numaidecît la drum cu darurile, către meleagurile regelui Şamikh.

Cînd ajunse la regele Şamikh, îi rosti salamalekul din partea regelui Derbas şi îi înmînă scrisoarea şi darurile ce le adusese.

Văzînd darurile acelea şi citind scrisoarea, în care i se spunea despre Desfătul-Lumii, regele Şamikh vărsă un potop de lacrimi şi grăi către vizirul regelui Derbas :

— Vai, vai ! Unde este acum Desfătul-Lumii ? A pierit ! Şi deloc nu ştim în ce loc se află ! De mi l-ai putea aduce tu îndărăt, o, vizirule-crainic, ţi-aş da de două ori mai multe daruri decît mi-ai adus tu !

Şi regele, spunînd aceste cuvinte, începu să plîngă în hohote, să geamă, să se jeluiască şi să suspine. Pe urmă recită aceste versuri :

Daţi-mi îndărăt flăcăul,
Scump ca sufletul din mine !

Nu rîvnesc mărgăritare,
Nici comoară de rubine.

El mi-era ca luna plină
Pe un cer fără de nor.

El îmi bucura privirea,
Chipul lui strălucitor.

Nici gazela cea uşoară
Nu era la mers ca el.

Mijlocu-i era ca ramul
Tînăr — tras ca prin inel.

Faptele-i erau ca rodul
Dulce-al arborelui bun.

Ci a pomului podoabă
N-ar putea, și-ar fi în van,

Cu întreaga-i frumusețe
Tinerească-a roadei lui,

Niciodată să răpească
Judecata nimănui.

L-am crescut din anii-i fragezi,
De pe cînd era un prunc,

În răsfățuri și-n alinturi,
Sărutîndu-i părul lung.

Iată-acum, răpus de jale
Plîng de dorul lui mereu

Și în sufletu-mi se zbate
Chinul despărțirii greu.

După care se întoarse către vizirul trimis, ce-i adusese darurile și scrisoarea, și-i spuse :

— Du-te la stăpînul tău și spune-i : „Desfătul-Lumii a plecat de mai bine de-un an, și regele, stăpînul lui, nu știe ce s-a făcut cu el !"

Vizirul răspunse :

— O, doamne al meu, stăpînul meu mi-a spus : „De nu mi-l aduci pe Desfătul-Lumii, te mazilesc din vizirie, și n-ai să mai pui piciorul niciodată în cetatea mea !" Cum, dar, aș cuteza să mă întorc fără acel tînăr ?

Atunci regele Şamikh se întoarse către vizirul său Ibrahim, tatăl Floarei-de-Trandafir, şi îi spuse :

— Ai să-l însoţeşti pe vizirul trimis, luînd cu tine o pază puternică ; şi aşa să-l ajuţi să facă toate cercetările cele de trebuinţă, prin toate locurile, ca să-l găsească pe Desfătul-Lumii !

El răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi numaidecît porunci să fie însoţit de o oaste de străjeri şi, laolaltă cu vizirul trimis, plecă să-l caute pe Desfătul-Lumii.

Călătoriră aşa vreme lungă, şi, de fiecare dată cînd treceau pe lîngă niscaiva beduini ori pe lîngă vreo caravană, întrebau de nu cumva ştie careva ceva despre Desfătul-Lumii, spunînd :

— N-aţi văzut cumva trecînd careva, pe nume Cutare, şi avînd înfăţişarea cutare şi cutare ?

Şi oamenii răspundeau :

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute unsprezecea noapte

Ea urmă :

...Şi oamenii răspundeau :

— N-am văzut !

Şi tot aşa întrebară mai departe, şi prin sate şi prin oraşe, şi cercetară cîmpiile şi pămînturile prăpăstioase, ogoarele şi pustiurile, pînă ce ajunseră la ţărmul mării. Acolo, se suiră pe puntea unei

corăbii și plecară pe mare, spre a trage la țărm, într-o zi, lîngă Muntele Mumei-care-și-a-pierdut-copilul.

Vizirul regelui Derbas spuse atunci vizirului regelui Șamikh :

— Pentru care pricină i s-a dat acest nume muntelui ?

Vizirul regelui Șamikh răspunse :

—Am să-ți povestesc îndată ! Află, dar, că în vremurile de demult, o ginnie, de neamul ginnilor chinezi, a coborît pe muntele acesta. Or, s-a întîmplat ca, într-o zi, pe cînd se plimba ea așa pe pămînt, să întîlnească un om și să se îndrăgostească de el cu o dragoste nemăsurată. Ci, temîndu-se de mînia ginnilor din neamul său, împotriva ei, dacă s-ar fi aflat cumva întîmplarea, se apucă, nemaiputîndu-și stăpîni arșița dorințelor, să caute vreun colțișor singuratic unde să-și ascundă iubitul de ochii ginnilor, neamurile ei și, pînă la urmă, găsi muntele acesta, neștiut nici de oameni, nici de ginni, căci nu se afla pe nici unul dintre drumurile străbătute de unii ori de alții. Ea îl luă atunci pe iubitul ei și îl aduse prin văzduhuri pînă pe insula aceasta, unde locui împreună cu el. Și ea nu lipsea niciodată de lîngă el mai mult decît atît cît îi trebuia ca să se ducă din cînd în cînd s-o mai vadă rudele, și grabnic se întorcea numaidecît lîngă drăguțul ei, în ascunzătoare. Și-așa, după o bucată de vreme de asemenea viață, rămase însărcinată în mai multe rînduri și aduse pe lume, în acest munte, o mulțime de copii. Or, de fiecare dată cînd neguțătorii ce călătoreau pe lîngă coasta aceasta cu corăbiile lor treceau mai pe-aproape de acest munte, auzeau țipetele copiilor, ce semănau grozav cu țipetele de jale ale unei mame bocindu-se, și își ziceau : „Pe muntele acesta trebuie să fie vreo

biată mumă care și-a pierdut copiii !" Și aceasta-i pricina numelui acestuia.

Auzind cuvintele acestea, vizirul regelui Derbas rămase peste măsură de uimit.

Ci și coborîseră și ajunseseră la palat, unde bătură în poartă. Poarta se deschise îndată și se ivi un hadîmb care, cunoscîndu-l numaidecît pe stăpînul său, vizirul Ibrahim, tatăl Floarei-de-Trandafir, îndată îi sărută mîna și îi pofti în palat, și pe el, și pe tovarășul lui, cu întregul alai.

Vizirul Ibrahim, ajungînd în curtea palatului, zări printre slujitori un om jalnic la înfățișare pe care nu-l cunoscu, și care nu era altul decît Desfătul-Lumii. Așa încît întrebă slugile :

— De unde a venit acesta ?

Ei răspunseră :

— Este un biet negutător care și-a pierdut într-un înec toate mărfurile și n-a izbutit să scape decît el. De altminterea-i om pașnic, un sfînt pururea răpit de farmecele rugăciunii !

Vizirul nu mai stărui și intră în palat.

Se îndreptă către iatacul fiicei sale și, cînd ajunse, n-o găsi acolo pe fată. Le întrebă atunci pe tinerele roabe ale acesteia, care se aflau prin preajmă, și ele îi răspunseră :

— Nu știm cînd a plecat de-aici ! Tot ce putem să-ți spunem este că n-a stat aici cu noi decît puțină vreme ; pe urmă a pierit !

La cuvintele acestea, vizirul vărsă potop de lacrimi și ticlui aceste versuri :

O, casă tu, pe care-n mii de graiuri
Atîtea păsări te-au cîntat cîndva,
Și-a cărei frumusețe ca de raiuri
A strălucit ca-n noaptea neagră-o stea,

În ziua cînd venea ca dintre vise
Îndrăgostita suspinînd de dor,
O așteptai cu porțile deschise
Să-ți calce blîndă pragul primitor!

Oh, cine oare va putea să-mi spună
Pe unde s-a pierdut comoara mea,
Stăpîna luminoasă, dulce, bună,
De pari acum pustie fără ea?

Aici, cîndva, curteni cu multă fală
Trăiau în fericire și-n huzur,
Și peste tot, în fiecare sală,
Atlazuri străluceau jur-împrejur.

Spuneți-mi, dar, cum au putut să piară
Atîtea cîte-acuma s-au pierdut?
Vai, unde sînt cei de odinioară?
Vai, unde sînt stăpînii din trecut?

Pe urmă, sfîrșind de spus aceste versuri, vizirul Ibrahim începu iar să plîngă și să se tînguie și zise :

— Nu poți scăpa de ceea ce a hotărît Allah, nici să abați ceea ce ți-e scris de mai nainte!

Pe urmă, se sui pe terasa palatului și găsi pînzele de Baalbekh, legate cu un capăt de creasta zidului și spînzurînd pînă la poalele palatului. Atunci pricepu că fiica sa fugise în felul acela și, tulburată de patimă și înnebunită de durere, se pierduse în lume. Totodată zări două păsări mari, una un corb, iar cealaltă o bufniță ; și, nemaiavînd nici o îndoială că ele n-ar fi semn de neagră prevestire, izbucni în hohote de plîns și recită aceste versuri :

Am venit ca-n zbor la casa
Celei care mi-este dragă,
Cu nădejdea că, văzînd-o,
Toată jalea o să-mi treacă,
Tot pojarul despărţirii
Cu durerea mea întreagă.

Ci-n zadar cutreier casa
Din odaie în odaie.
Nimeni nu-i care să-mi stingă
Crunta inimii văpaie.
Nu mi se aţin în cale,
Doar un corb şi-o cucuvaie.

Triste păsări mohorîte !
Le privesc şi-mi spun în mine :
„Tu ai prigonit sălbatic,
Tu ai despărţit, haine,
Două suflete curate,
De-al iubirii soare pline !

Iată-acuma, vine rîndul
Să-ţi lipeşti şi tu de buze
Cupa-n care chinul negru
Al nădejdilor răpuse
Şi-a lăsat pe veci arsura
Necurmatelor lui spuze.

Ţi-a venit şi ţie rîndul
Să te chinui, bînd paharul
Vieţii fără bucurie,
Cu suspinul şi amarul
Lacrimilor necurate
Care curg şi ard ca jarul !“

După care, coborî de pe terasă plîngînd...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute douăsprezecea noapte

Ea urmă :

...coborî de pe terasă plîngînd şi dete poruncă robilor să plece pe munte, s-o caute peste tot pe unde-o fi de trebuinţă, ca s-o găsească pe stăpîna lor. Iar robii îndepliniră porunca. Ci n-o găsiră pe stăpîna lor. Şi-atîta despre ei !

Cît despre Desfătul-Lumii, iacătă !

Cînd tînărul căpătă încredinţarea că Floare-de-Trandafir fugise, scoase un ţipăt amarnic şi căzu leşinat la pămînt. Cum sta întins aşa, fără a-şi mai veni în fire, oamenii din palat gîndiră că este răpit de vraja rugăciunii şi că sufletul lui este cufundat în farmecul sfintelor vedenii ale celui preînalt. Şi-atîta despre el !

Cît despre vizirul regelui Derbas, cînd văzu că vizirul Ibrahim pierduse orice nădejde de a-i mai găsi pe fiica sa şi pe Desfătul-Lumii, şi că inima lui era tare greu amărîtă de toate astea, hotărî să se întoarcă la cetatea regelui Derbas, fără a fi izbîndit în solia cu care fusese însărcinat. Îşi luă, aşadar, bun rămas de la vizirul Ibrahim, tatăl Floarei-de-Trandafir, şi îi spuse, arătîndu-i pe sărmanul flăcău :

— Tare-aş vrea să-l iau cu mine pe omul acesta sfînt. Poate că, pentru sfinţenia lui, binecuvîntarea celui Atotputernic o coborî şi asupră-ne, şi poate că Allah (preamărit fie el !) va înduioşa inima regelui, stăpînul meu, şi nu-l va lăsa să mă alunge din slujbă ! Iar eu, pe urmă, n-am să preget a-l trimite pe omul acesta sfînt la Ispahan, cetatea lui, care nu-i departe de ţara noastră.

Vizirul Ibrahim îi răspunse :

— Fă cum vrei !

Pe urmă, cei doi viziri se despărţiră şi fiecare luă calea întoarsă către ţara sa, vizirul regelui Derbas, avînd grijă mai întîi să-l ia cu sine pe Desfătul-Lumii, pe care era departe de a bănui cine este, dată fiind starea de leşin statornic în care acesta se afla. Starea aceea de leşin mai ţinu încă trei zile, de-a lungul călătoriei, şi Desfătul-Lumii habar n-avea de nimic din cîte se petreceau împrejurul lui. Pînă la urmă, se trezi din leşin şi întrebă :

— Unde sînt ?

I se răspunse :

— Eşti în tovărăşia vizirului regelui Derbas !

Pe urmă, careva alergă îndată să-l vestească pe vizir că omul cel sfînt s-a trezit din somnul lui. Atunci vizirul îi trimise apă de trandafiri îndulcită cu zahăr, pe care i-o deteră s-o bea şi izbutiră să-l aducă la viaţă de-a binelea. După care, călătoria urmă mai departe şi ajunseră la cetatea regelui Derbas.

Numaidecît, regele Derbas trimise să i se spună vizirului său :

— Dacă Desfătul-Lumii nu este cu tine, ia seama bine să nu carecumva să te arăţi dinaintea mea !

Primind porunca aceasta, nenorocitul de vizir nu mai ştia încotro s-o ia. În adevăr, el habar n-avea că Floare-de-Trandafir se află lîngă rege, nici pen-

tru ce dorește regele să-l găsească pe Desfătul-Lumii și să se împrietenească cu el ; și, tot așa, habar n-avea că Desfătul-Lumii era acolo, cu el, că era tînărul acela atît de îndelungă vreme căzut în leșin. La rîndu-i, Desfătul-Lumii nici el habar n-avea unde îl duceau, și nici că vizirul fusese trimis anume în căutarea lui.

Or, cînd vizirul văzu că Desfătul-Lumii își venise în simțiri, îi spuse :

— O, sfîntule întru Allah, aș vrea să mă ajuți cu sfaturile tale în amarnica încurcătură în care mă zbat. Află că regele, stăpînul meu, m-a trimis într-o solie pe care n-am izbutit nicicum s-o îndeplinesc. Și-acuma, cînd a aflat că m-am întors, mi-a trimis o scrisoare în care îmi spune : „Dacă n-ai izbîndit în solia ta, nu care cumva să intri în cetatea mea !"

Desfătul-Lumii îl întrebă :

— Și care era solia aceea ?

Vizirul îi istorisi atunci toată povestea, și Desfătul-Lumii îi spuse :

— Să nu te temi de nimic ! Du-te la rege și ia-mă cu tine. Și iau asupra-mi răspunderea întoarcerii lui Desfătul-Lumii !

Vizirul se bucură peste poate și spuse :

— Adevărat vorbești ?

El răspunse :

— De bună seamă !

Atunci vizirul încălecă pe cal, îl luă pe flăcău și se duse cu el la rege.

Cînd se înfățișară dinaintea regelui, regele îl întrebă pe vizir :

— Unde este Desfătul-Lumii ?

Atunci omul cel sfînt înaintă și răspunse :

— O, rege preamărit, știu eu unde se află Desfătul-Lumii !

Regele îi făcu semn să se apropie mai mult și

îl întrebă, tulburat peste măsură :

— Unde se află ?

El răspunse :

— Într-un loc foarte aproape de aici ! Ci, mai întîi, spune-mi ce vrei cu el, iar eu am să-l fac să vină numaidecît dinaintea ta.

Regele spuse :

— Hotărît ! am să-ți spun cu plăcere și ca o datorie ; ci împrejurarea cere să fim singuri !

Și îndată le porunci oamenilor lui să se îndepărteze, îl duse pe tînăr într-o încăpere tainică și îi istorisi povestea, de la început pînă la sfîrșit. Atunci Desfătul-Lumii îi spuse regelui :

— Poruncește să mi se aducă haine frumoase și dă-mi-le să le îmbrac. Și-am să-l fac pe Desfătul-Lumii să vină într-o clipă !

Regele porunci numaidecît să se aducă o mantie strălucitoare, iar Desfătul-Lumii se îmbrăcă în ea și strigă :

— Eu sînt Desfătul-Lumii, deznădejdea pizmașilor !

Și, la cuvintele acestea, săgetînd inimile cu frumoasele lui priviri, ticlui versurile următoare...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute treisprezecea noapte

Ea urmă :

Amintirea celei care
Mi-e ca sufletul de dragă

Pretutindeni mă-nsoţeşte
În singurătatea mea,
Stă cu mine-ntotdeauna
Şi duioasă mă dezleagă
De amarul depărtării
Şi de suferinţa-i grea.

Nu am alt izvor pe lume
Să-mi adăp cumplita sete,
Decît lacrimile mele,
Lacrimile mele doar.
Ci izvorul lor cel veşnic,
Care curge pe-ndelete,
Setea nu mi-o potoleşte,
Jaru-n piept mi-l lasă jar.

Ah, năprasnică-i arsura!
Jarul dorurilor mele
Nu are asemuire
Cu nimic de pe pămînt,
Nu s-a pomenit vreodată,
Nici sub soare, nici sub stele,
O iubire-atît de mare
Şi un dor atît de sfînt.

Crunte trec nopţile mele,
Fără somn, nealinate,
Tot cu pleoapele deschise,
Tot în plînset fără grai!
Sufletu-mi de neodihna
Dragostei mi se tot zbate
Şi sărmana viaţă-ntreagă-mi
Curge între iad şi rai.

Dacă am avut putere
Să-i îndur cîndva povara,
N-o mai am acum ; pierdute-s
Toate cîte-avut-am ieri.
Doar un bun îmi mai rămase
Din iubirea mea, amara :
Jalea care mă usucă
Şi de care am să pier.

Trupul mi se istoveşte,
Mi se tulbură privirea
De durerea despărţirii
Şi de plînsetu-i în van.
Ochii-mi sîngeră de lacrimi,
Dar nu-mi pot opri pieirea !
Lacrimilor ce mă-neacă
Nu le pot găsi alean.

Vai, nimic nu sînt în stare,
Nu mai am nici o putere.
Inima-mi, de chinuri multe,
S-a topit şi s-a pierdut.
Vai, în pieptul meu se-adună
Valuri-valuri de durere —
Chinuri multe peste chinuri
Vin potop neabătut.

Azi şi inima-mi şi capu-mi,
Chinuite laolaltă,
Au încărunţit asemeni
Şi-au îmbătrînit aşa,
De cînd şi-au pierdut iubita
Cea mai bună, cea mai caldă,
Cum nu-i alta mai frumoasă
Să se-asemuie cu ea.

Fără voia ei, sărmana,
Am fost despărțiți pe lume ;
Iar acum, de bună seamă,
Are doar un singur gînd :
Mări și țări să tot străbată,
Fără nume sau cu nume,
Să mă caute pe mine
Pretutindeni pe pămînt.

Cine însă-ar ști să spună,
După-atît amar de vreme
Și atîta despărțire,
Dacă-al soartei noastre drum
Va voi să-mi dea iubita
Pentru care pieptu-mi geme,
Cine știe dacă soarta-mi
Va voi să-nchidă-acum
Cartea despărțirii noastre,
De atîta timp rămasă
La același loc deschisă,
Cine știe de mi-e dat
Să se curme despărțirea
Care sufletul ne-apasă
Și să-nceapă-al regăsirii
Timp frumos înmiresmat ?

Cine știe dacă mîine
Am s-o văd acasă iară
Pe iubita mea frumoasă,
Luminîndu-mi vis și dor ?
Cine știe dacă jalea
Care astăzi mă omoară
N-are să se schimbe mîine
În desfături fără nor ?

Cînd Desfătul-Lumii sfîrși de rostit aceste versuri, regele Derbas îi spuse :

— Pe Allah ! văd bine acuma că voi amîndoi vă iubiţi la fel de curat şi la fel de pătimaş. În adevăr, voi sînteţi pe cerul frumuseţii ca două stele strălucitoare ! Povestea voastră este fără de asemuire şi întîmplările prin care aţi trecut sînt fără de pereche !

Pe urmă, regele îi istorisi cu de-amănuntul povestea Floarei-de-Trandafir. Şi Desfătul-Lumii îl întrebă :

— Poţi tu să-mi spui acum, o, rege al vremurilor, unde se află ea ?

El răspunse :

— Se află în palatul meu !

Şi îndată porunci să vină cadiul şi martorii şi îi puse să întocmească senetul de căsătorie dintre Floare-de-Trandafir şi Desfătul-Lumii. După care, îi copleşi cu cinstiri şi cu binefaceri, şi trimise numaidecît un sol să-l vestească pe regele Şamikh de toate cîte li se întîmplaseră Desfătului-Lumii şi Floarei-de-Trandafir.

Cînd regele Şamikh află vestea, se bucură cum nu se mai poate şi trimise regelui Derbas o scrisoare în care îi spunea :

— De vreme ce senetul de căsătorie s-a şi întocmit, doresc ca sărbătorirea nunţii şi petrecerea să aibă loc în palatul meu !

Şi îndată porunci să se pregătească şi cămile şi cai şi oameni, şi trimise să-i aducă pe proaspeţii căsătoriţi.

La sosirea scrisorii şi a alaiului, regele Derbas le dărui proaspeţilor căsătoriţi o grămadă de bani, porunci să fie urmaţi de un alai măreţ şi îşi luă rămas bun de la ei. Şi ei plecară.

Or, ziua în care ei au sosit în ţara lor, în mijlocul oraşului Ispahan, unde domnea regele Şamikh, a fost o zi de neuitat. Niciodată nu s-a mai văzut

o zi mai frumoasă ori măcar asemenea cu ziua aceea !

Regele Şamikh, în adevăr, ca să sărbătorească acea sărbătoare, a adunat pe toţi cîntăreţii şi a dat mari ospeţe. Şi petrecerile au ţinut trei zile în şir, de-a lungul cărora regele a împărţit bunuri multe norodului şi a dăruit o sumedenie de mantii strălucitoare.

Cît despre tinerii căsătoriţi, iacătă ! Desfătul-Lumii, odată ospăţul sfîrşit, din cea dintîi noapte, a intrat în odaia de nuntă a Floarei-de-Trandafir; şi amîndoi s-au aruncat unul în braţele celuilalt, căci în clipa aceea puteau şi ei, într-un sfîrşit, să se privească, de cînd se întîlniseră ; şi-atîta de voioşi şi-atîta de fericiţi se simţiră, că-i potopi plînsul. Iar Floare-de-Trandafir ticlui aceste versuri :

Veni şi bucuria,
Veni, într-un sfîrşit,
Să risipească jalea,
Să-mprăştie mîhnirea,
Şi iată-ne-mpreună
Aşa cum am dorit.
Pizmaşilor, de ciudă,
Li s-a-mpîclit privirea.

Zefirul fericirii
Întoarse şi-nspre noi
Înmiresmatu-i zîmbet
De viaţă dătător.
Şi inima-nviază,
Şi trupu-ntreg apoi,
Şi-n suflet e lumină
Şi soare orbitor.

Al revederii soare
Pe chip ni s-a aprins.
Jur-împrejur răsună
Cîntări de bucurie.
Tamburele dau veste
Întregului cuprins
Că sîntem iar alături,
Purtați ca de-o beție.

Nu lacrimi de mîhnire
Din ochii noștri curg !
Nu lacrimi de tristețe
Ne scaldă fața iară !
De fericire plîngem,
Că iată-s la amurg
Mîhnirea noastră lungă,
Tristețea noastră-amară.

Ce chinuri, ce năpaste
Am înfruntat din greu !
Și iată-le pe toate
Deodată risipite.
Cu cîtă îndîrjire
Am îndurat mereu
Potop de suferințe,
Cu inimi neclintite !

În neagra pribegie
Nimic nu ne-a supus,
Măcar că alb ni-e părul
De-a chinului furtună.
Ci iată, într-o clipă,
Ca fumu-n vînt s-au dus
Durerile și jalea,
Văzîndu-ne-mpreună.

Sfîrşindu-şi ticluirea, se îmbrăţişară şi stătură unul în braţele celuilalt, strîns înlănţuiţi, pînă ce căzură doborîţi de plăcere şi de fericire.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patrusprezecea noapte

Ea urmă :

Odată deşteptaţi din visarea lor, Desfătul-Lumii ticlui versurile următoare :

O, nopţi îndelung visate,
O, dulci nopţi de fericire,
Cu iubitul meu alături
Petrecute în neştire,
Nopţi frumoase, poleite
În visare şi-n iubire !

Iată-ne pe totdeauna
Laolaltă, pîn'la moarte,
După lunga pribegie !
Sînt sfărmate-acum şi sparte
Lanţurile ferecate
Care ne ţineau departe.

Soarta, după negre valuri
Cîte ne-a stîrnit în cale,
Ne zîmbeşte-acum şi nouă
Risipind cumplita jale,

Şi ne dăruie comoara
Scumpă-a harurilor sale.

Fericirea-n cinstea noastră
Steagurile îşi desprinde,
Şi zîmbindu-ne voioasă
Dulcea-i cupă ne întinde,
A plăcerilor licoare
S-o gustăm de-aci-nainte.

În sfîrşit, după noianul
Suferinţelor trecute,
Stăm să povestim alături
Drumurile străbătute,
Nopţile fără de tihnă
În suspine petrecute.

O, Stăpîne, dă-ne harul
Fără de asemănare,
Dă-ne-n mila ta deplină
Harul de-a lăsa să zboare
Sufletele noastre-n slava
Luminată de uitare.

Ah, ce dulce este viaţa,
Ce frumoasă e, ce bună!
Şi cum stăm răpiţi de vrajă,
Mînă-n mînă, împreună,
Raza veşnică-a iubirii
Inimile ne-ncunună.

După ce Desfătul-Lumii rosti aceste versuri, cei doi îndrăgostiţi se strînseră iarăşi în braţe şi, prăbuşindu-se pe patul lor de nuntă, se înlănţuiră în cele mai desăvîrşite desfătări ; şi se alintară, şi se bucurară, hîrjonindu-se, pînă ce se cufundară cu totul în marea zbuciumată a iubirii. Şi alinturile,

mîngîierile, fericirile, plăcerile şi bucuriile lor erau atîta de arzătoare, încît se scurseră şapte zile şi şapte nopţi fără ca ei să-şi fi dat seama de fuga timpului şi de schimbările de-afară, de parcă cele şapte zile n-ar fi fost decît o singură zi. Numai cînd văzură sosind cîntăreţii înţeleseră că se aflau la sfîrşitul celei de a şaptea zile a lor de căsătorie. Aşa că Floare-de-Trandafir, peste măsură de uimită, ticlui pe dată versurile acestea :

Prin dureri nemărginite,
Şi păzită, şi-alungată,
Tot am izbutit, iubite,
Să te strîng la pieptu-mi, iată.

Pe atlaz cu zarafire,
Şi pe scumpe catifele,
Ameţită-s de iubire
Şi de visurile mele.

Pe saltea de piele moale
Şi de puf de păsări rare,
Sorb pe buza gurii tale
Dragostea, ca pe-o licoare.

Care altă băutură
Poate să mă mai îmbie,
Cînd de pe frumoasa-ţi gură
Sorb licoarea ca-n beţie ?

Pentru noi, acum, trecutul
Şi prezentul sînt tot una.
Oare-aşa e începutul
Fericirii-ntotdeauna ?

Nu e oare de mirare
Că-au trecut în zbor, de-a rîndul,
Șapte nopți ca-ntr-o uitare,
Zborul lor nepricepîndu-l ?

Au venit, în cinstea noastră,
După datini, împreună,
Urătorii la fereastră,
În a șaptea zi, să-mi spună :

„Pururea să dăinuiască
Dragostea ta, și să-ți fie
Scut Allah, să veșnicească
Dulcea ta căsătorie !“

După ce ea recită aceste versuri, Desfătul-Lumii o îmbrățișă de nenumărate ori, pe urmă ticlui și el următoarele stihuri :

Iată ziua fericirii
Și-a urărilor de bine !
M-a desferecat iubita
Din dureri și din suspine

E ca o beție rară
Dulcea ei apropiere.
Și-i e ca o vrajă graiul
Parcă înmuiat în miere.

Mi-a adus să beau sorbetul
Frumuseții ei fecioare,
Și simțirea mi-a purtat-o
Peste-a lumilor hotare.

Fericiți am stat alături,
Beți de vis și de iubire,

Pe atlazurile scumpe,
Tot cîntînd ca în neștire.

Și-n beția fericirii
Am uitat că vremea zboară,
Prima zi ori cea din urmă-i,
Neștiind de-s zori sau seară.

Totdeauna să ne fie
Dragostea la fel de dulce,
Iar iubirea lîngă mine
Doru-n brațe-mi să și-l culce!

A uitat și ea de-acuma
Zilele de chinuri pline.
Blînd, Allah a ocrotit-o
Și pe ea, ca și pe mine.

După ce recită aceste versuri, amîndoi se ridicară, ieșiră din iatacul de nuntă și împărțiră tuturor oamenilor din palat sumedenie de bani, haine de mare preț, plocoane și daruri. După care, Floare-de-Trandafir porunci roabelor să pregătească numai pentru ea hammamul din palat și îi spuse apoi Desfătului-Lumii :

— O, răcoare a ochilor mei, acum vreau să te văd, într-un sfîrșit, la hammam, ca să fim numai noi doi, singuri în toată voia !

Și ajunsă, în clipa aceea, dincolo de marginile fericirii, ticlui aceste versuri :

Iubitule, de-atîta timp, mereu,
Stăpîne dulce-al sufletului meu,

(Nu vreau acum să-ți mai aduc aminte
De cîte-am pătimit mai înainte),

O, tu, iubitul meu, cel fără care
Eu nici să mai trăiesc n-aş fi în stare,

Tu, cel pe care eu nici n-aş putea
Să-l schimb cu altul în inima mea,

Hai la hammam cu mine împreună,
O, tu, lumină-a ochiului meu, bună !

Şi acolò, în iadul aburind,
Cu desfătări de rai să te cuprind.

Arome tari de nard şi de aloe
Să ardem, veselindu-ne în voie,

Mireasma lor hammamul să-l străbată,
Să ne simţim ca într-un vis deodată.

Pe urmă, nestatornicei ursite
Îi vom ierta greşelile cumplite,

Şi fericiţi îl vom slăvi apoi
Pe cel ce priveghează peste noi !

Iar eu, privindu-te, de fericire
Îţi voi şopti cu şoapte din nefire :

„Această baie, dragul meu, să-ţi fie
Desfătătoare ca o bucurie !“

Odată aceste versuri recitate, cei doi îndrăgostiţi se ridicară şi se duseră la hammam, unde putură să se bucure de clipe tare plăcute. După care, se întoarseră la palat, unde îşi petrecură viaţa în cele mai desăvîrşite fericiri, pînă în

clipa cînd veni să-i caute Sfărmătoarea tuturor plăcerilor şi Despărţitoarea celor ce se au dragi !

Mărire celui veşnic, Pururea-neschimbător, către carele şi fiinţele şi lucrurile curg !

— Ci nu carecumva să socoţi, o, preafericitule rege, spuse mai departe Şeherezada, că povestea aceasta s-ar asemui cu *Povestea fermecată a calului de abanos !*

Şi regele Şahriar spuse :

— M-au fermecat, o, Şeherezada, versurile pe care şi le recitau cei doi îndrăgostiţi credincioşi ! Aşa că iată-mă-s gata să te-ascult povestindu-mi şi această poveste fermecată, pe care eu n-o cunosc !

Lector : NICOLAE TEICA
Tehnoredactor : ELENA CALUGARU

Apărut 1972. Tiraj 100 160 ex. broşate. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 14,39. Coli tipar 11. A. nr. 2238/1972. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 89—31=59.

Tiparul executat sub comanda nr. 20 433 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“ Piaţa Scînteii nr. 1 Bucureşti Republica Socialistă România

o mie și una de nopți

PLETELE ALBE

Abu-Suvaid povestește:

Intr-o zi intrasem intr-o livadă să cumpăr niște fructe, cind zării de departe, șezind la umbra unui cais, o femeie ce-și pieptena părul. Mă apropiai de ea și văzui că era o bătrină și că părul ei era alb; ci fața îi era desăvirșit de proaspătă, iar obrazul îi arăta minunat... Mă oprii dinainte-i și, după cuvenitele salamalekuri, îi spusei:

— O, tu, cea bătrină după ani, dar așa de tinără după chip, de ce nu-ți vopsești părul, ca să semeni intru totul cu o fată tinără? Ce pricină te împiedică să nu faci așa?

Ea ridică atunci capul, mă privi cu ochii mari și îmi răspunse:

L-am mai vopsit o dată
Și iarăși a albit.
Că doar culoarea vremii
Rămine, nesmintit.

Nu-l mai vopsesc de-acuma —
Că n-are nici un rost,
Și nici nu se mai poate
Să fii ceea ce-ai fost.

(Din *Florile hazului și grădina snoavelor*)

Lei 5

editura minerva